

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της
Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

ΕΥΠΟΛΙΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Ι. ΑΚΡΙΒΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε.

Αρίωνος 17, Τ.Κ. 811 00 Μυτιλήνη, Τηλ.: 22511-00340, Φαξ: 22510-43185
Παύλου Μελά 4, Τ.Κ. 54621, Θεσσαλονίκη, Τηλ./Φαξ.: 2310-222721, 2310-232193
URL: www.eupolis.com.gr / e-mail: info@eupolis.com.gr

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	5
1 Αποτύπωση των Κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη, Καθώς και των Κατευθύνσεων της Εθνικής Στρατηγικής.....	6
1.1 Κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη.....	6
1.1.1 Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού.....	8
1.1.2 Συμβολή της Χρηματοδότησης εκ Μέρους της ΕΕ στην Επίτευξη των Στόχων της Κοινωνικής Ένταξης και της Κοινωνικής Συνοχής.....	14
1.1.2.1 Η Συμβολή των Ταμείων της Ε.Ε.	14
1.1.2.2 Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης.....	15
1.1.2.3 Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους.....	16
1.1.2.4 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (2014 - 2020). ..	18
1.1.2.5 Ευρωπαϊκά Ταμεία Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.....	19
1.1.3 Ανάπτυξη μιας Τεκμηριωμένης Προσέγγισης για Κοινωνικές Καινοτομίες και Μεταρρυθμίσεις.....	20
1.1.3.1 Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI)	21
1.1.3.2 Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020)	25
1.1.3.3 Πρόγραμμα URBACT.....	26
1.1.4 Προώθηση μιας Προσέγγισης Σύμπραξης και της Κοινωνικής Οικονομίας... ..	27
1.1.4.1 Διεύρυνση και Ενίσχυση της Συμμετοχής των Ενδιαφερόμενων Μερών ..	27
1.1.4.2 Αξιοποίηση του Δυναμικού της Κοινωνικής Οικονομίας.....	28
1.2 Κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης	29
1.2.1 Η Αναγκαιότητα, το Όραμα και η Φιλοσοφία της Στρατηγικής.....	30
1.2.2 Στόχευση της Στρατηγικής.....	31
1.2.3 Επωφελούμενοι της Στρατηγικής.....	32
1.2.4 Οι Πυλώνες της Στρατηγικής.....	32
1.3 Προκλήσεις - Αναγκαιότητα Ύπαρξης Περιφερειακής Στρατηγικής - Γενικός Στόχος	33
1.4 Οι Αρμοδιότητες της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης στο Πεδίο της Κοινωνικής Ένταξης.....	34
1.5 Οι Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Πεδίο της Κοινωνικής Ένταξης	37
2 Αποτύπωση - Καταγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης στην ΠΒΑ στον Τομέα της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού	43
2.1 Οι Ευπαθείς Ομάδες Του Πληθυσμού	44
2.2 Ομάδες Στόχου της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (ΠεΣΚΕ)	45
2.2.1 Πρόσωπα σε Συνθήκες Ακραίας Φτώχειας.....	45
2.2.2 Παιδιά Ηλικίας 0 - 17 Ετών σε Καταστάσεις Αποκλεισμού.....	48

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

2.2.3	Πρόσωπα με Αυξημένους Κινδύνους Φτώχειας και Κοινωνικού Αποκλεισμού	49
2.3	Χαρτογράφηση Μέσου Φορολογούμενου Εισοδήματος στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	56
2.4	Χαρτογράφηση Κοινωνικών Παροχών στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	57
2.5	Στοιχεία Στιτιζόμενων και Άπορων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	60
2.6	Αποτελέσματα Υλοποίησης Σχεδίου Προώθησης της Κατανάλωσης Φρούτων στα Σχολεία	61
2.6.1	Φορείς Υλοποίησης	62
2.6.2	Προβλήματα	63
2.7	Υφιστάμενα Στοιχεία Παιδικής Φτώχειας	63
2.7.1	Παιδική φτώχεια	63
2.7.2	Παιδική Εργασία	64
2.7.3	Στοιχεία Κακοποιημένων Παιδιών	66
2.8	Υφιστάμενη Κατάσταση στον Τομέα Πρόληψης Εξαρτήσεων και Κοινωνικής Ένταξης Χρηστών	67
2.9	Υφιστάμενη Κατάσταση στον Τομέα της Υποδοχής Μεταναστών	68
2.9.1	Νομικό Πλαίσιο Σύστασης και Λειτουργίας Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής ...	68
2.9.2	Επιχειρησιακή Δράση ΥΠΥ	69
2.9.3	Μεταναστευτικές Ροές Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	72
2.9.4	Υπηρεσίες Πρώτης Υποδοχής Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	74
2.9.5	Συνεργασία με Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς Οργανισμούς	77
2.9.6	Συνεργασία με Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών	78
2.9.7	Βασικά Προβλήματα	79
2.10	Υφιστάμενη Κατάσταση Ρομά στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	79
2.11	Εμπλεκόμενοι Φορείς στην Αντιμετώπιση της Φτώχειας	83
2.11.1	Δήμος Λέσβου	83
2.11.2	Δήμος Χίου	84
2.11.3	Δήμος Σάμου	85
2.11.4	Δήμος Λήμνου	86
2.11.5	Δήμος Ικαρίας	86
2.11.6	Δήμος Φούρνων Κορσεών	86
2.11.7	Δήμος Οινουσσών	87
2.11.8	Δήμος Ψαρών	87
2.11.9	Δήμος Αγίου Ευστρατίου	87
3	Διατύπωση Πυλώνων της Περιφερειακής Στρατηγικής	87
3.1	Πυλώνες	87
3.1.1	Πρώτος Πυλώνας: Καταπολέμηση της Φτώχειας	87
3.1.2	Δεύτερος Πυλώνας: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες	88
3.1.3	Τρίτος Πυλώνας: Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς	88
3.2	Επιχειρησιακός Άξονας 1: Καταπολέμηση της Ακραίας Φτώχειας	89
3.2.1	Προτεραιότητα Πολιτικής 1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά	89

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

3.2.2	Προτεραιότητα Πολιτικής 1.2: Πρόσβαση σε Επαρκείς Πόρους	98
3.3	Επιχειρησιακός Άξονας 2: Πρόληψη και Καταπολέμηση του Αποκλεισμού των Παιδιών	102
3.3.1	Προτεραιότητα Πολιτικής 2.1: Πρόσβαση σε Οικονομικούς Πόρους	102
3.3.2	Προτεραιότητα Πολιτικής 2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες.....	103
3.3.3	Προτεραιότητα Πολιτικής 2.3: Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση .	108
3.4	Επιχειρησιακός Άξονας 3: Προώθηση της Ένταξης.....	110
3.4.1	Προτεραιότητα Πολιτικής 3.1: Ενίσχυση εισοδηματικών πόρων των ανέργων.	110
3.4.2	Προτεραιότητα Πολιτικής 3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης	111
3.4.3	Προτεραιότητα Πολιτικής 3.3: Πρόσβαση Ανέργων με Σωρευτικά Χαρακτηριστικά Αποκλεισμού και Άλλων Ομάδων σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες.....	115
3.5	Επιχειρησιακός Άξονας 4. Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης.....	119
3.5.1	Προτεραιότητα Πολιτικής 4.1: Συντονισμός των πολιτικών ένταξη	119
3.5.2	Προτεραιότητα Πολιτικής 4.2: Ποιότητα των πολιτικών ένταξης.....	120
3.5.3	Προτεραιότητα Πολιτικής 4.3: Αποτελεσματική Εφαρμογή των Πολιτικών Ένταξης	121
4	Αντιστοίχιση Περιφερειακής Στρατηγικής Καταπολέμησης της Φτώχειας με Δράσεις του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου	124

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Εισαγωγή

Στο πρώτο κεφάλαιο της ΠεΣΚΕ πραγματοποιείται η αποτύπωση των κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της φτώχειας και την κοινωνική ένταξη, με αναφορά στην στρατηγική «Ευρώπη 2020», στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και τις δυνητικές πηγές χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020.

Ακολουθεί η συνοπτική περιγραφή των Κατευθύνσεων της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης, και των αρμοδιοτήτων της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αποτύπωση και καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, με τη χαρτογράφηση των χαρακτηριστικών κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας σε Περιφερειακό Επίπεδο, μέσω αναφοράς στις κοινωνικές πολιτικές και τους εμπλεκόμενους φορείς στην ασκούμενη πολιτική αντιμετώπισης της φτώχειας Περιφερειακά, και με τον προσδιορισμό των ομάδων πληθυσμού που αντιμετωπίζουν προβλήματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η διατύπωση των πυλώνων και των μέτρων της Περιφερειακής Στρατηγικής για Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη βάσει των Πυλώνων και Μέτρων της Εθνικής Στρατηγικής και του νομοσχεδίου για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης. Γίνεται η περιγραφή και εξειδίκευση των προτεραιοτήτων με αναφορά στις υφιστάμενες ανάγκες της περιφέρειας, η οριοθέτηση και τεκμηρίωση των απαιτούμενων παρεμβάσεων και η αποτύπωση των υφιστάμενων δομών που καλύπτουν με την λειτουργία τους τις κατηγορίες δράσεων των Μέτρων Πολιτικής.

Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η επιλογή και η αντιστοίχιση των μέτρων πολιτικής της Περιφερειακής Στρατηγικής Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης με τις ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014 – 2020.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

1 Αποτύπωση των Κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη, Καθώς και των Κατευθύνσεων της Εθνικής Στρατηγικής

Στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η αποτύπωση των κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της φτώχειας και την κοινωνική ένταξη, με αναφορά στην στρατηγική «Ευρώπη 2020», στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και τις δυνητικές πηγές χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020.

Ακολουθεί η συνοπτική περιγραφή των Κατευθύνσεων της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης, και των αρμοδιοτήτων της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.

1.1 Κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη

Η **Στρατηγική ΕΕ 2020** για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη αποτελεί το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την περίοδο 2010 - 2020, που θέτει τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες:

- **Έξυπνη ανάπτυξη:** ανάπτυξη μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία
- **Διατηρήσιμη ανάπτυξη:** προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας
- **Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς:** μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή

Οι Βασικοί στόχοι της Στρατηγικής είναι:

- Το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών πρέπει να αυξηθεί σε τουλάχιστον 75%, μεταξύ άλλων μέσω της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών, των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και της καλύτερης ενσωμάτωσης των μεταναστών στο εργατικό δυναμικό
- 3% του ΑΕΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται σε Έρευνα και Ανάπτυξη
- Οι στόχοι του «20/20/20» ως προς το κλίμα / την ενέργεια πρέπει να έχουν επιτευχθεί (περιλαμβανομένης της αύξησης σε 30% του ποσοστού μείωσης των εκπομπών εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν)
- Το ποσοστό σχολικής διαρροής πρέπει να είναι μικρότερο από 10% και τουλάχιστον 40% των νέων πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Ο αριθμός των Ευρωπαίων που ζουν κάτω από τα εθνικά όρια φτώχειας πρέπει να μειωθεί κατά 20 εκατομμύρια πολίτες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί **επτά Εμβληματικές Πρωτοβουλίες** οι οποίες θα ενεργήσουν ως καταλύτες για την επίτευξη προόδου σε κάθε Βασικό Στόχο:

- ❖ «Ένωση Καινοτομίας», για τη βελτίωση των συνθηκών - πλαίσιο και της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την έρευνα και καινοτομία ώστε να εξασφαλισθεί ότι οι καινοτόμες ιδέες θα μπορέσουν να μετατραπούν σε προϊόντα και υπηρεσίες που θα δημιουργήσουν ανάπτυξη και θέσεις εργασίας.
- ❖ «Νεολαία σε Κίνηση», για την ενίσχυση των επιδόσεων των εκπαιδευτικών συστημάτων και τη διευκόλυνση της εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- ❖ «Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη», για την επίσπευση της ανάπτυξης των υπηρεσιών πρόσβασης στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας και την άντληση οφελών από μια ψηφιακή ενιαία αγορά για νοικοκυριά και επιχειρήσεις.
- ❖ «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους», για την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων, τη στήριξη της μετάβασης σε οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, την αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τον εκσυγχρονισμό του τομέα των μεταφορών και την ενθάρρυνση της ενεργειακής αποδοτικότητας.
- ❖ «Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης», για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως για τις ΜΜΕ, και τη στήριξη της ανάπτυξης μιας ισχυρής και βιώσιμης βιομηχανικής βάσης, ικανής να ασκεί ανταγωνισμό σε παγκόσμιο επίπεδο.
- ❖ «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας», για τον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και την παροχή δυνατοτήτων στους πολίτες μέσω της δια βίου ανάπτυξης δεξιοτήτων με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και την καλύτερη αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων και μέσω της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- ❖ «Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της Φτώχειας», για τη διασφάλιση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, ώστε να εξαπλωθούν ευρέως τα οφέλη της ανάπτυξης και της απασχόλησης και τα άτομα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού να αποκτήσουν τα μέσα αξιοπρεπούς διαβίωσης και να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνία.

Η ανάλυση της Στρατηγικής επιβεβαιώνει την ενίσχυση του πεδίου της κοινωνικής ένταξης στο νέο επιχειρησιακό περιβάλλον λειτουργίας της Ένωσης, καθώς η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί τον Βασικό Στόχο 5 (μείωση του αριθμού των φτωχών κατά 20 εκ.), αποτελεί τον Θεματικό Στόχο 9 (Πρώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας) και προωθείται μέσω της Εμβληματικής Πρωτοβουλίας 7 («Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της Φτώχειας»).

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφαρμόζει διαδικασίες «εκ των προτέρων αξιολόγησης του κοινωνικού αντίκτυπου» στις πιο σημαντικές πρωτοβουλίες της, εκτιμώντας τον «τρόπο με τον οποίο μία δεδομένη πολιτική μπορεί να επιδράσει σε κοινωνικούς δείκτες όπως η φτώχεια ή ο κοινωνικός αποκλεισμός και να ενταχθεί στην Στρατηγική Ευρώπη 2020 για μία έξυπνη και βιώσιμη κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς».

Σύμφωνα με τα αρμόδια κοινοτικά όργανα, τα Κράτη Μέλη οφείλουν να ενισχύσουν την επιχειρησιακή ικανότητα τους να αξιολογούν τον κοινωνικό αντίκτυπο των πλέων σημαντικών μέτρων καθώς και των αποφάσεών τους σχετικά με την στόχευση των δημόσιων δαπανών, καθώς υπάρχει ο κίνδυνος τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής να οξύνουν τις κοινωνικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τη δημιουργία ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ως μία από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η πλατφόρμα έχει σκοπό την ανάληψη μιας κοινής δέσμευσης μεταξύ των κρατών μελών, των οργάνων της ΕΕ και των κύριων ενδιαφερομένων να καταπολεμήσουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Καθώς το μεγαλύτερο μέρος της προσεχούς δεκαετίας είναι πιθανόν να χαρακτηρίζεται από μειωμένους κρατικούς προϋπολογισμούς, οι δράσεις θα πρέπει να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα και την εμπιστοσύνη, με τη χρηματοδότηση νέων

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

συμμετοχικών τρόπων για την αντιμετώπιση της φτώχειας, εξακολουθώντας, παράλληλα, να αναπτύσσουν πολιτικές πρόληψης και κάλυψης συγκεκριμένων αναγκών, κατά περίπτωση.

Συνεπώς, η πλατφόρμα θα θέσει ένα δυναμικό πλαίσιο δράσης για να διασφαλιστεί η κοινωνική και εδαφική συνοχή, έτσι ώστε τα οφέλη της ανάπτυξης και της απασχόλησης να επιμεριστούν ευρέως σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, και τα άτομα που βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό να είναι σε θέση να ζήσουν με αξιοπρέπεια και να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία.

Μαζί με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και το στόχο μείωσης της φτώχειας, οι κοινωνικοί στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» υποστηρίζονται από τον στόχο για την απασχόληση (να απασχολείται τουλάχιστον το 75% των γυναικών και ανδρών ηλικίας μεταξύ 20 και 64 ετών) και τον στόχο για την εκπαίδευση (να μειωθεί το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο από 15% σε λιγότερο από 10%).

Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες όπως η «Νεολαία σε κίνηση» και η «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» αποσκοπούν στην εκπλήρωση των εν λόγω στόχων. Υπάρχουν επίσης σημαντικοί δεσμοί με τις υπόλοιπες εμβληματικές πρωτοβουλίες όπως το «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη» (COM 2010, 245), η «Ένωση καινοτομίας» (2 COM 2010, 546), η «Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης» (COM 2010, 614) και η προσεχής εμβληματική πρωτοβουλία για μια ενεργειακά αποτελεσματική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα.

1.1.1 Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού

Η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού αντιπροσωπεύει τη συνεισφορά της ΕΕ στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προσδιορίσει τους ακόλουθους τομείς για δράση:

- Ανάλυση δράσεων σε ολόκληρο το φάσμα πολιτικών
- Μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη χρήση των ταμείων της ΕΕ για τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης
- Προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας βάσει στοιχείων·
- Συμπράξεις και έλεγχος του δυναμικού της κοινωνικής οικονομίας·
- Καλύτερος συντονισμός των πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών.

Η φτώχεια στις πολλαπλές διαστάσεις της περιλαμβάνει την έλλειψη εισοδήματος και επαρκών υλικών πόρων ώστε να ζήσει κανείς με αξιοπρέπεια, την ανεπαρκή πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η στέγαση και η εκπαίδευση, τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας και τη χαμηλή ποιότητα εργασίας. Τα στοιχεία αυτά είναι οι βασικές αιτίες της φτώχειας και εξηγούν το πώς τα άτομα και οι οικογένειες γίνονται αντικείμενο κοινωνικού αποκλεισμού. Η επίλυση αυτών των προβλημάτων απαιτεί προσεγγίσεις που σχετίζονται με όλους τους τομείς πολιτικής και, ως εκ τούτου, η πρόκληση της καταπολέμησης της φτώχειας θα πρέπει να ενσωματωθεί στη χάραξη όλων των πολιτικών. Απαιτεί καλύτερο συντονισμό μεταξύ μακροοικονομικής και μικροοικονομικής πολιτικής και δίνει έμφαση στον ουσιαστικό ρόλο πολλών τομέων πολιτικής πέρα από το παραδοσιακό πλαίσιο εφαρμογής των πολιτικών ένταξης και κοινωνικής προστασίας: θα έχουν ουσιαστική σημασία οι αποτελεσματικές συνέργειες με άλλες εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Πρόσβαση στην Απασχόληση

Η εύρεση εργασίας είναι ο ασφαλέστερος τρόπος εξόδου από τη φτώχεια για τα άτομα που μπορούν να εργαστούν. Αυτό είναι ένα μήνυμα που μπορεί δύσκολα να μεταδοθεί σε εποχή οικονομικής κρίσης, αλλά, καθώς οι οικονομίες επιστρέφουν στην ανάπτυξη, ο κύριος στόχος πρέπει να είναι η εξασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης με ένταση εργασίας. Η επίτευξη, έως το 2020, του στόχου που απαιτεί ποσοστό απασχόλησης 75% τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες, ο οποίος έχει τεθεί για την Ένωση, θα αποτελούσε τη μεγαλύτερη συμβολή στην προσπάθεια εξόδου 20 εκατομμυρίων ευρωπαίων από τη φτώχεια.

Η «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» προσδιορίζει τους τρόπους για να βρουν περισσότερα άτομα εργασία, δίνοντας έμφαση στην καλύτερη λειτουργία και στις λιγότερο κατακερματισμένες αγορές εργασίας, σε ένα εργατικό δυναμικό με περισσότερα προσόντα, στην καλύτερη ποιότητα της εργασίας και των συνθηκών εργασίας, καθώς και στην προώθηση τόσο της δημιουργίας θέσεων εργασίας όσο και της ζήτησης εργασίας.

Η ενεργός ένταξη των ατόμων που απέχουν από την αγορά εργασίας κυριαρχεί στην ατζέντα της ΕΕ και στις εθνικές ατζέντες. Υπάρχει ένα συμφωνημένο σύνολο κοινών αρχών για να βοηθηθούν οι άνθρωποι να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας που χρειάζονται. Αρχές που καλύπτουν την ανάγκη για ολοκληρωμένες στρατηγικές οι οποίες συνδυάζουν καλοσχεδιασμένα συστήματα στήριξης του εισοδήματος, αγορές εργασίας χωρίς διακρίσεις και επαρκείς κοινωνικές υπηρεσίες. Τα άτομα που απέχουν από την αγορά εργασίας χρειάζονται επίσης αυξημένη κοινωνική στήριξη που να συνεχίζεται και όταν βρουν εργασία, έτσι ώστε να αποφευχθεί μια κατάσταση εναλλαγών στην οποία θα βρίσκονται εγκλωβισμένοι μεταξύ ανεργίας και επισφαλούς απασχόλησης χαμηλής ποιότητας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η στήριξη αυτή συχνά δεν υπάρχει ή είναι ανεπαρκής. Σε πολλά κράτη μέλη σημαντικό ποσοστό ατόμων που βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση δεν έχει πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια ή δεν ασκεί τα δικαιώματά του. Άλλοι είναι παγιδευμένοι σε μια κατάσταση στην οποία εξαρτώνται από παροχές, συχνά δε οι παροχές τις οποίες δικαιούνται δεν είναι επαρκείς για να τους βγάλουν από τη φτώχεια.

Κοινωνική Προστασία και Πρόσβαση στις Βασικές Υπηρεσίες

Η πρόσφατη κρίση έχει θέσει τα συστήματα κοινωνικής προστασίας υπό το καθεστώς της άνευ προηγουμένου πρόκλησης να αντιμετωπίσουν τα όλο και περισσότερο αυξανόμενα επίπεδα αποκλεισμού με μειωμένους δημόσιους πόρους. Παρά την επιτυχία της κοινωνικής προστασίας να καλύψει τις πιο άμεσες ανάγκες μετά την εκδήλωση της κρίσης, σημαντικό ποσοστό ατόμων με χαμηλό εισόδημα έχει πλημμελή πρόσβαση στα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας.

Απαιτείται μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα μέσω της συγκέντρωσης των υπηρεσιών και της καλύτερης παροχής τους, μαζί με την κινητοποίηση ευρύτερου συνόλου παραγόντων και μέσων.

Έχει επίσης ουσιαστική σημασία το να καλύπτουν οι πολιτικές δύο βασικές προκλήσεις: την πρόληψη, η οποία είναι ο πλέον αποτελεσματικός και βιώσιμος τρόπος αντιμετώπισης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, και την έγκαιρη παρέμβαση, έτσι ώστε να αποφευχθεί για τα άτομα που περιέρχονται σε φτώχεια να παραμένουν παγιδευμένα σε ακόμη δυσκολότερες και προβληματικές κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις.

Η επάρκεια και η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων έχουν ουσιαστική σημασία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της φτώχειας των ηλικιωμένων. Εντούτοις, η γρήγορη γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης έχει ευρείες επιπτώσεις σε όλους τους τύπους συνταξιοδοτικών συστημάτων και προσδίδει εξαιρετικά επείγοντα χαρακτήρα στην ατζέντα για μεταρρυθμίσεις, επιβάλλοντας την ανάγκη επίτευξης των δύσκολων ισορροπιών μεταξύ δίκαιης αντιμετώπισης, αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητας. Το κλειδί για επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις στο μέλλον είναι η

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

«ενεργός γήρανση», η οποία προϋποθέτει, ειδικότερα, τη δημιουργία συνθηκών που θα επιτρέπουν στους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένους να παραμένουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην αγορά εργασίας. Οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να λάβουν υπόψη τον συνολικό σχεδιασμό της κοινωνικής προστασίας. Δεδομένων των σημερινών τάσεων των συνταξιοδοτικών προβλέψεων, οι ευάλωτες ομάδες και τα άτομα με σύντομη ή ασυνεχή εργασιακή σταδιοδρομία είναι πιθανό να εξαρτώνται όλο και περισσότερο από προβλέψεις για ελάχιστες συντάξεις και ελάχιστο εισόδημα για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας.

Ο γηράσκων πληθυσμός και οι ευρύτερες κοινωνικές αλλαγές, όπως η είσοδος περισσότερων γυναικών στην αγορά εργασίας, η αύξηση των νοικοκυριών ενός ατόμου, των οικογενειών χωρίς παιδιά, καθώς και του φαινομένου διαβίωσης διαφορετικών γενιών οικογενειών μακριά η μια από την άλλη συμβάλλουν στην απότομη αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες. Τα φτωχά άτομα μπορεί να έχουν δυσκολίες πρόσβασης σ' αυτές τις υπηρεσίες, πράγμα που συμβάλλει σημαντικά στην απομάκρυνσή τους από την αγορά εργασίας, καθώς υποχρεώνονται να αναλάβουν ευθύνες φροντίδας. Η πρόκληση για την πολιτική, και πάλι στο πλαίσιο της δημοσιονομική πίεσης, είναι η εξασφάλιση επαρκούς παροχής προσιτής και αποτελεσματικής φροντίδας υψηλής ποιότητας.

Πολιτικές για την Εκπαίδευση και τη Νεολαία

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να αποτελούν σημαντικό παράγοντα στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας και να βοηθούν στη ρήξη, και όχι στην ενίσχυση, του φαύλου κύκλου της μειονεξίας και της ανισότητας. Η προσχολική εκπαίδευση είναι πιθανώς ο σημαντικότερος παράγοντας για τη ρήξη του φαύλου κύκλου της διαγενεαλογικής μεταβίβασης της φτώχειας και αποτελεί την επένδυση με την υψηλότερη απόδοση. Η επένδυση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας μπορεί να στηρίξει μια ασφαλή εκκίνηση στη ζωή για όλους. Τα κράτη μέλη έχουν θέσει σημείο αναφοράς, σύμφωνα με το οποίο το 95% των παιδιών ηλικίας από 4 ετών έως την αρχή της υποχρεωτικής εκπαίδευσης θα πρέπει να συμμετέχουν στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για να γίνουν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πιο συμμετοχικά σε όλα τα επίπεδα και για όλες τις ηλικίες (πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο, τριτοβάθμια εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και μάθηση ενηλίκων). Σε μακροπρόθεσμη προοπτική, η επίτευξη της μείωσης του ποσοστού πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, όπως συμφωνήθηκε με βάση τον πρωταρχικό στόχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», σε λιγότερο από 10% έως το 2020 θα είναι μια σημαντική συμβολή στη μείωση της φτώχειας, δεδομένου ότι ένα επαρκές επίπεδο δεξιοτήτων και ικανοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών) είναι απαραίτητο για την απασχολησιμότητα των νέων στις σημερινές αγορές εργασίας. Οι ανησυχητικές τάσεις μεγάλου αριθμού νέων που δεν συμμετέχουν ούτε στην εκπαίδευση ούτε στην εργασία υπογραμμίζουν την ανάγκη να προχωρήσουμε σε ένα ευρύτερο φάσμα πολιτικών για τη στήριξη των νέων, όπως συμφωνήθηκε στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τη νεολαία 2010-2018. Απαιτούνται στοχοθετημένες προσεγγίσεις για να αντιμετωπιστούν οι αυξανόμενες δυσκολίες που χαρακτηρίζουν την ενηλικίωση στις μεταβιομηχανικές κοινωνίες, ιδίως για τους περιθωριοποιημένους νέους. Η εμβληματική πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση» συνδέει ακριβώς την εκπαίδευση και την κατάρτιση, αφενός, με την αγορά εργασίας, αφετέρου, προτείνοντας μέτρα για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των νέων.

Μετανάστευση και Ένταξη των Μεταναστών

Η διαχείριση της μετανάστευσης και η ένταξη των μεταναστών βρίσκεται στο προσκήνιο της ατζέντας για τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές πολιτικές. Περισσότερο από 30 εκατομμύρια άνθρωποι – ή το 6,4% του πληθυσμού – που ζουν στην ΕΕ δεν είναι υπήκοοι των κρατών μελών της. Τα δύο τρίτα από αυτούς είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Μολονότι η

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

μετανάστευση μπορεί να είναι σημαντικό μέρος των λύσεων για τα οικονομικά, δημογραφικά προβλήματα και τα προβλήματα ανταγωνισμού της Ευρώπης, η θέσπιση ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου πολιτικής για την ένταξη είναι μια σημαντική πρόκληση. Η διαδικασία ένταξης σε μια νέα κοινωνία είναι πολύ περίπλοκη και απαιτεί προσπάθειες σε διάφορους τομείς. Συνεπάγεται την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, στη στέγαση, σε δημόσιες υπηρεσίες (ιδίως στις κοινωνικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες), σε ιδιωτικές υπηρεσίες (τράπεζες, ασφάλειες κ.λπ.), και τη δημιουργία κοινωνικών και πολιτιστικών σχέσεων με την κοινότητα, καθώς και τη συμμετοχή σε πολιτικές διαδικασίες. Υπάρχουν πολυάριθμα στοιχεία που αποδεικνύουν τη διαγενεαλογική μεταβίβαση της μειονεξίας στον μεταναστευτικό πληθυσμό. Επιπλέον, η δεύτερη και η τρίτη γενιά μεταναστών βιώνουν επίσης την ύπαρξη διακρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, καθώς και στα αγαθά και στις υπηρεσίες. Έτσι, η επιτυχής ανταπόκριση στην πρόκληση της ένταξης είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την κοινωνική συνοχή της Ευρώπης και συνδέεται στενά με το μέλλον των ευρωπαϊκών συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Η επίτευξη του στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» σχετικά με την κοινωνική ένταξη και συνοχή θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της να συνδυάσουν την κοινωνική πολιτική με τη μεταναστευτική πολιτική.

Κοινωνική Ένταξη και Καταπολέμηση των Διακρίσεων

Οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης χρειάζεται να συμπληρωθούν με αποτελεσματικές πολιτικές καταπολέμησης των διακρίσεων, αφού, για πολλές πληθυσμιακές ομάδες και μεμονωμένα άτομα, οι ρίζες της φτώχειας και των δυσχερειών πολύ συχνά βρίσκονται στους περιορισμούς οι οποίοι στερούν από τα εν λόγω άτομα ευκαιρίες και δικαιώματα που είναι διαθέσιμα σε άλλες πληθυσμιακές ομάδες. Η καταπολέμηση των διακρίσεων και η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία στη νομική τάξη της ΕΕ, αλλά η πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων στο εθνικό επίπεδο χρειάζεται να υποστηριχθεί από σχετικές πολιτικές και συγκεκριμένες δράσεις. Η επίτευξη καλύτερου συνδυασμού της κοινωνικής πολιτικής με την πολιτική για την καταπολέμηση των διακρίσεων έχει ουσιαστική σημασία για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων μειονεκτημάτων που επηρεάζουν μεγάλα τμήματα του ευρωπαϊκού πληθυσμού.

Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων, μαζί με τη νέα στρατηγική για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, συνδυάζονται για την αντιμετώπιση του ανοίγματος της ψαλίδας των εισοδημάτων μεταξύ των φύλων το οποίο είναι ορατό στις περισσότερες ηλικιακές ομάδες και οδηγεί σε υψηλότερα ποσοστά φτώχειας στον γυναικείο πληθυσμό, τόσο στην εργασία όσο και εκτός εργασίας. Ο κίνδυνος αυτός αυξάνεται δραματικά για τις μόνες μητέρες και τις ηλικιωμένες γυναίκες.

Η καταπολέμηση των ιδιαίτερων μορφών διακρίσεων και αποκλεισμών τις οποίες αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία απαιτεί επίσης παρεμβάσεις σε ένα ευρύ φάσμα διαφόρων τομέων πολιτικής. Οι τρέχοντες δείκτες φτώχειας δεν αντικατοπτρίζουν με επιτυχία το γεγονός ότι η ποσότητα των πόρων που μπορεί να διασφαλίσει μια αξιοπρεπή ζωή για ένα άτομο χωρίς αναπηρία ενδέχεται να είναι απολύτως ανεπαρκής για άτομα με αναπηρία, λόγω των πρόσθετων εμποδίων που αντιμετωπίζουν κατά την εκτέλεση των καθημερινών τους δραστηριοτήτων. Η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020 θα συμβάλει στην άρση των εμποδίων που δεν επιτρέπουν σε 80 εκατομμύρια ευρωπαίους με αναπηρία να συμμετάσχουν στην κοινωνία σε ισότιμη βάση.

Σχεδόν πάντα τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας είναι μεταξύ των περισσότερο αποκλεισμένων ομάδων στην κοινωνία και σταθερά αναφέρουν ότι ο στιγματισμός, οι διακρίσεις και ο αποκλεισμός αποτελούν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβασή τους στην υγεία, την κοινωνική προστασία και την ποιότητα ζωής. Το ευρωπαϊκό σύμφωνο για την ψυχική υγεία και ευεξία μπορεί να συμβάλει στον προσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

οι φορείς της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την υγεία μπορούν να συνεργαστούν έτσι ώστε να προαγάγουν την κοινωνική ένταξη των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας.

Η φτώχεια και η περιθωριοποίηση ορισμένων εθνοτικών μειονοτήτων, όπως οι Ρόμα, έχουν αυξηθεί. Διαπιστώνεται ότι οι μισοί από τους Ρόμα έχουν βιώσει διακρίσεις και υπήρξαν θύματα ρατσιστικών εγκλημάτων. Πολλοί Ρόμα στεγάζονται απομονωμένοι και υπό κακές συνθήκες. Τα παιδιά των Ρόμα είναι πιθανότερο να διδάσκονται σε ξεχωριστά σχολεία, να σημειώνουν πολλές απουσίες και να εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο. Η Επιτροπή έχει καλέσει τα κράτη μέλη να υποβάλλουν εθνικές στρατηγικές για τη συμπερίληψη των Ρόμα στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων, έτσι ώστε οι στρατηγικές αυτές να συμβάλουν ενδεχομένως στην επίτευξη του πρωταρχικού στόχου μείωσης της φτώχειας του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η έλλειψη στέγης και ο αποκλεισμός από τη στέγαση είναι ίσως τα πιο ακραία παραδείγματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στη σημερινή κοινωνία. Μολονότι η πρόσβαση σε προσιτή στέγαση είναι θεμελιώδης ανάγκη και δικαίωμα, η εξασφάλιση αυτού του δικαιώματος εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση σε πολλά κράτη μέλη. Η ανάπτυξη κατάλληλων και ολοκληρωμένων λύσεων, τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης, θα παραμείνει σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής της ΕΕ για την κοινωνική ένταξη.

Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα στο πλαίσιο των ΕΚΤ, ΕΤΠΑ, ΕΓΤΑΑ

Οι πολιτικές και τα χρηματοοικονομικά μέσα της ΕΕ πρέπει να λάβουν περισσότερο υπόψη τον ουσιαστικό ρόλο που μπορούν οι υπηρεσίες δικτύου, όπως οι μεταφορές, η ενέργεια, οι ΤΠ και άλλες, να διαδραματίσουν στη μείωση των τοπικών και περιφερειακών ανισοτήτων στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Η πρόσβαση σ' αυτές τις υπηρεσίες και η διασφάλιση της προσιτότητάς τους έχουν καταστεί πρωταρχική ανάγκη στις προηγμένες κοινωνίες. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία του εξορθολογισμού των κοινωνικών στόχων σε πολλές τομεακές πολιτικές, καθώς και στις πολιτικές για την εσωτερική αγορά και για τους καταναλωτές.

Προγραμματική Περίοδος 2007 - 2013

Οι Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Πολιτικής Συνοχής της Προγραμματικής Περιόδου 2007 - 2013 περιλαμβάνουν ρήτρες υποστήριξης των εθνικών πολιτικών κοινωνικής ένταξης, με πλέον χαρακτηριστικό το άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το οποίο αναφέρεται ρητώς στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων.

Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)** χρηματοδοτεί υποδομές, υπηρεσίες και άλλες δραστηριότητες για την ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, που περιλαμβάνουν ιδίως:

- Κοινωνικές υποδομές (εκπαίδευση, υγεία, φροντίδα των παιδιών)
- Ηλεκτρονική ένταξη (υποδομές και ηλεκτρονικές υπηρεσίες)
- Τεχνικές μέσω μικρο-πιστώσεων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη της έρευνας και της τεχνολογίας

Για παράδειγμα, στα περισσότερα Κράτη Μέλη, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΤΠΑ υποστηρίζουν τις εθνικές στρατηγικές εναρμόνισης ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής μέσω επενδύσεων σε εγκαταστάσεις βρεφονηπιακής φροντίδας, ενώ έχουν δεσμευθεί τουλάχιστον 18 δις ευρώ για μέτρα κοινωνικής συνοχής, κυρίως, για τη στήριξη της εκπαίδευσης, της υγείας και των κοινωνικών υποδομών.

Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)** χρηματοδοτεί υπηρεσίες και άλλες δραστηριότητες κοινωνικής ένταξης, στο πλαίσιο των ακόλουθων γενικών του προτεραιοτήτων:

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Ανάπτυξη ενεργών πολιτικών στην αγορά εργασίας για την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας, την προστασία τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών από τη μακροχρόνια ανεργία, τη διευκόλυνση της επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας και την υποστήριξη της επαγγελματικής ενσωμάτωσης των νέων και των ατόμων που επιστρέφουν στην αγορά εργασίας μετά από απουσία κάποιου χρόνου
- Προώθηση των ίσων ευκαιριών για όλους στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας, με ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό
- Ανάπτυξη και βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης, της εκπαίδευσης και της παροχής συμβουλών στο πλαίσιο της πολιτικής για τη διά βίου μάθηση
- Προώθηση ενός ειδικευμένου, καταρτισμένου και προσαρμόσιμου εργατικού δυναμικού, ενθάρρυνση της καινοτομίας και της προσαρμοστικότητας όσον αφορά την οργάνωση της εργασίας και την υποστήριξη του επιχειρηματικού πνεύματος
- Ειδικά μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας (προοπτικές σταδιοδρομίας, πρόσβαση σε νέες ευκαιρίες απασχόλησης, στην επιχειρηματική δραστηριότητα κ.λπ.).

Το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)** ενισχύει την κοινωνική αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών μέσω τεχνικών κοινωνικής καινοτομίας, πληθώρας χρηματοδοτικών μέτρων ή νέων μεθόδων διακυβέρνησης, όπως η Πρωτοβουλία Leader. Ειδικότερα, προτεραιότητα αποτελεί η ανάπτυξη βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό σε τομείς όπως: υποδομές και υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και φροντίδας ηλικιωμένων, εκπαιδευτικές δραστηριότητες και υποδομές, υγειονομική φροντίδα, ειδικές υπηρεσίες για άτομα με αναπηρίες ή μειονεκτούντα άτομα, τοπικά πολυ-λειτουργικά κέντρα που συνδυάζουν δραστηριότητες ψυχαγωγίας, πολιτισμού και απασχόλησης, κέντρα φιλοξενίας μεταναστών ή εποχιακά εργαζομένων, ποικίλες υπηρεσίες κινητικότητας, βοήθεια στο σπίτι και τηλε-βοήθεια, τοπικές υπηρεσίες ασφάλειας και προστασίας και επανεγκατάσταση σημαντικών υποδομών στην ύπαιθρο, κ.λπ.

Οι σχετικές παρεμβάσεις συνδυάζονται με κίνητρα για τη δημιουργία επιχειρήσεων (π.χ. μικρο-επιχειρήσεις) και την ανάπτυξη της πολύ-λειτουργικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στον τομέα των κοινωνικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών καθώς και δραστηριοτήτων φροντίδας παιδιών, ηλικιωμένων ή ατόμων με αναπηρίες. Για παράδειγμα, ο αγροτουρισμός αποδείχθηκε σημαντικός τομέας δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές, παρέχοντας οικονομικές ευκαιρίες σε τοπικό επίπεδο και καθιστώντας εφικτές βασικές υπηρεσίες επωφελείς για τους τουρίστες αλλά και τον τοπικό πληθυσμό.

Με βάση την αποτίμηση της προγραμματικής περιόδου (ΠΠ) 2007 - 2013, οι δράσεις που σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν με στόχο την κοινωνική ενσωμάτωση στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί, με αναφορά στους φορείς υλοποίησής τους καθώς και το ύψος συμβάσεων και πληρωμών μέχρι τον Φεβρουάριο του 2015.

Εξωτερική διάσταση

Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της φτώχειας αποτελούν βασικό μέρος της εξωτερικής διάστασης των πολιτικών της ΕΕ και, ιδίως, της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής. Μετά τη θέσπιση των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, και από κοινού με διεθνείς οργανισμούς και φόρα, η ΕΕ υποστηρίζει όλο και περισσότερο τις αναπτυσσόμενες χώρες στις προσπάθειές τους να καταπολεμήσουν τη φτώχεια, κυρίως μέσω της πρόσβασης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σε νερό ή στην υγεία, της προώθησης της αξιοπρεπούς απασχόλησης, αλλά και μέσω της πολιτικής εμπορίου και της ενίσχυσης της δημοκρατίας και της καλής διακυβέρνησης. Η προώθηση της αξιοπρεπούς απασχόλησης για όλους διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη μείωση της φτώχειας και στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης της ΕΕ και της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας, η Επιτροπή θα εξασφαλίσει, επίσης, την υιοθέτηση των στόχων αυτής της πλατφόρμας στις οικείες χώρες.

Εκτίμηση του Κοινωνικού Αντίκτυπου

Καλύτερος πολιτικός συντονισμός σημαίνει ότι ο κοινωνικός αντίκτυπος των πολιτικών πρωτοβουλιών πρέπει να αξιολογείται προσεκτικά και να ελαχιστοποιούνται οι ενδεχόμενες αρνητικές κοινωνικές συνέπειες, με μέτρα που θα αποσκοπούν στη δικαιοσύνη και θα εστιάζονται στη φτώχεια. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει όλες τις καίριες πρωτοβουλίες και τις νομοθετικές προτάσεις με εκτενή εκτίμηση επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής διάστασης. Η Επιτροπή εξακολουθεί να εξειδικεύει και να βελτιώνει την ποιότητα της εκτίμησης επιπτώσεων, ώστε να εξασφαλίζεται η συνεκτίμηση της κοινωνικής διάστασης.

1.1.2 Συμβολή της Χρηματοδότησης εκ Μέρους της ΕΕ στην Επίτευξη των Στόχων της Κοινωνικής Ένταξης και της Κοινωνικής Συνοχής

1.1.2.1 Η Συμβολή των Ταμείων της Ε.Ε.

Με στόχο την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, η Επιτροπή επεσήμανε ότι η χρηματοδότηση της συνοχής πρέπει να επικεντρώνεται στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η μελλοντική πολιτική συνοχής θα εκφράσει το στόχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» σε απτά οφέλη, αλλάζοντας πραγματικά τη ζωή των πολιτών.

Για τους σκοπούς της ευρωπαϊκής πλατφόρμας κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο έχει ιδιαίτερη σημασία και συνεπικουρείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και άλλες συνιστώσες του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Κάθε χρόνο 5 εκατομμύρια άνεργοι και περίπου 1 εκατομμύριο άτομα από ευάλωτες ομάδες επωφελούνται από την άμεση υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), του κύριου ευρωπαϊκού οικονομικού μηχανισμού για την υποστήριξη της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής.

Το ΕΚΤ συγχρηματοδοτεί σχέδια που προορίζονται για την υποστήριξη ευάλωτων και μειονεκτούντων ατόμων τα οποία έχουν απομακρυνθεί από την αγορά εργασίας (και των οποίων η πρόσβαση στην εργασία περιορίζεται από εμπόδια όπως η έλλειψη κατάρτισης, η αναπηρία ή η διακριτική μεταχείριση), καθώς και μακροχρόνια ανέργων, ηλικιωμένων εργαζομένων και των ατόμων που έχουν χάσει την εργασία τους.

Το ΕΚΤ προσαρμόζεται στο νέο πλαίσιο της Ευρώπης 2020 για να εκπληρώσει πλήρως το ρόλο του όσον αφορά την εξασφάλιση των σωστών δεξιοτήτων για απασχόληση και τη μείωση της φτώχειας, μέσω προβλέψιμων χρηματοδοτικών ποσών. Πρέπει να εξασφαλίζεται η απλούστευση της πρόσβασης για τους δικαιούχους, ιδίως για τις ΜΚΟ και τις τοπικές συμπράξεις, μέσω εξειδικευμένων συστημάτων επιδοτήσεων. Η κοινωνική ένταξη και η μείωση της φτώχειας είναι θέματα που μπορούν να προταθούν να παραμείνουν στα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΕΚΤ, ώστε να υποστηριχτεί πλήρως η υλοποίηση των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη σωστή στοχοθέτηση των πόρων, όχι μόνο σε ειδικές ομάδες αλλά και σε ορισμένες μειονεκτούσες περιοχές: στο πλαίσιο αυτό πρέπει να αναπτυχθούν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας και να διευκολυνθούν οι επενδύσεις των ταμείων στην κοινωνική υποδομή, όπου χρειάζεται, για την επιτυχή υλοποίηση των μέτρων της κοινωνικής πολιτικής που υποστηρίζει το ΕΚΤ. Το ΕΚΤ μπορεί, επίσης, να συμβάλει με καινοτόμους τρόπους στην εύρεση ιδιωτικών πόρων για την υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής. Τέλος, μπορεί να ζητηθεί από τα κράτη μέλη να

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

εντοπίσουν ομάδες που απειλούνται από διακριτική μεταχείριση, ενώ θα ενθαρρυνθούν να διαθέσουν ειδική χρηματοδότηση για δράσεις στον τομέα αυτό. Η δράση του ΕΚΤ στον τομέα της ένταξης θα συμπληρώνεται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης.

Οι κανονισμοί των διαρθρωτικών ταμείων πρέπει να στηρίζουν τις συντονισμένες επενδύσεις του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ για την υλοποίηση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων. Η μείωση των διαφορών και η συνεχής καταπολέμηση των υψηλών επιπέδων φτώχειας, ιδίως σε αστικές περιοχές, στο μέλλον, απαιτούν στοχοθετημένες δράσεις που θα πρέπει να καλύπτουν οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές. Αυτές οι δράσεις πρέπει να συντονίζονται άμεσα με τις δράσεις του ΕΚΤ.

Μολονότι τα περισσότερα άτομα που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, σε σχετικούς όρους τείνουν να υπερεκπροσωπούνται σε αγροτικές και γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές και κοινότητες. Σε ορισμένα κράτη μέλη ο κίνδυνος της φτώχειας στις αγροτικές περιοχές είναι διπλάσιος απ' ό,τι στις αστικές περιοχές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει μια ενεργός πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το οποίο συμβάλλει στην ανάπτυξη κοινωνικών και εκπαιδευτικών υποδομών και υπηρεσιών και, ευρύτερα, στην αύξηση του ανθρώπινου κεφαλαίου στις αγροτικές περιοχές. Τα τελευταία χρόνια, οι παρεμβάσεις της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης αφορούσαν όλο και περισσότερο την επίτευξη στόχων κοινωνικής ένταξης, κατά τρόπο που θα μπορούσε να είναι επωφελής και για την υποστήριξη αγροτικών κοινοτήτων Ρόμα. Πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω οι συνέργειες ανάμεσα στις δράσεις που υποστηρίζονται από τα διαρθρωτικά ταμεία στις αγροτικές και στις αστικές περιοχές.

Η προώθηση προηγμένης ευρωπαϊκής έρευνας για κοινωνικοοικονομικά θέματα υποστηρίχτηκε επίσης από το πρόγραμμα - πλαίσιο για την έρευνα, κυρίως με την ανάπτυξη νέων μεθοδολογιών, δεικτών προόδου και ερευνητικών υποδομών.

1.1.2.2 Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης

Η σύσταση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης έγινε με τον υπ' αριθμ. 516/2014 Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 16ης Απριλίου 2014, με την τροποποίηση της απόφασης 2008/381/ΕΚ (Δημιουργία Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης) και την κατάργηση των αποφάσεων 573/2007/ΕΚ (Σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων), 575/2007/ΕΚ (Σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής) και 2007/435/ΕΚ (Σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών).

Γενικός στόχος του Ταμείου είναι να συμβάλει στην αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καθώς και στην εφαρμογή, την ενίσχυση και την ανάπτυξη της κοινής πολιτικής ασύλου, της επικουρικής προστασίας και της προσωρινής προστασίας και της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής, με απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων και των αρχών που κατοχυρώνονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο του γενικού στόχου του, το Ταμείο συνεισφέρει στους ακόλουθους κοινούς ειδικούς στόχους:

- α) Την ενίσχυση και ανάπτυξη όλων των πτυχών του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, συμπεριλαμβανομένης της εξωτερικής του διάστασης·
- β) Στήριξη της νόμιμης μετανάστευσης προς τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις οικονομικές και κοινωνικές τους ανάγκες όπως οι ανάγκες της αγοράς εργασίας, με παράλληλη διασφάλιση της ακεραιότητας των συστημάτων μετανάστευσης των κρατών μελών, και προώθηση της αποτελεσματικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών·

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

- γ) Την ανάπτυξη στα κράτη μέλη, που συμβάλλουν στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, δίκαιων και αποτελεσματικών στρατηγικών επιστροφής, με έμφαση στον διατηρήσιμο χαρακτήρα της επιστροφής και την αποτελεσματική επανεισδοχή στις χώρες καταγωγής και διέλευσης·
- δ) Τη μεγαλύτερη αλληλεγγύη και κατανομή ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως προς τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από τις εισροές μεταναστών και αιτούντων άσυλο, μεταξύ άλλων μέσω πρακτικής συνεργασίας.

Σε ό,τι αφορά τις προϋποθέσεις υποδοχής και τις διαδικασίες ασύλου, το Ταμείο στηρίζει ειδικότερα τις ακόλουθες δράσεις:

α) Παροχή υλικής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας στα σύνορα, εκπαίδευσης, κατάρτισης, υπηρεσιών στήριξης, υγειονομικής περίθαλψης και ψυχολογικής φροντίδας

β) Παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών όπως μετάφραση και διερμηνεία, εκπαίδευση, κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής κατάρτισης, και άλλων πρωτοβουλιών σε σχέση με το καθεστώς του ενδιαφερόμενου προσώπου

γ) Σύσταση και βελτίωση διοικητικών δομών, συστημάτων και της επιμόρφωσης του προσωπικού και των αρμοδίων αρχών, προκειμένου να διασφαλισθεί αποτελεσματική και εύκολη πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου για τους αιτούντες άσυλο, καθώς επίσης αποτελεσματικές και ποιοτικές διαδικασίες ασύλου, ιδίως προς στήριξη των εξελίξεων στο ενωσιακό κεκτημένο, εφόσον απαιτείται

δ) Παροχή κοινωνικής συνδρομής, ενημέρωσης ή βοήθειας σε σχέση με τις διοικητικές και/ή δικαστικές διατυπώσεις, και πληροφοριών ή συμβουλών για την ενδεχόμενη έκβαση της διαδικασίας ασύλου, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων όπως οι διαδικασίες επιστροφής

ε) Παροχή νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης

στ) Προσδιορισμός των ευάλωτων ομάδων και ειδική στήριξη στα ευάλωτα πρόσωπα, ιδίως σύμφωνα με τα στοιχεία α) έως ε)

ζ) Κατάσχεση, ανάπτυξη και βελτίωση εναλλακτικών μέτρων αντί της κράτησης.

Σε ό,τι αφορά τις υποδομές στέγασης και τα συστήματα υποδοχής, το Ταμείο στηρίζει, ειδικότερα τις ακόλουθες δράσεις:

α) η βελτίωση και διατήρηση των υφιστάμενων υποδομών και υπηρεσιών στέγασης

β) η ενίσχυση και βελτίωση των διοικητικών δομών και συστημάτων

γ) ενημέρωση προς τις τοπικές κοινότητες

δ) η κατάρτιση μελών του προσωπικού των αρχών, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αρχών που θα έχουν σχέσεις με τους υπηκόους τρίτων χωρών, στο πλαίσιο της υποδοχής τους

ε) η δημιουργία, λειτουργία και ανάπτυξη νέων υποδομών καταλύματος και υπηρεσιών στέγασης, καθώς και διοικητικών δομών και συστημάτων, ιδίως για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αναγκών των κρατών μελών, εφόσον απαιτείται

Το Ταμείο στηρίζει επιπλέον δράσεις παρόμοιες με αυτές που αφορούν τις προϋποθέσεις υποδοχής και τις διαδικασίες ασύλου, εφόσον αφορούν πρόσωπα προσωρινώς διαμένοντα:

Σε κέντρα προσωρινής διαμονής και υποδοχής προσφύγων, ιδίως για τη στήριξη των επιχειρήσεων επανεγκατάστασης, σε συνεργασία με την UNHCR, ή

Στο έδαφος κράτους μέλους στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους.

1.1.2.3 Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεξεργάστηκε και κατέθεσε τον Οκτώβριο του 2012 πρόταση Κανονισμού για τη δημιουργία ενός Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους, το

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

οποίο θα λειτουργήσει υποστηρικτικά προς τα εθνικά συστήματα διανομής τροφίμων και άλλων βασικών αγαθών σε απόρους με πόρους της ΕΕ (85%) και των εθνικών προϋπολογισμών (15%). Το Ταμείο, που συστάθηκε με τον υπ'αριθμ. 223/2014 Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 11ης Μαρτίου 2014, θα αντικαταστήσει το Πρόγραμμα Διανομής Τροφίμων σε άπορα άτομα (1988 - 2013), επιδιώκοντας να συμβάλλει στη μείωση της φτώχειας.

Πρόγραμμα Διανομής Τροφίμων σε άπορα άτομα (1988 - 2013)

Το Πρόγραμμα Διανομής Τροφίμων σε άπορα άτομα είχε εγκαινιασθεί με την υιοθέτηση του Κανονισμού 3730/87 (όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό 2525/95), που εκδόθηκε το Δεκέμβριο του 1987, προωθώντας για πρώτη φορά το υπόδειγμα αξιοποίησης της Κοινοτικής Αγροτικής Πολιτικής (αποθέματα παρέμβασης διάφορων γεωργικών προϊόντων) για την άσκηση αναδιανεμητικής κοινωνικής πολιτικής υπέρ ατόμων που δεν είναι αναγκαστικά αγρότες. Ο Κανονισμός εισήγαγε τη δέσμευση της Κοινότητας να εξασφαλίζει την ενίσχυση απόρων ατόμων μέσω της χορήγησης τροφίμων που προέρχονται από τα αποθέματα παρέμβασης διάφορων γεωργικών προϊόντων.

Το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού αφορούσε, σύμφωνα με το άρθρο 1, τα «πιο άπορα άτομα της Κοινότητας». Η αόριστη αυτή νομική έννοια δεν εξειδικευόταν, όμως, στο κείμενο ή το προοίμιο, με αποτέλεσμα να παραπέμπεται στη διακριτική ευχέρεια των Κρατών Μελών τόσο ο προσδιορισμός των κριτηρίων της απορίας, όσο και η εξειδίκευση των προϋποθέσεων επιλογής των πλέον απόρων. Το υλικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού αφορούσε τη χορήγηση τροφίμων από τα αποθέματα παρέμβασης διάφορων γεωργικών προϊόντων στα άτομα που θα θεωρούνταν ως άπορα.

Οι διαδικασίες διανομής εξειδικεύθηκαν από Κανονισμούς εφαρμογής και ενσωματώθηκαν στον Κανονισμό 3149/92. Ο Κανονισμός εφαρμογής απλοποιεί τις διαδικασίες και τους κανόνες για τον καθορισμό του ετησίου προγράμματος διανομής των προϊόντων που προέρχονται από τα αποθέματα παρέμβασης (όπως εκπονείται από την Επιτροπή βάσει στοιχείων που αποστέλλονται από τα Κράτη Μέλη) και προσαρμόζει το σχετικό χρονοδιάγραμμα λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις απαιτήσεις της διανομής στους δικαιούχους όσο και την ανάγκη χρηματοπιστωτικής διαχείρισης των δημοσίων αποθεμάτων. Επεκτείνει, μάλιστα, το υλικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 3730/87, καθώς προβλέπει ότι τα τρόφιμα διανομής δεν θα προέρχονται μόνον από προϊόντα στόχευσης (συσκευάζονται ή μεταποιούνται από προϊόντα που αφαιρούνται από τα αποθέματα της κοινοτικής παρέμβασης), αλλά και από προϊόντα που διατίθενται στην κοινοτική αγορά.

Η ίδρυση του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους

Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους, που θα αντικαταστήσει το Πρόγραμμα Διανομής Τροφίμων, προάγει την κοινωνική συνοχή, ενισχύει την κοινωνική ενσωμάτωση και, ως εκ τούτου, συνεισφέρει εν τέλει στον στόχο της εξάλειψης της φτώχειας στην Ένωση, συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου για μείωση της φτώχειας, και συγκεκριμένα την μείωση του αριθμού των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού κατά τουλάχιστον 20 εκατομμύρια, σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», συμπληρώνοντας παράλληλα τη δράση των διαρθρωτικών ταμείων. Το Ταμείο συμβάλλει στην επίτευξη του ειδικού στόχου για την ανακούφιση των χειρότερων μορφών φτώχειας, παρέχοντας μη οικονομική βοήθεια στους απόρους με επισιτιστική ή / και βασική υλική συνδρομή, ή αμφότερα, και δραστηριότητες κοινωνικής ενσωμάτωσης που αποσκοπούν στην ενσωμάτωση των απόρων.

Ως «άποροι» ορίζονται φυσικά πρόσωπα, άτομα ή οικογένειες, νοικοκυριά ή ομάδες τέτοιων προσώπων, των οποίων η ανάγκη για βοήθεια έχει διαπιστωθεί σύμφωνα με τα

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

αντικειμενικά κριτήρια που θέσπισαν οι αρμόδιες εθνικές αρχές σε συνεργασία με τα αντίστοιχα ενδιαφερόμενα μέρη, αποφεύγοντας τις συγκρούσεις συμφερόντων, ή που όρισαν οι οργανώσεις - εταίροι και ενέκριναν οι εν λόγω αρμόδιες εθνικές αρχές, και που μπορούν να περιλαμβάνουν στοιχεία τα οποία να επιτρέπουν την στόχευση των απόρων σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές.

Βασική υλική συνδρομή θεωρούνται τα βασικά καταναλωτικά αγαθά περιορισμένης αξίας και για προσωπική χρήση των απόρων, για παράδειγμα ρουχισμός, υποδήματα, είδη υγιεινής, σχολικά είδη και υπνόσακοι.

Το Ταμείο συμπληρώνει τις βιώσιμες εθνικές πολιτικές εξάλειψης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, υποστηρίζοντας τα εθνικά συστήματα μέσω των οποίων διανέμονται στους απόρους τρόφιμα ή / και βασική υλική συνδρομή μέσω οργανώσεων - εταίρων που επιλέγονται από τα κράτη μέλη.

Με στόχο την αύξηση και διαφοροποίηση του εφοδιασμού τροφίμων για τους απόρους, καθώς επίσης για τη μείωση και πρόληψη της σπατάλης τροφίμων, το Ταμείο μπορεί να στηρίζει δραστηριότητες σχετικά με τη συλλογή, μεταφορά, αποθήκευση και διανομή δωρεών τροφίμων, αλλά και συνοδευτικά μέτρα, συμπληρώνοντας την παροχή τροφίμων ή/και βασικής υλικής συνδρομής.

Το Ταμείο στηρίζει δραστηριότητες που συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση των απόρων και προάγει, σε ενωσιακό επίπεδο, την αμοιβαία μάθηση, τη δικτύωση και τη διάδοση καλών πρακτικών στον τομέα της μη οικονομικής βοήθειας προς τους απόρους.

1.1.2.4 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (2014 - 2020)

Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση έγινε με τον υπ' αριθμ. 1309/2013 Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17ης Δεκεμβρίου 2013 και την κατάργηση του κανονισμού 1927/2006/ΕΚ (Σύσταση Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση).

Στόχος του ΕΤΠ είναι να συμβάλει στην έξυπνη, αειφόρο και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη και να προωθήσει τη διατηρήσιμη απασχόληση στην Ένωση, δίνοντάς της τη δυνατότητα να επιδεικνύει αλληλεγγύη και να στηρίζει τους εργαζομένους που απολύονται λόγω πλεονασμού και τους αυτοαπασχολούμενους των οποίων η επαγγελματική δραστηριότητα έχει παύσει εξαιτίας των σημαντικών διαρθρωτικών αλλαγών στις παγκόσμιες εμπορικές ροές που επιφέρει η παγκοσμιοποίηση, ως αποτέλεσμα της συνέχισης της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης.

Οι ενέργειες που απολαύουν χρηματοδοτικής συνεισφοράς από το ΕΤΠ αποσκοπούν να διασφαλισθεί ότι ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός δικαιούχων που συμμετέχουν σε αυτές τις ενέργειες ευρίσκουν διατηρήσιμη απασχόληση, το συντομότερο δυνατόν, εντός της εξάμηνης περιόδου πριν από την τελική έκθεση που το οικείο κράτος μέλος καλείται να υποβάλλει στην Επιτροπή σχετικά με τη διάθεση της χρηματοδοτικής συνεισφοράς.

Επιλέξιμες δράσεις

Το ΕΤΠ χρηματοδοτεί ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας, υπό μορφή συντονισμένης δέσμης εξατομικευμένων υπηρεσιών που αποσκοπούν να διευκολύνουν την επανένταξη των δικαιούχων για τους οποίους ζητείται ενίσχυση, και ιδίως μειονεκτούντων, ηλικιωμένων και νεαρών ανέργων, στην απασχόληση ή αυτοαπασχόληση. Η συντονισμένη δέσμη εξατομικευμένων υπηρεσιών μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει:

α) ειδικά σχεδιασμένα κατάρτιση και αναπροσανατολισμός, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων στην τεχνολογία της πληροφορίας και των επικοινωνιών και της πιστοποίησης της αποκτηθείσας πείρας, συνδρομή στην αναζήτηση εργασίας, επαγγελματική

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

καθοδήγηση, συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθοδήγηση, βοήθεια για επανατοποθέτηση στην αγορά εργασίας, προώθηση της επιχειρηματικότητας, ενίσχυση για αυτοαπασχόληση, σύσταση επιχειρήσεων και ανάκτηση επιχειρήσεων από εργαζομένους, και δραστηριότητες συνεργασίας

β) ειδικά χρονικώς περιορισμένα μέτρα, όπως επιδόματα αναζήτησης εργασίας, κίνητρα πρόσληψης για τους εργοδότες, επιδόματα κινητικότητας, διαβίωσης ή κατάρτισης (συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων για άτομα που παρέχουν φροντίδα)

γ) μέτρα για την ενθάρρυνση ιδίως μειονεκτούντων, ηλικιωμένων και νεαρών ανέργων, προκειμένου αυτοί να παραμείνουν ή να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας.

Ο σχεδιασμός της συντονισμένης δέσμης εξατομικευμένων υπηρεσιών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις προβλεπόμενες εξελίξεις στην αγορά εργασίας και στις απαιτούμενες δεξιότητες. Η συντονισμένη δέσμη θα πρέπει να είναι συμβατή με τη μετατόπιση προς μια αποδοτική ως προς την αξιοποίηση των πόρων και βιώσιμη οικονομία.

1.1.2.5 Ευρωπαϊκά Ταμεία Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Τα Ευρωπαϊκά Ταμεία Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας διέπονται από τον υπ' αριθμ. 346/2013 Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17ης Απριλίου 2013.

Τα Ταμεία παρέχουν χρηματοδότηση σε κοινωνικές επιχειρήσεις που ενεργούν ως παράγοντες ώθησης της κοινωνικής αλλαγής, προσφέροντας καινοτόμες λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα, παραδείγματος χάριν βοηθώντας στην αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής κρίσης και συμβάλλοντας σε πολύτιμο βαθμό στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Καθώς οι επενδυτές επιδιώκουν όλο και περισσότερο κοινωνικούς στόχους και όχι μόνο οικονομικές αποδόσεις, αναδύεται μια αγορά κοινωνικών επενδύσεων στην Ένωση, η οποία αποτελείται εν μέρει από επενδυτικά ταμεία που στοχεύουν σε κοινωνικές επιχειρήσεις.

Τα Ταμεία είναι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων που επενδύουν ελάχιστο ποσοστό 70% του συνόλου των εισφορών κεφαλαίου τους και του δεσμευμένου κεφαλαίου που δεν έχουν κληθεί να καταβάλουν τα μέλη τους σε περιουσιακά στοιχεία που συνιστούν ειδικές επενδύσεις. Κύριος στόχος του Κανονισμού είναι η παροχή στήριξης στην αγορά των κοινωνικών επιχειρήσεων, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα της συγκέντρωσης κεφαλαίου από επενδυτικά ταμεία που στοχεύουν στις επιχειρήσεις αυτές.

Οι διαχειριστές ΕΤΚΕ διασφαλίζουν ότι, κατά την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων εκτός των ειδικών επενδύσεων, ποσοστό έως το 30% του συνόλου των εισφορών κεφαλαίου του ΕΤΚΕ και του δεσμευμένου κεφαλαίου που δεν έχουν κληθεί να καταβάλουν τα μέλη του χρησιμοποιείται για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων εκτός των ειδικών επενδύσεων (για τον υπολογισμό αυτού του ορίου δεν λαμβάνονται υπόψη βραχυπρόθεσμες συμμετοχές σε διαθέσιμα και ισοδύναμα διαθέσιμων).

Οι διαχειριστές ΕΤΚΕ δεν δανείζονται, δεν εκδίδουν χρεωστικά ομόλογα, δεν παρέχουν εγγυήσεις στο επίπεδο του ΕΤΚΕ, δεν χρησιμοποιούν, στο επίπεδο του ΕΤΚΕ, οποιαδήποτε μέθοδο βάσει της οποίας θα αυξηθεί η έκθεση του ταμείου, είτε μέσω δανεισμού διαθέσιμων ή χρεογράφων είτε μέσω της συμμετοχής σε παράγωγες θέσεις ή με άλλα μέσα.

Οι διαχειριστές ΕΤΚΕ προωθούν εμπορικώς μερίδια και μετοχές των ΕΤΚΕ που διαχειρίζονται, αποκλειστικά σε επενδυτές που θεωρούνται επαγγελματίες πελάτες

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

σύμφωνα με το μέρος I του Παραρτήματος II της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ ή που δύνανται, εάν ζητηθεί, να αντιμετωπιστούν ως επαγγελματίες πελάτες σύμφωνα με το μέρος II του Παραρτήματος II της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ, ή σε άλλους επενδυτές, στην περίπτωση που:

- α) οι εν λόγω άλλοι επενδυτές δεσμεύονται να επενδύσουν ελάχιστο ποσό 100.000 ευρώ
- β) οι εν λόγω άλλοι επενδυτές δηλώνουν εγγράφως, σε ξεχωριστό έγγραφο από τη σύμβαση που θα συναφθεί για τη δέσμευση επένδυσης, ότι έχουν λάβει γνώση των κινδύνων που συνδέονται με τη σχεδιαζόμενη δέσμευση

Για κάθε ΕΤΚΕ που διαχειρίζονται, οι διαχειριστές ΕΤΚΕ οφείλουν:

- α) να ενεργούν εντίμως, δίκαια και με τη δέουσα δεξιότητα, μέριμνα και επιμέλεια κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων τους,
- β) να εφαρμόζουν κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες για την πρόληψη εσφαλμένων πρακτικών που μπορεί εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρεάσουν τα συμφέροντα των επενδυτών και των εταιρειών χαρτοφυλακίου που πληρούν τις προϋποθέσεις,
- γ) να εκτελούν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες έτσι ώστε να προωθούν τον θετικό κοινωνικό αντίκτυπο των εταιρειών χαρτοφυλακίου που πληρούν τις προϋποθέσεις και στις οποίες έχουν επενδύσει, καθώς και να προωθούν με τον βέλτιστο τρόπο τα συμφέροντα των ταμείων κοινωνικής επιχειρηματικότητας που πληρούν τις προϋποθέσεις τα οποία διαχειρίζονται και των επενδυτών τους, καθώς και την ακεραιότητα της αγοράς,
- δ) να επιδεικνύουν υψηλό επίπεδο επιμέλειας κατά την επιλογή και τη συνεχή παρακολούθηση επενδύσεων σε εταιρείες χαρτοφυλακίου που πληρούν τις προϋποθέσεις, καθώς και του θετικού κοινωνικού αντικτύπου τους,
- ε) να διαθέτουν επαρκή γνώση και κατανόηση των εταιρειών χαρτοφυλακίου που πληρούν τις προϋποθέσεις, στις οποίες επενδύουν,
- στ) να αντιμετωπίζουν τους επενδυτές τους ισότιμα,
- ζ) να εξασφαλίζουν ότι κανένας επενδυτής δεν τυγχάνει προνομιακής μεταχείρισης, εκτός εάν αυτό γνωστοποιείται στον κανονισμό ή στα καταστατικά έγγραφα του ταμείου κοινωνικής επιχειρηματικότητας που πληροί τις προϋποθέσεις.

1.1.3 Ανάπτυξη μιας Τεκμηριωμένης Προσέγγισης για Κοινωνικές Καινοτομίες και Μεταρρυθμίσεις

Επί πολλά χρόνια η ΕΕ προωθεί την καινοτομία και τον εκσυγχρονισμό των κοινωνικών πολιτικών των κρατών μελών, μέσω της επισκόπησης μεταξύ ομοτίμων, της αμοιβαίας μάθησης, της επικοινωνίας και της μεταφοράς βέλτιστων πρακτικών, βοηθώντας στη βελτίωση του σχεδιασμού και της εστίασης της πολιτικής. Ωστόσο, η διακρατική εξαγωγή συμπερασμάτων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής θα ωφεληθεί από την περαιτέρω ανάπτυξη και χρήση επιστημονικών μεθόδων για τη δοκιμή και την αξιολόγηση πολιτικών καινοτομιών.

Πολύ συχνά τα προγράμματα των κυβερνήσεων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής πάσχουν από την έλλειψη αδιάσειστης τεκμηρίωσης για το τι λειτουργεί και τι όχι. Η τεκμηριωμένη κοινωνική καινοτομία, ιδίως με τη μορφή «κοινωνικού πειραματισμού», μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο για τον προσανατολισμό των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα χρειαστούν για την υλοποίηση του οράματος της «Ευρώπης 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Ο κοινωνικός πειραματισμός αφορά μικρής κλίμακας σχέδια που έχουν σχεδιαστεί για τη δοκιμή πολιτικών καινοτομιών (ή μεταρρυθμίσεων) πριν από την υιοθέτησή τους σε ευρεία κλίμακα. Ο αντίκτυπος της καινοτομίας στο πληθυσμιακό δείγμα αξιολογείται με βάση την κατάσταση μιας «ομάδας ελέγχου» με παρόμοια κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, η

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

οποία παραμένει στο πλαίσιο των κρατούντων πολιτικών συστημάτων. Κοινωνικοί πειραματισμοί γίνονται από τη δεκαετία του 1970 σε πολλές χώρες, με σκοπό να αξιολογούνται προτεινόμενες αλλαγές στις δημόσιες πολιτικές ή τα προγράμματα. Έχουν εφαρμοστεί σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών παρεμβάσεων, όπως τα προγράμματα μετάβασης από την κοινωνική πρόνοια στην εργασία, η παροχή υπηρεσιών υγείας, οι τεχνολογίες που επιτρέπουν την ανεξάρτητη διαβίωση, η αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης, η εκπαίδευση, η ανατροφή παιδιών από πρώιμη ηλικία, η πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, η ενεργός γήρανση κ.ά. Οι περισσότεροι πειραματισμοί έχουν χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση πολιτικών που απευθύνονται σε μειονεκτούσες ομάδες.

Ο κοινωνικός πειραματισμός απαιτεί ενδεδειγμένη προετοιμασία και επιλογή. Τα προγράμματα πρέπει να έχουν επαρκές μέγεθος, ώστε να προσφέρονται πολιτικά και να εστιάζονται σε τομείς όπου υπάρχουν τεκμηριωμένα στοιχεία για την ανάγκη αλλαγής πολιτικής. Για να είναι πειστικό, το πρόγραμμα πρέπει να υπόκειται σε σαφώς καθορισμένα πρότυπα αξιολόγησης, ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα αποτελέσματά του μπορούν να μεταφερθούν σε ένα άλλο πλαίσιο. Έτσι προκύπτουν προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμοστέα μεθοδολογία και, ορισμένες φορές, τίθενται σημαντικά θέματα ηθικής.

Οι προσπάθειες των κρατών μελών για την εισαγωγή καινοτομίας και τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής πολιτικής μπορούν να ωφεληθούν σημαντικά από μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία κοινωνικής καινοτομίας. Η πρωτοβουλία αυτή θα αποσκοπεί στο να παρέχεται βέλτιστη ευρωπαϊκή εμπειρογνομosύνη για τις μεθόδους σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης κοινωνικών πειραματισμών. Θα επιτρέπει στα κράτη μέλη να συμπληρώνουν εθνικούς πόρους με χρηματοδότηση από την ΕΕ και θα εξασφαλίζει μεγαλύτερη διάχυση της γνώσης.

Το ΕΚΤ μπορεί να προσφέρει χρηματοδότηση για τη δοκιμή καινοτόμων δράσεων, παράλληλα με το Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI). Το ΕΚΤ μπορεί επίσης να παρέχει το πλαίσιο για την ένταξη της κοινωνικής καινοτομίας.

1.1.3.1 Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI)

Το πρόγραμμα για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία (EaSI) είναι ένα χρηματοδοτικό μέσο ευρωπαϊκής κλίμακας, το οποίο διαχειρίζεται άμεσα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με σκοπό τη στήριξη της απασχόλησης, της κοινωνικής πολιτικής και της εργασιακής κινητικότητας σε ολόκληρη την ΕΕ. Η χρηματοδότηση του EaSI χρησιμοποιείται για να δοκιμαστούν στην πράξη και να αξιολογηθούν μεταρρυθμιστικές ιδέες, ώστε, στη συνέχεια, οι καλύτερες από αυτές να αξιοποιηθούν σε ευρύτερη κλίμακα από τα κράτη μέλη. Η έννοια της κοινωνικής καινοτομίας, με ιδιαίτερη έμφαση στη νεολαία, βρίσκεται στον πυρήνα του EaSI. Το πρόγραμμα θα χορηγήσει 10-14 εκατομμύρια ευρώ ετησίως για δραστηριότητες κοινωνικής καινοτομίας.

Το EaSI συναπαρτίζεται από τρία προγράμματα της ΕΕ, τα οποία λειτούργησαν αυτοτελώς μεταξύ 2007 και 2013:

- Το **Progress** (πρόγραμμα για την απασχόληση και την κοινωνική αλληλεγγύη), το οποίο στήριξε την εκπόνηση και τον συντονισμό των ενωσιακών πολιτικών για την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, την κοινωνική προστασία, τις συνθήκες εργασίας, την καταπολέμηση των διακρίσεων και την ισότητα των φύλων
- Το **EURES** (ευρωπαϊκές υπηρεσίες απασχόλησης), ένα δίκτυο συνεργασίας ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης των κρατών μελών, το οποίο ενθαρρύνει την κινητικότητα των εργαζομένων

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Τις **Μικροχρηματοδοτήσεις Progress**, που στοχεύουν στην αύξηση της διαθεσιμότητας μικροπιστώσεων σε μεμονωμένα άτομα για την ίδρυση ή την επέκταση μικρής επιχείρησης.

Το EaSI δεν αποτελεί μεμονωμένη ενέργεια. Μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Παγκοσμιοποίησης (ΕΤΠ), συγκροτεί ένα συνεκτικό σύνολο ενωσιακών προγραμμάτων για την περίοδο 2014-2020, με σκοπό την προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής ένταξης, καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Το εν λόγω μέσο συνεισφέρει στη δεκαετή αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ, στηρίζοντας την υλοποίηση των στόχων της «Ευρώπης 2020» που αφορούν τον κοινωνικό τομέα και τον τομέα της απασχόλησης. Υποστηρίζει επίσης την εφαρμογή των επτά εμβληματικών πρωτοβουλιών που ξεκίνησαν το 2010, ιδίως την «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού», την «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» και τη «Νεολαία σε κίνηση».

Οι στόχοι του EaSI λειτουργούν συμπληρωματικά με μια σειρά άλλων πρόσφατων πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων, όπως, ιδίως, οι δέσμες μέτρων για την απασχόληση, τις κοινωνικές επενδύσεις και την απασχόληση των νέων:

- Ενίσχυση της οικειοποίησης των στόχων της ΕΕ και του συντονισμού της δράσης σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο στους τομείς της απασχόλησης, των κοινωνικών υποθέσεων και της κοινωνικής ένταξης.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης επαρκών συστημάτων κοινωνικής προστασίας και πολιτικών για την αγορά εργασίας, μέσω της προαγωγής της χρηστής διακυβέρνησης, της αμοιβαίας μάθησης και της κοινωνικής καινοτομίας.
- Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας της ΕΕ και διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της.
- Προώθηση της γεωγραφικής κινητικότητας και αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης μιας ανοικτής αγοράς εργασίας.
- Ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της προσβασιμότητας μικροχρηματοδοτήσεων για ευάλωτες ομάδες και πολύ μικρές επιχειρήσεις, και αναβάθμιση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Συντονισμένη Δράση και Συμπληρωματικότητα με άλλα Προγράμματα της ΕΕ

Η εφαρμογή πολιτικών για την αντιμετώπιση κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων εμπίπτει κατά κύριο λόγο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και των περιφερειών. Εντούτοις, παρατηρείται αυξανόμενη συναίνεση ως προς το ότι η συντονισμένη δράση σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να βελτιώσει την πολιτική σε τοπικό επίπεδο.

Σε αυτό το σημείο εντοπίζεται ο ρόλος του EaSI. Τα τρία προγράμματά του — τα οποία θα συνεχιστούν με τις ίδιες ονομασίες — αλληλοσυμπληρώνονται σε σημαντικό βαθμό. Αποσκοπούν όλα στην προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της εργασιακής κινητικότητας.

Το EaSI είναι σχεδιασμένο για να στηρίζει την ανάπτυξη πολιτικών και νομοθεσίας σε επίπεδο ΕΕ. Οι δράσεις του πρέπει να συμπληρώνονται σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Παραδείγματος χάριν, όλες οι εθνικές δραστηριότητες του EURES θα χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Οι διασυνοριακές δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκονται περισσότερα από ένα κράτη μέλη θα χρηματοδοτούνται μέσω του EaSI, με σκοπό την ενίσχυση της κινητικότητας των εργαζομένων στην ΕΕ.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Το EaSI θα συνεργάζεται στενά με άλλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ σε τομείς όπως ο κοινωνικός διάλογος, η δικαιοσύνη και τα θεμελιώδη δικαιώματα, η εκπαίδευση, η επαγγελματική εκπαίδευση και η πολιτική για τους νέους, η έρευνα και καινοτομία, η επιχειρηματικότητα, η υγεία, η διεύρυνση και οι εξωτερικές σχέσεις, και η γενική οικονομική πολιτική.

Οι δραστηριότητές του Progress για την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών, καθώς και την καταπολέμηση των διακρίσεων θα χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα για τα θεμελιώδη δικαιώματα, την ισότητα και την ιθαγένεια για την περίοδο 2014-2020. Ωστόσο, το EaSI θα προαγάγει την ισότητα των φύλων και θα καταπολεμήσει τις διακρίσεις σε όλο το φάσμα των στόχων του, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της ΕΕ και τους στόχους της «Ευρώπης 2020».

Progress: Εκσυγχρονισμός της Κοινωνικής Πολιτικής και της Πολιτικής για την Απασχόληση

Το Progress είναι το κύριο εργαλείο της ΕΕ που διαχειρίζεται άμεσα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και το οποίο στοχεύει στην προώθηση μεταρρυθμίσεων στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στο να συμβάλει στην εφαρμογή της «Ευρώπης 2020», περιλαμβανομένων των πρωταρχικών στόχων, των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών και των εμβληματικών πρωτοβουλιών της. Υποστηρίζει τις πολιτικές της ΕΕ σε τρεις τομείς: την προαγωγή ενός υψηλού επιπέδου ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης, την εγγύηση επαρκούς και αξιοπρεπούς κοινωνικής προστασίας και την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Σε ό,τι αφορά την απασχόληση, την κοινωνική προστασία και τις συνθήκες εργασίας κατά την περίοδο 2014-2020, το Progress θα παράγει και θα διαδίδει συγκρίσιμα αναλυτικά στοιχεία για την ΕΕ, θα υποστηρίζει την ανταλλαγή πληροφοριών, την αμοιβαία μάθηση και τον διάλογο, και θα συνδράμει οικονομικά στα κράτη μέλη και τις υπόλοιπες συμμετέχουσες χώρες στην ανάπτυξη των πολιτικών τους και την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ. Το νέο πρόγραμμα θα παράσχει επίσης οικονομική στήριξη σε μη κυβερνητικές οργανώσεις, με σκοπό, ιδίως, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη μείωση της φτώχειας.

Δικαίωμα χρηματοδότησης από το Progress έχουν τα κράτη μέλη της ΕΕ, οι χώρες του ΕΟΧ και τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ και οι υποψήφιας και δυνητικά υποψήφιας για προσχώρηση στην ΕΕ χώρες, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις των συμφωνιών - πλαισίων που έχουν συναφθεί με τις χώρες αυτές αναφορικά με τη συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα

- Οι τύποι οργανισμών που μπορούν να υποβάλουν αίτηση είναι:
- Εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές
- Υπηρεσίες απασχόλησης
- Εξειδικευμένοι φορείς που προβλέπει το δίκαιο της ΕΕ
- Κοινωνικοί εταίροι
- Μη κυβερνητικές οργανώσεις
- Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικά ινστιτούτα
- Εμπειρογνώμονες αξιολόγησης και εκτίμησης αντικτύπου
- Εθνικές στατιστικές υπηρεσίες
- Μέσα ενημέρωσης

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

EURES: Προώθηση της Επαγγελματικής Κινητικότητας

Το EURES είναι ένα ευρωπαϊκό δίκτυο για την επαγγελματική κινητικότητα, που παρέχει υπηρεσίες πληροφόρησης, καθοδήγησης και πρόσληψης / τοποθέτησης σε εργοδότες, άτομα που αναζητούν εργασία και κάθε πολίτη που επιθυμεί να αξιοποιήσει την ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων.

Το πρόγραμμα θα εκσυγχρονίσει τη δικτυακή πύλη EURES και τα εργαλεία αυτοεξυπηρέτησής της, μεταξύ των οποίων οι διαδικτυακές ευρωπαϊκές ημέρες εργασίας που πραγματοποιούνται σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα άτομα που αναζητούν εργασία ανά την Ευρώπη θα έχουν πρόσβαση στις ίδιες κενές θέσεις εργασίας και υπηρεσίες υποστήριξης, ενώ τόσο αυτά όσο και οι εργοδότες θα έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν από τα εργαλεία αντιστοίχισης στη δικτυακή πύλη EURES.

Το πρόγραμμα θα αναπτύξει επίσης υπηρεσίες πρόσληψης και τοποθέτησης εργαζομένων σε θέσεις απασχόλησης μέσω του συμψηφισμού προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με αυτά τα συστήματα θα καλυφθούν κενές θέσεις εργασίας σε τομείς με κρίσιμη έλλειψη προσωπικού ή που είναι δύσκολο να πληρωθούν, και θα βοηθηθούν αφενός συγκεκριμένες ομάδες εργαζομένων, ώστε να αποκτήσουν κινητικότητα, και αφετέρου χώρες, ώστε να καταστούν προορισμοί για κινητικούς εργαζομένους.

Το EURES επικεντρώνεται στις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Ανάπτυξη της πολύγλωσσης ψηφιακής πλατφόρμας και των εργαλείων αυτοεξυπηρέτησής της για τον συμψηφισμό κενών θέσεων και αιτήσεων εργασίας
- Ανάπτυξη στοχευμένων προγραμμάτων κινητικότητας (π.χ. συνέχιση του «Η πρώτη σου θέση EURES») με προσκλήσεις υποβολής προσφορών, προκειμένου να πληρωθούν κενές θέσεις εργασίας σε σημεία όπου η αγορά εργασίας λειτουργεί ανεπαρκώς και/ή να βοηθηθούν οι εργαζόμενοι με τάσεις κινητικότητας, εφόσον έχει διαπιστωθεί σαφής οικονομική ανάγκη
- Ανάπτυξη και δράσεις διασυνοριακών συμπράξεων EURES, όπως, ιδιαιτέρως, η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης, συμβουλευτικής, τοποθέτησης και πρόσληψης σε διασυνοριακούς εργαζομένους
- Αμοιβαία μάθηση μεταξύ των παραγόντων του EURES και κατάρτιση συμβούλων EURES, περιλαμβανομένων συμβούλων διασυνοριακών συμπράξεων EURES
- Δραστηριότητες πληροφόρησης και επικοινωνίας, για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σε σχέση με τα πλεονεκτήματα της γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας γενικότερα, καθώς και τα οφέλη από τις παρεχόμενες από το EURES δραστηριότητες και τις υπηρεσίες

Δικαίωμα χρηματοδότησης από το EURES έχουν εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, υπηρεσίες απασχόλησης, οργανώσεις κοινωνικών εταίρων και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Το ΜΧ/ΚΕ διευκολύνει την πρόσβαση σε μικροχρηματοδότηση για μεμονωμένα άτομα και πολύ μικρές επιχειρήσεις, ενώ στο έργο του θα προστεθούν ακόμη η ανάπτυξη ικανοτήτων για παρόχους μικροπιστώσεων και η υποστήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Τα κονδύλια θα χρησιμοποιηθούν για την παροχή βοήθειας σε κοινωνικές επιχειρήσεις, ώστε να εδραιωθούν και να αναπτυχθούν, ή θα διατεθούν για την εφαρμογή σε ευρύτερη κλίμακα καλών ιδεών και βέλτιστων πρακτικών.

Σε ό,τι αφορά την αυτοαπασχόληση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, οι Μικροχρηματοδοτήσεις Progress ενισχύουν με μικροδάνεια επιχειρηματίες που ανήκουν σε

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

μειονεκτούσες ομάδες, ιδίως γυναίκες, νέοι, άτομα που προέρχονται από μειονότητες, και άτομα με χαμηλό επίπεδο ειδίκευσης. Υποστηρίζοντας υψηλό ποσοστό ανθρώπων που προηγουμένως υπήρξαν άνεργοι, οι Μικροχρηματοδοτήσεις Progress έχουν μέχρι σήμερα συνεισφέρει σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Οι ειδικοί στόχοι των Μικροχρηματοδοτήσεων Progress είναι:

- Αύξηση της διαθεσιμότητας και της προσβασιμότητας μικροχρηματοδοτήσεων για πολύ μικρές επιχειρήσεις και μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να ιδρύσουν δική τους επιχείρηση ή να επεκτείνουν την υφιστάμενη.
- Αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας των παρόχων μικροπιστώσεων.
- Στήριξη της ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων, ιδίως μέσω της διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση.

Τα νέα στοιχεία που θα συμπεριληφθούν στις Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα είναι:

- Χρηματοδότηση για την ανάπτυξη ικανοτήτων των μικροχρηματοδοτικών ιδρυμάτων
- Επενδύσεις για την ανάπτυξη και επέκταση κοινωνικών επιχειρήσεων, δηλαδή επιχειρήσεων των οποίων ο κύριος σκοπός είναι κοινωνικός, και όχι η μεγιστοποίηση των κερδών που διανέμονται στους ιδιώτες ιδιοκτήτες ή μετόχους.

Οι οργανισμοί που μπορούν να υποβάλουν αίτηση χρηματοδότησης είναι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς εθνικού, περιφερειακού και τοπικού επιπέδου, οι οποίοι παρέχουν μικροχρηματοδότηση σε μεμονωμένα άτομα και πολύ μικρές επιχειρήσεις και / ή χρηματοδότηση για κοινωνικές επιχειρήσεις στις προαναφερόμενες χώρες.

1.1.3.2 Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020)

Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» είναι το χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για τη Έρευνα και τη Καινοτομία που θα καλύψει την περίοδο 2014 - 2020, με προϋπολογισμό περίπου 80 δισ. ευρώ. Το πρόγραμμα υποστηρίζει τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» που αναδεικνύει την έρευνα και την καινοτομία ως κεντρικούς μοχλούς για την έξυπνη, βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη, στοχεύοντας παράλληλα στην αποτελεσματική αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων.

Οι τρεις κύριοι βασικοί άξονες του προγράμματος είναι:

- **Επιστημονική Αριστεία (Excellent Science):** Επιστημονική έρευνα παγκόσμιου επιπέδου με στόχο την προσέλκυση στην ΕΕ των καλύτερων επιστημόνων.
- **Βιομηχανική Υπεροχή (Industrial Leadership):** Στρατηγική επένδυση σε τεχνολογίες - κλειδιά, όπως νανοτεχνολογία - μικροηλεκτρονική, συμμετοχή ιδιωτικού τομέα, δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων.
- **Κοινωνικές Προκλήσεις (Societal Challenges):** Αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως η γήρανση πληθυσμού, εξάντληση ενεργειακών πόρων, αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής.

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης λειτουργεί ως Εθνικό Σημείο Επαφής για το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», υποστηρίζοντας τους ελληνικούς φορείς στη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

Οι υπηρεσίες του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης απευθύνονται στο σύνολο της ελληνικής επιστημονικής και επιχειρηματικής κοινότητας σε πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, και την τοπική αυτοδιοίκηση με στόχο την αύξηση της ποιοτικής και ποσοτικής συμμετοχής των ελληνικών φορέων.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

1.1.3.3 Πρόγραμμα URBACT

Το Πρόγραμμα URBACT είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα ανταλλαγής γνώσεων και εκμάθησης με στόχο τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, το οποίο χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ καθώς και από τα Κράτη - Μέλη.

Το URBACT παρέχει τη δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ των πόλεων για την εξεύρεση λύσεων σε μείζονα αστικά θέματα, επιβεβαιώνοντας τον πρωταρχικό ρόλο που κατέχουν οι πόλεις στην αντιμετώπιση ολοένα και πιο σύνθετων κοινωνικών αλλαγών. Το URBACT βοηθά τις πόλεις στη διαμόρφωση ρεαλιστικών, πρωτοποριακών και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες ενσωματώνουν την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση της αστικής ανάπτυξης.

Μέσω του URBACT, οι πόλεις ανταλλάσσουν καλές πρακτικές και εμπειρίες που έχουν συσσωρευτεί από όλους τους εμπλεκόμενους σε θέματα αστικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στο URBACT συμμετέχουν 290 πόλεις διαφορετικού μεγέθους, σε συνεργασία με τις Τοπικές Ομάδες Στήριξής τους, από 29 χώρες. Στην παρούσα φάση υλοποιούνται 37 έργα με 5.000 ενεργούς συμμετέχοντες από Περιφέρειες σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας.

Το πρόγραμμα της νέας προγραμματικής περιόδου **URBACT III 2014 – 2020** στοχεύει:

- Στη βελτίωση των ικανοτήτων των πόλεων να διαχειρίζονται βιώσιμες αστικές πολιτικές και πρακτικές με ολοκληρωμένο και συμμετοχικό τρόπο.
- Στη βελτίωση του σχεδιασμού ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών πολιτικών και τοπικών σχεδίων δράσης
- Στη βελτίωση της εφαρμογής ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών πολιτικών κ τοπικών σχεδίων δράσης
- Να κάνει δυνατή την πρόσβαση σε γνώσεις σε όλους τους αρμοδίους που λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την αστική ανάπτυξη

Οι κύριες δραστηριότητες του προγράμματος περιλαμβάνουν:

- **Διακρατικά Δίκτυα:** Επιτρέπουν τις πόλεις να μοιράζονται μεταξύ τους εμπειρίες, δυσκολίες, λύσεις, και να χρησιμοποιούν καλές πρακτικές στις ολοκληρωμένες αστικές πολιτικές
- **Ενδυνάμωση Δεξιοτήτων:** Για την ενίσχυση των δεξιοτήτων των τοπικών αρμοδίων ως προς την εκπόνηση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων στην αστική ανάπτυξη
- **Κεφαλαιοποίηση και Διάδοση Γνώσεων:** Για τη συγκέντρωση και διάδοση γνώσεων, πρακτικών, συστάσεων σε ένα ευρύ κοινό τοπικών φορέων

Στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη, αποφασίστηκε ότι το **70% του προϋπολογισμού** του προγράμματος θα δοθεί σε **5 θεματικές προτεραιότητες:**

- **Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία** (Strengthening Research, Technological Development and Innovation)
- **Οικονομία Χαμηλών Ρύπων** (Supporting the Shift Towards a Low-carbon Economy in all Sectors)
- **Προστασία Περιβάλλοντος και Έξυπνη Χρήση Φυσικών Πόρων** (Protecting the Environment and Promoting Resource Efficiency)
- **Κοινωνική Συνοχή και Καταπολέμηση Φτώχειας** (Promoting Social Inclusion and Combating Poverty)
- **Πρώθηση Απασχόλησης** (Promoting Employment and Supporting Labour Mobility)

Το υπόλοιπο **30%** θα διατεθεί για άλλα θέματα / ζητήματα

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Στο πλαίσιο του προγράμματος URBACT III προβλέπεται η λειτουργία τριών τύπων δικτύων:

❖ Δίκτυα Σχεδιασμού Δράσης (Action-planning)

Κύριος Στόχος: Να βοηθήσουν τις πόλεις στο σχεδιασμό ολοκληρωμένων βιώσιμων αστικών πολιτικών / σχεδίων δράσης. Στο δίκτυο θα συμμετέχουν πόλεις με κοινές αστικές προκλήσεις.

Αναμενόμενα Αποτελέσματα:

- Ολοκληρωμένες στρατηγικές για μια βιώσιμη αστική ανάπτυξη
- Ολοκληρωμένα σχέδια δράσης σε ένα ή περισσότερους τομείς
- Αποκόμιση γνώσεων και συστάσεις σε άλλες Ευρωπαϊκές πόλεις

❖ Δίκτυα Εφαρμογής (implementation)

Κύριος Στόχος: Να βοηθήσει τις πόλεις στην εφαρμογή ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών στρατηγικών / σχεδίων δράσης. Στο δίκτυο θα συμμετέχουν πόλεις που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες στρατηγικές και σχέδια δράσης αφού έχουν εξασφαλίσει χρηματοδότηση, ή είναι πόλεις που εφαρμόζουν ολοκληρωμένα σχέδια δράσης σύμφωνα με το άρθρο 7 του ΕΤΠΑ (ITI, CLLD).

Αναμενόμενα Αποτελέσματα:

- Βέλτιστη εφαρμογή ολοκληρωμένων αστικών στρατηγικών / σχεδίων δράσης (παρακολούθηση έργων στα προβλεπόμενα χρονικά περιθώρια, κτλ.)
- Συστάσεις σε Ευρωπαϊκές πόλεις

❖ Δίκτυα Μεταφοράς (transfer)

Κύριος Στόχος: Στήριξη των πόλεων στη μεταφορά καλών πρακτικών για τη βέλτιστη εφαρμογή ολοκληρωμένων τοπικών σχεδίων δράσης. Στο δίκτυο θα συμμετέχουν πόλεις που θέλουν να μεταφέρουν σε τοπικό επίπεδο ολοκληρωμένες πρακτικές από άλλες πόλεις της ΕΕ.

Αναμενόμενα Αποτελέσματα:

- Μεταφορά καλών πρακτικών
- Εμπλουτισμένες καλές πρακτικές
- Συστάσεις σε Ευρωπαϊκές πόλεις

Οι δικαιούχοι συμμετοχής στα δίκτυα του URBACT III χωρίζονται σε δυο κατηγορίες:

- **Κύριοι Δικαιούχοι:** Πόλεις από τα 28 Κράτη Μέλη της ΕΕ, Νορβηγία και Ελβετία
 - Δήμοι Ανεξαρτήτως Μεγέθους
 - Δημοτικές Κοινότητες
 - Μητροπολιτικές Περιοχές
- **Άλλοι Δικαιούχοι:**
 - Τοπικοί Οργανισμοί / Φορείς
 - Περιφερειακές και Εθνικές Αρχές
 - Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα

Όλοι οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι δημόσιοι φορείς ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

1.1.4 Προώθηση μιας Προσέγγισης Σύμπραξης και της Κοινωνικής Οικονομίας

1.1.4.1 Διεύρυνση και Ενίσχυση της Συμμετοχής των Ενδιαφερόμενων Μερών

Η «Ευρώπη 2020» αποτελεί μια νέα σύμπραξη ανάμεσα στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη μέλη και όλους τους ενδιαφερομένους σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

τοπικό επίπεδο. Αυτή η νέα εκκίνηση παρέχει τη δυνατότητα για τη βελτίωση των υφιστάμενων δομών σύμπραξης και, το κυριότερο, τη διεύρυνση της σύμπραξης για τη συμπερίληψη νέων παραγόντων.

Η υποστήριξη των προσπαθειών των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών παραμένει στο επίκεντρο της δράσης της ΕΕ. Οι αρχές αυτές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της υλοποίησης της πολιτικής και έχουν αποδειχτεί «πηγές» κοινωνικής καινοτομίας. Η συμμετοχή τους, ιδίως μέσω της Επιτροπής των Περιφερειών και βασικών ευρωπαϊκών δικτύων και εθνικών οργανισμών, θα αυξήσει την εστίαση στην εδαφική διάσταση της φτώχειας και θα ενισχύσει τις συνέργειες στη διάθεση πόρων της ΕΕ.

Οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο, βοηθώντας στην εξασφάλιση πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο αυτής της στρατηγικής, και η Επιτροπή θα υποστηρίξει την αποτελεσματική υλοποίηση της συμφωνίας - πλαισίου τους για την ένταξη των ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας.

Οι ΜΚΟ έχουν καταστεί σημαντικοί παράγοντες στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και συμμετέχουν στον τακτικό διάλογο με τις δημόσιες αρχές. Ωστόσο, η συγκυρία και ο αντίκτυπος της συμμετοχής διαφέρει ανά την Ευρώπη και η αποτελεσματική συμμετοχή διακυβεύεται από τις δημοσιονομικές περιστολές. Επομένως, είναι σημαντικό να ενισχυθούν και να σταθεροποιηθούν οι υφιστάμενες συμπράξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να προωθηθεί η βιώσιμη συμμετοχή σε εθνικό επίπεδο. Η συμμετοχή των ατόμων που πλήττονται από τη φτώχεια αναγνωρίζεται ως πρωταρχικός στόχος των πολιτικών ένταξης, τόσο ως εργαλείο για την ενδυνάμωση του ατόμου όσο και ως μηχανισμός διακυβέρνησης. Η ΕΕ έχει δώσει παραδείγματα και θα εξακολουθήσει να διαδίδει γνώσεις και βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τη συμμετοχή.

1.1.4.2 Αξιοποίηση του Δυναμικού της Κοινωνικής Οικονομίας

Σε όλη την Ευρώπη έχουν αναπτυχθεί πρωτοβουλίες της κοινωνικής οικονομίας, δίνοντας καινοτόμες απαντήσεις σε αναδυόμενες κοινωνικές ανάγκες και προκλήσεις που ούτε τα κράτη ούτε η αγορά μπορούν να αντιμετωπίσουν. Μπορεί όμως να δημιουργηθεί ένταση ανάμεσα στην υποστήριξη αυτών των εξελίξεων και στην ομαλή λειτουργία της αγοράς.

Πολλά κράτη μέλη καταρτίζουν πολιτικές και νομοθεσία για να διασαφηνιστούν οι ρόλοι και οι σχέσεις και για να εξασφαλιστεί η αναγκαία νομική, κοινωνική, διοικητική και οικονομική υποστήριξη. Για να ανταποκριθεί σε αυτό, η ΕΕ προσπάθησε να βελτιώσει το νομικό και διοικητικό της πλαίσιο ώστε να μπορεί η κοινωνική οικονομία να ξεδιπλώσει τη δυναμική της και να λειτουργήσει αποτελεσματικά σε όλη την Ευρώπη.

Ο εθελοντισμός είναι σημαντικός για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Περίπου 100 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ συμβάλλουν θετικά στην κοινότητά τους, προσφέροντας χρόνο, ταλέντο και, επίσης, χρήμα. Ο εθελοντισμός ισχυροποιεί τα άτομα και βοηθά στη δημιουργία ισχυρότερων κοινοτήτων, με την παροχή υπηρεσιών στους αποκλεισμένους. Προωθεί επίσης νέες δεξιότητες, την υπευθυνότητα των πολιτών και την ενίσχυση της απασχολησιμότητας.

Ο αριθμός των ιδρυμάτων στην Ευρώπη έχει αυξηθεί. Οι δράσεις τους, συχνά, επιδιώκουν την ενδυνάμωση των ατόμων που πλήττονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη συμμετοχή τους στην κοινωνία. Προωθούν επίσης την αύξηση της ευαισθητοποίησης, την έρευνα, την πολιτική ανάλυση και τη δημόσια συζήτηση και προτείνουν αλλαγές και εφαρμογές πολιτικής. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, καλύπτοντας ένα ευρύ

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

φάσμα τομέων – όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, ο πολιτισμός, η συμμετοχή στην κοινωνία – και στοχεύοντας διάφορες πληθυσμιακές ομάδες.

Ο τομέας των κοινωνικών επιχειρήσεων αντιστοιχεί στο 10% όλων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και απασχολεί πάνω από 11 εκατομμύρια αμειβόμενους εργαζομένους.

Εξακολουθούν να υπάρχουν νομικά και πρακτικά εμπόδια για την αποτελεσματική ανάπτυξη του, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού ανάμεσα στις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και τους αμιγώς εμπορικού σκοπού ανταγωνιστές τους. Όπως ανακοινώθηκε στην εμβληματική πρωτοβουλία «Ένωση καινοτομίας», θα δρομολογηθεί ένας ευρωπαϊκός οδηγός κοινωνικής καινοτομίας που θα προσφέρει εμπειρογνωμοσύνη και έναν δικτυακό «εικονικό σταθμό» για κοινωνικούς επιχειρηματίες και τον δημόσιο και τριτογενή τομέα.

Γενικότερα, το ευρωπαϊκό μοντέλο μιας πλουραλιστικής και χωρίς περιορισμούς κοινωνίας πρέπει να ενισχυθεί, με την ενθάρρυνση της συμμετοχής επιχειρήσεων στην ανάπτυξη πιο συνεκτικών κοινωνιών, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, μεταξύ άλλων, ενθαρρύνοντας τις εταιρείες να απασχολούν άτομα από μειονεκτούσες ομάδες και να βελτιώσουν τη διαχείριση της διαφορετικότητας, καθώς και συνεκτιμώντας κοινωνικές πτυχές στις δημόσιες συμβάσεις.

1.2 Κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης

Τον Ιανουάριο του 2013, για πρώτη φορά στην ιστορία του Ελληνικού συστήματος κοινωνικής προστασίας, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εγκαινίασε μία σύνθετη διαδικασία σχεδιασμού Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης. Η διαδικασία αυτή εντάχθηκε - παράλληλα με τις μεταρρυθμίσεις των πολιτικών εργασιακών σχέσεων και κοινωνικής ασφάλισης - στο ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης ενός νέου μοντέλου «ενεργητικών πολιτικών» με την εισαγωγή μηχανισμών που αφενός θα ενισχύσουν την επάρκεια των κοινωνικών παροχών / υπηρεσιών, αφετέρου θα βελτιώσουν τις προοπτικές βιωσιμότητάς τους κατά τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου 2015 - 2020.

Ως πρώτο στάδιο τεκμηρίωσης της Εθνικής Στρατηγικής εκπονήθηκε σύμφωνα με τις αρχές της καλής διακυβέρνησης η Μελέτη «Η Πράσινη Βίβλος για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης», που οριοθέτησε το πλέγμα των επιλογών της κεντρικής διοίκησης για την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης και καταπολέμησης του εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού που διαβιούν στην Ελλάδα. Η Μελέτη ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2013 και τα πορίσματα της στηρίχθηκαν στην αναλυτική καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών ένταξης, σε καλές πρακτικές άλλων κρατών της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας και τις κατευθυντήριες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο των κοινωνικών στόχων της Στρατηγικής ΕΕ 2020 για μία «Έξυπνη, Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ανάπτυξη», και των σχετικών Εμβληματικών Πρωτοβουλιών της.

Από τον Σεπτέμβριο του 2013 μέχρι το Νοέμβριο του 2014, η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Συνοχής προχώρησε - σε συνεργασία με άλλες Διευθύνσεις του Υπουργείου - στην επικαιροποίηση των πορισμάτων της Πράσινης Βίβλου και την αξιοποίηση πρωτογενών πηγών και δεδομένων, που οδήγησαν στην εκπόνηση ενός σχεδίου Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Κοινωνική Ένταξη.

Το σχέδιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση τον Δεκέμβριο του 2014. Τα πορίσματα της διαβούλευσης ενσωματώθηκαν σε σημαντική έκταση στο ανά χείρας κείμενο, που σχηματοποιεί την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Ένταξης και θέτει τις βάσεις για μία ριζική μεταρρύθμιση των πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης:

- Θεσπίζει ένα κοινό πλαίσιο αρχών, προτεραιοτήτων και στόχων για τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των παρεμβάσεων καταπολέμησης της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
- Ιεραρχεί μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες του συστήματος κοινωνικής προστασίας βάσει των στόχων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020 για μία «Έξυπνη, Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ανάπτυξη»,
- Κατοχυρώνει τα πεδία συνεργασίας και δικτύωσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την πλήρη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων υλικών και ανθρώπινων πόρων,
- Τυποποιεί τις βασικές πηγές χρηματοδότησης των δημόσιων πολιτικών κοινωνικής ένταξης την περίοδο 2015 - 2020,
- Οριοθετεί τα πεδία αξιοποίησης του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (νέο ΕΣΠΑ) για την περίοδο 2014-2020 στον τομέα προαγωγής της ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας.

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης αντανακλά τις νέες προτεραιότητες της Ελληνικής Πολιτείας για την ενδυνάμωση του Κοινωνικού Κράτους σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Θα αναπτυχθεί σύμφωνα με ένα ευρύτερο σχέδιο ανάπτυξης του Ενεργητικού Κοινωνικού Κράτους, το οποίο προσανατολίζεται αφενός στην ολοκληρωμένη υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, αφετέρου στη σύνδεση των δημόσιων κοινωνικών παρεμβάσεων με τις μακροοικονομικές πολιτικές και τις πολιτικές προώθησης της απασχόλησης, αναγνωρίζοντας τις σημαντικές αλλαγές που έχουν συντελεσθεί στην οικογένεια, την αγορά εργασίας και την οικονομία από τη δεκαετία του 2000.

Η υιοθέτηση της Εθνικής Στρατηγικής εισάγει ένα νέο υπόδειγμα πολιτικών κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης υπέρ των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, που θα συγκεντρώσει άμεσα τη συναίνεση του πολιτικού κόσμου, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.

1.2.1 Η Αναγκαιότητα, το Όραμα και η Φιλοσοφία της Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης σηματοδοτεί μία αποφασιστική παρέμβαση για την αναπτυξιακά προσανατολισμένη μεταρρύθμιση του εθνικού υπολειμματικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας υπό το πρίσμα της οικονομικής κρίσης, της δημογραφικής γήρανσης, της αποδυνάμωσης των οικογενειακών δικτύων και της εμφάνισης νέων διαρθρωτικών κινδύνων (μακροχρόνια ανεργία, υπερχρέωση, φτώχεια), που απειλούν τη συνοχή της Ελληνικής κοινωνίας.

Με βάση τις εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας της Επιτροπής (EUROSTAT), το 2013 σε κίνδυνο φτώχειας ή / και αποκλεισμού στην Ελλάδα βρίσκονταν 3,9 εκ. πολίτες (35,7% του πληθυσμού). Τα ποσοστά σχετικής φτώχειας εξακολουθούν να κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα (πάνω από το 23% του πληθυσμού), πλήττοντας κυρίως άτομα που κατοικούν στην ύπαιθρο, μονογονεϊκές οικογένειες, ΑμΕΑ, πολύτεκνες οικογένειες, ζευγάρια ηλικιωμένων, ανέργους και συνταξιούχους. Ο κίνδυνος φτώχειας για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών ανέρχεται στο 28,8% και είναι υψηλότερος κατά 5,7% από το αντίστοιχο ποσοστό του συνολικού πληθυσμού.

Παράλληλα, η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση με τα υψηλότερα επίπεδα ανεργίας στην ΕΕ (25,9% τον Σεπτέμβριο του 2014), ενώ ήταν η χώρα με την μεγαλύτερη μείωση των

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

κοινωνικών δαπανών στην Ευρωζώνη την περίοδο 2011 - 2012 και τη μεγαλύτερη απώλεια θέσεων εργασίας.

Το Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης συνοψίζεται στο ακόλουθο τρίπτυχο:

- **Άμβλυνση των ανισοτήτων** με έμφαση στην αποτελεσματική προστασία των πλέον ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού
- **Εκσυγχρονισμός των δημόσιων πολιτικών ένταξης** με έμφαση στον ενεργητικό χαρακτήρα των μέτρων και την αναπτυξιακή διάσταση των κοινωνικών δαπανών
- **Αναβάθμιση του πλαισίου συνεργασίας κράτους, κοινωνίας των πολιτών και αγοράς** με έμφαση στην δημιουργία ισχυρών εταιρικών σχέσεων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού

1.2.2 Στόχευση της Στρατηγικής

Η Ελληνική πολιτεία υιοθετεί το μοντέλο μίας Στοχευμένης Στρατηγικής, η οποία διοχετεύει πόρους και δημιουργεί ευκαιρίες σε άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν αυξημένες καταστάσεις κινδύνου εξαιτίας της αντικειμενικής αδυναμίας τους να εξασφαλίσουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης. Η επιλογή του μοντέλου της Στοχευμένης Στρατηγικής α) ενσωματώνει ισχυρές διαστάσεις κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, β) εξασφαλίζει προϋποθέσεις θεσμικής, επιχειρησιακής και χρηματοδοτικής βιωσιμότητας των παρεμβάσεων, γ) εξυπηρετεί απόλυτα την σταδιακή πλήρωση των τριών εθνικών στόχων για την καταπολέμηση της φτώχειας (National Poverty Targets), όπως έχουν οριοθετηθεί και αποτυπώνονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων:

1. Μείωση των ανθρώπων που απειλούνται από τη φτώχεια ή / και τον κοινωνικό αποκλεισμό κατά 450.000 έως το 2020

Ο πρώτος στόχος μεταφράζεται σε μείωση του ποσοστού όσων απειλούνται από φτώχεια ή / και αποκλεισμό από το 28% το 2008 σε 24% το 2020. Στο πλαίσιο του Ε.Π.Μ., ο πληθυσμός που απειλείται από φτώχεια ή / και αποκλεισμό ορίζεται σύμφωνα με τους εξής δείκτες: ποσοστό ατόμων που απειλούνται από φτώχεια, ποσοστό ατόμων με σοβαρή υλική στέρηση και ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά χαμηλής έντασης εργασίας. Όσον αφορά τους δύο τελευταίους δείκτες, οι ορισμοί που χρησιμοποιούνται είναι σύμφωνοι με τους ορισμούς που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση του στόχου της φτώχειας / κοινωνικής ένταξης στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020».

2. Μείωση του αριθμού των παιδιών που απειλούνται από τη φτώχεια κατά 100.000 έως το 2020

Ο δεύτερος στόχος αφορά άτομα ηλικίας 0 – 17 ετών (βρέφη, νήπια, παιδιά, εφήβους) και μεταφράζεται σε μείωση του ποσοστού των παιδιών που απειλούνται από φτώχεια από το 23% το 2008 σε 18% το 2020.

3. Ανάπτυξη ενός «δικτύου κοινωνικής ασφάλειας» (social safety net) κατά του κοινωνικού αποκλεισμού, που περιλαμβάνει δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών σε βασικές υπηρεσίες (ιδίως υπηρεσίες πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, στέγασης και εκπαίδευσης)

Ο τρίτος στόχος δεν είναι ποσοτικοποιημένος αλλά αντανακλά την βούληση του Ελληνικού Κράτους για λήψη μέτρων που θα οδηγήσουν σε βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε βασικές υπηρεσίες στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα ενεργητικής ένταξης (Πρόσβαση σε Ποιοτικές Υπηρεσίες).

(Greek National Reforms Programme 2014, Απρίλιος 2014, σ. 46.)

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Οι ως άνω εθνικοί στόχοι για τη φτώχεια παρακολουθούνται και αναθεωρούνται ετησίως υπό το πρίσμα νέων μακροοικονομικών στοιχείων και εξελίξεων.

1.2.3 Επωφελούμενοι της Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη επικεντρώνεται σε παρεμβάσεις υπέρ ομάδων του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν καταστάσεις κινδύνου εξαιτίας της αδυναμίας τους να καλύψουν είτε από ίδιους πόρους, είτε μέσω της αγοράς εργασίας, είτε από το δημόσιο σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης. Ομάδες υψηλής προτεραιότητας για την Εθνική Στρατηγική Ένταξης αποτελούν:

- Μοναχικά ενήλικα άτομα με ατομικό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- Μακροχρόνια άνεργοι με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- Οικογένειες μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού (μέλη που δεν εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία) με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- Ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών που δεν λαμβάνουν συντάξεις ή προνοιακά επιδόματα με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού
- Πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

Οι παρεμβάσεις της Στρατηγικής δεν καλύπτουν μόνο τις παραδοσιακές ομάδες στόχου των προνοιακών πολιτικών (παιδιά, ανάπηροι, ηλικιωμένοι με περιορισμένους πόρους, κ.λπ.), αλλά και άλλες κατηγορίες προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, παρά την ικανότητα και τη διαθεσιμότητά τους για απασχόληση (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι).

Η Στρατηγική δεν εξυπηρετεί μόνο άμεσες προτεραιότητες κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής, αλλά εξασφαλίζει μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη, ιδίως όσον αφορά τις προοπτικές απασχόλησης των ευπαθών ομάδων, επιτρέποντάς στις ομάδες αυτές να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά συγκεκριμένους κινδύνους, όπως την ανεργία ή την υπερχρέωση.

Κατηγοριοποιώντας τις ανωτέρω ομάδες υψηλής προτεραιότητας προκύπτουν οι ακόλουθες τρεις βασικές ομάδες στόχου:

1. Πρόσωπα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας

2. Παιδιά Ηλικίας 0-17 Ετών σε Καταστάσεις Αποκλεισμού

3. Πρόσωπα με Αυξημένους Κινδύνους Φτώχειας και Κοινωνικού Αποκλεισμού

Για τον προσδιορισμό των ομάδων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη θα ληφθούν υπόψη οι ομάδες πληθυσμού, σύμφωνα με το άρ. 1 του ν. 4019/2011 και κυρίως οι ομάδες υψηλής προτεραιότητας.

1.2.4 Οι Πυλώνες της Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική θα στηριχθεί σε τρεις Πυλώνες, που οριοθετούν τις βασικές προτεραιότητες δράσης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης την περίοδο 2015-2020:

Πρώτος Πυλώνας: «Καταπολέμηση της Φτώχειας»

Η διαμόρφωση του πυλώνα αυτού αντανακλά την ανάγκη για ολοκληρωμένη προσέγγιση των διαστάσεων της φτώχειας, με τις μορφές της σχετικής, της ακραίας και ειδικά της παιδικής φτώχειας.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Επιδιώκεται η πρόληψη, άρση και άμβλυση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού, όπως η αδυναμία κάλυψης των βασικών αναγκών διαβίωσης, η έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η ενεργειακή φτώχεια, η έλλειψη κατάλληλης στέγασης, γενικά η εξασφάλιση για κάθε άτομο χωρίς επαρκείς πόρους, ενός πλέγματος ανταποδοτικών και μη ανταποδοτικών παροχών που θα συνδυάζονται με κατάλληλες υπηρεσίες φροντίδας και ενεργοποίησης.

Δεύτερος Πυλώνας: «Πρόσβαση σε Υπηρεσίες»

Ο πυλώνας αυτός επικεντρώνεται στη διασφάλιση της πρόσβασης όλων σε βασικές Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Υγείας, σε Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Κοινωνικής Φροντίδας, στους θεσμούς της δικαιοσύνης, στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, στο σύστημα προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης.

Τρίτος Πυλώνας: «Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς»

Η ενεργοποίηση των ατόμων επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από τις ενεργητικές πολιτικές της αγοράς εργασίας, δηλαδή προγράμματα απασχόλησης και επιδοτούμενης απασχόλησης, κατάρτισης, επανακατάρτισης, συμβουλευτικής, πρακτικής άσκησης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, συνδυαζόμενες με πολιτικές για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ανεργίας, μείωση των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, περαιτέρω ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και των κοινωνικών συμπράξεων.

1.3 Προκλήσεις - Αναγκαιότητα Ύπαρξης Περιφερειακής Στρατηγικής - Γενικός Στόχος

Κύρια πρόκληση είναι η κατάρτιση μιας στοχευμένης και αποδοτικής Περιφερειακής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, που θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, παρέχοντας πρόσβαση στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού της, σε ολοκληρωμένες υπηρεσίες καταπολέμησης της φτώχειας και του εργασιακού / κοινωνικού αποκλεισμού μέσω δράσεων κοινωνικής ένταξης.

Η χαμηλή αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας οφείλεται σε δομικές ανεπάρκειες, όπως η απουσία συνεκτικού συστήματος κοινωνικής προστασίας, δομημένου υπό ενιαίες αρχές, η έλλειψη κεντρικού σχεδιασμού και συντονισμού κρατικών παρεμβάσεων, ο κατακερματισμός υπηρεσιών που εμπλέκονται στη χάραξη και υλοποίηση των κοινωνικών πολιτικών, χωρίς διασύνδεση, με επικαλύψεις και συχνά χωρίς σαφή διαχωρισμό αρμοδιοτήτων, η περιορισμένη εφαρμογή ουσιαστικών αποκεντρωμένων πολιτικών, με εμπλοκή της αυτοδιοίκησης στους μηχανισμούς υλοποίησης, αλλά και χάραξης όσον αφορά τις προσαρμογές σε τοπικό επίπεδο.

Ο σχεδιασμός μιας αποτελεσματικής στρατηγικής είναι ένα κρίσιμο ζήτημα υπό το πρίσμα της κοινωνικοοικονομικής συγκυρίας (ένταξη της χώρας στον Μηχανισμό Δημοσιονομικής Σταθερότητας), καθώς η προσεκτική ανάλυση της διεθνούς εμπειρίας αναδεικνύει με εμφατικό τρόπο τις συνέπειες που επιφέρουν καθυστερήσεις, στρεβλώσεις ή αδυναμίες ορθολογικής κάλυψης των ευπαθών ομάδων σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Με το σχεδιασμό του συστήματος κοινωνικής προστασίας έχουν υιοθετηθεί από τις αρχές του 2010 (Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης») διαδικασίες αποκέντρωσης των προνοιακών πολιτικών, που συνδυάζονται με την μεταφορά αρμοδιοτήτων σχεδιασμού των προνοιακών πολιτικών σε εθνικό επίπεδο (από το Υπουργείο Υγείας στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας) και την σταδιακή μετάβαση από αποσπασματικές παρεμβάσεις (χρηματοδότηση των υπηρεσιών από πόρους των Κοινοτικών Διαρθρωτικών

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Ταμείων) σε βιώσιμες πολιτικές κοινωνικής ανάπτυξης, που θα ενσωματώσουν κρίσιμες κοινωνικοπολιτικές προτεραιότητες, εξυπηρετώντας νέους στόχους κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης.

Η Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης θα εκπονηθεί με βάση τις αρχές της Εθνικής Στρατηγικής και διεθνείς καλές πρακτικές. Θα υποστηριχθεί από την ανάπτυξη του δικτύου Περιφερειακών Παρατηρητηρίων (ένα Παρατηρητήριο ανά Περιφέρεια), με στόχο την παρακολούθηση των παρεμβάσεων της Εθνικής Στρατηγικής σε περιφερειακό / τοπικό επίπεδο, την ανάδειξη τοπικών αναγκών και προκλήσεων, την αποτύπωση των χωρικών διαστάσεων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την τροφοδότηση του Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού με τοπικά δεδομένα.

Η εξειδίκευση των συναφών Πράξεων που θα ενταχθούν στο ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου, θα πρέπει να εξασφαλίζει υψηλή συμβατότητα με τις αρχές και το περιεχόμενο:

- Της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης (πρωτογενής συμβατότητα)
- Άλλων Εθνικών Στρατηγικών ή Σχεδίων Δράσης της Ελληνικής Πολιτείας που εξυπηρετούν το Θ.Σ. 9 (δευτερογενής συμβατότητα), όπως:
 - Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
 - Το Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού
 - Το Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων
 - Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Ναρκωτικών
 - Το Πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά
 - Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών

Οι κύριες διαστάσεις της Στρατηγικής επικεντρώνονται στην ορθολογική ανάπτυξη ενός πλέγματος παρεμβάσεων που θα καλύπτουν όχι μόνο τις παραδοσιακές ομάδες στόχους των προνοιακών πολιτικών, αλλά και άλλες κατηγορίες προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας παρά την ικανότητα και διαθεσιμότητα τους για απασχόληση (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι). Πρόκειται για ένα μεικτό μοντέλο υιοθέτησης «ενεργητικών πολιτικών», προσανατολισμένων ιδίως στην πρόληψη των συνεπειών της ανεργίας, της φτώχειας και του αποκλεισμού στην Ελληνική κοινωνία. Τα φαινόμενα αυτά, σε συνδυασμό με τη σταδιακή μείωση συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας, τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις και κυρίως την άμβλυνση του προστατευτικού ρόλου της οικογένειας και των άτυπων δικτύων φροντίδας, αναμένεται να ενταθούν σε περίπτωση παράτασης της οικονομικής ύφεσης.

Εκτός από την εθνική ανάγκη για την οικονομική ανάκαμψη της χώρας υπάρχει και η κοινωνική ανάγκη για ανάκαμψη της κοινωνίας η οποία προωθείται με τη μεταρρύθμιση των πολιτικών κοινωνικής συνοχής, κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας μέσω ενιαίου σχεδιασμού, υπό το συντονισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

1.4 Οι Αρμοδιότητες της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης στο Πεδίο της Κοινωνικής Ένταξης

Με την εφαρμογή του Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης», οι Περιφέρειες εξοπλίσθηκαν με ένα πλέγμα αρμοδιοτήτων (ασκούνταν προηγουμένως από κρατικές υπηρεσίες και εποπτευόμενους φορείς της κεντρικής διοίκησης) σε συγκεκριμένους τομείς, που περιλαμβάνουν και το πεδίο της κοινωνικής ένταξης. Το συγκεκριμένο πεδίο δεν κατοχυρώνεται αυτοτελώς στο κρίσιμο άρθρο 186 του Ν. 3852/2010, αλλά εντοπίζεται ερμηνευτικά μέσω της ανάλυσης των ρυθμίσεων για τους Τομείς Δ' και Ζ'.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

(α) Ο Τομέας Δ' «Απασχόλησης – Εμπορίου – Τουρισμού» αφορά εκτός των άλλων το ακόλουθο πεδίο:

«1. Η συμμετοχή και η υλοποίηση σε προγράμματα δράσεων και πρωτοβουλιών προώθησης της απασχόλησης και της **κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφόρων κατηγοριών ανέργων** στο πλαίσιο των Εθνικών και Ευρωπαϊκών πολιτικών».

(β) Ο Τομέας Ζ' «Υγεία» αφορά εκτός των άλλων τα ακόλουθα πεδία:

«1. Η χορήγηση και ανάκληση αδειών άσκησης επαγγελματιών υγείας, καθώς και αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών κλινικών, **ιδιωτικών προνοιακών επιχειρήσεων**, ιατρείων, οδοντιατρείων, εργαστηρίων και πάσης φύσεως χώρων άσκησης ιδιωτικού επαγγέλματος υγείας και πρόνοιας.

2. Η άσκηση αρμοδιοτήτων που αφορούν θέματα **διακρατικών υιοθεσιών**.

13. Η ανάληψη χορηγούμενων οικονομικών ενισχύσεων σε **φορείς κοινωνικής αντίληψης** που εποπτεύονται από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας που αποτελούν προϊόν των Ειδικών Κρατικών Λαχείων.

14. Η χορήγηση αδειών διενέργειας εράνων, λαχειοφόρων και **φιλανθρωπικών αγορών** σε υπερτοπικό επίπεδο

15. Η διενέργεια κοινωνικών ερευνών για την εφαρμογή των **προγραμμάτων πρόνοιας** καθώς και θέματα άσκησης κοινωνικής εργασίας.

16. Ο καθορισμός των προϋποθέσεων και τρόπου άσκησης του αντικειμένου της **κοινωνικής εργασίας** σε όλους τους τομείς εφαρμογής καθώς και η εκπαίδευση σπουδαστών κοινωνικής εργασίας κατά την διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης.

17. Η χορήγηση και η ανάκληση της άδειας άσκησης επαγγέλματος **κοινωνικού λειτουργού** και της άδειας άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και η τήρηση σχετικού μητρώου με διαρκή ενημέρωση.

18. Η άσκηση αρμοδιοτήτων σχετικών με τον **Κοινωνικό Σύμβουλο**, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του ν.2345/1995, καθώς και αρμοδιοτήτων ελέγχου του **ιδρύματος ή της Μονάδας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Μ.Φ.Η.) και των Φορέων παιδικής προστασίας**, περιλαμβανομένης της σύνταξης σχετικών εκθέσεων και διατύπωσης αντίστοιχων προτάσεων.

19. Η εφαρμογή προγραμμάτων **προστασίας της μητέρας και των παιδιών προσχολικής ηλικίας**».

Εκτός από τις γενικές ρήτρες του Ν. 3852/2010, αρμοδιότητες των Περιφερειών στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης θεμελιώνονται και σε άλλες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

(α) Οι Περιφέρειες εξακολουθούν να ασκούν το πλέγμα σημαντικών κοινωνικών αρμοδιοτήτων των πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων που δεν έχουν καταργηθεί με τις διατάξεις του Ν. 3852/2010, όπως:

α) Η υλοποίηση του Προγράμματος «**Διατροφικό Επίδομα Νεφροπαθών**» .

β) Η λειτουργία των **Επιτροπών Κοινωνικής Υποστήριξης** του άρθρου 81 του **Σωφρονιστικού Κώδικα του 1999**, το οποίο προβλέπει την υποχρέωση κάθε Περιφέρειας να συγκροτήσει πενταμελή **Επιτροπή Κοινωνικής Υποστήριξης** με σκοπούς:

- την ενημέρωση των κρατουμένων ή των απολυθέντων για θέματα που αφορούν στη νομική και κοινωνική τους κατάσταση
- την υποβοήθηση των αποφυλακισμένων για προσαρμογή στην κοινωνική ζωή (σε συνεργασία με τα τοπικά υποκαταστήματα του ΟΑΕΔ και άλλους συναρμόδιους φορείς).

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, οι Επιτροπές συγκροτούνται με απόφαση του κατά τόπο αρμόδιου Περιφερειάρχη, ο οποίος καταρτίζει και τον οργανισμό λειτουργίας τους. Τα μέλη των Επιτροπών έχουν διετή θητεία, είναι άμισθα και μπορούν να είναι μέλη του δικαστικού σώματος, του δικηγορικού συλλόγου, του ιατρικού συλλόγου, εκπρόσωποι της τοπικής

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

αυτοδιοίκησης, της Εκκλησίας, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων, ειδικοί επιστήμονες ή και εθελοντές. Οι δαπάνες λειτουργίας των Επιτροπών καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της οικείας Περιφέρειας ενώ η ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων και προτάσεων της κάθε Επιτροπής υποβάλλεται στον Περιφερειάρχη και κοινοποιείται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

(β) Το άρθρο 10 παρ. 2 του **N. 3868/2010 «Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης» δημιουργεί ένα νέο θεσμό διαβούλευσης για θέματα κοινωνικής προστασίας, προβλέποντας ότι:**

«2. Θεσπίζεται σε κάθε Περιφέρεια "Συμβούλιο Προγραμματισμού Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας". Το Συμβούλιο συγκαλείται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, καθώς και σε έκτακτες περιπτώσεις με πρωτοβουλία αυτού ή του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Συμμετέχουν σε αυτό οι Βουλευτές και οι Δήμαρχοι της Περιφέρειας και από ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδος (Ο.Ε.Ν.Γ.Ε.), της Διοίκησης των Φ.Π.Υ.Κ.Α. της Περιφέρειας, της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων (Π.Ο.Ε.ΔΗ.Ν.), της αντιπροσωπευτικότερης συνδικαλιστικής οργάνωσης του νοσηλευτικού κλάδου, του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου, του Περιφερειακού Παραρτήματος της Ένωσης Νοσηλευτών Ελλάδος (Ε.Ν.Ε.), του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου, της Πανελληνίας Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας που ορίζονται από την Περιφέρεια, της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου εάν υπάρχει στα όρια της χωρικής αρμοδιότητας της Περιφέρειας, της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, καθώς και οικονομικών, κοινωνικών φορέων και οργανώσεων που αντιστοιχούν στη χωρική αρμοδιότητα της Περιφέρειας.

Σκοπός του "Συμβουλίου Προγραμματισμού Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας" είναι η ετήσια ενημέρωση του υγειονομικού χάρτη υγείας και πρόνοιας της Περιφέρειας, η αξιολόγηση, ο απολογισμός και ο προγραμματισμός ανάπτυξης δομών και δράσεων στους τομείς αυτούς».

(γ) Το άρθρο 2 του **N. 4071/2012 «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση - Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ»** εκχωρεί στις Περιφέρειες την αρμοδιότητα ίδρυσης και λειτουργίας των Κοινωνικών Παντοπωλείων, προβλέποντας ότι:

«1. Τα κοινωνικά παντοπωλεία είναι υπηρεσία παροχής ειδών πρώτης ανάγκης για τη σίτιση και την ένδυση απόρων κατοίκων. Τα παρεχόμενα είδη προέρχονται από δωρεές και χορηγίες και, εφόσον διαπιστώνεται ανεπάρκεια ειδών, είναι δυνατή η προμήθειά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (υ.α. 11389/1993, Β' 185). Στο πλαίσιο των παντοπωλείων οι Ο.Τ.Α. δεύτερου βαθμού μπορούν να διοργανώνουν και συσσίτια για τη διανομή φαγητού σε απόρους και αστέγους. Μπορούν επίσης, να λαμβάνουν κάθε άλλο μέτρο υποστήριξης αστέγων και απόρων.

2. Τα κοινωνικά παντοπωλεία ιδρύονται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Η λειτουργία τους εποπτεύεται από επιτροπή διαχείρισης στην οποία εκπροσωπούνται αναλογικά με τη δύναμή τους, οι περιφερειακές παρατάξεις και στην οποία συμμετέχει επιπλέον και προεδρεύει ο περιφερειάρχης αντίστοιχα ή οι οριζόμενοι αντιπεριφερειάρχες. Η επιτροπή διαχείρισης υποχρεούται να παρουσιάζει ανά εξάμηνο, στην οικονομική επιτροπή έκθεση πεπραγμένων και διαχειριστικό απολογισμό. Η οικονομική επιτροπή εγκρίνει με απόφασή της το διαχειριστικό απολογισμό. Η απόφαση αναρτάται στην ιστοσελίδα της περιφέρειας».

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

1.5 Οι Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Πεδίο της Κοινωνικής Ένταξης

Οι αρμοδιότητες των ΟΤΑ στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης προβλέπονται είτε στη γενική νομοθεσία περί ΟΤΑ είτε σε διατάξεις ειδικών νόμων.

α) Στο πρώτο πλαίσιο εντάσσονται οι αρμοδιότητες που προβλέπονται στον ίδιο τον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (ΚΔΚ). Εδώ υπάγεται η αρμοδιότητα ίδρυσης και λειτουργίας παιδικών, βρεφικών, βρεφονηπιακών σταθμών και νηπιαγωγείων, κέντρων ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, ΚΑΠΗ και κέντρων υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και μελέτης και εφαρμογής κοινωνικών προγραμμάτων, που ρυθμίζεται στο άρθρο 24 παρ.1δ' του Π.Δ. 410/95.

β) Στο δεύτερο πλαίσιο εντάσσονται οι γνήσιες προνοιακές αρμοδιότητες που είτε μεταβιβάζονται νομοθετικά στους Ο.Τ.Α., είτε προβλέπονται σε αυτοτελείς νομοθετικές ρυθμίσεις.

Οι αρμοδιότητες των ΟΤΑ στο πεδίο της ένταξης ενισχύθηκαν σημαντικά με την υιοθέτηση του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που εγκρίθηκε με το Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 114/8.6.2006). Σύμφωνα με το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, οι αρμοδιότητες των ΟΤΑ καλύπτουν πλέον και τον τομέα «Κοινωνική Προστασία και Αλληλεγγύη», στον οποίο περιλαμβάνονται ιδίως:

«1. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοικτής περιθαλψής και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κ.λ.π. και τη μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.

2. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συνοικούντων προσώπων και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών.

3. Η μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδυνάτων δημοτών, με την παραχώρηση δημοτικών και κοινοτικών οικοπέδων σε αυτούς ή με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης και περίθαλψης σε κατοίκους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης κατά τις προβλέψεις αυτού του Κώδικα.

Η ανάλυση των σχετικών αρμοδιοτήτων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι ΟΤΑ διαθέτουν την αρμοδιότητα ανάπτυξης δράσεων κοινωνικής ένταξης μέσω της επιδοματικής στήριξης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και της ανάπτυξης υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας. Υιοθετείται, έτσι, ένα διευρυμένο πλαίσιο παρέμβασης των ΟΤΑ στην άσκηση πολιτικών ένταξης, που αποτελεί εδώ και δεκαετίας θεσμικό και επιχειρησιακό κεκτημένο στα περισσότερα εθνικά συστήματα κοινωνικής προστασίας των χωρών της Ευρωπαϊκής περιφέρειας. Όμως, οι σχετικές αρμοδιότητες των ΟΤΑ περιορίζονται αυστηρά στο επίπεδο **των τοπικών υποθέσεων** (πρόκειται για υποθέσεις που αφορούν τα χωρικά πλαίσια του οικείου ΟΤΑ και δεν επηρεάζουν την υπόλοιπη χώρα ή γενικότερα εθνικά συμφέροντα), με αποτέλεσμα να μην επεκτείνονται σε **προνοιακές υποθέσεις κρατικού χαρακτήρα**, που παραμένουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Ο Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο ανάπτυξης της Τοπικής

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Διακυβέρνησης μέσω νέων, ισχυροποιημένων Ο.Τ.Α. Α' βαθμού. Στο πλαίσιο της Νέας Αρχιτεκτονικής επαναθεμελιώνεται η πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση με λιγότερους και ισχυρότερους Δήμους, οι οποίοι χωροθετούνται με βάση αντικειμενικά (γεωγραφικά, δημογραφικά, αναπτυξιακά κ.ά.) κριτήρια

Υπό το πρίσμα αυτό, οι Δήμοι αναλαμβάνουν νέες αρμοδιότητες, μαζί με τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους που προέρχονται από την καταργούμενη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, όπως:

- η κοινωνική πρόνοια και η προστασία της δημόσιας υγείας
- η ανέγερση σχολικών κτιρίων και η εποπτεία των πολιτικών δια βίου μάθησης
- η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού
- η ένταξη των μεταναστών
- ο υγειονομικός έλεγχος
- η προστασία της παιδικής και της τρίτης ηλικίας
- οι λαϊκές αγορές
- η πολιτική προστασίας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1α του Ν. 3852/2010, από την 1η Ιανουαρίου 2011 μεταφέρθηκαν στους Δήμους πρόσθετες αρμοδιότητες, πέραν αυτών που ασκούσαν ήδη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 75 του ΚΔΚ. Οι αρμοδιότητες αυτές διακρίνονται σε δυο κατηγορίες:

Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται οι αρμοδιότητες που αποτελούν το σύνολο του τομέα πολεοδομίας και **παροχής προνοιακών επιδομάτων**. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, παρέχεται διοικητική υποστήριξη από το δήμο της έδρας του νομού ή από τον αντίστοιχο δήμο που ήταν έδρα των αποκεντρωμένων υπηρεσιών των Ν.Α. που ασκούσαν τις αρμοδιότητες αυτές, στους δήμους που υπάγονταν στη χωρική τους αρμοδιότητα. Στους δήμους που παρέχουν διοικητική υποστήριξη μετατάχθηκε το προσωπικό των υπηρεσιών των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων που τις ασκούσε, οι οποίες συνεχίζουν να εξυπηρετούν τους πολίτες των δήμων που εξυπηρετούσαν μέχρι σήμερα.

Οι υπηρεσίες των δήμων, που ασκούν πρόσθετες αρμοδιότητες, στο πλαίσιο διοικητικής υποστήριξης, εξακολουθούν να στεγάζονται στους ίδιους χώρους όπου ήταν εγκαταστημένες οι αντίστοιχες υπηρεσίες της Ν.Α. μέχρι την εξασφάλιση άλλης κτιριακής υποδομής, εφόσον τούτο καταστεί αναγκαίο.

Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται αρμοδιότητες, κυρίως διοικητικού χαρακτήρα, οι οποίες ασκούνται από όλους τους δήμους της χώρας. Στην περίπτωση που κάποιος δήμος δεν διαθέτει προσωπικό ή υλικοτεχνική υποδομή, επαρκή για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, μπορεί να ζητήσει διοικητική υποστήριξη όπως αυτή προσδιορίζεται στην ανωτέρω απόφαση από το δήμο της έδρας του νομού.

Μέχρι την κατάρτιση των νέων Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των δήμων, οι πρόσθετες αρμοδιότητες ασκούνται από υφιστάμενες συναφείς υπηρεσίες, οι οποίες προσδιορίζονται με απόφαση του Δημάρχου.

Οι **πρόσθετες αρμοδιότητες στον τομέα «Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης»**, όπως εντάσσονται στους τομείς του άρθρου 94 του Ν. 3852/2010, είναι:

1. Χορήγηση επιδομάτων σε τυφλούς, κωφάλαλους, ανασφάλιστους παραπληγικούς, τετραπληγικούς και ακρωτηριασμένους, διανοητικά καθυστερημένους, ανίκανους προς εργασία, υποφέροντες από εγκεφαλική παράλυση (σπαστικούς), απροστάτευτους ανήλικους, υποφέροντες από αιμολυτική αναιμία και βαριά ανάπηρους, καθώς και σε λοιπά άτομα δικαιούμενα παροχής κοινωνικής προστασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 57/1973 και της σχετικής νομοθεσίας.

2. Η εφαρμογή προγραμμάτων εμβολιασμών (άρθρο 94 παρ.3Β αριθ. 7).

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

3. Η τήρηση κανόνων υγιεινής των δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 8). Η αρμοδιότητα αφορά στον εντοπισμό θεμάτων τήρησης υγιεινής από οριζόμενο υπάλληλο του δήμου, είτε κατόπιν καταγγελίας είτε μετά από προγραμματισμένο έλεγχο και επίλυση του προβλήματος, είτε με ίδια μέσα είτε σε συνεργασία με τους επόπτες υγείας της περιφέρειας και άλλους συναρμόδιους φορείς.
4. Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων παιδικής πρόνοιας σε ιδιώτες, καθώς και σε συλλόγους ή σωματεία, που επιδιώκουν φιλανθρωπικούς σκοπούς (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 9).
5. Η άσκηση ελέγχου και εποπτείας στα ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου (ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί) και η ευθύνη λειτουργίας των παιδικών εξοχών (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 10).
6. Η εποπτεία επί των φιλανθρωπικών σωματείων και ιδρυμάτων, καθώς και η έγκριση του προϋπολογισμού τους, η παρακολούθηση και ο έλεγχος των επιχορηγήσεων, που δίδονται σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με κοινωφελείς σκοπούς (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 11).
7. Η οικονομική ενίσχυση αυτοστεγαζόμενων, η μίσθωση ακινήτων, η ρύθμιση διαφόρων θεμάτων κοινωνικής κατοικίας και η επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις της οικείας νομοθεσίας (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 12).
8. Ο διορισμός μελών διοικητικών συμβουλίων, η εποπτεία και η ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας ιδρυμάτων προστασίας και αγωγής οικογένειας του παιδιού (όπως Κέντρων Παιδικής Μέριμνας, Παιδικών Σταθμών, Παιδικών Εξοχών, παραρτημάτων ΠΙΚΠΑ και ΚΕΠΕΠ) (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 13).
9. Ο ορισμός ιατρών προς εξέταση επαγγελματιών και εργαζομένων σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για τη χορήγηση σε αυτούς βιβλιαρίων υγείας (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 14). Η άσκηση της αρμοδιότητας οριοθετείται στον ορισμό ιδιωτών γιατρών, που έχουν έδρα στα διοικητικά όρια του δήμου, και αποστολή του σχετικού καταλόγου στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση η οποία εξακολουθεί να είναι αρμόδια για τη χορήγηση των βιβλιαρίων υγείας.
10. Η χορήγηση της Κάρτας Αναπηρίας, μετά από σχετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Επιτροπής Πιστοποίησης Αναπηρίας (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 15).
11. Η έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 16).
12. Δωρεάν παραχώρηση της χρήσης οικημάτων λόγω απορίας ή για άλλους σοβαρούς λόγους (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 18).
13. Η αναγνώριση δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 19).
14. Η υλοποίηση:
 - Προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής που οργανώνονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή από άλλα Υπουργεία, το κόστος των οποίων βαρύνει απευθείας τον προϋπολογισμό του αντίστοιχου Υπουργείου,
 - Εκτάκτων προγραμμάτων δημόσιας υγείας
 - Προγραμμάτων δημόσιας υγείας που χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 20).
15. Η έκδοση αποφάσεων παροχής κοινωνικής προστασίας (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 21).
16. Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών και ιδιωτικών παιδικών ή βρεφονηπιακών σταθμών (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 22).
17. Η χορήγηση αδειών διενέργειας λαχειοφόρων αγορών, εράνων και φιλανθρωπικών αγορών (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 23).
18. Η έκδοση τοπικών υγειονομικών διατάξεων και η λήψη μέτρων σε θέματα δημόσιας υγιεινής (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 24).

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

19. Η πληροφόρηση των δημοτών για θέματα δημόσιας υγείας (άρθρο 94 παρ.3B αριθ.25).
20. Η χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων ή ατόμων, που πάσχουν ανίατα από κινητική αναπηρία (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 26).
21. Η επιβολή κυρώσεων σε ιατρούς, οι οποίοι πωλούν φάρμακα χωρίς άδεια, καθώς και σε βάρος ιατρών και φαρμακοποιών για κατοχή ή πώληση δειγμάτων φαρμάκων (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 27).
22. Η οργάνωση αυτοτελώς ή σε συνεργασία με τις αντίστοιχες περιφερειακές υπηρεσίες ειδικών προγραμμάτων για την προστασία και προαγωγή της Δημόσιας Υγείας στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, κατά τις ρυθμίσεις της παρ. 7 του άρθρου 14 του ν. 3172/2003 (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 28).
23. Η εφαρμογή προγραμμάτων για την καταπολέμηση λοιμωδών και παρασιτικών νοσημάτων ζώων (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 29).
26. Ο ορισμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Ταμείων Πρόνοιας και Προστασίας Πολυτέκνων, από το Δήμο, όπου εδρεύουν τα Ταμεία (άρθρο 94 παρ.3B αριθ. 32)».

Το σύνολο των αρμοδιοτήτων που αφορούν τον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, όπως η καταβολή επιδομάτων στους δικαιούχους, η χορήγηση κάρτας αναπηρίας η άδεια ίδρυσης και εποπτείας ιδρυμάτων πρόνοιας, παιδικών σταθμών και επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων και ΑΜΕΑ, καθώς επίσης δημόσιας υγείας και υγιεινής και η κοινωνική προστασία, μεταφέρονται στους Δήμους για την καλύτερη και εγγύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.

Εκτός από τις γενικές και ειδικές ρήτρες του Ν. 3852/2010, αρμοδιότητες των ΟΤΑ στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης θεμελιώνονται και σε μεταγενέστερες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

Ειδική ρήτρα επιχειρησιακού χαρακτήρα προβλέπεται στο άρθρο 96 του Ν. 3852/2010, που ορίζει ότι «Οι δήμοι και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου αυτών, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του ή του οικείου οργάνου διοίκησης του νομικού προσώπου, μπορούν να συμμετέχουν και να συγχρηματοδοτούν την κατάρτιση και εκτέλεση οποιασδήποτε κατηγορίας προγραμμάτων και μέτρων, εφόσον οι δράσεις τους, ανεξαρτήτως εάν συνάπτονται με αρμοδιότητες των δήμων, συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη, **την κοινωνική πρόνοια και συνοχή**, την περιβαλλοντική προστασία και την εν γένει βελτίωση της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας».

(α) Το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 3868/2010 «Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης» δημιουργεί ένα νέο θεσμό διαβούλευσης για θέματα κοινωνικής προστασίας, προβλέποντας ότι:

«1. Θεσπίζεται σε κάθε δήμο "Συμβούλιο Διαβούλευσης, Διαφάνειας και Λογοδοσίας Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας". Το Συμβούλιο συγκαλείται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο με ευθύνη του Δημάρχου ή του αρμόδιου Αντιδημάρχου, καθώς και σε έκτακτες περιπτώσεις. Συμμετέχουν σε αυτό οι Βουλευτές του νομού και από ένας εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδος (Ο.Ε.Ν.Γ.Ε.), της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων (Π.Ο.Ε.ΔΗ.Ν.), της αντιπροσωπευτικότερης συνδικαλιστικής οργάνωσης του νοσηλευτικού κλάδου, του Ιατρικού Συλλόγου, του Φαρμακευτικού Συλλόγου, του Οδοντιατρικού Συλλόγου, της Ένωσης Νοσηλευτών Ελλάδας (Ε.Ν.Ε.), του Δικηγορικού Συλλόγου, της Διοίκησης των Φ.Π.Υ.Κ.Α., της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, της Εκκλησίας, ενώσεων ασθενών, καθώς και οικονομικών, κοινωνικών φορέων και οργανώσεων που αντιστοιχούν στη χωρική αρμοδιότητα του Δήμου.

*Σκοπός του "Συμβουλίου Διαβούλευσης, Διαφάνειας και Λογοδοσίας Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας" είναι η ανάδειξη των θεμάτων περίθαλψης, δημόσιας υγείας και **κοινωνικής***

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

φροντίδας στην περιοχή αρμοδιότητας του δήμου, η παρακολούθηση της λειτουργίας των υπηρεσιών, των δράσεων, των προβλημάτων και η υποβολή προτάσεων για την επίλυση τους».

(β) Το άρθρο 2 του Ν. 4071/2012 «**Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση - Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ**» εκχωρεί στους **Δήμους την αρμοδιότητα ίδρυσης και λειτουργίας των Κοινωνικών Παντοπωλείων**, προβλέποντας ότι:

«1. Τα κοινωνικά παντοπωλεία είναι υπηρεσία παροχής ειδών πρώτης ανάγκης για τη σίτιση και την ένδυση απόρων κατοίκων. Τα παρεχόμενα είδη προέρχονται από δωρεές και χορηγίες και, εφόσον διαπιστώνεται ανεπάρκεια ειδών, είναι δυνατή η προμήθειά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (υ.α. 11389/1993, Β' 185). Στο πλαίσιο των παντοπωλείων οι Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού μπορούν να διοργανώνουν και συσσίτια για τη διανομή φαγητού σε απόρους και αστέγους. Μπορούν επίσης, να λαμβάνουν κάθε άλλο μέτρο υποστήριξης αστέγων και απόρων.

2. Τα κοινωνικά παντοπωλεία ιδρύονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Η λειτουργία τους εποπτεύεται από επιτροπή διαχείρισης στην οποία εκπροσωπούνται αναλογικά με τη δύναμή τους, οι δημοτικές παρατάξεις και στην οποία συμμετέχει επιπλέον και προεδρεύει ο δήμαρχος ή οι οριζόμενοι αντιδήμαρχοι Η επιτροπή διαχείρισης υποχρεούται να παρουσιάζει ανά εξάμηνο, στην οικονομική επιτροπή έκθεση πεπραγμένων και διαχειριστικό απολογισμό. Η οικονομική επιτροπή εγκρίνει με απόφασή της το διαχειριστικό απολογισμό. Η απόφαση αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου».

Τα Συμβουλευτικά Όργανα και Σώματα των Δήμων που ασκούν αρμοδιότητες στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης είναι:

- η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής
- η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης
- ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης
- το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών
- το Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας.

A. Η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής

Η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής (άρθρο 73 Ν. 3852/2010) είναι αποφασιστικό και εισηγητικό όργανο άσκησης των σχετικών με την ποιότητα ζωής, τη χωροταξία, την πολεοδομία και την προστασία του περιβάλλοντος αρμοδιοτήτων του δήμου. Κατά την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων της λαμβάνει ειδική μέριμνα για το σχεδιασμό δράσεων που αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και εν γένει την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρίες.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής επικεντρώνονται στην **καταπολέμηση των χωρικών διαστάσεων του κοινωνικού αποκλεισμού** και αφορούν την εισήγηση προς το Δημοτικό Συμβούλιο θεμάτων ανάπτυξης περιοχών, χρηματοδότησης προγραμμάτων ανάπτυξης, **ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών και πολεοδομικής αναμόρφωσης προβληματικών περιοχών**. Το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων. Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητας της στο Δημοτικό Συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Β. Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (άρθρο 76 Ν. 3852/2010) λειτουργεί ως όργανο με συμβουλευτικές αρμοδιότητες με διάρκεια θητείας που δεν υπερβαίνει τα δύο μισά έτη. Αποτελείται από εκπροσώπους των φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως:

- των τοπικών εμπορικών και επαγγελματικών συλλόγων και οργανώσεων
- των επιστημονικών συλλόγων και φορέων
- των τοπικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών
- των εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα
- των ενώσεων και συλλόγων γονέων
- των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων και φορέων
- των εθελοντικών οργανώσεων και κινήσεων πολιτών
- άλλων οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών
- των τοπικών συμβουλίων νέων
- δημότες.

Οι αρμοδιότητες της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης περιλαμβάνουν:

- Γνωμοδοτεί στο Δημοτικό Συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του Δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου
- Γνωμοδοτεί για θέματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος, που παραπέμπονται σε αυτή από το Δημοτικό Συμβούλιο ή τον Δήμαρχο
- Εξετάζει τα τοπικά προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του Δήμου και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών
- Διατυπώνει παρατηρήσεις επί του περιεχομένου των κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 79 του Κ.Δ.Κ. (η διατύπωση γνώμης δεν αποκλείει την παράλληλη ηλεκτρονική διαβούλευση με τους πολίτες, μέσω διαδικτύου).

Γ. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης

Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης (άρθρο 77 Ν. 3852/2010) λειτουργεί ως όργανο **διαμεσολαβητικής επίλυσης διαφορών** που προκύπτουν ανάμεσα σε άμεσα θιγόμενους πολίτες ή επιχειρήσεις και στις υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις του Δήμου. Υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες του Δήμου, δέχεται καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση των υπηρεσιών του Δήμου, των νομικών του προσώπων και των επιχειρήσεων του και διαμεσολαβεί προκειμένου να επιλυθούν τα σχετικά προβλήματα, ενώ είναι υποχρεωμένος να απαντά εγγράφως ή ηλεκτρονικά εντός τριάντα ημερών στους ενδιαφερόμενους.

Οι αρμοδιότητες του Συμπαραστάτη επικεντρώνονται σε δύο πεδία.

(α) Χειρισμός καταγγελιών (άρθρο 77 παρ. 3 Ν. 3852/2010)

Οι άμεσα θιγόμενοι πολίτες και επιχειρήσεις έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν στον Συμπαραστάτη καταγγελίες για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν από την κακοδιοίκηση των υπηρεσιών, νομικών προσώπων και επιχειρήσεων του Δήμου. Ο Συμπαραστάτης, εφόσον λάβει καταγγελία που συγκεντρώνει τις παραπάνω προϋποθέσεις, έχει την αρμοδιότητα να διαμεσολαβήσει για να επιλυθούν τα προβλήματα κακοδιοίκησης και είναι υποχρεωμένος να απαντήσει εγγράφως ή ηλεκτρονικά στους ενδιαφερόμενους εντός τριάντα (30) ημερών. Για την εκπλήρωση αυτής της αρμοδιότητας, ο Συμπαραστάτης, εφόσον διαπιστώσει τη βασιμότητα της καταγγελίας, επικοινωνεί με την καταγγελλόμενη πλευρά και επιδιώκει την εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

(β) **Διατύπωση προτάσεων βελτίωσης** (άρθρο 77 παρ. 5 Ν. 3852/2010)

Ο Συμπαραστάτης μπορεί επίσης να προβαίνει στη **διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεων της με το κοινό**, τόσο στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής του, όσο και επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, οι ειδικές προτάσεις του συμπαραστάτη υποβάλλονται στον Δήμαρχο και κοινοποιούνται στο Δημοτικό Συμβούλιο και στον Γενικό Γραμματέα του Δήμου. Τόσο η ετήσια έκθεση όσο και οι ειδικές προτάσεις του Συμπαραστάτη αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου με φροντίδα των δημοτικών υπηρεσιών.

Για την εκπλήρωση αυτής της αρμοδιότητας, ο Συμπαραστάτης μπορεί να λάβει υπόψη και επισημάνσεις σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που αποστέλλουν οι ενδιαφερόμενοι στην ιστοσελίδα του Δήμου, ανεξάρτητα από το εάν οι ίδιοι είναι άμεσα θιγόμενοι. Οι επισημάνσεις αυτές δεν αποτελούν “καταγγελίες” με την ανωτέρω έννοια, αλλά αναφορές.

Για την εκπλήρωση αυτής της αρμοδιότητας, ο Συμπαραστάτης μπορεί να λάβει υπόψη και επισημάνσεις σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που αποστέλλουν οι ενδιαφερόμενοι στην ιστοσελίδα του Δήμου, ανεξάρτητα από το εάν οι ίδιοι είναι άμεσα θιγόμενοι. Οι επισημάνσεις αυτές δεν αποτελούν “καταγγελίες” με την ανωτέρω έννοια, αλλά αναφορές.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα **παρέμβασης στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης** αποτελεί η ενεργοποίηση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης στο Δήμο Αθηναίων για την εξέταση συγκεκριμένης καταγγελίας σε ζήτημα κοινωνικής προστασίας.

Δ. Το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών

Το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών (άρθρο 78 Ν. 3852/2010) λειτουργεί ως συμβουλευτικό όργανο των Δήμων για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών στην τοπική κοινωνία. Πρόκειται για έναν θεσμό δοκιμασμένο εδώ και πολλά χρόνια στην Ευρώπη, ο οποίος επιδιώκει την καταγραφή και την διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες που κατοικούν μόνιμα στην επικράτεια του Δήμου, ως προς την ένταξη τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες ή τη δημοτική αρχή, καθώς και την υποβολή προτάσεων προς το Δημοτικό Συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης.

Ε. Το Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας

Το Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας (άρθρο 16 Ν. 2713/1999, άρθρο 84 Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων) είναι συμβουλευτικό όργανο με αρμοδιότητες την κατάρτιση προγράμματος πρόληψης της εγκληματικότητας στη δημοτική αρχή αρμοδιότητάς του, την διατύπωση γνώμης επί σχετικών ερωτημάτων του Δημάρχου ή των τοπικών κοινωνικών και επιστημονικών φορέων, τη συνεργασία με τα αντίστοιχα Συμβούλια όμορων Δήμων ή Κοινοτήτων, την διοργάνωση ημερίδων, σεμιναρίων και άλλων συναφών εκδηλώσεων για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, τη συνεχή μέσω των τοπικών μέσων μαζικής επικοινωνίας, ενημέρωση των κατοίκων, καθώς και την διοργάνωση κάθε άλλης σχετικής δραστηριότητας.

2 Αποτύπωση - Καταγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης στην ΠΒΑ στον Τομέα της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού

Στην παρούσα ενότητα γίνεται αποτύπωση και καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, με τη χαρτογράφηση των χαρακτηριστικών κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας σε Περιφερειακό Επίπεδο, μέσω αναφοράς στις κοινωνικές πολιτικές και τους εμπλεκόμενους φορείς στην ασκούμενη πολιτική αντιμετώπισης της φτώχειας

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Περιφερειακά, και με τον προσδιορισμό των ομάδων πληθυσμού που αντιμετωπίζουν προβλήματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

2.1 Οι Ευπαθείς Ομάδες Του Πληθυσμού

Η θεσμική οριοθέτηση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού εντοπίζεται σε διαφορετικές νομοθετικές ή κανονιστικές πρωτοβουλίες που τυποποιούν συγκεκριμένες κατηγορίες.

- Η ρύθμιση των ευπαθών ομάδων στο Ν. 2646/98:
Σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν. 2646/98, οι ευπαθείς ομάδες που αποτελούν υποκείμενα των πολιτικών ένταξης αντιστοιχούν στους Τσιγγάνους, τους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο και τους δικαιούχους καθεστώτος ανθρωπιστικής προστασίας.
Οι ομάδες σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης που αποτελούν υποκείμενα των πολιτικών κοινωνικής φροντίδας αντιστοιχούν σε ορφανά παιδιά, παιδιά με οικογενειακά προβλήματα, παραβατικούς ανήλικους και παιδιά θύματα κακοποίησης / εκμετάλλευσης.
- Η ρύθμιση των ευπαθών ομάδων στο Π.Δ. 95/2000:
Η ανάλυση των διατάξεων του Π.Δ. 95/2000 οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στην έννοια των ευπαθών ομάδων υπάγονται:
 - άτομα που περιέρχονται σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, συνεπεία θεομηνιών και άλλων απρόβλεπτων γεγονότων
 - οι οικονομικά αδύνατοι (άτομα χωρίς επαρκείς πόρους συντήρησης)
 - οι κοινωνικά απροσάρμοστοι (επαίτες – αλήτες)
 - οι παλιννοστούντες ομογενείς και επαναπατριζόμενοι Έλληνες (εμφυλίου πολέμου)
 - οι Έλληνες μετανάστες
 - οι αλλοδαποί που προσφεύγουν στην Ελλάδα από άλλες χώρες συνεπεία βίαιων γεγονότων ή άλλων λόγων ανάγκης (αιτούντες άσυλο).
- Η ρύθμιση των ευπαθών ομάδων στο Ν. 4019/2011:
Ο Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις» τυποποιεί την έννοια των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, ορίζοντας ότι «ευπαθείς ομάδες πληθυσμού», γενικά, είναι οι κοινωνικές ομάδες πληθυσμού, των οποίων η συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή δυσχεραίνεται, είτε εξαιτίας κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων, είτε εξαιτίας σωματικής ή ψυχικής ή νοητικής ή αισθητηριακής αναπηρίας, είτε εξαιτίας απρόβλεπτων γεγονότων, τα οποία επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της τοπικής ή ευρύτερα περιφερειακής οικονομίας. Ρητώς, μάλιστα, ορίζεται ότι για τις ανάγκες του νόμου, οι Ευπαθείς Ομάδες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:
 - «Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού»
(ομάδες που η ένταξή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς).
Σε αυτές ανήκουν άτομα με αναπηρίες (σωματικές ή ψυχικές ή νοητικές ή αισθητηριακές), εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες.
 - «Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού»
(βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξη τους στην αγορά εργασίας, από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια).

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Σε αυτές ανήκουν ενδεικτικά οι άνεργοι νέοι, οι άνεργες γυναίκες, οι άνεργοι άνω των πενήντα ετών, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών και τα μέλη πολύτεκνων οικογενειών, γυναίκες θύματα κακοποίησης, οι αναλφάβητοι, οι κάτοικοι απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών, τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες

- Ο ορισμός των αστέγων:

Η κοινωνική προστασία των αστέγων κατοχυρώθηκε στο άρθρο 29 του Ν. 4052/2012, που αποκρυσταλλώνει τον θεσμικό ορισμό του «αστέγου», προβλέποντας ότι:

- Ως άστεγοι ορίζονται όλα τα άτομα που διαμένουν νόμιμα στη χώρα, τα οποία στερούνται πρόσβασης ή έχουν επισφαλή πρόσβαση σε επαρκή ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή παραχωρημένη κατοικία που πληροί τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές και διαθέτει τις βασικές υπηρεσίες ύδρευσης και ηλεκτροδότησης. Στους αστέγους περιλαμβάνονται ιδίως αυτοί που διαβιούν στο δρόμο, σε ξενώνες, αυτοί που φιλοξενούνται από ανάγκη προσωρινά σε ιδρύματα ή άλλες κλειστές δομές, καθώς και αυτοί που διαβιούν σε ακατάλληλα καταλύματα.
- Οι άστεγοι αναγνωρίζονται ως «ευπαθής κοινωνική ομάδα», στην οποία παρέχεται κοινωνική προστασία.

2.2 Ομάδες Στόχου της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (ΠεΣΚΕ)

Για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό της Περιφερειακής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης (ΠεΣΚΕ) για το Βόρειο Αιγαίο, απαιτείται η λεπτομερής περιγραφή των ομάδων στόχου, οι οποίες θα αποτελέσουν τους ωφελούμενους των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων. Για την καλύτερη αποτύπωση των ομάδων στόχου θα χρησιμοποιηθεί η κωδικοποίηση του SFC, με την κατάταξή τους σε δείκτες, με αναλυτικές διευκρινήσεις για τα άτομα που ανήκουν στην εκάστοτε κατηγορία.

Σε ότι αφορά την κατηγοριοποίηση του Εθνικού Πλαισίου για την Κοινωνική Ένταξη Κεφ 5. Επωφελούμενοι της Στρατηγικής ορίζονται τρεις ομάδες στόχοι:

- πρόσωπα σε συνθήκες ακραίας φτώχειας
- παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού
- πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

2.2.1 Πρόσωπα σε Συνθήκες Ακραίας Φτώχειας

Ο ορισμός της Ομάδας αυτής βασίζεται στα κριτήρια που αφορούν στην εφαρμογή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.

Η δράση αυτή, είναι σε πιλοτική εφαρμογή, ακόμη σε εξέλιξη στο Δήμο Σάμου και άρα δεν είναι δυνατή η προσέγγιση των χαρακτηριστικών και του αριθμού των πιθανών δικαιούχων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Για το λόγω αυτό, στην κατηγορία αυτοί εντάσσουμε τους πιθανούς δικαιούχους δράσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, σύμφωνα με τα όσα σχετικά ορίζονται για την κατηγοροποίηση τους στους κοινούς δείκτες εκρών και αποτελέσματος, με την έννοια ότι τα άτομα αυτά μπορεί να είναι δικαιούχοι δράσεων του ΕΣΠΑ 2014-20

Μια από τις κυριότερες ομάδες στόχου της ΠεΣΚΕ είναι οι **άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων** (κωδικός δείκτη SFC: C001). Σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat, στον οποίο παραπέμπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, άνεργοι θεωρούνται τα άτομα που δεν εργάζονται, είναι διαθέσιμοι για εργασία και αναζητούν εργασία. Τα άτομα που είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι σύμφωνα με το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο περιλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία ακόμα και αν δεν πληρούν και τα τρία παραπάνω κριτήρια. Συνεπώς

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται οι συμμετέχοντες στις πράξεις ΕΚΤ που εισέρχονται με την ιδιότητα του εγγεγραμμένου ανέργου στον ΟΑΕΔ.

Τα άτομα που θεωρούνται άνεργα, εγγράφονται ως άνεργοι στον ΟΑΕΔ σύμφωνα με το ισχύον εθνικό νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο (Ν.1545/1985, αρ.3.παρ.1, ΦΕΚ 91/Α'/20.5.2014). Ωστόσο οι προϋποθέσεις για την απόκτηση της ιδιότητας του «εγγεγραμμένου ανέργου» επανεξετάζονται στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος Επαναπροσδιορισμού του Επιχειρησιακού Μοντέλου του ΟΑΕΔ.

Οι φοιτητές πλήρους φοίτησης δεν πρέπει να μετρώνται ως άνεργοι, αλλά οικονομικά μη ενεργά άτομα, έστω και αν είναι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ. Όταν η φοίτηση είναι part time, τότε αν ο φοιτητής / σπουδαστής είναι εγγεγραμμένος άνεργος, θεωρείται άνεργος. Αν δεν είναι εγγεγραμμένος άνεργος, θεωρείται μη ενεργό άτομο.

Οι εποχικά εργαζόμενοι που εισάγονται σε μία πράξη ΕΚΤ το διάστημα που δεν εργάζονται (εκτός σεζόν), αν δηλώνουν ότι είναι διαθέσιμοι για εργασία και αναζητούν εργασία, τότε θα θεωρούνται άνεργοι, ανεξάρτητα από το αν είναι ή όχι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι. Αν δεν αναζητούν εργασία, τότε θεωρείται μη ενεργά άτομα.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος του 2014), οι άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων, στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχονται σε 12.762 άτομα, εκ των οποίων 4.596 άνδρες και 8.166 γυναίκες.

Οι **μακροχρόνια άνεργοι** (κωδικός δείκτη SFC: C002) αποτελούν υποσύνολο της προηγούμενης κατηγορίας στην οποία συνυπολογίζονται (άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων), ωστόσο μπορούν και να μετρηθούν ξεχωριστά.

Βάσει του ορισμού της Eurostat, οι νέοι άνεργοι κάτω των 25 ετών θεωρούνται μακροχρόνια άνεργοι όταν έχουν διάρκεια ανεργίας πάνω από 6 μήνες, ενώ οι άνεργοι άνω των 25 ετών θεωρούνται μακροχρόνια άνεργοι όταν έχουν διάρκεια ανεργίας πάνω από 12. Στο ισχύον εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, τα άτομα που θεωρούνται και εγγράφονται ως μακροχρόνια άνεργοι στον ΟΑΕΔ, είναι οι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ για διάστημα 12 τουλάχιστον συνεχών μηνών.

Κρίνεται σκόπιμη η επανεξέταση του ισχύοντος πλαισίου, προκειμένου να υλοποιούνται και να παρακολουθούνται τόσο οι παρεμβάσεις όσο και οι δείκτες ΕΚΤ και ΥΕΙ/ΠΑΝ σύμφωνα με τις κανονιστικές και μεθοδολογικές απαιτήσεις.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος του 2014), οι μακροχρόνια άνεργοι στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχονται σε 5.633 άτομα, εκ των οποίων 1.744 άνδρες και 3.889 γυναίκες.

Στην κατηγορία των **οικονομικά μη ενεργών ατόμων** (κωδικός δείκτη SFC: C003), περιλαμβάνονται όλα τα μη οικονομικά ενεργά άτομα, είτε βρίσκονται σε εκπαίδευση / κατάρτιση είτε όχι.

Σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat, οικονομικά μη ενεργά άτομα είναι «τα άτομα που δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό (με την έννοια ότι δεν είναι ούτε άνεργοι, ούτε εργαζόμενοι)». Ειδικότερα, τα οικονομικά μη ενεργά άτομα χωρίζονται σε 3 υποκατηγορίες:

- α) άτομα που αναζητούν εργασία αλλά δεν είναι άμεσα διαθέσιμα να την αναλάβουν (σε περίπτωση που βρουν)

- β) άτομα που δεν αναζητούν εργασία αλλά επιθυμούν να εργαστούν και θα ήταν άμεσα διαθέσιμα να εργαστούν αν τους δινόταν η ευκαιρία και

- γ) άτομα που δεν επιθυμούν να εργαστούν.

Οι υποκατηγορίες α) και β) αποτελούν το «εν δυνάμει πρόσθετο εργατικό δυναμικό» με την έννοια ότι είναι «πιο κοντά» στην αγορά εργασίας από ό,τι η κατηγορία γ).

Οι φοιτητές πλήρους φοίτησης θεωρούνται οικονομικά μη ενεργά άτομα, έστω και αν είναι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι. Όταν η φοίτηση είναι part time, ο φοιτητής / σπουδαστής θεωρείται οικονομικά μη ενεργό άτομο μόνο αν δεν είναι εγγεγραμμένος άνεργος.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Οι εποχικά εργαζόμενοι που εισάγονται σε μία πράξη ΕΚΤ το διάστημα που δεν εργάζονται (εκτός σεζόν), θεωρείται μη ενεργά άτομα μόνο αν δηλώνουν ότι δεν αναζητούν εργασία.

Σε ό,τι αφορά το εθνικό πλαίσιο, ο ΟΑΕΔ συμπεριλαμβάνει στο μητρώο ανέργων και όσους δεν αποδέχονται την εφαρμογή της διαδικασίας εξατομικευμένης προσέγγισης, ωστόσο στο πλαίσιο εφαρμογής των κριτηρίων της εκ των προτέρων Αιρεσιμότητας 8.1 αναμένεται να δρομολογηθούν οι κατάλληλες ενέργειες.

Εκκρεμεί να διευκρινιστεί ο προσδιορισμός και η δυνατότητα διάκρισης των ανέργων από τα οικονομικά μη ενεργά άτομα στο πλαίσιο του νέου επιχειρησιακού μοντέλου του ΟΑΕΔ. Η διάκριση ανέργου / μακροχρόνια ανέργου / οικονομικά μη ενεργού είναι σημαντικό να αποσαφηνιστεί στα συστήματα συγκέντρωσης και παρακολούθησης των ΚΠΑ, τόσο γιατί αφορά την καταγραφή των ωφελούμενων ΕΚΤ με τη «σωστή ιδιότητα» σε όλα τα ΕΠ κατά την ένταξή τους στις επιμέρους παρεμβάσεις, όσο και γιατί αφορά την επιλεξιμότητα και τους δείκτες της ΠΑΝ, όπου υπάρχει υποχρέωση σαφούς διάκρισης των επιμέρους ομάδων. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος του 2014), οι οικονομικά μη ενεργοί (μη αναζητούντες εργασία) στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχονται σε 3.640 άτομα, εκ των οποίων 1.287 άνδρες και 2.353 γυναίκες

Τα **οικονομικά μη ενεργά άτομα που δεν παρακολουθούν εκπαίδευση ή κατάρτιση** (κωδικός δείκτη SFC: C004) αποτελούν υποσύνολο της προηγούμενης κατηγορίας στην οποία συνυπολογίζονται (οικονομικά μη ενεργά άτομα), ωστόσο μπορούν και να μετρηθούν ξεχωριστά.

Είναι η ομάδα των NEET (not in education, employment, or training) που δεν είναι άνεργοι, αλλά οικονομικά μη ενεργοί. Επομένως, οι φοιτητές / μαθητές / σπουδαστές δεν ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, ούτε όσοι συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης.

Στην κατηγορία των **ατόμων άνω των 54 ετών που είναι άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων, ή οικονομικά μη ενεργά άτομα που δεν παρακολουθούν εκπαίδευση ή κατάρτιση** (κωδικός δείκτη SFC: C008), περιλαμβάνονται όλα τα άτομα άνω των 54 ετών, τα οποία εντάσσονται στις κατηγορίες ανέργων, μακροχρόνια ανέργων καθώς και οικονομικά μη ενεργών που δεν παρακολουθούν εκπαίδευση ή κατάρτιση.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος του 2014), οι άνεργοι άνω των 54 ετών συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων, ή οικονομικά μη ενεργών στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχονται σε 1.577 άτομα.

Στα **άτομα που ζουν σε νοικοκυριά ανέργων** (κωδικός δείκτη SFC: C012), περιλαμβάνονται όσοι κατοικούν σε νοικοκυριά που κανένα μέλος τους δεν εργάζεται, και ειδικότερα που όλα τα μέλη τους είναι είτε άνεργα είτε οικονομικά μη ενεργά. Σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat, το νοικοκυριό μπορεί να αποτελείται από ένα άτομο ή από περισσότερα, όχι κατ'ανάγκη συγγενικά, που μένουν κάτω από την ίδια στέγη / διεύθυνση και μοιράζονται τα έξοδα του νοικοκυριού ή καθημερινές ανάγκες.

Δεν ορίζονται ηλικιακές κατηγορίες ούτε για τους συμμετέχοντες ούτε για τα μέλη των νοικοκυριών. Αφορά όλες τις ηλικίες – από παιδιά μέχρι ηλικιωμένους. Για παράδειγμα αν ένας άνεργος νέος ζει με τους συνταξιούχους γονείς του, τότε μετράται στα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά ανέργων. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται μόνο τα ιδιωτικά νοικοκυριά και όχι ιδρύματα όπως π.χ. νοσοκομεία, γηροκομεία, φυλακές, στρατιωτικές μονάδες κλπ. Επίσης δεν πρέπει να περιλαμβάνονται τα νοικοκυριά που αποτελούνται μόνο από φοιτητές. Το νοικοκυριό στο οποίο ανήκουν οι φοιτητές θεωρείται αυτό των γονιών τους και σε αυτό καταγράφονται.

Το «status» του νοικοκυριού (δηλαδή αν τα μέλη του εργάζονται οι όχι) καθορίζεται κατά την ένταξη των ωφελουμένων / συμμετεχόντων στην πράξη του ΕΚΤ (εκτός εάν χρησιμοποιηθούν διοικητικά στοιχεία, τότε μπορεί να ληφθεί υπόψη η κατάσταση του συμμετέχοντα ένα χρόνο πριν την ένταξή του στην πράξη).

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (απογραφής του 2011), το σύνολο των πυρηνικών οικογενειών χωρίς απασχολούμενα μέλη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανερχόταν σε 16.513.

Τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά ανέργων με συντηρούμενα τέκνα (κωδικός δείκτη SFC: C013) αποτελούν υποσύνολο της προηγούμενης κατηγορίας στην οποία συνυπολογίζονται (άτομα που ζουν σε νοικοκυριά ανέργων), ωστόσο μπορούν και να μετρηθούν ξεχωριστά.

«Συντηρούμενα τέκνα» θεωρούνται α) όλα τα παιδιά έως 17 ετών και β) τα παιδιά ηλικίας 18-24 ετών τα οποία είναι οικονομικά εξαρτώμενα (δηλ. οικονομικά μη ενεργά άτομα όπως φοιτητές) από τους γονείς τους και ζουν μαζί τους (ή τουλάχιστον με τον έναν από τους δύο γονείς). Η ηλικία των τέκνων προσδιορίζεται κατά την ημέρα ένταξης του συμμετέχοντα σε πράξη του ΕΚΤ.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (απογραφής του 2011), το σύνολο των πυρηνικών οικογενειών χωρίς απασχολούμενα μέλη με συντηρούμενα τέκνα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανερχόταν σε 2.829.

Η κατηγορία **ατόμων που ζουν σε μονοπρόσωπα νοικοκυριά με συντηρούμενα τέκνα** (κωδικός δείκτη SFC: C014) δεν αποτελεί υποκατηγορία της προηγούμενης ομάδας. Ως μονοπρόσωπο νοικοκυριό με συντηρούμενα τέκνα εννοείται αυτό που αποτελείται από έναν ενήλικα άνω των 18 ετών με ένα ή περισσότερα παιδιά.

«Συντηρούμενα τέκνα» θεωρούνται α) όλα τα παιδιά έως 17 ετών και β) τα παιδιά ηλικίας 18-24 ετών τα οποία είναι οικονομικά εξαρτώμενα (δηλαδή οικονομικά μη ενεργά άτομα όπως φοιτητές) από τους γονείς τους και ζουν μαζί τους (ή τουλάχιστον με τον έναν από τους δύο γονείς).

Ο συμμετέχον ενήλικας μπορεί να είναι άνεργος, οικονομικά μη ενεργός ή εργαζόμενος. Η ηλικία του συμμετέχοντα και των τέκνων του, καθώς και το «status» του νοικοκυριού καθορίζεται κατά την ένταξη των ωφελουμένων / συμμετεχόντων σε παρέμβαση του ΕΚΤ.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (απογραφής του 2011), το σύνολο των μονοπρόσωπων νοικοκυριών με συντηρούμενα τέκνα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανερχόταν σε 7.349, εκ των οποίων στα 1.223 υπάρχει μόνο πατέρας ενώ στα 6.226 μόνο μητέρα.

Στην κατηγορία των **άστεγων ή ατόμων που έχουν αποκλειστεί από τη στέγαση** (κωδικός δείκτη SFC: C018), σύμφωνα με το Ν.4052/2012, ΦΕΚ Α' 41/1/3/2012, Άρθρο 29, εντάσσονται όλα τα άτομα που διαμένουν νόμιμα στη χώρα, τα οποία στερούνται πρόσβασης ή έχουν επισφαλή πρόσβαση σε επαρκή ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή παραχωρημένη κατοικία που πληροί τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές και διαθέτει τις βασικές υπηρεσίες ύδρευσης και ηλεκτροδότησης. Στους αστέγους περιλαμβάνονται ιδίως αυτοί που διαβιούν στο δρόμο, σε ξενώνες, αυτοί που φιλοξενούνται από ανάγκη προσωρινά σε ιδρύματα ή άλλες κλειστές δομές, καθώς και αυτοί που διαβιούν σε ακατάλληλα καταλύματα.

2.2.2 Παιδιά Ηλικίας 0 - 17 Ετών σε Καταστάσεις Αποκλεισμού

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

Όπως προκύπτει από το Π.Δ. 113/2013 άρθρο 1 εδάφιο ι και το Π.Δ. 141/2013 άρθρο 2 εδάφιο ι.

«Ασυνόδευτος ανήλικος είναι το πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών, το οποίο φθάνει στην Ελλάδα, χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικα υπεύθυνο για τη φροντίδα του, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ή πρακτική και για όσο χρόνο κανένας υπεύθυνος ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του, ή ο ανήλικος που εγκαταλείπεται ασυνόδευτος μετά την είσοδό του στην Ελλάδα». Ο ίδιος ορισμός περιλαμβάνεται και στο άρθρο 1 εδάφιο ι του Ν. 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις».

Στο Π.Δ. 141/2013 ο ορισμός διαφέρει ελάχιστα και συγκεκριμένα αναφέρεται σε αλλοδαπό ή ανιθαγενή, δηλ. ως εξής:

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

«Ασυνόδευτος ανήλικος είναι ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα, χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικα υπεύθυνο για τη φροντίδα του, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ή πρακτική και για όσο χρόνο κανένας υπεύθυνος ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του, ή ο ανήλικος που εγκαταλείπεται ασυνόδευτος μετά την είσοδό του στην Ελλάδα». Λόγω του έντονου προβλήματος της άφιξης προσφύγων /αιτούντων άσυλο στα νησιά του Βορείου Αιγαίου στην παρούσα συγκυρία σε πολλές περιπτώσεις καταφθάνουν ασυνόδευτοι ανήλικοι/

Σύμφωνα με στοιχεία του «Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» (Μάρτιος 2015) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, ο συνολικός πληθυσμός των παιδιών Ρομά φαίνεται να καταγράφεται σε 430 άτομα, τα οποία είναι μόνιμα εγκατεστημένα στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες κατά την περίοδο καταγραφής (Α' δίμηνο 2015).

Ανήλικοι παραβάτες/αποφυλακισμένοι

Ανήλικοι παραβάτες θεωρούνται όσοι ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 13-18 ετών και τους έχουν επιβληθεί από τα Δικαστήρια ανηλικών αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα (άρθρο 122-123 Ποινικού Κώδικα) ή, για την ηλικιακή ομάδα 15-18 ετών, το μέτρο του ποινικού σωφρονισμού (άρθρο 127 Ποινικού Κώδικα). Ευρύτερα, στην κατηγορία των ανηλικών παραβατών μπορούν να υπαχθούν και οι περιπτώσεις της επιβολής αναμορφωτικών μέτρων από Ανακριτή ή Εισαγγελέα, όταν αυτός απέχει από την άσκηση ποινικής δίωξης (άρθρο 45Α Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), καθώς και οι περιπτώσεις εισαγωγής ανηλικών σε ίδρυμα αγωγής σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 17§1 Ν. 2298/1995. Επίσης, όσοι ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 18-21 ετών θεωρούνται νεαροί ενήλικες και τους επιβάλλεται ελαττωμένη ποινή (άρθρο 133 Ποινικού Κώδικα). Οι αποφυλακισμένοι είναι τα άτομα που έχουν αποφυλακιστήριο.

Παιδιά- Θύματα ενδοοικογενειακής βίας

Ενδοοικογενειακή βία σύμφωνα με το Ν.3500/2006 θεωρείται η τέλεση αξιόποινης πράξης, σε βάρος μέλους της οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 6,7,8 και 9 του εν λόγω Νόμου και τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικα. Θύματα ενδοοικογενειακής βίας νοείται κάθε μέλος της οικογένειας σε βάρος του οποίου τελείται/ ή τελέστηκε αξιόποινη πράξη σύμφωνα με τα άρθρα 6,7,8 και 9 του Ν.3500/2006 και τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικα.

Σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας ΠΒΑ (2010 - 2014), τα κακοποιημένα και παραμελημένα παιδιά στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου είναι 153.

Παιδιά με Αναπηρία

Στο Βόρειο Αιγαίο σε στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης και Κέντρα Διημέρευσης διαβιούν 67 παιδιά με Αναπηρία

2.2.3 Πρόσωπα με Αυξημένους Κινδύνους Φτώχειας και Κοινωνικού Αποκλεισμού

Οι **μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά** (κωδικός δείκτη SFC: C015), είναι άτομα που θεωρούνται μειονεκτούντα και έχουν ανάγκη ειδικής υποστήριξης για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας λόγω εμποδίων που αντιμετωπίζουν εξαιτίας γλώσσας, πολιτισμού κλπ.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Νόμου 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 80/1-4-2014), αλλοδαπός είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που είναι ανιθαγενής. Πολίτης τρίτης χώρας είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατά συνέπεια, ως μετανάστης χαρακτηρίζεται ο πολίτης τρίτης χώρας, εκτός Ε.Ε., που διαμένει στην Ελλάδα νόμιμα και είναι κάτοχος είτε βεβαίωσης κατάθεσης δικαιολογητικών, είτε ειδικής βεβαίωσης νόμιμης διαμονής, είτε άδειας διαμονής που του παρέχει πρόσβαση στην αγορά εργασίας, καθώς και τα μέλη της οικογένειάς του, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, που διαμένουν στην Ελλάδα με άδεια διαμονής ως συντηρούμενα μέλη.

Σε ότι αφορά τις μειονότητες, οι Μουσουλμάνοι της Θράκης, αποτελούν τη μόνη αναγνωρισμένη στη χώρα μας μειονότητα (θρησκευτική) σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάνης του 1923.

Ως «Άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες» νοούνται οι Έλληνες Τσιγγάνοι, οι οποίοι ομιλούν την γλώσσα Ρομανί και διαβιούν ως Έλληνες πολίτες εντός των γεωγραφικών ορίων της ελληνικής επικράτειας.

Σύμφωνα με στοιχεία του «Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» (Μάρτιος 2015) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, ο συνολικός πληθυσμός των Ρομά φαίνεται να ξεπερνά τα 820 άτομα, τα οποία είναι μόνιμα εγκατεστημένα στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες κατά την περίοδο καταγραφής (Α' δίμηνο 2015).

Σύμφωνα με στοιχεία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου (2013), το σύνολο των νόμιμων μεταναστών στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχεται σε 7.847 άτομα.

Στην κατηγορία των **ατόμων με αναπηρία** (κωδικός δείκτη SFC: C016), εντάσσονται τα εγγεγραμμένα ΑμεΑ σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Τα μη εγγεγραμμένα ΑμεΑ ανήκουν στη κατηγορία των «άλλων μειονεκτούντων ατόμων»

Ο Ν.2643/1998 ΦΕΚ 220 Α' /28.09.1998 «Μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών και άλλες διατάξεις» είναι ο μόνος νόμος που αναφέρεται στην προώθηση ΑμεΑ στην αγορά εργασίας.

Πρέπει να προσδιοριστεί η κατηγορία των εγγεγραμμένων ΑμεΑ στα αντίστοιχα μητρώα στη χώρα μας. Εκτός από τα άτομα με αναπηρίες, τα οποία είναι ικανά για εργασία και τα οποία εντάσσονται στα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ πρέπει να προσδιοριστούν και οι λοιπές κατηγορίες ΑμεΑ (π.χ. όσοι υπάγονται σε προγράμματα επιδοματικής ενίσχυσης του Υπουργείου Υγείας ή περιθάλπονται από φορείς κλειστής περίθαλψης αρμοδιότητας του ίδιου Υπουργείου ή από προγράμματα ανοικτής φροντίδας, ή όσοι παρακολουθούν προγράμματα ειδικής αγωγής).

Σύμφωνα με στοιχεία των Διευθύνσεων Κοινωνικής Πρόνοιας των Δήμων της Περιφέρειας (3^ο δίμηνο 2013), το σύνολο των ατόμων με αναπηρία – δικαιούχων επιδομάτων αναπηρίας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχεται σε 3.018 άτομα (ποσοστό 1,51% επί του συνολικού πληθυσμού)

Στην κατηγορία των **άλλων μειονεκτούντων ατόμων** (κωδικός δείκτη SFC: C017) ανήκουν όλα τα άτομα που θεωρούνται μειονεκτούντα, σύμφωνα με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο, και τα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται στις υπόλοιπες υπάρχουσες κατηγορίες.

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία - Ν.4019/2011 για την κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα - έχουν προσδιοριστεί οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

α) Στις «Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού» όπου ανήκουν οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού που η ένταξη τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς. Σε αυτές ανήκουν άτομα με αναπηρίες (σωματικές ή ψυχικές ή νοητικές ή αισθητηριακές), εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, φυλακισμένοι / αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες.

β) Στις «Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού», όπου ανήκουν οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξη τους στην αγορά εργασίας, από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια. Σε αυτές ανήκουν ενδεικτικά οι άνεργοι νέοι, οι άνεργες γυναίκες, οι άνεργοι άνω των πενήντα ετών, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών και τα μέλη πολύτεκνων οικογενειών, γυναίκες θύματα κακοποίησης, οι αναλφάβητοι, οι κάτοικοι απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών, τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες.

Επίσης σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο, ακολουθούν οι ορισμοί των εξής ομάδων:

Απεξαρτημένα άτομα / άτομα υπό απεξάρτηση

Τα άτομα πρώην χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών, που έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία εγκεκριμένο κατά νόμο (άρθρο 51 του Ν. 4139/2013) θεραπευτικό πρόγραμμα σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης

Οροθετικοί

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό ορισμό του AIDS που έχει υιοθετήσει το Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ) του Υπουργείου Υγείας για την επιδημιολογική επιτήρηση της HIV λοίμωξης και των περιπτώσεων AIDS, ως οροθετικοί νοούνται τα άτομα που έχουν προσβληθεί από τον ιό της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας (HIV).

Αιτούντες άσυλο ή αιτούντες διεθνή προστασία

Ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής, ο οποίος δηλώνει προφορικά ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής, στα σημεία εισόδου στην ελληνική επικράτεια ή εντός αυτής, ότι ζητά άσυλο ή επικουρική προστασία στη χώρα μας, ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητά να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, ή επειδή κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη σύμφωνα με το άρθρο 15 του Π.Δ. 141/2013 ή αντίστοιχα του προγενέστερου Π.Δ. 96/2008 και επί του αιτήματος των οποίων δεν έχει ληφθεί ακόμη τελεσίδικη απόφαση.

Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, κατά το έτος 2013 έγιναν 29 αιτήσεις ασύλου στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Πρόσφυγες / Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 141/2013 (ΦΕΚ: 226/21-10-2013), οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας περιλαμβάνουν τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας. Πρόσφυγας είναι ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής που συνεπεία βάσιμου φόβου δίωξης, λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, βρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν μπορεί, ή λόγω του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας, ή ο ανιθαγενής ο οποίος βρισκόμενος εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του για τους ίδιους προαναφερθέντες λόγους, δεν μπορεί, ή λόγω του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν (άρθρο 2ε του Π.Δ. 141/2013). Στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας ανήκουν και οι έχοντες καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρο 28 Π.Δ.114/2010)

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Θύματα trafficking / εμπορίας ανθρώπων Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.ια του Ν.4251/2014 “Θύμα εμπορίας ανθρώπων” είναι τόσο το φυσικό πρόσωπο για το οποίο υπάρχουν βάσιμοι λόγοι, ώστε να θεωρηθεί θύμα οποιουδήποτε από τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα 323, 323Α, 323Β, 348Α, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα, πριν ασκηθεί η ποινική δίωξη γι' αυτό, όσο και εκείνο σε βάρος του οποίου τελέστηκε κάποιο από τα παραπάνω εγκλήματα για τα οποία κινήθηκε η ποινική δίωξη, ανεξάρτητα από το εάν αυτό έχει εισέλθει στη χώρα νόμιμα ή παράνομα. Ο χαρακτηρισμός «θύμα εμπορίας ανθρώπων», αποδίδεται με Πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών

Φυλακισμένοι /αποφυλακισμένοι

Λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 1 της παραγράφου 2 του Σωφρονιστικού Κώδικα (Ν. 2776/1999)7 ως φυλακισμένοι (και ορθότερα αποκαλούμενοι κρατούμενοι) νοούνται τα άτομα που εκτίουν ποινές ή μέτρα που συνεπάγονται ποινικής δικαστικής αρχής. Οι αποφυλακισμένοι είναι τα άτομα που έχουν αποφυλακιστήριο.

Βάσει στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ (απογραφής 2011), οι φυλακισμένοι στη ΠΒΑ ήταν 10 άνδρες στο σύνολό τους.

Ανασφάλιστοι

Οι «ανασφάλιστοι» προσδιορίζονται στην ΚΥΑ με α.π. Γ.Π./ΟΙΚ. 56432 / 28.06.2014 / ΦΕΚ 1753/Β/28.06.2014: Οι ανασφάλιστοι Έλληνες πολίτες, οι νομίμως διαμένοντες στην ελληνική επικράτεια ομογενείς, οι υπήκοοι ΚΜ της ΕΕ και οι υπήκοοι τρίτων χωρών, νόμιμα και μόνιμα διαμένοντες στην Ελλάδα, οι οποίοι στερούνται των προϋποθέσεων έκδοσης βιβλιαρίου ανασφάλιστου και δεν είναι ασφαλισμένοι σε κανένα δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα και οι ασφαλισμένοι που έχουν απωλέσει την ασφαλιστική τους ικανότητα λόγω οφειλών στα οικεία Ασφαλιστικά Ταμεία, όπως επίσης και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς τους, δικαιούνται δωρεάν φαρμακευτική φροντίδα.

Στα άλλα μειονεκτούντα άτομα πρέπει περιλαμβάνονται επίσης α) τα άτομα που δεν έχουν ολοκληρώσει το δημοτικό και είναι πάνω από 12 ετών και β) τα μη εγγεγραμμένα ΑΜΕΑ.

Στο Ν.4019/2011 προσδιορίζονται ενδεικτικά ορισμένες ομάδες πληθυσμού στις οποίες μπορεί να ανήκουν οι συμμετέχοντες των πράξεων του ΕΚΤ:

- α) τα ΑΜΕΑ - τα εγγεγραμμένα ΑΜΕΑ ανήκουν στην κατηγορία ατόμων με αναπηρία. Υποκατηγορία των ΑΜΕΑ είναι οι οροθετικοί.
- β) εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, φυλακισμένοι / αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες, γυναίκες θύματα κακοποίησης, αναλφάβητοι, πρόσφυγες - ανήκουν στην κατηγορία άλλων μειονεκτούντων ατόμων.
- γ) αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών - ανήκουν στην κατηγορία ατόμων που ζουν σε μονοπρόσωπα νοικοκυριά με συντηρούμενα τέκνα
- δ) μετανάστες και άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες - ανήκουν στην κατηγορία μεταναστών, συμμετεχόντων αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες
- ε) ομάδες που πρέπει να εξειδικευτεί με ποια κριτήρια τα μέλη τους θα θεωρούνται μειονεκτούντα άτομα (πολύτεκνες οικογένειες και κάτοικοι απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών).

Ο Ν. 4019/2011 δεν επιτρέπει να προσδιοριστούν συγκεκριμένα όλες οι κατηγορίες των μειονεκτούντων ατόμων που θα ωφελούνται από το ΕΚΤ και που ανήκουν στην ομάδα των άλλων μειονεκτούντων ατόμων, καθώς:

- α) αναφέρονται «ειδικές ομάδες πληθυσμού» που ορίζονται με πολύ μεγάλη ευρύτητα (άνεργοι νέοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι κλπ) και δεν πρέπει να μετρώνται σε αυτή τη κατηγορία, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

β) δεν προσδιορίζονται ομάδες όπως π.χ. «ανασφάλιστοι κάτω από το όριο της φτώχειας» ή «μειονεκτούσες κατηγορίες μαθητών» ή «εργαζόμενοι κάτω από το όριο ή σε κίνδυνο φτώχειας» που αποτελούν ομάδες στόχου των νέων ΕΠ

Η ΕΥΣΕΚΤ θα συντονίζει τις ενέργειες με τα αρμόδια Υπουργεία (Εργασίας, Παιδείας, Υγείας, Προστασίας του Πολίτη κλπ) προκειμένου να οριστικοποιηθεί το θεσμικό και εννοιολογικό πλαίσιο για τα μειονεκτούντα άτομα που θα αποτελούν άμεσα ωφελούμενους των παρεμβάσεων ΕΚΤ.

Ειδικές κατηγορίες είναι α) οι γυναίκες που φιλοξενούνται σε ξενώνες γυναικών θυμάτων βίας και β) οι ενήλικες που φιλοξενούνται σε Δομές Παιδικής Προστασίας και οι οποίοι δεν σπουδάζουν.

Βάσει στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ (απογραφής 2011), οι άστεγοι στη ΠΒΑ είναι 34 άτομα, τα οποία ζουν σε καταλύματα αστέγων.

Στα **άτομα από αγροτικές περιοχές** (κωδικός δείκτη SFC: C019) συμπεριλαμβάνονται κάτοικοι αραιοκατοικημένων αγροτικών περιοχών σύμφωνα με το βαθμό αστικότητας στην κατηγοριοποίηση (DEGURBA - κατηγορία 3).

Τα άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές δεν θεωρούνται εξ ορισμού μειονεκτούντα άτομα. Αν όμως σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία υπάρχουν αγροτικές περιοχές που προσδιορίζονται ως μειονεκτικές (υπό την έννοια ότι οι κάτοικοι των εν λόγω περιοχών χρειάζονται ειδική υποστήριξη για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας π.χ. λόγω της έλλειψης συγκοινωνίας), τότε οι κάτοικοί τους / άμεσα ωφελούμενοι ΕΚΤ θα πρέπει να αθροίζονται και στη κατηγορία των άλλων μειονεκτούντων ατόμων.

Στο πλαίσιο των νέων προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, θα προσδιοριστούν οι μειονεκτικές περιοχές (σύμφωνα με τα άρθρα 31 & 32 του Καν. 1305/2013) δηλ. «περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα» οι οποίες θα ανήκουν στις ακόλουθες κατηγορίες:

- 1) Ορεινές περιοχές
- 2) Περιοχές, εκτός των ορεινών, οι οποίες αντιμετωπίζουν σημαντικά φυσικά μειονεκτήματα
- 3) Περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα

Επίσης ο Ν.4019/2011 για την κοινωνική οικονομία συμπεριλαμβάνει τους «κατοίκους απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών» στις «Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού» με την έννοια ότι βρίσκονται «σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξη τους στην αγορά εργασίας, από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια».

Οι ορεινές και μειονεκτικές περιοχές ορίζονται στην οδηγία 85/148/ΕΟΚ. Βλ. και σχετικό νόμο ν.3016/2002 παρ. 2, άρθρ.27 σχετικά με τη χορήγηση ετήσιας εισοδηματικής ενίσχυσης, προκειμένου να στηριχθούν οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα και να αποτραπεί ο κίνδυνος να ερημωθούν ολόκληρα χωριά που βρίσκονται σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

Στη συνέχεια ακολουθεί πίνακας με τις ευάλωτες και τις ειδικές ομάδες πληθυσμού στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Πίνακας 1: Περιγραφή Ευάλωτων και Ειδικών Ομάδων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Περιγραφή Ευάλωτων και Ειδικών Ομάδων		Κατανομή Ευάλωτων και Ειδικών Ομάδων ανά Φύλο			ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΚΩΔ	ΟΜΑΔΑ	ΑΝΤΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	
A	ΕΥΑΛΩΤΕΣ				
A.1	Άτομα με αναπηρίες (σωματικές ή ψυχικές ή νοητικές ή αισθητηριακές)	M/Δ	M/Δ	3.018	Ο αριθμός αφορά τα ΑμΕΑ που έχουν ωφεληθεί από τις κοινωνικές δομές και υπηρεσίες των Δήμων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, σύμφωνα με στοιχεία των Διευθύνσεων Κοινωνικής Πρόνοιας των Δήμων της Περιφέρειας (3ο δίμηνο 2013)
A.2	Εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα	M/Δ	M/Δ	M/Δ	Δεν υπάρχουν επίσημα και στατιστικά τεκμηριωμένα διαθέσιμα δεδομένα - Θα προσεγγιστούν στην επόμενη φάση
A.3	Οροθετικοί	0	0	0	Από Μητρώο Κοινωνικών Επιδομάτων των Δήμων
A.4	Φυλακισμένοι / αποφυλακισμένοι	M/Δ	M/Δ	10	Αφορά στοιχεία της Απογραφής του πληθυσμού από ΕΛΣΤΑΤ (2011) περί κατανομής του μόνιμου πληθυσμού ανά είδος καταλύματος
A.5	Ανήλικοι παραβάτες	M/Δ	M/Δ	M/Δ	Δεν υπάρχουν επίσημα και στατιστικά τεκμηριωμένα διαθέσιμα δεδομένα Θα προσεγγιστούν στην επόμενη φάση
B	ΕΙΔΙΚΕΣ				
B.1	Άνεργοι	4.596	8.166	12.762	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.1-1	Και εξ αυτών Μακροχρόνια Άνεργοι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ	1.744	3.889	5.633	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.2	Άνεργοι με κάρτα ανεργίας ΟΑΕΔ μη αναζητούντες εργασία	1.287	2.353	3.640	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.2-1	Και εξ αυτών Μακροχρόνια άνεργοι με κάρτα ανεργίας ΟΑΕΔ μη αναζητούντες εργασία	276	531	807	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.3	Άνεργοι άνω των 54 μέχρι και 65 ετών	M/Δ	M/Δ	1.577	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.3-1	Και εξ αυτών Άνεργοι άνω των 54 μέχρι και 65 ετών εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ (με κάρτα ανεργίας)	M/Δ	M/Δ	1.135	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.3-2	Και εξ αυτών Άνεργοι άνω των 54 μέχρι και 65 ετών χωρίς κάρτα ανεργίας ΟΑΕΔ	M/Δ	M/Δ	442	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.3-3	Μακροχρόνια άνεργοι με χαμηλά προσόντα (Απόφοιτοι Δημοτικού-Γυμνασίου)	M/Δ	M/Δ	3.366	Αφορά στοιχεία του ΟΑΕΔ (Δεκέμβριος 2014)
B.4	Μέλη πολύτεκνων οικογενειών με χαμηλό οικογενειακό	M/Δ	M/Δ	M/Δ	Δεν υπάρχει επαρκής ορισμός για το χαμηλό οικογενειακό εισόδημα.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

	εισόδημα				
B.5	Μονογονεϊκές Οικογένειες	1.223	6.226	7.449	Αφορά στοιχεία της Απογραφής του πληθυσμού από ΕΛΣΤΑΤ (2011) περί των πυρηνικών οικογενειών μόνο με πατέρα ή μόνο με μητέρα
B.6	Γυναίκες, θύματα κακοποίησης	Μ/Δ	Μ/Δ	Μ/Δ	Δεν υπάρχουν επίσημα και στατιστικά τεκμηριωμένα διαθέσιμα δεδομένα Θα προσεγγιστούν στην επόμενη φάση και θα ζητηθούν στοιχεία από τη ΓΓΙ.
B.7	Παιδιά, θύματα κακοποίησης (και παραμελημένα) σε εποπτεία, αφαίρεση επιμέλειας και οικειοθελής διαμονή σε ίδρυμα	Μ/Δ	Μ/Δ	153	Στοιχεία από την Εισαγγελία Μυτιλήνης
B.8	Μετανάστες (όπως προσεγγίζονται από εγκατασταθέντες με ξένη υπηκοότητα στην Περιφέρεια)	Μ/Δ	Μ/Δ	7.847	Αφορά στοιχεία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου (Νοέμβριος 2013)
B.9	Πρόσφυγες και Αιτούντες άσυλο	Μ/Δ	Μ/Δ	29	Αφορά στοιχεία ΥΠΥ 2013 (Λέσβος, Σάμος, Χίος)
B.10	Παλινοστούντες	205	130	335	Αφορά στοιχεία της Απογραφής του πληθυσμού από ΕΛΣΤΑΤ (2011) περί εγκατασταθέντων από το εξωτερικό κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή με ξένη υπηκοότητα και λόγο εγκατάστασης
Γ	ΛΟΙΠΕΣ				
Γ.1	Νοικοκυριά χωρίς κανέναν εργαζόμενο	Μ/Δ	Μ/Δ	16.513	Αφορά στοιχεία της Απογραφής του πληθυσμού από ΕΛΣΤΑΤ (2011) περί των πυρηνικών οικογενειών χωρίς απασχολούμενο μέλος
Γ.1-1	Και εξ αυτών Νοικοκυριά χωρίς κανέναν εργαζόμενο με παιδιά (υποσύνολο του Γ.1)	Μ/Δ	Μ/Δ	2.829	Αφορά στοιχεία της Απογραφής του πληθυσμού από ΕΛΣΤΑΤ (2011) περί των πυρηνικών οικογενειών
Γ.2	Περιθωριοποιημένες Κοινότητες (Ρομά)	Μ/Δ	Μ/Δ	820	Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (Μάρτιος 2015)
Γ.3	Άστεγοι ή άτομα που έχουν αποκλειστεί από τη στέγαση	32	2	34	Αφορά στοιχεία της Απογραφής του πληθυσμού από ΕΛΣΤΑΤ (2011) περί κατανομής του μόνιμου πληθυσμού ανά είδος καταλύματος

(Μ/Δ: Μη Διαθέσιμο)

ΠΗΓΗ: Επεξεργασμένα Στοιχεία από ΟΑΕΔ, ΕΛΣΤΑΤ και Ερωτηματολόγια Έρευνας Πεδίου στους Δήμους της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

2.3 Χαρτογράφηση Μέσου Φορολογούμενου Εισοδήματος στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Σύμφωνα με στοιχεία της μελέτης Ολοκληρωμένης Προσέγγισης στη Χωρική Ανάπτυξη, στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το 27,85% του συνολικού πληθυσμού της (55.485 άτομα), ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

Πίνακας 2: Διαπεριφερειακές Συγκρίσεις – Όριο Φτώχειας κατά Περιφέρεια Βάσει Δειγματοληπτικής Έρευνας ΕΛΣΤΑΤ

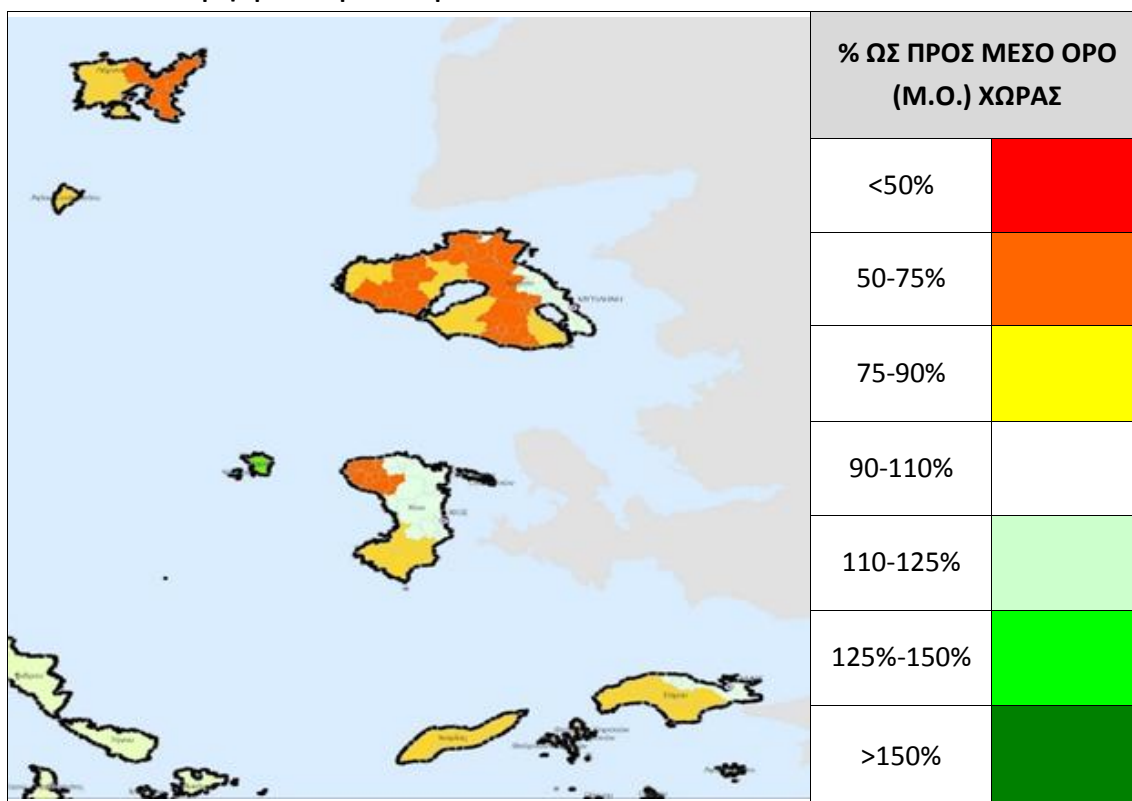
Περιφέρεια	Συνολικό Ακαθάριστο Εισόδημα	Συνολικό Διαθέσιμο Εισόδημα	Συνολικό Διαθέσιμο Εισόδημα Πριν Κοινωνικές Μεταβιβάσεις Χωρίς Σύνταξη & Επιδόματα	Συνολικό Διαθέσιμο Εισόδημα Πριν Κοινωνικές Μεταβιβάσεις Με Σύνταξη & Επιδόματα	% Δείγματος Κάτω από το Όριο Φτώχειας (Όριο Φτώχειας <60% Εθνικού Διάμεσου Ισοδύναμου Διαθέσιμου Εισοδήματος)
Δ. Μακεδονία	22.777,29	17.258,49	16.258,36	10.744,81	29,95%
Πελοπόννησος	22.739,41	17.826,87	16.888,54	10.386,85	27,93%
Β. Αιγαίο	22.717,28	17.295,79	16.646,94	11.239,92	27,85%
Δ. Ελλάδα	21.510,90	16.961,10	16.158,12	10.188,44	27,43%
Ιόνια	23.071,95	17.331,73	16.116,00	10.392,12	27,17%
Θεσσαλία	23.598,52	18.599,03	17.702,40	11.132,77	25,84%
Κ. Μακεδονία	23.698,02	18.380,69	17.478,83	11.533,23	25,52%
ΑΜΘ	22.594,65	17.871,27	16.886,17	11.249,79	25,05%
Στ. Ελλάδα	22.866,24	18.086,61	17.141,63	10.847,14	24,64%
Ν. Αιγαίο	28.729,21	21.950,40	21.013,45	15.131,08	22,94%
Ήπειρος	23.919,30	18.695,50	17.925,00	10.275,89	21,92%
Αττική	29.843,94	22.415,63	21.611,36	15.282,03	19,21%
Κρήτη	25.630,00	20.421,20	19.585,01	13.439,38	17,20%
Ως προς εθνικό μέσο όρο					
>125					Εθνικός μέσος όρος: 23,1% = 100
112,5 - 125					
100 – 112,5					
87,5-100					
< 87,5					

ΠΗΓΗ: Μελέτη Ολοκληρωμένης Προσέγγισης στη Χωρική Ανάπτυξη στο Πλαίσιο του ΣΕΣ 2014 - 2020

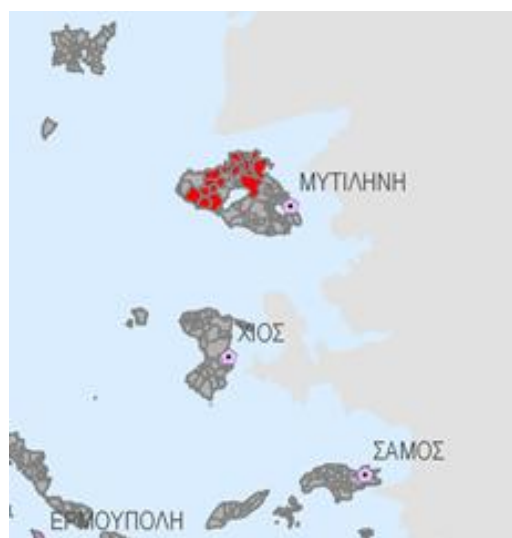
Στη συνέχεια γίνεται χαρτογράφηση της υφιστάμενης κατάστασης του μέσου φορολογούμενου εισοδήματος στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου για το 2012 σε σύγκριση με τον μέσο όρο της χώρας. Οι περιοχές με το πορτοκαλί χρώμα παρουσιάζουν μειωμένο εισόδημα κατά 25%-50% σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο ενώ οι κίτρινες περιοχές, μειωμένο εισόδημα κατά 10%-25%. Η Δυτική Λέσβος με τις κεντρικές ορεινές περιοχές της, η Ανατολική Λήμνος, και η Βορειοδυτική Χίος έχουν το χαμηλότερο μέσο φορολογούμενο εισόδημα στη ΠΒΑ για το 2012.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Πίνακας 3: Χαρτογράφηση Υφιστάμενης Κατάστασης Φορολογούμενου Εισοδήματος στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου 2012

Στο σύνολο των Περιφερειακών Ενοτήτων του Βορείου Αιγαίου, οι περιοχές με πληθυσμό συγκριτικά κάτω από το όριο της φτώχειας παρατηρούνται μόνο στο Βόρειο τμήμα του Δήμου Λέσβου.

2.4 Χαρτογράφηση Κοινωνικών Παροχών στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, το μέσο εισόδημα των συντάξεων προ φόρου και κρατήσεων υγειονομικής περίθαλψης για τον Νοέμβριο 2014, υπολογίζεται στα 950,05 € για τις συντάξεις γήρατος, 686,66 € για τις συντάξεις θανάτου, 626,52 € για τις συντάξεις αναπηρίας, 359,93 € για τις συντάξεις ανασφάλιστων υπερηλίκων του ΟΓΑ και 778,99 € στις λοιπές κατηγορίες.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου βρίσκεται στη προτελευταία θέση μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας, με 80.601 συνταξιούχους (1,8% του συνόλου των συντάξεων), εκ

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

των οποίων το 71,56% (57.678) λαμβάνουν συντάξεις γήρατος, το 19,34% (15.591) θανάτου, το 9,03% (7.282) αναπηρίας και το 0,07% (50) άλλου είδους συντάξεις.

Πίνακας 4: Γεωγραφική Κατανομή Συντάξεων (Νοέμβριος 2014)

Περιφέρεια	Σύνολο Συντάξεων	Γήρατος	Θανάτου	Αναπηρίας	Άλλη / Χωρίς Ένδειξη
Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης	238.884	174.151	39.484	25.090	159
Κεντρικής Μακεδονίας	739.351	535.475	145.961	57.403	512
Ηπείρου	150.928	111.338	24.946	14.541	103
Δυτικής Μακεδονίας	113.199	82.578	20.521	10.044	56
Θεσσαλίας	311.610	224.138	56.073	31.151	248
Ιονίων Νήσων	80.425	58.456	14.878	7.038	53
Στερεάς Ελλάδας	225.103	161.087	45.695	18.228	93
Αττικής	1.734.199	1.222.178	417.698	93.107	1.216
Δυτικής Ελλάδας	263.221	190.434	49.027	23.531	229
Πελοποννήσου	226.712	169.151	38.314	19.107	140
Κρήτης	225.321	160.593	40.916	23.684	128
Νοτίου Αιγαίου	98.217	71.716	19.141	7.277	83
Βορείου Αιγαίου	80.601	57.678	15.591	7.282	50
Σύνολο Χώρας	4.487.771	3.218.973	928.245	337.483	3.070

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

Σε ότι αφορά τα ποσά που καταβάλλονται για τις συντάξεις, η ΠΒΑ βρίσκεται και πάλι στη προτελευταία θέση με 41.129.786,49 ευρώ, που αποτελεί το 1,78% των συνολικά καταβαλλόμενων συντάξεων στη χώρα.

Πίνακας 5: Ποσά Συντάξεων ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Μηναίο Ποσό Συντάξεων (ευρώ)
Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης	113.048.653,40
Κεντρικής Μακεδονίας	370.961.468,25
Δυτικής Μακεδονίας	58.841.862,98
Θεσσαλίας	154.874.871,55
Ηπείρου	72.362.982,46
Ιονίων Νήσων	39.105.823,61
Δυτικής Ελλάδας	130.963.758,54
Στερεάς Ελλάδας	113.439.761,47
Πελοποννήσου	113.703.598,03
Αττικής	945.734.065,03
Βορείου Αιγαίου	41.129.786,49
Νοτίου Αιγαίου	49.294.266,43
Κρήτης	113.258.095,74
Σύνολο Χώρας	2.316.718.994

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

Οι δικαιούχοι που λαμβάνουν μόνο προνοιακά επιδόματα στη ΠΒΑ είναι 2.249 άτομα και το ποσό που τους καταβάλλεται υπολογίζεται στις 630.461 ευρώ, ενώ οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν και προνοιακά επιδόματα είναι 1.066 και το ποσό που τους καταβάλλεται 406.763 ευρώ.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Πίνακας 6: Γεωγραφική Κατανομή Δικαιούχων Προνοιακών Επιδομάτων

Περιφέρεια	Πλήθος		Ποσό Επιδομάτων (€)	
	Δικαιούχοι μόνο προνοιακών επιδομάτων	Συνταξιούχοι που λαμβάνουν και προνοιακά επιδόματα	Δικαιούχοι μόνο προνοιακών επιδομάτων	Συνταξιούχοι που λαμβάνουν και προνοιακά επιδόματα
Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης	10.224	3.532	2.498.161	1.224.809
Κεντρικής Μακεδονίας	23.379	8.443	6.678.024	3.043.718
Ηπείρου	3.165	1.847	1.016.351	744.385
Δυτικής Μακεδονίας	2.769	1.438	848.344	540.237
Θεσσαλίας	7.123	3.392	2.403.470	1.280.563
Ιονίων Νήσων	2.466	1.164	682.111	450.634
Στερεάς Ελλάδας	5.015	2.192	1.531.191	824.992
Αττικής	43.732	15.648	15.813.084	5.611.718
Δυτικής Ελλάδας	6.565	3.179	2.271.885	1.269.963
Πελοποννήσου	4.096	2.737	1.439.526	1.045.564
Κρήτης	6.112	3.192	1.835.353	1.232.487
Νοτίου Αιγαίου	2.508	953	907.434	365.357
Βορείου Αιγαίου	2.249	1.066	630.461	406.763
Σύνολο Χώρας	119.403	48.783	38.555.395	18.041.190

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

Για την αποτύπωση μιας πιο αναλυτικής εικόνας, γίνεται η κατανομή των κύριων και επικουρικών συντάξεων στη ΠΒΑ, σε επίπεδο πρώην Νομών. Το μεγαλύτερο ποσοστό κύριων και επικουρικών συντάξεων καταβάλλεται στον πρώην Νομό Λέσβου (Λέσβος, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος: 52,21%) και ακολουθούν οι πρώην Νομοί Χίου (Χίος, Οινούσες, Ψαρά: 26,88%) και Σάμου (Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι: 20,91%).

Πίνακας 7: Κατανομή Συντάξεων ανά Πρώην Νομούς

Πρώην Νομοί	Σύνολο	Κύριες	Επικουρικές
Λέσβου (Λέσβος, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος)	42.079	29.566	12.513
Σάμου (Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι)	16.853	12.018	4.835
Χίου (Χίος, Οινούσες, Ψαρά)	21.669	14.930	6.739
Σύνολο ΠΒΑ	80.601	56.514	24.087

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

Ενώ αναλύοντας τα στοιχεία των δικαιούχων των προνοιακών επιδομάτων σε επίπεδο πρώην Νομών, πρώτος έρχεται ο πρώην νομός Λέσβου (Λέσβος, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος) με 1.688 δικαιούχους και καταβολές ύψους 512.671 ευρώ, ακολουθεί ο πρώην νομός Χίου (Χίος, Οινούσες, Ψαρά), με 873 δικαιούχους και καταβολές 284.026 ευρώ και ο πρώην νομός Σάμου (Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι), με 754 δικαιούχους και 240.526 ευρώ.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Πίνακας 8: Γεωγραφική Κατανομή Προνοιακών Επιδομάτων ανά Πρώην Νομούς

Περιφέρεια	Πλήθος		Ποσό Επιδομάτων (€)	
	Δικαιούχοι μόνο προνοιακών επιδομάτων	Συνταξιούχοι που λαμβάνουν και προνοιακά επιδόματα	Δικαιούχοι μόνο προνοιακών επιδομάτων	Συνταξιούχοι που λαμβάνουν και προνοιακά επιδόματα
Λέσβου (Λέσβος, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος)	1.083	605	281.504	231.167
Σάμου (Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι)	530	224	153.778	86.748
Χίου (Χίος, Οινούσες, Ψαρά)	636	237	195.179	88.847
Σύνολο ΠΒΑ	2.249	1.066	630.461	406.762

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

Συνολικά στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, οι συνταξιούχοι μαζί με τους δικαιούχους επιδομάτων που δεν λαμβάνουν σύνταξη υπολογίζονται στα 82.850 άτομα και αποτελούν το 41,59% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας.

2.5 Στοιχεία Στιζόμενων και Άπορων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Σύμφωνα με στοιχεία των Δήμων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, οι αιτήσεις που κατατέθηκαν το 2013 για υπαγωγή στο Πρόγραμμα Δωρεάν Διανομής Τροφίμων αφορούσαν συνολικά 20.943 άτομα, εκ των οποίων οι τελικοί ωφελούμενοι ήταν 13.058 (62,35%), με τους περισσότερους να καταγράφονται στις Π.Ε. Λέσβου και Λήμνου.

Πίνακας 9: Δικαιούχοι Προγράμματος Δωρεάν Διανομής Τροφίμων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου για το Έτος 2013

Περιφερειακές Ενότητες	Αιτήσεις	Εγκρίθηκαν	Απορρίφθηκαν
Π.Ε. Λέσβου	10.551	5.999	4.552
Π.Ε. Χίου	2.668	1.717	951
Δήμος Χίου	2.622	1.685	937
Δήμος Οινουσσών	0	0	0
Δήμος Ψαρών	46	32	14
Π.Ε. Σάμου	2.020	1.478	542
Π.Ε. Λήμνου	4.054	2.568	1.486
Δήμος Λήμνου	3.998	2.532	1.466
Δήμος Αγίου Ευστρατίου	56	36	20
Π.Ε. Ικαρίας	1.650	1.296	354
Δήμος Ικαρίας	1.282	988	294
Δήμος Φούρνων Κορσέων	368	308	60
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	20.943	13.058	7.885

ΠΗΓΗ: Δήμοι Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Σε σύγκριση με το 2012, παρά την επιδείνωση της εισοδηματικής κατάστασης των νοικοκυριών, οι ωφελούμενοι του προγράμματος μειώθηκαν κατά 5.726 άτομα λόγω της δυσμενέστερης διαφοροποίησης των εισοδηματικών κριτηρίων επιλεξιμότητας.

❖ Κριτήρια Συμμετοχής στο Πρόγραμμα Δωρεάν Διανομής Τροφίμων για το έτος 2012

Δικαιούχοι της δωρεάν διανομής τροφίμων ορίζονταν αποκλειστικά και μόνο άπορα άτομα ή άπορες οικογένειες της Ε.Ε. ανεξαρτήτως θρησκείας και υπηκοότητας που διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα. Ως άπορα άτομα ή άπορες οικογένειες, κατά την έννοια της παρούσης, θεωρούνται τα άτομα ή οι οικογένειες που έχουν ετήσιο ατομικό ή οικογενειακό εισόδημα μέχρι και 12.000 €, προσαυξανόμενο κατά 30 % για τη σύζυγο και για το πρώτο και δεύτερο ανήλικο ή προστατευόμενο παιδί και κατά 40% για καθένα από τα επόμενα ανήλικα ή προστατευόμενα παιδιά. Το εισόδημα αυτό αυξάνεται κατά 50% στις περιπτώσεις πασχόντων από βαριά ανίατα ή δυσίατα νοσήματα και κατά 40% σε περίπτωση μη ύπαρξης ιδιόκτητης κατοικίας. Ως εισόδημα νοείται το φορολογούμενο πραγματικό ή τεκμαρτό και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο.

❖ Κριτήρια Συμμετοχής στο Πρόγραμμα Δωρεάν Διανομής Τροφίμων για το έτος 2013

Τα οικονομικά κριτήρια επιλεξιμότητας για τους άπορους διαμορφώθηκαν ως εξής. Για τα άπορα άτομο, το ατομικό εισόδημα δεν έπρεπε να ξεπερνάει τα 7.200 €. Για οικογένεια με 2 μέλη (αιτών/ούσα και ο/η σύζυγος ή αιτών/ούσα και ένα προστατευόμενο μέλος) το όριο ήταν τα 10.700 €. Για οικογένεια με 3 μέλη (αιτών/ούσα και ο/η σύζυγος μ' ένα προστατευόμενο μέλος ή αιτών/ούσα και δυο προστατευόμενα μέλη) μέχρι και 11.520 €. Για οικογένεια με 4 μέλη (αιτών/ούσα, και ο/η σύζυγος με δυο προστατευόμενα μέλη ή αιτών/ούσα και τρία προστατευόμενα μέλη) μέχρι και 14.400 €. Για οικογένεια με 5 μέλη (αιτών/ούσα, και ο/η σύζυγος με τρία προστατευόμενα μέλη ή αιτών/ούσα και τέσσερα προστατευόμενα μέλη) μέχρι και 17.280 €. Για κάθε ένα προστατευόμενο μέλος, πέραν των 3, το εισόδημα προσαυξάνεται κατά 2.880 €. Για άτομα με αναπηρία 67% και άνω, το εισοδηματικό κριτήριο προσαυξάνεται κατά 3.600 €. Σε περίπτωση άπορης οικογένειας, με ένα ή και περισσότερα μέλη, που παρουσιάζουν αναπηρία 67% και άνω, το εισοδηματικό κριτήριο, προσαυξάνεται άπαξ κατά το ίδιο ποσό.

2.6 Αποτελέσματα Υλοποίησης Σχεδίου Προώθησης της Κατανάλωσης Φρούτων στα Σχολεία

Κατά την διετία 2012 – 2013 υλοποιήθηκε το Σχέδιο Προώθησης της Κατανάλωσης Φρούτων στα Σχολεία (Φ.14 /179/ 31630 /Γ1/6-3-2013 Υ.Α), σε δημόσια και ιδιωτικά Δημοτικά Σχολεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, όπου έγινε διανομή τριάντα μίας (31) μερίδων φρούτων ανά μαθητή.

Τα φρούτα που διανέμονταν ήταν μήλα (8 τεμάχια), πορτοκάλια (8 τεμάχια), αχλάδια (8 τεμάχια) καθώς και φρουτοσαλάτες (7 τεμάχια). Οι μερίδες για κάθε μαθητή ήταν συσκευασμένες σε χάρτινα κλειστά κουτιά (κασετίνες). Τα προϊόντα ήταν πλυμένα, καθαρά και συσκευασμένα σε ατομική χάρτινη συσκευασία, έτοιμα προς άμεση κατανάλωση. Οι φρουτοσαλάτες ήταν σε φυσικό χυμό φρούτων, συσκευασμένες σε διαφανείς περιέκτες (κύπελλα), οι οποίοι έφεραν επισήμανση με πλήρη περιγραφή συστατικών και θρεπτικής αξίας καθώς και την ημερομηνία λήξης του προϊόντος.

Η παράδοσή τους γινόταν τμηματικά στο σύνολο των μαθητών σε τρεις (3) παραδόσεις. Στο πλαίσιο των επικοινωνιακών μέτρων έγινε η διανομή ενός (1) σελιδοδείκτη και μίας (1) πάνινης τσάντα ανά μαθητή.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

2.6.1 Φορείς Υλοποίησης

Η υλοποίηση του σχεδίου πραγματοποιήθηκε με ευθύνη των οικείων Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης, των Προϊσταμένων Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης των Π.Ε., των Διευθυντών των Π.Ε., των αρμοδίων Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης, των Διευθυντών και του διδακτικού προσωπικού των Δημοτικών Σχολείων.

- Οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης είχαν αναλάβει την εποπτεία και παρακολούθηση της υλοποίησης του Σχεδίου, την αναφορά προβλημάτων που αφορούσαν στην ποιότητα των προϊόντων στις κατά τόπους αρμόδιες επιτροπές ποιοτικού ελέγχου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και τη σύσταση των δύο (2) τριμελών επιτροπών της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, αναφορικά με τους διαγωνισμούς για την καλύτερη αφίσα και το καλύτερο γραπτό.
- Οι Προϊστάμενοι Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης των Π.Ε. συμμετείχαν στις δύο (2) τριμελείς επιτροπές της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, αναφορικά με τους διαγωνισμούς της καλύτερης αφίσας και του καλύτερου γραπτού.
- Οι Διευθυντές των Π.Ε. είχαν αναλάβει την εποπτεία και παρακολούθηση της υλοποίησης του Σχεδίου στα σχολεία των περιοχών ευθύνης τους και τη σύσταση μίας (1) τριμελούς επιτροπής στην οικεία Διεύθυνση των Π.Ε., αποτελούμενη από δύο (2) εκπαιδευτικούς ΠΕ 70 και έναν (1) εκπαιδευτικό ΠΕ 08, αναφορικά με τους διαγωνισμούς της καλύτερης αφίσας και του καλύτερου γραπτού.
- Οι Σχολικοί Σύμβουλοι Δημοτικής Εκπαίδευσης είχαν την ευθύνη του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και της ενημέρωσης των εκπαιδευτικών περιοχής ευθύνης τους, προκειμένου, στο πλαίσιο έξι (6) διδακτικών ωρών της Ευέλικτης Ζώνης, να υλοποιηθεί πρόγραμμα υγιεινής διατροφής και να πραγματοποιηθούν οι διαγωνισμοί καλύτερης αφίσας και του καλύτερου γραπτού. Επιπλέον, όσοι ορίστηκαν από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης συμμετείχαν στις δύο (2) τριμελείς επιτροπές της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης.
- Οι Διευθυντές των Δημοτικών Σχολείων είχαν την ευθύνη:
 - Εισήγησης των μελών των δύο (2) τριμελών επιτροπών σε ειδική συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων, ως ακολούθως:
 - Η πρώτη τριμελής επιτροπή, αποτελούμενη από τρεις (3) εκπαιδευτικούς, στην οποία συμμετείχε υποχρεωτικά εκπαιδευτικός Π.Ε. 08, αναλάμβανε να επιλέξει την καλύτερη αφίσα και το καλύτερο γραπτό στο πλαίσιο του προβλεπόμενου διαγωνισμού.
 - Η δεύτερη τριμελής επιτροπή, στην οποία οι ίδιοι προεδρεύουν υποχρεωτικά, που θα είναι υπεύθυνη για την παραλαβή των προϊόντων.
 - Συμπλήρωσης και θα υπογραφής του «πρωτόκολλο παράδοσης - παραλαβής οπωροκηπευτικών στο Δημοτικό Σχολείο»
 - Τήρησης του «Δελτίου παραλαβής και διανομής του προϊόντος»
 - Συμπλήρωσης και υπογραφής του «Δελτίου παραλαβής και διανομής επικοινωνιακών μέτρων»
- Ο Σύλλογος διδασκόντων:
 - Όριζε, στην ειδική συνεδρίαση, τους εκπαιδευτικούς της πρώτης τριμελούς επιτροπής, η οποία επέλεγε την καλύτερη αφίσα και το καλύτερο γραπτό στο πλαίσιο του προβλεπόμενου διαγωνισμού

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- ο Όριζε τους εκπαιδευτικούς της δεύτερης τριμελούς επιτροπής, η οποία με πρόεδρο το Διευθυντή της σχολικής μονάδας παραλάμβανε το τελικό προϊόν από τον εκπρόσωπο του φορέα εκτέλεσης, και έκανε τη διανομή του μαζί με τα επικοινωνιακά μέτρα στην ομάδα-στόχο, μεριμνώντας για την ανάρτηση της συνοδευτικής αφίσας σε εμφανές σημείο του σχολείου.

2.6.2 Προβλήματα

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα φρούτα που χρησιμοποιήθηκαν στο πρόγραμμα δεν ήταν Ελληνικής προέλευσης αλλά εισαγόμενα από το εξωτερικό (Βραζιλίας και Αργεντινής) από την εταιρεία που είχε αναλάβει την υλοποίηση του έργου. Μετά από εργαστηριακό έλεγχο σε ορισμένες παρτίδες εντοπίστηκε απαγορευμένη δραστική χημική ουσία. Σε αρκετές περιπτώσεις, τα φρούτα έφταναν χαλασμένα στους τελικούς καταναλωτές λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που χρειάζονταν για να φτάσουν στα σχολεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, καθώς δεν μεταφέρονταν με ψυγεία φορτηγά αλλά με απλά οχήματα.

2.7 Υφιστάμενα Στοιχεία Παιδικής Φτώχειας

Όσο οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης βαθαίνουν, τόσο πιο έντονα έρχεται στο προσκήνιο η αναγκαιότητα υπεράσπισης των δικαιωμάτων των παιδιών με κύριο επίκεντρο την εξασφάλιση πρωτίστως των δικαιωμάτων προστασίας τους.

2.7.1 Παιδική φτώχεια

Σύμφωνα με έκθεση της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής της UNICEF, η αύξηση της παιδικής φτώχειας (το 2012 διαμορφώθηκε στο 26,9%) μεταξύ των ετών 2011 και 2012 κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες στην Ελλάδα είναι η μεγαλύτερη που καταγράφεται στην Ευρώπη, ξεπερνώντας κατά πολύ τις αυξήσεις που σημειώθηκαν το ίδιο χρονικό διάστημα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της Eurostat ο αριθμός των παιδιών ηλικίας έως 18 ετών που βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας για το έτος 2012, ξεπέρασε το μισό εκατομμύριο (521.000 άτομα) και αναλογεί στο 26,9% του συνόλου των παιδιών από 23,7% το 2011. Μεταξύ του 2011 και 2012, το κατώφλι κινδύνου φτώχειας, οριζόμενο ως το 60% του συνολικού μέσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, μειώθηκε κατά 13,3%. Ταυτόχρονα, ενώ η φτώχεια στο συνολικό πληθυσμό αυξήθηκε κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες, στα παιδιά η αύξηση αυτή έφτασε τις 3,2 μονάδες.

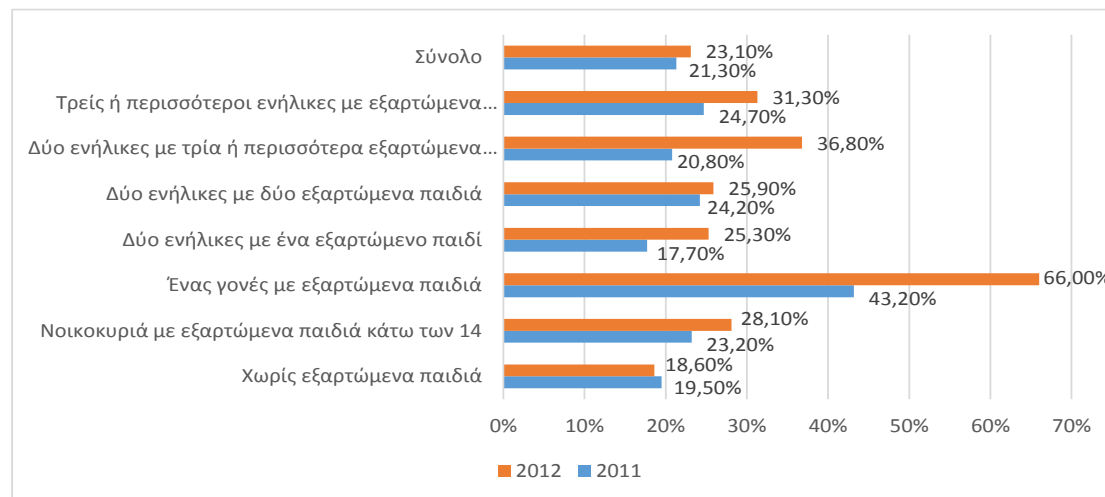
Παράλληλα μεταξύ 2011 και 2012 τα παιδιά που ζούσαν κάτω από το όριο της εισοδηματικής φτώχειας αυξήθηκαν κατά 12%, έναντι 8% στο συνολικό πληθυσμό των φτωχών. Αριθμητικά, η αύξηση αυτή αντιστοιχεί σε 56.000 παιδιά, εκ των οποίων το 37% είναι αγόρια και το 63% κορίτσια. Η συγκεκριμένη μεταβολή δεν ανατρέπει την αναλογία μεταξύ των δύο φύλων που παραμένει σταθερή και σχεδόν ισόποσα κατανομημένη (50,7% κορίτσια, 49,3% αγόρια), ωστόσο τα κορίτσια αυξήθηκαν ετησίως (2011-2012) κατά 15,8% και τα αγόρια κατά 8,9%. Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων προκύπτει το συμπέρασμα ότι σε βάθος δεκαετίας, οι έφηβοι (ηλικίες 12-17), τα κορίτσια γενικά και από αυτά ειδικότερα τα ηλικίας 6 – 11 ετών (αύξηση 28,8% μεταξύ 2011-2012) αποτελούν τις ομάδες παιδιών που έχουν πληγεί περισσότερο από τη φτώχεια.

Αξιοσημείωτες μεταβολές παρουσιάζονται και στα ποσοστά της εισοδηματικής φτώχειας κατά τύπο νοικοκυριού, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της Eurostat. Τα μονογονεϊκά νοικοκυριά που απειλούνται από τη φτώχεια, μέσα σε ένα χρόνο αυξήθηκαν κατά 22,8 ποσοστιαίες μονάδες, φθάνοντας τα 2/3 της πληθυσμιακής αυτής ομάδας, καθιστώντας τη μονογονεϊκότητα κατεξοχήν πτωχογόνο παράγοντα. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι και οι

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

τρίτεκνες-πολύτεκνες οικογένειες που πλήττονται από συνθήκες αποστέρησης αυξήθηκαν κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2011 και 2012. Το γεγονός ότι οι δυο προαναφερθείσες ομάδες, που έχουν επηρεαστεί περισσότερο από την οικονομική κρίση και θεωρούνται ως οι πλέον ευάλωτες, αποτελούν μειοψηφία των νοικοκυριών με ανήλικα παιδιά, (2,1% του συνόλου των νοικοκυριών) διευκολύνει τις στοχευμένες πολιτικές για την αντιμετώπιση της φτώχειας σε αυτές.

Γράφημα 1: Κίνδυνος Φτώχειας κατά τύπο Νοικοκυριού

ΠΗΓΗ: Eurostat

Ενδιαφέρον παρουσιάζει, επίσης, η οριακή μείωση της φτώχειας σε νοικοκυριά χωρίς εξαρτώμενα παιδιά κάτω των 14 ετών, διευρύνοντας τη διαφορά τους από τα νοικοκυριά με παιδιά κατά σχεδόν 10 ποσοστιαίες μονάδες. Το χαρακτηριστικό αυτό εμφανίζεται με χαμηλότερη ένταση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ωστόσο είναι ενδεικτικό της εκτίμησης ότι η παιδική ηλικία αποτελεί επιπρόσθετο παράγοντα φτώχειας, επηρεάζοντας σε μεγαλύτερο βαθμό τα παιδιά που διαβιούν σε μονογονεϊκά ή πολύτεκνα νοικοκυριά.

2.7.2 Παιδική Εργασία

Η απαγόρευση της παιδικής εργασίας κάτω από ένα συγκεκριμένο ηλικιακό όριο αποτελεί μια από τις βασικότερες μορφές προστασίας των παιδιών, η οποία αποτελεί και μία από τις πρώτες μορφές διεθνούς προστασίας τους. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, διακρίνει την εργασία από την οικονομική εκμετάλλευση, καθώς ορίζει ότι το παιδί πρέπει να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από κάθε επιβλαβή εργασία. Αυτό σημαίνει ότι, εκτός από την οικονομική εκμετάλλευση, η εργασία απαγορεύεται μόνο όταν ενέχει κινδύνους για το παιδί και μπορεί να βλάψει την εκπαίδευση, την υγεία και τη σωματική πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική του ανάπτυξη.

Το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα (Ν. 3850/2010), κρίνεται επαρκές για την προστασία των παιδιών από την επιβλαβή παιδική εργασία. Το πρόβλημα, όμως, βρίσκεται στη συστηματική καταγραφή της και στη διατήρηση ενημερωμένων στοιχείων σχετικά με την έκτασή της, το φύλο, την ηλικία, την εθνική προέλευση, τον τύπο περιοχής (αστική/αγροτική) και την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση των εργαζομένων παιδιών, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στον εντοπισμό των βιομηχανικών, γεωργικών, τουριστικών κ.α. εργασιών όπου η παιδική εργασία είναι δύσκολο να εντοπιστεί.

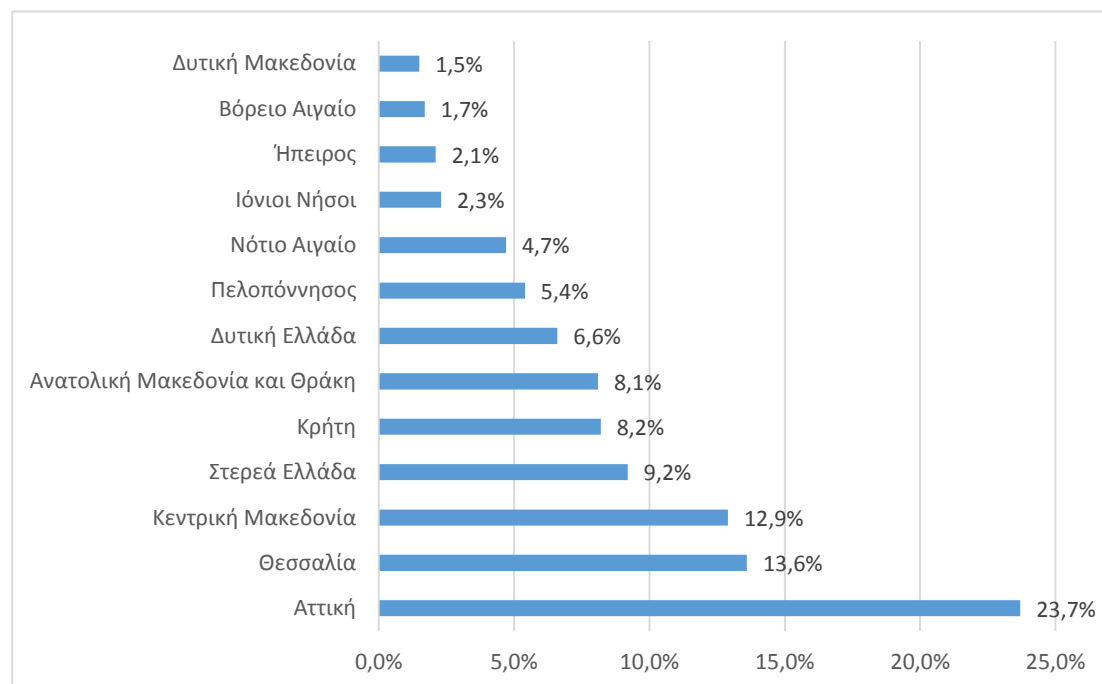
Ο αριθμός των καταγεγραμμένων εργαζομένων παιδιών στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, παρουσιάζει διαχρονικά πτωτική πορεία. Για το έτος 2013 το ποσοστό των εργαζομένων παιδιών (15-18 ετών) στον αντίστοιχο συνολικό πληθυσμό των παιδιών στην Ελλάδα (429.645 παιδιά) είναι πολύ μικρό (1,4% ή 6.430 παιδιά), το αντίστοιχο

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

ποσοστό των ανέργων είναι 3% (13.371), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των οικονομικά ενεργών (εργαζόμενοι και άνεργοι) βρίσκεται στο 4,4%.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η γεωγραφική κατανομή των οικονομικά ενεργών παιδιών (15 έως 18 ετών) για το έτος 2013. Το υψηλότερο ποσοστό των οικονομικά ενεργών παιδιών στον συνολικό αριθμό των οικονομικά ενεργών παιδιών στην Ελλάδα βρίσκεται στην Αττική (4.698 παιδιά ή 23,7%) και ακολουθούν η Θεσσαλία (2.685 ή 13,6%), η Κεντρική Μακεδονία (2.554 ή 12,9%), ενώ η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου βρίσκεται στη προτελευταία θέση (337 ή 1,7%).

Γράφημα 2: Ποσοστό Οικονομικά Ενεργών Παιδιών (15-18 ετών) ανά Περιφέρεια, στο Σύνολο των Οικονομικά Ενεργών Παιδιών στην Ελλάδα για το 2013

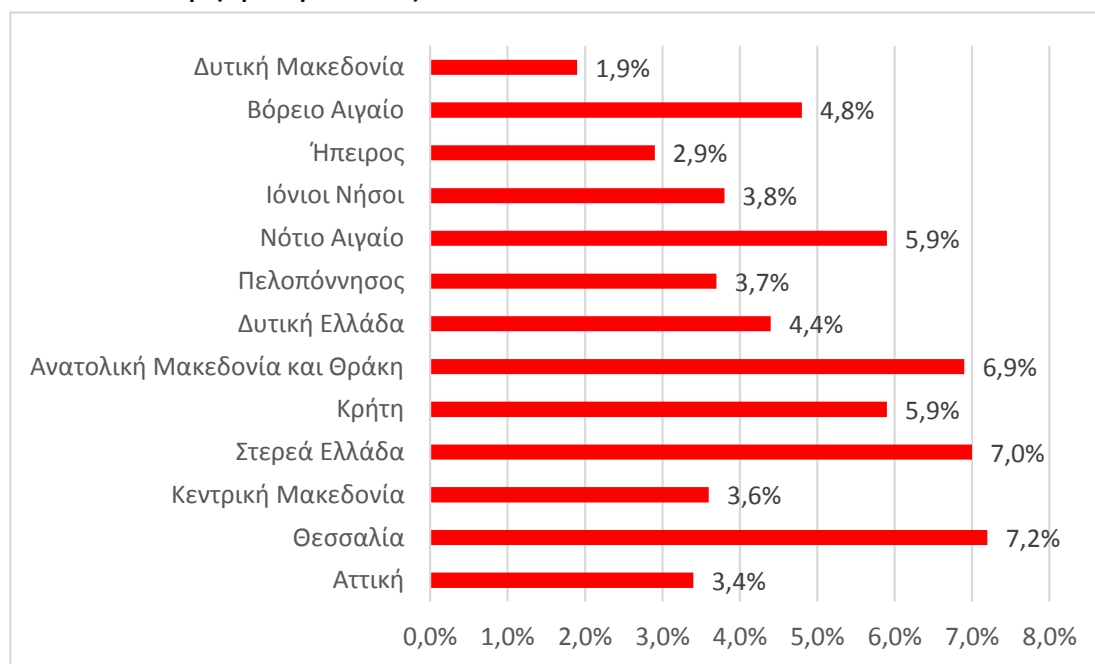
ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Ωστόσο, τα δεδομένα αλλάζουν εάν ο υπολογισμός των οικονομικά ενεργών παιδιών, γίνεται λαμβάνοντας υπόψη τον συνολικό πληθυσμό των παιδιών στις συγκριμένες περιφέρειες. Παρατηρείται ότι το ποσοστό των οικονομικά ενεργών παιδιών, της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, στον συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (όχι τον οικονομικά ενεργό) εκτιμάται στο 4,8%, κατατάσσοντας την ΠΒΑ στην έκτη θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας.

Η παιδική εργασία στον πρωτογενή τομέα στο πλαίσιο της οικογένειας ως παραγωγικής μονάδας αποτελεί, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο, την πιο διαδεδομένη μορφή παιδικής εργασίας. Υπάρχει η αναγκαιότητα ανάπτυξης ενός μηχανισμού εντοπισμού της παιδικής εργασίας και μιας βάσης για την καταγραφή των χαρακτηριστικών της, ώστε βάσει των στοιχείων αυτών να σχεδιαστεί η αντιμετώπισή της. Θα πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα για την αντιμετώπιση φαινομένων οικονομικής εκμετάλλευσης παιδιών, όπως η παιδική πορνεία και πορνογραφία, το trafficking και γενικότερα όλες οι «χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας», όπως οριοθετούνται από τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας, οι οποίες μέχρι πολύ πρόσφατα δεν περιλαμβάνονταν στην οριοθέτηση της έννοιας της παιδικής εργασίας.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Γράφημα 3: Ποσοστό Οικονομικά Ενεργών Παιδιών στο Σύνολο του Πληθυσμού των Παιδιών ανά Περιφέρεια για το έτος 2013

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η παραπάνω εξελίξεις, απομακρύνονται κατά πολύ από τον στόχο για μείωση της παιδικής φτώχειας στο 18% μέχρι το 2020 στο πλαίσιο υλοποίησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η κατάσταση είναι ενδεικτική τόσο των επιπτώσεων της γενικότερης οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών, αλλά ταυτόχρονα αποδεικνύει την απουσία οποιονδήποτε στοχευμένων και αποτελεσματικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.

2.7.3 Στοιχεία Κακοποιημένων Παιδιών

Την τελευταία πενταετία (2010 - 2014) στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καταγράφονται 153 περιπτώσεις κακοποιημένων και παραμελημένων παιδιών, εκ των οποίων 40 περιπτώσεις αφορούσαν αφαίρεση επιμέλειας με εισαγγελική εντολή λόγω παραμέλησης ή κακοποίησης, 110 περιπτώσεις εποπτευόμενων παιδιών σε οικογένειες υψηλού κινδύνου και 3 περιπτώσεις τοποθέτησης παιδιών σε ιδρύματα σε συνεννόηση με τις οικογένειές τους.

Πίνακας 10: Στοιχεία Κακοποιημένων Παιδιών στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σε Επίπεδο Πρώην Νομών 2010 - 2014

Παιδιά - Θύματα Κακοποίησης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2010 - 2014	Πρώην Νομοί			Σύνολο
	Λέσβου	Σάμου	Χίου	
Παιδιά που αφαιρέθηκε η επιμέλεια από τους γονείς με εισαγγελική εντολή λόγω παραμέλησης ή κακοποίησης	39	0	1	40
Εποπτευόμενα παιδιά σε οικογένειες υψηλού κινδύνου	52	8	50	110
Παιδιά που τοποθετήθηκαν σε ιδρύματα σε συνεννόηση με τις οικογένειές τους	0	3	0	3
Σύνολο	91	11	51	153

ΠΗΓΗ: Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας ΠΒΑ

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Τα περισσότερα κρούσματα καταγράφονται στους πρώην Νομούς Λέσβου (Λέσβος, Λήμνος, Αγ. Ευστράτιος: 91 παιδιά ή 60%) και Χίου (Χίος, Ψαρά, Οινούσσες: 51 παιδιά ή 33%) και ορισμένα στον πρώην Νομό Σάμου (Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι Κορσέων: 11 παιδιά ή 7%).

2.8 Υφιστάμενη Κατάσταση στον Τομέα Πρόληψης Εξαρτήσεων και Κοινωνικής Ένταξης Χρηστών

Τα ναρκωτικά είναι ένα βαθύτατα κοινωνικό πρόβλημα. Πέρα των επιβλαβών επιδράσεων στον ίδιο το χρήστη, η χρήση ναρκωτικών έχει παράλληλα και σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον του χρήστη και στο κοινωνικό σύνολο. Ανάμεσα σε αυτές περιλαμβάνονται πολυάριθμα ατυχήματα, αυτοκτονίες, εγκληματικότητα, αποχή από την εργασία και μείωση παραγωγικότητας, διάλυση οικογενειών, δυσμενείς επιδράσεις στην ανάπτυξη των παιδιών με ναρκομανείς γονείς κ.λπ.

Το πρόβλημα των επιπτώσεων της χρήσης ναρκωτικών στη σωματική και ψυχική υγεία των παιδιών προεφηβικής ηλικίας και εφήβων είναι αρκετά σύνθετο και υπάρχουν επιστημονικές ενδείξεις ότι οι επιπτώσεις αυτές μπορεί να αποδειχθούν μεγαλύτερες από ότι τις θεωρούμε σήμερα. Σε συνδυασμό μάλιστα με την αύξηση της χρήσης στις μικρότερες ηλικίες, μπορεί να αναδειχθεί σε σημαντικό πρόβλημα Δημόσιας Υγείας.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός θεωρείται τόσο ως αίτιο της στροφής προς τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, αλλά και ως συνέπεια αυτής της χρήσης. Σύμφωνα με στοιχεία της «Πανελλήνιας Έρευνας για τη Χρήση Εξαρτησιογόνων Ουσιών στους Μαθητές – Έρευνα ESPAD 2011» που διενήργησε το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.), σε συνεργασία με Οργανισμό κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.), προκύπτει ότι η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου βρίσκεται στην πρώτη θέση πανελλαδικά στην υπερβολική χρήση αλκοόλ, αλλά και στις πρώτες τρεις θέσεις ανάμεσα σε όλες τις περιφέρειες της χώρας στην χρήση απαγορευμένων ουσιών.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο πρώην Νομός Λέσβου (Λέσβος, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος) παρουσιάζει τα υψηλότερα ποσοστά στην χρήση εισπνεόμενων ουσιών (1η θέση) και στην κατανάλωση αλκοόλ (2η θέση), ο πρώην Νομός Σάμου (Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι) παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και ο πρώην Νομός Χίου (Χίος, Οινούσσες, Ψαρά) εμφανίζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά καπνίσματος. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η ηλικιακή ομάδα, η οποία συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά χρήσης και στις τρεις κατηγορίες είναι αυτή των 17 έως 19 ετών.

Ενδεικτικό της ένταξης των ευρύτερων σχετικών προβλημάτων της Περιφέρειας αποτελούν τόσο η παρουσία του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ) με Κέντρα Πρόληψης της Χρήσης των Εξαρτησιογόνων Ουσιών στη Λέσβο (Πνοή), στη Λήμνο (Πολιόχνη), στη Χίο και στην Σάμο (Φάρος), όσο και η λειτουργία της Μονάδας Συμβουλευτικής και Επανάταξης του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.ΘΕ.Α) στη Λέσβο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Βορείου Αιγαίου τα σημαντικότερα αδικήματα κατά την περίοδο 2011 και 2012 επικεντρώνονται στην παραβίαση του Νόμου κατά των Ναρκωτικών.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Πίνακας 11: Σύνολο Αδικημάτων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου για την Περίοδο 2011 - 2012

Αδίκημα	2011		2012	
	Αριθμός Περιστατικών	Ποσοστό του Συνόλου	Αριθμός Περιστατικών	Ποσοστό του Συνόλου
ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΕΣ	3	0,43%	4	0,58%
ΑΠΑΤΕΣ	18	2,55%	15	2,19%
ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΕΙΑ	0	0,00%	1	0,15%
ΒΙΑΣΜΟΙ	0	0,00%	1	0,15%
ΕΚΒΙΑΣΕΙΣ	0	0,00%	1	0,15%
ΕΠΑΙΤΕΙΑ	1	0,14%	5	0,73%
ΖΩΟΚΛΟΠΗ	6	0,85%	3	0,44%
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΠΑΡΑΧΑΡΑΓΜΕΝΩΝ	97	13,76%	41	5,99%
ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	176	24,96%	156	22,81%
ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΟΠΛΩΝ	40	5,67%	37	5,41%
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	35	4,96%	46	6,73%
ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ	44	6,24%	47	6,87%
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	6	0,85%	1	0,15%
ΚΛΟΠΕΣ - ΔΙΑΡΡΗΞΕΙΣ	162	22,98%	193	28,22%
ΚΛΟΠΕΣ ΤΡΟΧΟΦΟΡΩΝ	107	15,18%	125	18,27%
ΛΗΣΤΕΙΕΣ	10	1,42%	8	1,17%
Σύνολο	705	100,00%	684	100,00%

ΠΗΓΗ: Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Βορείου Αιγαίου

Από τα παραπάνω στοιχεία παρατηρείται η σχέση ανάμεσα στη χρήση ουσιών και την παραβατικότητα. Επίσης, από έρευνα στο Β. Αιγαίο (ΚΕ.Θ.ΕΑ. 2013) προκύπτει ότι άτομα στα οποία έχει διαπιστωθεί συνύπαρξη χρήσης ουσιών και προβλημάτων ψυχικής υγείας (συνοσηρότητα) είναι έκθετα σε πολλαπλούς παράγοντες υψηλού κινδύνου με ιδιαίτερη έμφαση στην αντικοινωνική στάση, στην διαταραχή της προσωπικότητας, στην εκδήλωση επιθετικής, βίαιης ή αυτοκτονικής συμπεριφοράς, σε αυτό-τραυματισμούς και μειωμένης ανταπόκρισης στη θεραπεία. Βιώνουν επίσης συχνά μέσα από αγχώδεις – καταθλιπτικές διαταραχές και χρόνια χρήση νόμιμων και παρανόμων ουσιών εξάρτησης έντονα συγχυτικά σύνδρομα καθώς και την επιδείνωση της κοινωνικής τους κατάστασης.

2.9 Υφιστάμενη Κατάσταση στον Τομέα της Υποδοχής Μεταναστών

2.9.1 Νομικό Πλαίσιο Σύστασης και Λειτουργίας Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής

Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, συστάθηκε με το Ν. 3907/2011 (ΦΕΚ Α' 7/26-01-2011) και συνιστά αυτοτελή Υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Αποστολή της είναι η αποτελεσματική διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται στη χώρα δίχως τις νόμιμες διατυπώσεις, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του ως άνω νόμου. Η οργάνωση και λειτουργία της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προβλέπεται στο Π.Δ. 102/2012 (ΦΕΚ Α' 169/03-09-2013), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις αλλαγές που επήλθαν με το Ν.4172/2013 (ΦΕΚ Α'/167/23-07-2013).

Στις διαδικασίες πρώτης υποδοχής, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, η καταγραφή και εξακρίβωση των στοιχείων ταυτότητας των υπηκόων τρίτων χωρών, η παροχή ιατρικού ελέγχου και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης (στο πλαίσιο απόφασης του Υπουργού Υγείας «Πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου, ψυχοκοινωνικής διάγνωσης και υποστήριξης και παραπομπής των εισερχομένων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα υπηκόων τρίτων χωρών σε δομές πρώτης υποδοχής», ΦΕΚ Β'/2745/29-10-2013), και ασφαλώς η ενημέρωση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους από τα αρμόδια Κλιμάκια που προβλέπονται στο «Γενικό Κανονισμό λειτουργίας περιφερειακών υπηρεσιών πρώτης υποδοχής» (ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Προστασίας του Πολίτη, ΦΕΚ Β'/64/26-01-2012), που παρέχεται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Στο πλαίσιο της αποστολής της, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής υλοποιεί δράσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Μεταναστευτικές Ροές και το Άσυλο. Με την υπ' αριθμ. 11.1/1076 (ΦΕΚ Β' 3543/31-12-2012) Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, συστάθηκε Κέντρο Πρώτης Υποδοχής στο Δ.Δ. Φυλακίου Ορεστιάδας Π.Ε. Έβρου, το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 15-03-2013, ενώ παράλληλα οι δύο Κινητές Μονάδες της Υπηρεσίας μας που συστάθηκαν με την υπ' αριθμ. 11.1/1460 (ΦΕΚ Β' 1066/29-04-2013) Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, δραστηριοποιούνται από την 01-07-2013 στα νησιά του Βορείου Αιγαίου, Χίο και Σάμο και εν συνεχεία (01/10/2013) στη Λέσβο και Σάμο. Το 2014 ξεκίνησε η λειτουργία του δεύτερου ΚΕ.Π.Υ. στη Λέσβο, με τοπική αρμοδιότητα τις Περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, με την υπ' αριθμ. 4.2/2624 (ΦΕΚ Β' 1373/29-05-2014) με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Παράλληλα, με το Ν.4172/2013 (ΦΕΚ Α'/167/23-07-2013), άρθρο 110, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής δύναται να ιδρύει Δομές Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο ή υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του άρθρου 11§2 του Ν.3907/2011, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

2.9.2 Επιχειρησιακή Δράση ΥΠΥ

Με την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής δημιουργήθηκε ένα πιο αποτελεσματικό Εθνικό Σύστημα Διαχείρισης των Μεταναστευτικών Ροών με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, τεχνογνωσία και άρτια υλικοτεχνική υποδομή. Η δημιουργία της Υπηρεσίας δεν ήταν μόνο επιβεβλημένη από την σταθερά υψηλή πιεστική μεταναστευτική ροή αλλά και από την οικουμενική απαίτηση για τη διαχείρισή της αποτελεσματικά και ανθρώπινα, όπως ορίζουν οι υποχρεώσεις της Ελλάδας. Υποχρέωση να προστατεύσει τα σύνορά της τα οποία συγχρόνως αποτελούν και σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με πλήρη διασφάλιση των αξιοπρεπών συνθηκών υποδοχής των μεταναστών.

Με την ΥΠΥ και τη δημιουργία των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) είναι δυνατή όχι μόνο η καταγραφή των υπηκόων τρίτων χωρών και η εξακρίβωση της ταυτότητάς τους αλλά και ο έγκαιρος εντοπισμός των ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες καθώς και η

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

ενημέρωση των ατόμων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και για τη δυνατότητα αιτήματος διεθνούς προστασίας.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, στο πλαίσιο της επίδειξης αλληλεγγύης στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών ανάμεσα στα Κράτη Μέλη και την Ένωση, μέρος του κόστους αυτού καλείται να το αναλάβει η ΕΕ. Το όφελος για την ΕΕ από την παρουσία και αποτελεσματική λειτουργία μιας τέτοιας δομής είναι τεράστιο, τόσο σε επίπεδο σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προστασίας των ευάλωτων ομάδων, όσο τελικά και σε επίπεδο αποτροπής της λαθραίας διακίνησης ανθρώπων διαμέσου της Ελλάδας στην Ευρώπη.

Στόχους της ΥΠΥ αποτελούν:

- Η συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού
- Η στενή συνεργασία με τις ΜΚΟ που έχουν ενεργό ρόλο μέσα στα κέντρα.
- Η πληροφόρηση των υπηκόων τρίτων χωρών σχετικά με τα δικαιώματά τους, ειδικά για δυνατότητα αιτημάτων διεθνούς προστασίας και η συνεργασία με την Υπηρεσία Ασύλου και την Αρχή Προσφυγών.
- Ο αποτελεσματικός εντοπισμός των ευάλωτων ομάδων και η παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας μέσω του διαχωρισμού στα ΚΕ.Π.Υ. των ασυνόδευτων ανηλίκων, των ευάλωτων ομάδων, των αιτούντων διεθνή προστασία κλπ.
- Παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης στους υπηκόους τρίτων χωρών.
- Η μικρή παραμονή που δεν ξεπερνά τις 25 ημέρες των υπηκόων τρίτων χωρών στα κέντρα.
- Η διευκόλυνση εθελούσιας επιστροφής σε συνεργασία με το ΔΟΜ.
- Η διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται έτσι ώστε υπηρεσίες όπως πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα, εθελούσιες επιστροφές, διευκόλυνση της επαφής με τις ΜΚΟ και νομική βοήθεια, στέγαση και ιατρικές υπηρεσίες, να ανταποκρίνονται σε ένα καθορισμένο σύνολο κριτηρίων ποιότητας πληρώνοντας τις απαιτήσεις της ΥΠΥ και των σχετικών νόμων.
- Η εφαρμογή «καλών πρακτικών» αναφορικά με τις υποδομές και τις διαδικασίες

Οι διαδικασίες πρώτης υποδοχής που ακολουθούνται από τις ΥΠΥ περιλαμβάνουν τα εξής βήματα:

1. Άφιξη στον χώρο αναμονής
 - Παροχή βοήθειας σε όσους έχουν ανάγκη
 - Ενημέρωση για τη διαβίωση στο ΚΕ.Π.Υ.
 - Ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών σύμφωνα με το εθνικό και το διεθνές δίκαιο και το ευρωπαϊκό κεκτημένο
2. Εξακρίβωση και Καταγραφή
 - Εξακρίβωση ταυτότητας και λήψη βιομετρικών στοιχείων
 - Καταγραφή στοιχείων σε βάση δεδομένων
3. Ιατρικός Έλεγχος και Ψυχολογική Υποστήριξη
 - Ιατρικός έλεγχος και παραπομπή κατά περίπτωση
 - Ειδική μέριμνα για ευάλωτες ομάδες

Οι Κινητές Μονάδες των ΚΕ.Π.Υ. προσέρχονται μετά τη σύλληψη των μεταναστών από την Αστυνομία ή την Ακτοφυλακή.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

- Οι μη αιτούντες άσυλο παραπέμπονται στη Δ.Ο.Μ. στο πλαίσιο του Προγράμματος Εθελούσιας Επιστροφής στην χώρα προέλευσής ή στην ΕΛ.ΑΣ. για διαδικασίες επιστροφής ή άλλες διοικητικές διαδικασίες.
- Οι αιτούντες άσυλο παραπέμπονται στην Υπηρεσία Ασύλου και τις Δομές Αιτούντων Άσυλο
- Οι ευάλωτες ομάδες μη αιτούντες άσυλο, παραπέμπονται σε Δομές Φιλοξενίας Ευάλωτων Ομάδων

Η ΥΠΥ με την λειτουργία αρχικά του πρώτου ΚΕ.Π.Υ. στο Φυλάκιο του Έβρου και των Κινητών Μονάδων στη Λέσβο, Χίο και Σάμο έχει συμβάλει ουσιαστικά στην διαχείριση των μικτών μεταναστευτικών ροών. Κατά το 2013 (21.03.2013 – 31.12.2013), σύμφωνα με δεδομένα της ΥΠΥ, έχουν καταγραφεί 3.502 υπήκοοι τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς (2.812 άντρες και 690 γυναίκες) εκ των οποίων οι 2.604 ή 74,36% (2.046 άντρες και 558 γυναίκες) στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Πίνακας 12: Καταγεγραμμένοι Υπήκοοι Τρίτων Χωρών από τις ΥΠΥ για το Έτος 2013

Περιφερειακή Υπηρεσία	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
ΚΕ.Π.Υ. Φυλακίου	766	132	898
Κινητή Μονάδα Α (Σάμος)	1.036	276	1.312
Κινητή Μονάδα Β (Χίος)	593	208	801
Κινητή Μονάδα Β (Λέσβος)	417	74	491
Σύνολο	2.812	690	3.502

ΠΗΓΗ: Στοιχεία ΥΠΥ

Σε ό,τι αφορά την ηλικία των καταγεγραμμένων ΥΤΧ η πλειοψηφία τους ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 18-25 (42,14%) και ακολουθούν άτομα 26-33 ετών (25,07%) και τα παιδιά 0-17 ετών (14,11%).

Πίνακας 13: Ηλικιακές Ομάδες Καταγεγραμμένων Υπηκόων Τρίτων Χωρών από τις ΥΠΥ για το Έτος 2013

Ηλικία	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
0 - 17	310	184	494
18 - 25	1.278	198	1.476
26 - 33	711	167	878
34 - 40	283	67	350
41 - 60	219	61	280
60+	11	13	24
Σύνολο	2.812	690	3.502

ΠΗΓΗ: Στοιχεία ΥΠΥ

Μεταξύ των ΥΤΧ το 9,22% ανήκε σε ευάλωτες ομάδες εκ των οποίων τη πλειοψηφία αποτελούν τα ασυνόδευτα ανήλικα (35,29%). Σύμφωνα με τη νομοθεσία τα ασυνόδευτα ανήλικα ανεξαρτήτως της υποβολής ή μη αιτήματος ασύλου προωθούνται μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε Ανοιχτές Δομές φιλοξενίας οι οποίες τελούν υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Από τον Ιούλιο του 2013 εκχωρήθηκε στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής βάσει του άρθρου 8 του Ν.3907/ 2011, (όπως τροποποιήθηκε με την παρ.3 του άρθρου 110 του Ν.4172/2013), η αρμοδιότητα να δημιουργεί και να λειτουργεί Ανοιχτές Δομές φιλοξενίας.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Πίνακας 14: Καταγεγραμμένοι Υπήκοοι Τρίτων Χωρών από τις ΥΠΥ που Εντάσσονται σε Ευάλωτες Ομάδες για το Έτος 2013

Κατηγορία Ευαλωτότητας	Μέλη
Ασυνόδευτοι ανήλικοι	114
Μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα	169
Έγκυες	21
ΑμΕΑ	2
Ασθενείς	4
Ηλικιωμένοι	4
Άλλοι Λόγοι	9
Σύνολο	323

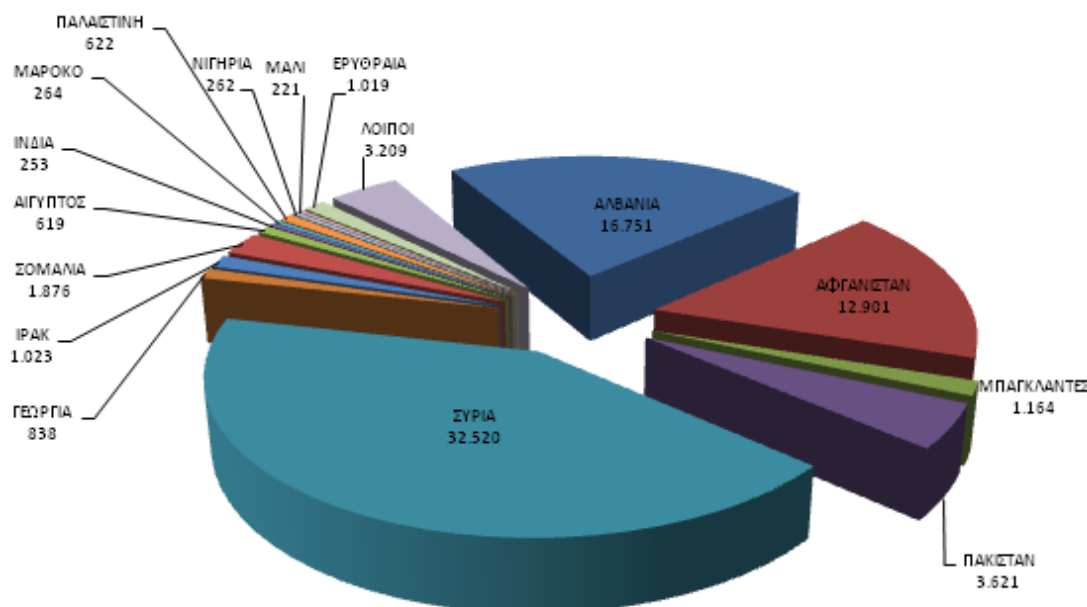
ΠΗΓΗ: Στοιχεία ΥΠΥ

Κατά τη διάρκεια των διαδικασιών πρώτης υποδοχής εκδήλωσαν ενδιαφέρον για υποβολή αιτήματος ασύλου μόλις το 4,96% (174 άτομα) σε σύνολο 3.502 καταγεγραμμένων ΥΤΧ, εκ των οποίων 6 άτομα στη Λέσβο, 13 στη Χίο, 10 στη Σάμο και 145 στην Ορεστιάδα. Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η Ελλάδα δεν αποτελεί τελικό προορισμό των μεταναστευτικών ροών αλλά πύλη εισόδου στην Ε.Ε. καθώς ένα πολύ μικρό ποσοστό αιτείται άσυλο.

2.9.3 Μεταναστευτικές Ροές Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και συγκεκριμένα οι Δήμοι Λέσβου, Σάμου και Χίου αποτελούν περιοχές με υψηλές μεταναστευτικές ροές. Σύμφωνα με επίσημα στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, η εισροή μεταναστών από τα νησιά του Αιγαίου παρουσιάζει αυξητική τάση, ενώ οι διακινητές προτιμούν να περνούν τους μετανάστες από τη Λέσβο και τη Σάμο.

Γράφημα 4: Συλληφθέντες Μη Νόμιμοι Μετανάστες για Παράνομη Είσοδο και Παραμονή, ανά Υπηκοότητα, από Αστυνομικές και Λιμενικές Αρχές για το Έτος 2014

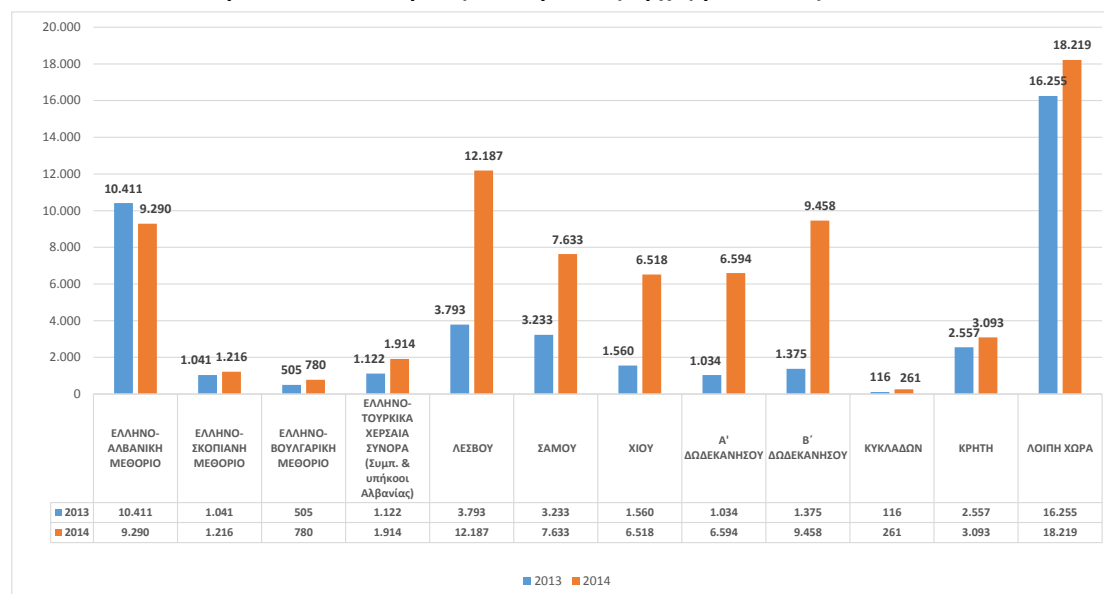
ΠΗΓΗ: Στατιστικά ΕΛ.ΑΣ.

Στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι εισερχόμενοι μετανάστες για το 2014 ήταν Σύριοι και Αφγανοί, λόγω της έκρυθμης κατάστασης που επικρατεί σ'αυτές τις χώρες. Οι μετανάστες που συνελήφθησαν για παράνομη είσοδο στη χώρα στο Βόρειο Αιγαίο ήταν 26.338 άτομα,

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Εκ των οποίων τα 12.187 άτομα στο Δήμο Λέσβου (46,27%), τα 7.633 άτομα στο Δήμο Σάμου (28,98%) και τα 6.518 άτομα στο Δήμο Χίου (24,75%).

Γράφημα 5: Συλληφθέντες Μη Νόμιμοι Μετανάστες για Παράνομη Είσοδο και Παραμονή ανά Μεθόριο, από Αστυνομικές και Λιμενικές Αρχές για το Έτος 2014

ΠΗΓΗ: Στατιστικά ΕΛ.ΑΣ.

Σε σύγκριση με τα στοιχεία του 2013, παρατηρείται μια ραγδαία αύξηση της παράνομης μετανάστευσης στην ΠΒΑ (Δήμοι Λέσβου, Χίου, Σάμου) της τάξεως του 206,76% (κατά 17.752 άτομα). Στον Δήμο Λέσβου οι συλλήψεις των παράνομων μεταναστών αυξήθηκαν κατά 221,30% (8.394 άτομα) ενώ στον Δήμο Σάμου κατά 136,10% και στον Χίου κατά 317,83% (4.958 άτομα).

Πίνακας 15: Πίνακας Συλληφθέντων Λαθρομεταναστών για Παράνομη Είσοδο και Παραμονή από Αστυνομικές και Λιμενικές Αρχές

	2013	2014	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΕΛΛΗΝΟ-ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΜΕΘΟΡΙΟ	10.411	9.290	-10,77%
ΕΛΛΗΝΟ-ΣΚΟΠΙΑΝΗ ΜΕΘΟΡΙΟ	1.041	1.216	16,81%
ΕΛΛΗΝΟ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΜΕΘΟΡΙΟ	505	780	54,46%
ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΧΕΡΣΑΙΑ ΣΥΝΟΡΑ (Συμπ. & υπήκοοι Αλβανίας)	1.122	1.914	70,59%
ΛΕΣΒΟΥ	3.793	12.187	221,30%
ΣΑΜΟΥ	3.233	7.633	136,10%
ΧΙΟΥ	1.560	6.518	317,82%
Α' ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.034	6.594	537,72%
Β' ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.375	9.458	587,85%
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	116	261	125,00%
ΚΡΗΤΗ	2.557	3.093	20,96%
ΛΟΙΠΗ ΧΩΡΑ	16.255	18.219	12,08%
ΣΥΝΟΛΟ	43.002	77.163	79,44%

ΠΗΓΗ: Στατιστικά ΕΛ.ΑΣ.

Στο σύνολο των παράνομα εισερχόμενων μεταναστών στη χώρα το 2014, το 24,24% συλλαμβάνεται στη Περιφέρεια βορείου Αιγαίου, ενώ στο σύνολο των λαθρομεταναστών που εισέρχονται από τα Ελληνοτουρκικά θαλάσσια σύνορα, το 34,13% συλλαμβάνεται στη

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

ΠΒΑ. Την μεγαλύτερη πίεση δέχεται ο Δήμος Λέσβου καθώς το 28,00% των λαθρομεταναστών που περνούν τα θαλάσσια σύνορα αποβιβάζονται στη Λέσβο, το 17,54% στη Σάμο και το 14,98% στη Χίο.

Πίνακας 16: Συλληφθέντες Λαθρομετανάστες Προερχόμενοι από Ελληνοτουρκικά Θαλάσσια Σύνορα

	ΑΠΟ ΕΛ.ΑΣ.	ΑΠΟ Λ.Σ.	ΣΥΝΟΛΟ
12ΜΗΝΟ 2013	2.100	9.347	11.447
12ΜΗΝΟ 2014	9.567	33.951	43.518
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	355,57%	263,23%	280,17%

ΠΗΓΗ: Στατιστικά ΕΛ.ΑΣ.

2.9.4 Υπηρεσίες Πρώτης Υποδοχής Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) Λέσβου μαζί με την Κινητή Μονάδα Β΄, αποτελούν τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Πρώτης Υποδοχής, οι οποίες εντός των ορίων της τοπικής τους δικαιοδοσίας, υλοποιούν διαδικασίες πρώτης υποδοχής, στους παράνομα εισερχόμενους στην χώρα μετανάστες, με στόχο τη παροχή κατάλληλων συνθηκών υποδοχής μέσω παραπομπής σε δομές προνοιακού χαρακτήρα για τις ευάλωτες ομάδες και τη κάλυψη των πρώτων αναγκών.

Το έργο των Υπηρεσιών Πρώτης Υποδοχής συνίσταται στην καταγραφή, ταυτοποίηση, ιατρο-ψυχοκοινωνικό έλεγχο και παραπομπή των παράτυπα εισερχομένων στην ΕΛ.ΑΣ. (για μεταφορά σε Κέντρο Κράτησης και απέλαση) ή στην Υπηρεσία Ασύλου (για υποβολή αιτήματος πολιτικού ασύλου) ή στο ΕΚΚΑ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τις ευάλωτες ομάδες). Ουσιαστικά οι ΥΠΥ αποτελούν το ενδιάμεσο στάδιο ανάμεσα στην αρχική σύλληψη και τις διοικητικές κυρώσεις.

Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) Λέσβου

Το ΚΕ.Π.Υ. Λέσβου συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 4.2/2624 (ΦΕΚ Β΄ 1373/29-05-2014) με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Οι εγκαταστάσεις του, δυναμικότητας 180 ατόμων, βρίσκονται στη Δ.Ε. Μυτιλήνης, σε οριοθετημένη έκταση εμβαδού 7.388,69 τ.μ. εντός της παραχωρηθείσας έκτασης εμβαδού 46.588,25 τ.μ., στο Στρατοπέδου «Παραδέλλη» στη θέση Πουριά – Μαρμαρά – Μόρια Μυτιλήνης. Ως τοπική αρμοδιότητα του ΚΕ.Π.Υ. Λέσβου καθορίζονται οι Περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου.

Για την αποτελεσματική στελέχωσή του, έχει γίνει κατανομή των ακόλουθων θέσεων προσωπικού:

- 3 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού
- 2 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Ιατρών Γενικής Ιατρικής ή Παθολογίας
- 1 θέση κατηγορίας ΠΕ Ψυχολόγων
- 1 θέση κατηγορίας ΠΕ Κοινωνικών Λειτουργών
- 3 θέσεις κατηγορίας ΤΕ Κοινωνικών Λειτουργών
- 5 θέσεις κατηγορίας ΤΕ Νοσηλευτών
- 8 θέσεις κατηγορίας ΔΕ Διοικητικού – Λογιστικού
- 1 θέση κατηγορίας ΔΕ Τεχνικών Υδραυλικών
- 2 θέσεις κατηγορίας ΔΕ Οδηγών
- 1 θέση κατηγορίας ΔΕ Τεχνικών Ηλεκτρολόγων.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Το ΚΕ.Π.Υ. αποτελεί το περιβάλλον για τις διαδικασίες υποδοχής, εξακρίβωσης και καταγραφής όλων των παράνομα εισερχόμενων υπηκόων τρίτων χωρών και δεν αποτελούν κέντρα κράτησης. Οι παράνομα εισερχόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να παραμείνουν στα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής 15 ημέρες, όσο απαιτείται για να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες παραπομπής τους και σε κάθε περίπτωση μπορεί να αποχωρήσουν νωρίτερα αν ολοκληρωθούν οι απαιτούμενες διαδικασίες. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί η παραμονή τους να παραταθεί για άλλες δέκα ημέρες φτάνοντας τις 25 ημέρες συνολικά.

Η συνεργασία των ελληνικών αρχών με τους διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), καθώς και με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, έχει εξασφαλίσει ότι οι τεχνικές προδιαγραφές και γενικότερα η λειτουργία του ΚΕ.Π.Υ. πληροί το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και είναι σύμφωνη με το κοινοτικό κεκτημένο.

Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής των παράνομα εισερχόμενων υπηκόων τρίτων χωρών στο κέντρο παρέχονται υπηρεσίες διερμηνείας και είναι ελεύθερη η πρόσβαση σε πληροφορίες νομικής φύσης ενώ οι διαδικασίες πρώτης υποδοχής για τους διαμένοντες στο κέντρο περιλαμβάνουν:

- α) Πληροφόρηση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, ειδικά για τις διαδικασίες και τον τρόπο υποβολής αιτήματος διεθνούς προστασίας - UNHCR
- β) Την εξακρίβωση της ταυτότητας και εθνικότητάς τους - ΕΛ.ΑΣ.
- γ) Την καταγραφή τους σε εθνική βάση δεδομένων - Υ.Π.Υ.
- δ) Τον ιατρικό έλεγχο και την παροχή κάθε απαιτούμενης ιατρικής βοήθειας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης - Ιατρική Παρέμβαση
- ε) Ειδική φροντίδα για όσους ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (ασυνόδευτοι ανήλικοι, έγκυες, μονογονεϊκές οικογένειες με μικρά παιδιά, θύματα βασανιστηρίων, θύματα εμπορίας ανθρώπων, υπερήλικες κ.α.)

Η παραμονή των παράνομων μεταναστών στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής διαρκεί κατά μέσο όρο 12 ημέρες. Κατά κανόνα πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως μονογονεϊκές οικογένειες, ασυνόδευτοι ανήλικοι, υπερήλικες, θύματα βασανιστηρίων, θύματα εμπορίας ανθρώπων και άτομα με ειδικές ανάγκες ή πάσχοντα από ανίατες ασθένειες αποχωρούν σε βραχύτερο διάστημα από το ΚΕ.Π.Υ., εφόσον ολοκληρωθούν οι διαδικασίες πρώτης υποδοχής και τους παρασχεθούν όλες οι απαραίτητες υπηρεσίες υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Αναλόγως με την κατηγορία ευάλωτης ομάδας στην οποία ανήκει το κάθε πρόσωπο, προωθείται σχετικά, είτε σε αρμόζουσα δομή φιλοξενίας μέσω του δικτύου του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), είτε σε δημόσια νοσοκομεία εφόσον κρίνεται αναγκαία η περίθαλψη, είτε σε αντίστοιχη κατά περίπτωση μονάδα/υπηρεσία στήριξης/ή και φιλοξενίας (κρατική ή εποπτευόμενη μεν από το κράτος αλλά υπό τη διαχείριση φορέα της κοινωνίας των πολιτών). Οι αλλοδαποί που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες διαχωρίζονται και διαμένουν σε ξεχωριστή πτέρυγα για λόγους ασφαλείας, όπως επίσης γίνεται διαχωρισμός οικογενειών από ενήλικες άντρες κλπ.

Οι παράνομοι μετανάστες αποχωρούν από το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής με παραπεμπτικό σημείωμα του επικεφαλής του ΚΕ.Π.Υ. προς την Ελληνική Αστυνομία, η οποία έχει και την ευθύνη για την περαιτέρω διαχείριση αυτών.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Κινητές Μονάδες (Κ.Μ.) Πρώτης Υποδοχής

Με την υπ' αρ. 11.1/1460 (ΦΕΚ Β' 1066/29-04-2013) Υπουργική απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη συστήθηκαν δύο Κινητές Μονάδες Α' και Β' οι οποίες άρχισαν να λειτουργούν από την 1η Ιουλίου 2013 σε ανακαινισμένες εγκαταστάσεις Κέντρων Ταυτοποίησης της Ελληνικής Αστυνομίας στη Σάμο και στη Χίο. Η Κινητή Μονάδα της Χίου μεταφέρθηκε στη Λέσβο τον Οκτώβριο του 2013 λόγω της αύξησης των μικτών μεταναστευτικών ροών στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής έλαβε όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την απρόσκοπτη λειτουργία των δύο Κινητών Μονάδων τηρώντας όλες τις αρχές λειτουργίας τους και τις νομικές της δεσμεύσεις.

Για την στελέχωση των Κινητών Μονάδων έχουν ήδη γίνει οι απαραίτητες ενέργειες αλλά λόγω των χρονοβόρων διαδικασιών του δημοσίου και τις ιδιαίτερες πιέσεις στα νησιά του Βορείου Αιγαίου, η λύση που επιλέχθηκε συνδυάζει τη συνεργασία με ΜΚΟ και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, με την καλύτερη δυνατή χρήση του υπάρχοντος προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής.

Σε ό,τι αφορά στην υποδομή και στον εξοπλισμό, οι δύο Κινητές Μονάδες είναι έτοιμες και σε πλήρη λειτουργία και οι διαδικασίες πρώτης υποδοχής διεξάγονται με γρήγορο κι αποτελεσματικό τρόπο ώστε να είναι εφικτή η άμεση παραπομπή των υπηκόων τρίτων χωρών που διαχειρίζονται από αυτές.

Οι δύο Κινητές Μονάδες λειτουργούν με υπαλλήλους από την Κεντρική Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής που αποστέλλονται στα νησιά ώστε να τις στελεχώσουν και να αναλάβουν όλες τις δραστηριότητες που αφορούν στις διοικητικές διαδικασίες και την άσκηση κρατικής εξουσίας. Η αποστολή αυτή δεν έχει μόνιμο χαρακτήρα αλλά θα συνεχιστεί για όσο διάστημα χρειαστεί ώστε να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες πρόσληψης και εκπαίδευσης του νέου προσωπικού.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει αναλάβει το έργο της ενημέρωσης των νεοεισερχομένων σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, κυρίως σ' ό,τι αφορά σε αιτήματα για διεθνή προστασία και τη διανομή πληροφοριακού έντυπου υλικού σε δέκα διαφορετικές γλώσσες. Εκπρόσωπος του ΔΟΜ (Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης) είναι παρών για την παροχή πληροφόρησης σχετικά με εθελούσιες επιστροφές και για την διευκόλυνση των διαδικασιών γι' αυτούς που ενδιαφέρονται να επιστρέψουν στη χώρα τους.

Η διερμηνεία παρέχεται όπως και στο ΚΕ.Π.Υ. από τη ΜΚΟ Μετάδραση με χρηματοδότηση από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των οποίων τη διαχείριση έχει αναλάβει η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Όταν υφίσταται ανάγκη για μια ιδιαίτερη γλώσσα για την οποία διερμηνέας υπάρχει μόνο στην έδρα της ΜΚΟ, η διερμηνεία γίνεται μέσω συσκευών τηλε-διάσκεψης που είναι διαθέσιμες στις δύο Κινητές Μονάδες.

Ο ιατρικός έλεγχος και η ψυχοκοινωνική υποστήριξη παρέχονται από ΜΚΟ (Γιατροί του Κόσμου στη Λέσβο και Ιατρική Παρέμβαση στη Σάμο) με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αυτές είναι υπεύθυνες για όλες τις ιατρικές εξετάσεις και την παροχή βασικής ιατρικής βοήθειας, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, για τις παραπομπές σε τοπικά νοσοκομεία καθώς και για τον εντοπισμό των ευάλωτων ατόμων μαζί το υπόλοιπο προσωπικό των Κινητών Μονάδων.

Η Ελληνική Αστυνομία έχει αναλάβει τις διαδικασίες της εξακρίβωσης ταυτότητας και υπηκοότητας καθώς και τη δακτυλοσκόπηση και είναι υπεύθυνη για τις λειτουργικές ανάγκες του Κέντρου.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Ανοιχτές Δομές Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο και Ευάλωτων Ομάδων

Κατά το έτος 2013, εκχωρήθηκε στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής βάσει του άρθρου 8 Α του Ν.3907/ 2011, (όπως τροποποιήθηκε με την παρ.3 του άρθρου 110 του ν.4172/2013), η δυνατότητα να ιδρύει και να λειτουργεί Δομές Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως αυτές ορίζονται στη παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 3907/2011 - ασυνόδευτοι ανήλικοι, άτομα με αναπηρία ή που πάσχουν από ανίατη ασθένεια, υπερήλικες, γυναίκες σε κύηση ή λοχεία, μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, θύματα βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλης σοβαρής μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης και θύματα trafficking.

Παράλληλα, με την ανωτέρω διάταξη αναγνωρίστηκε στο νέο τμήμα Δομών Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και ευάλωτων ομάδων που συστάθηκε, η αρμοδιότητα της μελέτης, κατάρτισης, υλοποίησης και παρακολούθησης προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας και οικονομικής στήριξης αιτούντων άσυλο ή υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.

Το Τμήμα Δομών Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και ευάλωτων ομάδων της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής πραγματοποίησε τον σχεδιασμό των ακόλουθων επτά δομών φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο και Ευάλωτων Ομάδων, τις οποίες επρόκειτο να λειτουργήσει η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής κατά το έτος 2014:

- Ανοικτή Δομή Φιλοξενίας για Αιτούντες Εθελούσιες Επιστροφής (σε συνεργασία με τον ΔΟΜ και την ΥΔΕΑΠ)
- Ανοικτή Δομή Φιλοξενίας Μονογονεϊκών Οικογενειών στο Ίλιον Αττικής
- Ανοικτή Δομή Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Σπάρτης
- Ανοικτή Δομή Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Πεντέλης
- Ανοικτή Δομή Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο Σκαρμαγκαά
- Ανοικτή Δομή Φιλοξενίας Οικογενειών Αιτούντων Άσυλο Αγίας Βαρβάρας Αττικής
- Ανοικτή Δομή Φιλοξενίας Οικογενειών Αιτούντων Άσυλο Ροδόπολης Σερρών

2.9.5 Συνεργασία με Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς Οργανισμούς

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (ΥΑ)

Στο πλαίσιο του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ της ΥΑ και του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη για την υλοποίηση του Έργου «Ενδυνάμωση του πλαισίου πρώτης υποδοχής μικτών μεταναστευτικών ομάδων που εισέρχονται στην περιοχή του Έβρου και στα νησιά του Αιγαίου», που συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων, κατά τη διάρκεια των διαδικασιών πρώτης υποδοχής, οι υπηρεσίες ενημέρωσης των Υπηκόων Τρίτων χωρών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους παρέχονται από κλιμάκια της Ύπατης Αρμοστείας. Ειδικότερα, κλιμάκια της ΥΑ συνδράμουν στο έργο της Πρώτης Υποδοχής στις Κινητές Μονάδες Α' και Β' καθώς και στα ΚΕ.Π.Υ. Φυλακίου και Λέσβου, ενημερώνοντας τους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τις δυνατότητες και προϋποθέσεις παροχής διεθνούς προστασίας, για θέματα ευαλωτότητας καθώς και για ότι προβλέπει η ελληνική νομοθεσία αναφορικά με το καθεστώς διαχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών.

Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO)

Είναι ο οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου. Ιδρύθηκε με σκοπό την ενίσχυση της πρακτικής συνεργασίας σε θέματα ασύλου και την αρωγή προς τα κράτη μέλη ώστε να

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

εκπληρώσουν τις ευρωπαϊκές και τις διεθνείς υποχρεώσεις τους για παροχή προστασίας σε ανθρώπους που έχουν ανάγκη.

Το EASO λειτουργεί ως κέντρο εμπειρογνωμοσύνης σε θέματα ασύλου και παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη των οποίων τα συστήματα ασύλου και υποδοχής βρίσκονται υπό ιδιαίτερη πίεση, όπως η Ελλάδα.

Τέλος με την συνδρομή του σχεδιάστηκαν τα Επιχειρησιακά Σχέδια I & II για την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής τα οποία υλοποιούνται με τη βοήθεια των Ομάδων Υποστήριξης (Asylum Support Teams). Το EASO συνέχισε τη παροχή τεχνικής και λειτουργικής υποστήριξης με αυτές τις ομάδες μέχρι και το τέλος του 2014 βάσει της συμφωνίας που υπογράφηκε μεταξύ του EASO και του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)

Ο ΔΟΜ σε όλη την περίοδο του έτους εκπροσωπείται με στελέχη του στα Κέντρα όπου λειτουργούν οι Κινητές Μονάδες Α' και Β' καθώς και στα ΚΕ.Π.Υ. Φυλακίου και Λέσβου, προκειμένου για την υλοποίηση του Προγράμματος εθελούσιας επιστροφής υπηκόων τρίτων χωρών και επανένταξης στη χώρα καταγωγής τους. Ο εκπρόσωπος του ΔΟΜ ενημερώνει τους υπηκόους τρίτων χωρών για τις δυνατότητες αξιοποίησης των παροχών και πλεονεκτημάτων του προγράμματος.

2.9.6 Συνεργασία με Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών

Σύσταση Μητρώου Φορέων Κοινωνίας των Πολιτών

Προκειμένου να συσταθεί Μητρώο Φορέων Κοινωνίας των Πολιτών πρόθυμων να συνδράμουν στο έργο των ΚΕ.Π.Υ. και των Κινητών Μονάδων τηρήθηκε η προβλεπόμενη, νόμιμη διαδικασία: έκδοση απόφασης έναρξης μητρώου, έκδοση πρόσκλησης σε φορείς της κοινωνίας των πολιτών για ένταξη στο μητρώο, έκδοση αποφάσεων ένταξης των επιλεγμένων φορέων στο μητρώο. Η ανταπόκριση φορέων της κοινωνίας των πολιτών υπήρξε θετική και κατόπιν της σχετικής αξιολόγησης ενεγράφησαν στο Μητρώο δέκα (10) Φορείς Κοινωνίας των Πολιτών (ΜΚΟ), η προηγούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία των οποίων ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής. Η ΥΠΥ συνεργάζεται με τις οργανώσεις: «Γιατροί του Κόσμου», «Med.In – Ιατρική Παρέμβαση» και «Μετάδραση». Οι δύο πρώτες δραστηριοποιούνται στα ΚΕ.Π.Υ. και στις Κινητές Μονάδες Α' και Β', παρέχοντας υπηρεσίες ιατρικής φροντίδας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Η «Μετάδραση» παρέχει υπηρεσίες διαπολιτισμικής διερμηνείας σε όλες τις διαδικασίες πρώτης υποδοχής.

Σύσταση Μητρώου Διερμηνέων

Για τη σύσταση του μητρώου διερμηνέων τηρήθηκε η νόμιμη διαδικασία που προβλέπει την έκδοση απόφασης για τη δημιουργία του, την έκδοση της σχετικής πρόσκλησης σε διερμηνείς για ένταξή τους στο μητρώο και την συνακόλουθη έκδοση αποφάσεων ένταξης διερμηνέων στο μητρώο αυτό. Ενθαρρυντικό στοιχείο αποτέλεσε η ικανοποιητική εκδήλωση ενδιαφέροντος από διερμηνείς για την ένταξή τους στο μητρώο, οι οποίοι καλύπτουν και τη πλειονότητα των γλωσσών που ομιλούν οι παράνομα εισερχόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών στην Ελλάδα.

Συνολικά ενεγράφησαν 62 διερμηνείς οι οποίοι πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις (πιστοποίηση γνώσης ελληνικής γλώσσας και έγγραφα που πιστοποιούν γνώση και εμπειρία στη διερμηνεία). Η ΥΠΥ δεν έχει συνάψει συνεργασία με κανέναν από τους εγγεγραμμένους στο Μητρώο καθώς η διαπολιτισμική διερμηνεία καλύπτεται από την ΜΚΟ «Μετάδραση».

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

2.9.7 Βασικά Προβλήματα

Τα βασικότερα και μόνιμα προβλήματα της ΥΠΥ είναι η υπερπληρότητα των κέντρων υποδοχής λόγω της ραγδαίας αύξησης της ροής των μεταναστών, η έλλειψη προσωπικού και η κάλυψη της χρηματοδότησής της.

Επίσης σοβαρό ζήτημα συνιστά η εκτίμηση της ανηλικότητας των παιδιών μεταναστών που φθάνουν ασυνόδευτα στη χώρα και η κράτησή τους, καθώς παρουσιάζουν αγχώδεις και συναισθηματικές διαταραχές, κρίσεις πανικού, αυτοκαταστροφικές ενίοτε συμπεριφορές, αλλά και κεφαλαλγίες, δερματολογικά και άλλα προβλήματα. Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, υπάρχει μεγάλος αριθμός παιδιών που αντί να παραπέμπονται στις δομές της ΥΠΥ, μεταφέρονται από την ΕΛΑΣ σε Κέντρα Κράτησης, με ειδική αναφορά σε 100 παιδιά που μεταφέρθηκαν από τη Μυτιλήνη στο Κέντρο Κράτησης της Αμυγδαλέζας. Λόγω του χάσματος που υπάρχει ανάμεσα στη θεσμοθέτηση και την υλοποίησή της, τα παιδιά παραπέμπονται σαν ενήλικοι στα Κέντρα Κράτησης, διότι δεν έχουν περάσει από την Πρώτη Υποδοχή.

2.10 Υφιστάμενη Κατάσταση Ρομά στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η ανάγκη αντιμετώπισης των προβλημάτων με τα οποία είναι αντιμέτωποι οι τσιγγάνοι οδήγησαν την Ελληνική Πολιτεία το 2001 στην υιοθέτηση του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης (ΟΠΔ) για την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων τσιγγάνων με περίοδο εφαρμογής τα έτη 2002-2008.

Στόχο του ΟΠΔ αποτέλεσε η εφαρμογή στεγαστικής πολιτικής για τους Έλληνες Τσιγγάνους, σε συνδυασμό με ενέργειες που θα υποστήριζαν και θα προωθούσαν την κοινωνική τους ένταξη (κατάρτιση, εκπαίδευση, προώθηση στην απασχόληση, παροχή υπηρεσιών υγείας, πολιτισμού και αθλητισμού). Το ΟΠΔ προέβλεπε την οργάνωση των παρεμβάσεων σε δύο Άξονες: Υποδομές και Υπηρεσίες που υλοποιήθηκαν σε δύο φάσεις (Α' φάση 2002-2004, Β' Φάση 2004-2008). Την υλοποίηση του Άξονα των Υποδομών ανέλαβε το ΥΠΕΣ με δράσεις και έργα που αφορούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ελλήνων τσιγγάνων.

Ειδικότερα για τον άξονα των υποδομών προβλεπόταν η υλοποίηση έργων και δράσεων προϋπολογισμού 176,083 εκατ. € (από Εθνικούς πόρους και το ΕΠΠΕΡ). Στο πλαίσιο του άξονα αυτού χρηματοδοτήθηκαν οι ΟΤΑ της χώρας για την κατασκευή υποδομών στέγασης (κατοικιών, έργων βασικής υποδομής και εγκατάστασης λυομένων, δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροφωτισμού, ασφαλτόστρωσης), την κατασκευή κοινωνικών υποδομών (βάσεις για ιατροκοινωνικά κέντρα και για σπίτια πολιτισμού), την εκτέλεση έργων ανάπλασης για τη δημιουργία παιδικών χαρών σε υφιστάμενους ή νέους οικισμούς και για την αγορά γης για την εκτέλεση των ανωτέρω έργων. Αντίστοιχα, στον Άξονα των Υπηρεσιών υλοποιήθηκαν δράσεις στους τομείς της υγείας, της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και του αθλητισμού από τα συναρμόδια Υπουργεία.

Την τυπική περίοδο εφαρμογής του ΟΠΔ (2002-2008), οι εντάξεις έργων και δράσεων ανήλθαν στα 90,7 εκατ. € και αφορούν σε 96 ΟΤΑ, ενώ συνολικά έως το 2009 εντάχθηκαν έργα προϋπολογισμού 100,04 εκατ.€, μεταξύ των οποίων και στη Λέσβο.

Σύμφωνα με στοιχεία του «Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» (Μάρτιος 2015) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, το οποίο εκπονείται από την Μ.Ο.Δ. Α.Ε. σε συνεργασία με την ΕΔΑ ΠΒΑ, ο **συνολικός πληθυσμός των Ρομά** στην Περιφέρεια φαίνεται να ξεπερνά τα **820 άτομα**, τα οποία είναι μόνιμα εγκατεστημένα στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες κατά την περίοδο καταγραφής (Α' δίμηνο 2015).

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή στην **Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου** διαμορφώνεται σε **460 άτομα** (σε αυτή την καταγραφή έχει υπολογιστεί ο πληθυσμός τόσο σε αστικές όσο και ημιαστικές περιοχές στο Δήμο Λέσβου). Η πλειονότητα των Ρομά είναι κυρίως εγκατεστημένοι σε οικισμούς - καταυλισμούς στις περιοχές Παππάδο στη Γέρα (171 άτομα), Παγανή (128 άτομα), και διασκορπισμένοι στον ιστό των πόλεων της Μυτιλήνης, της Καλλονής και άλλων χωριών του νησιού.

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Λήμνου** ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή αναφέρεται στην περιοχή Αγ. Τριάδας και διαμορφώνεται σε **50 άτομα** περίπου.

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Χίου** ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή αναφέρεται σε τρεις περιοχές: στην πόλη και στην περιοχή Αγ. Βασιλείου και διαμορφώνεται σε **210 άτομα** περίπου. Από αυτούς η συντριπτική πλειοψηφία είναι εγκατεστημένοι σε κατοικίες στο Βαρβάσι (100 άτομα), και οι υπόλοιποι στα Θυμιανά και σε πρόχειρα καταλύματα στις περιοχές Χαλκειός, στο Μυρσινίδι.

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Σάμου** ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή αναφέρεται σε δύο περιοχές: στην πόλη και στην περιοχή Φουρνιώτικο ρέμα στο Καρλόβασι και διαμορφώνεται σε 100 άτομα περίπου. Από αυτούς η συντριπτική πλειοψηφία είναι εγκατεστημένοι σε πρόχειρα καταλύματα στο Φουρνιώτικο ρέμα (50 άτομα) στο Καρλόβασι.

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Ικαρίας** ο πληθυσμός τους με βάση την καταγραφή αναφέρεται στην περιοχή διαμορφώνεται σε **15 άτομα** περίπου.

Ειδικότερα, **οι Ρομά της Περιφέρειας αντιμετωπίζουν σημαντικότερα προβλήματα στέγασης**, καθώς ο μεγαλύτερος όγκος τους κατοικεί σε καταυλισμούς που εντοπίζονται σε καταπατημένες περιοχές κυρίως. Παρά τις όποιες προσπάθειες για ανεύρεση χώρου μετεγκατάστασης και τη δημιουργία ανάλογων δράσεων που έγιναν την παρελθούσα προγραμματική περίοδο, η παρέμβαση όπου επιχειρήθηκε, δεν τελεσφόρησε, κυρίως εξαιτίας της έντονης αντίδρασης των κατοίκων των γειτονικών προτεινόμενων περιοχών, αδιαφορίας των ιδίων των Ρομά, συνταγματικών επιταγών (χαρακτήρας δασικών εκτάσεων), θεσμικών νομοθετικών προβλημάτων (αριθ. 13 Ν. 1734/1987 «περί παραχώρησης δασικών εκτάσεων», οδηγία 2000/43/ΕΚ «περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής»).

Οι μόνες επιτυχημένες ενέργειες οργανωμένης μετεγκατάστασης την προηγούμενη δεκαετία έγιναν στη Χίο, στη θέση «Βαρβάσι», κατά βάση λόγω ουσιαστικής αποδοχής του σχεδίου από τους ίδιους τους ρομά που κατοικούσαν σε πρόχειρα καταλύματα στη θέση «Ποταμός», αλλά και από τους λοιπούς κατοίκους της περιοχής που διέθεσαν οικίες στους ωφελούμενους με τη μορφή της «Επιδότησης ενοικίου», δράση που υλοποιήθηκε με ευθύνη και πόρους του Δήμου Χίου. Αντίθετα, ανάλογη ενέργεια δημιουργίας οργανωμένης εγκατάστασης και υποδοχής ρομά, στην περιοχή Παγανή Λέσβου, παρά το γεγονός της παραχώρησης προκάτ οικίσκων στους ωφελούμενους (κάλυψη στεγαστικών αναγκών), με την πάροδο των χρόνων δείχνει αδόκιμη στην κατεύθυνση της κοινωνικής ενσωμάτωσής τους στην τοπική κοινωνία με ολική μαθητική διαρροή λόγω αδυναμίας πρόσβασης στο σχολείο (απόσταση) και σε δομές υγείας με άμεσο επακόλουθο τη «γκετοποίηση». Στον προβληματισμό για την αποτελεσματικότητα των δράσεων θα πρέπει να αναφερθούν: α) οι ελλείψεις στοιχειωδών έργων υποδομής (ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροδότησης) που καθιστούν τους τόπους διαμονής (ως επί το πλείστον καταυλισμούς) χώρους ακατάλληλους για τη διαβίωση των ανθρώπων και εστίες πιθανής μόλυνσης για τις γύρω περιοχές και επικίνδυνους για τη δημόσια ασφάλεια, β) τα περιβαλλοντικά προβλήματα που δημιουργούνται από το κάψιμο των καλωδίων στον καταυλισμό και την ανεξέλεγκτη

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

απόθεση σκουπιδιών, γ) τα αυξανόμενα κρούσματα εγκληματικότητας και παραβατικότητας, εστιασμένα στις κλοπές, σωματικές βλάβες, της πορνείας κι επαιτείας ανηλίκων εξαιτίας της ανέχειας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Αστυνομίας, σημαντικό ποσοστό εγκληματικότητας (60 % των κλοπών) αποδίδεται σε Ρομά, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί αύξηση διακίνησης και χρήσης ναρκωτικών. Η εγκληματικότητα εμφανίζεται αναλογικά, σε όλους τους καταυλισμούς και η διαβίωση με μη Ρομά κατοίκους παρουσιάζει συχνά προβλήματα. Κύρια αιτία της εγκληματικότητας είναι η ανεργία, δεδομένου ότι τα παραδοσιακά επαγγέλματα των Ρομά φθίνουν, ενώ η φθηνή προσφορά εργασίας από τους αλλοδαπούς έχει μειώσει το ποσοστό των Ρομά που απασχολούνται σε αγροτικές εργασίες. Πολλοί Ρομά ασχολούνται με εμπόριο μετάλλων. Δεν υπάρχει οργανωμένη επαιτεία και πορνεία. Συχνά είναι τα φαινόμενα κλοπής ρεύματος από το δίκτυο της ΔΕΗ. Το ρεύμα, εκτός των άλλων, το χρησιμοποιούν και ως προστασία από τα ποντίκια.

Σύμφωνα πάλι, με τους εκπροσώπους της Αστυνομίας, το 10 % περίπου του πληθυσμού δεν διαθέτει ταυτότητα, δεν έχει εκπληρώσει στρατιωτικές υποχρεώσεις και δεν δηλώνει αλλαγές της αστικής του κατάστασης. Ειδικά αποφεύγουν να δηλώσουν τους γάμους, με σκοπό να εισπράττουν τα προνοιακά επιδόματα για τις ανύπαντρες μητέρες. Πολλές μεγάλες οικογένειες Ρομά, επιλέγουν την ενδογαμία - αιμομιξία, εξαιτίας της εχθρότητας που υπάρχει με άλλες ομάδες. Το 90% των Ρομά είναι αναλφάβητοι, ωστόσο, όταν υπογράφουν κατά τις συναλλαγές τους με την αστυνομία, θεωρούνται εγγράμματοι. Τα περισσότερα παιδιά δεν φοιτούν συστηματικά στο σχολείο.

Οι οικισμοί έχουν αναπτυχθεί περι-αστικά των πόλεων, ως επί το πλείστον, στις παρυφές των αστικών και ημιαστικών κέντρων. Στην Περιφέρεια βρίσκονται δεκαπέντε (15) οργανωμένοι και μη οικισμοί / καταυλισμοί και συνοικισμοί Ρομά. Οι οικισμοί στην πλειοψηφία τους έχουν χαρακτήρα μόνιμης εγκατάστασης παρά τα προβλήματα ιδιοκτησίας και αυθαίρετης δόμησης και υφίστανται συνήθως άνω των δέκα (10) ετών. Με κριτήριο την κινητικότητα τους στον χώρο, οι Ρομά της περιοχής, διακρίνονται σε εδραιωμένους και περιοδικά μετακινούμενους. Οι μετακινήσεις συνήθως, αφορούν την εποχική απασχόληση σε αγροτικές εργασίες από άλλες περιοχές της χώρας και συχνά την μετακίνηση από μεγάλα αστικά κέντρα, κυρίως την Αθήνα, πάντα όμως με έντονη την αναφορά στον τόπο καταγωγής και τη συχνότατη επιστροφή σε αυτόν με κάθε ευκαιρία.

Η τυπική εικόνα ενός εδραιωμένου οικισμού (π.χ. Παγανή Λέσβου) δε διαφέρει από αυτήν μιας επαρχιακής κωμόπολης, η οποία παρουσιάζεται με ανεπτυγμένο κέντρο και υποβαθμισμένη περιφέρεια. Παρατηρούνται επίσης εσωτερικές διακρίσεις ανάλογα με την απόσταση της κατοικίας από το κέντρο. Οι μετακινούμενες οικογένειες που εγκαθίστανται περιστασιακά στις παρυφές των οικισμών σε πρόχειρους καταυλισμούς, αποτελούν μικρή μειοψηφία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σε σχέση με τους μόνιμα εγκατεστημένους. Συνήθως οι μετακινούμενοι πληθυσμοί είναι συγγενείς και διαμένουν περιοδικά σε καταλύματα δίπλα σε αυτά των μόνιμων που είναι και δημότες της περιοχής αναφοράς. Διαβιών δίχως καμία βασική υποδομή, είναι εντελώς αποκομμένοι από τους μόνιμους κατοίκους, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις εκδιώκονται. Σε αρκετούς οικισμούς παρουσιάστηκαν μικρές κοινωνικές εντάσεις με αφορμή κρούσματα βίας (κλοπές, επαιτεία κλπ.) που έχουν οδηγήσει μέρος του τοπικού πληθυσμού των Ρομά σε απομόνωση και σε αδυναμία κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Στους οικισμούς οι οποίοι ενσωματώνονται στον ιστό ημιαστικών περιοχών (π.χ. Λέσβος), παρά τα προβλήματα κοινωνικής απομόνωσης που δηλώνονται, δεν εμφανίζεται έντονη

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

εικόνα υποβάθμισης ή απειλής της δημόσιας υγείας, ούτε είναι αξιοσημείωτη η διαφορά του επιπέδου διαβίωσης.

Αντίθετα οι οικισμοί με τα μεγαλύτερα προβλήματα εντοπίζονται στις παρυφές των εδραιωμένων οικισμών και των μεγάλων πληθυσμιακών συγκεντρώσεων. Τα προβλήματα εντείνονται λόγω της μεγάλης συγκέντρωσης πληθυσμού σε ελάχιστο χώρο, του οποίου η κάλυψη πλησιάζει το 100%. Τα συνηθέστερα προβλήματα που εντοπίζονται σε αυτούς τους οικισμούς είναι:

- απουσία τίτλων ιδιοκτησίας στην πλειοψηφία των περιπτώσεων
- έλλειψη ρυμοτομικού σχεδίου
- έλλειψη αποχετευτικού δικτύου ακαθάρτων και η χρησιμοποίηση του δικτύου όμβριων για την εξυπηρέτησή του, όπου αυτό υπάρχει
- κακή έως ανύπαρκτη οδοποιία και πεζοδρόμηση
- ανεπαρκής ηλεκτροφωτισμός δημόσιων χώρων
- ανυπαρξία ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων και συσσώρευση απορριμμάτων στους ελάχιστους υπάρχοντες, λόγω μη συνεχούς αποκομιδής τους
- αδυναμία καθορισμού του δημόσιου χώρου και ως εκ τούτου πλήρης σύγχυση όσον αφορά τη διαχείριση ή και την προστασία του
- απουσία δημόσιας συγκοινωνίας για την πρόσβαση στον οικισμό.

Αναφορικά με την κατάσταση των περιοχών παρατηρείται, ότι όσο παλαιότερος είναι ένας οικισμός, τόσο περισσότερο περιφρουρείται από τους κατοίκους ο δημόσιος χώρος και καλλωπίζεται. Παρά τις τεράστιες δυσκολίες που συνεπάγεται η συγκατοίκηση πολλών οικογενειών σε ελάχιστα τετραγωνικά μέτρα, την άναρχη δόμηση και τον μεγάλο αριθμό οικίσκων, προσπαθούν στο μέτρο των δυνατοτήτων τους να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης τους.

Η κοινωνική και οικονομική κατάσταση τους, καθώς και ο βαθμός ένταξης αλλά και οι συνθήκες εστίασης και υποδομών στους οικισμούς, παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ τους. Στα αστικά κέντρα, όπως η Μυτιλήνη και Καλλονή, διάσπαρτοι οικισμοί στη Λέσβο (Αγ. Παρασκευή, Αρίσβη, Κεράμι κλπ), η Σάμος (πόλη), φαίνεται η κατάστασή τους να είναι καλύτερη τόσο από άποψη υποδομών, όσο και στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Σαφώς βελτιωμένη, παρουσιάζεται η εικόνα των Ρομά που διαβιούν στη Χίο (Βαρβάσι), όπου η κοινωνική ενσωμάτωση έχει επιτευχθεί με μεγαλύτερη ένταση και το βιοτικό τους επίπεδο είναι καλύτερο. Αντιθέτως, ως πολύ άσχημη χαρακτηρίζεται η εικόνα των οικισμών της Σάμου, ειδικά στη θέση Φουρνιώτικο ρέμα στο Καρλόβασι, ο οικισμός/καταυλισμός έχει χαρακτηριστικά τριτοκοσμικής περιοχής –διαμονή σε περιοχή που αντιμετωπίζει πλημμυρικά φαινόμενα και ανεξέλεγκτη χωματερή. Ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται στη δημοτική ενότητα Παππάδου Γέρας στη Λέσβο, στην Παγανή, αλλά και στο Μερσυνίδι της Χίου, και απλά ανεκτή στο Χαλκειό της ίδιας ΠΕ. Τα προβλήματα σ' αυτές τις περιοχές εστιάζονται τόσο στην εκπαίδευση, όσο και στις υποδομές κατοικίας, φωτισμού, ύδρευσης – αποχέτευσης, αλλά και στην παρεχόμενη υγειονομική περίθαλψη. Η εντεινόμενη φτωχοποίηση σε αυτούς τους οικισμούς δημιουργεί φαινόμενα παθογένειας, όπως η ενδοοικογενειακή βία, η επαιτεία, η παιδική εκμετάλλευση και η αποκλίνουσα συμπεριφορά. Πρόδηλη είναι επίσης η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Η οικονομική δραστηριότητα των Ρομά στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου εντοπίζεται κυρίως στον χώρο του λιανικού εμπορίου, είναι κυρίως μικροπωλητές και συλλέκτες ανακυκλούμενων υλικών, ενώ μια μικρή μερίδα στη Λήμνο ασχολείται και με τη γεωργία και τα κηπευτικά προϊόντα

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

περιστασιακά. Επίσης υπάρχουν αρκετοί Ρομά από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Αλβανία που μεταβαίνουν στην περιοχή τους θερινούς μήνες.

Η καταγραφή και η ανάλυση των ποιοτικών στοιχείων, όπως παρατίθενται ακολούθως, δηλώνει ότι οι οικισμοί που βρίσκονταν στον αστικό ιστό των πόλεων και των κωμοπόλεων της Περιφέρειας, παρουσιάζουν καλύτερα χαρακτηριστικά και δείκτες κοινωνικής ένταξης και προσαρμογής, σε αντίθεση με τους πιο απομακρυσμένους οικισμούς.

Η «αδυναμία» ριζικής και μόνιμης λύσης μέχρι τώρα θα μπορούσε να οφείλεται στην άρνηση των πρώην Καποδιστριακών δήμων να αποδεχθούν τη χωροθέτηση σύγχρονων καταυλισμών στα πρώην διοικητικά όρια των δήμων τους και στη μετά Καλλικράτη περίοδο, στην άρνηση και στις δυναμικές αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών να αποδεχθούν τη δημιουργία παρόμοιας δομής πλησίον οικισμών, κτιριακών εγκαταστάσεων αλλά και καλλιεργημένων αγρών.

Η άρνηση της τοπικής κοινωνίας, η οποία όμως, σε πολλές περιπτώσεις διακατέχεται από πνεύμα αλληλεγγύης, φιλανθρωπίας και αλτρουισμού δεν είναι τυχαία, οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην ολοένα αυξανόμενη εγκληματικότητα σε αδικήματα κοινού ποινικού δικαίου, αλλά και παραβατικότητα σε θέματα που αφορούν τη ρύπανση του περιβάλλοντος και την εν γένει χωρίς μέτρο, έλλειψη κοινωνικότητας και σεβασμού της κείμενης νομοθεσίας εκ μέρους των τσιγγάνων.

2.11 Εμπλεκόμενοι Φορείς στην Αντιμετώπιση της Φτώχειας

Στη συνέχεια παρουσιάζονται όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα καταπολέμησης της φτώχειας, κατηγοριοποιημένοι ανά Δήμο – νησί.

2.11.1 Δήμος Λέσβου

Ο Δήμος Λέσβου είναι ο πιο πολυπληθής δήμος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, καθώς σε αυτόν κατοικεί το 43,38% (86.436 άτομα) του πληθυσμού της, εκ των οποίων 42.597 άνδρες και 43.839 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 43,4 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου αλλά και της Περιφέρειας είναι η Μυτιλήνη.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Ο Δήμος Λέσβου δέχεται έντονες μεταναστευτικές ροές, οι οποίες τη τελευταία διετία (2013 - 2014) υπερδιπλασιάστηκαν, με τους μετανάστες που συνελήφθησαν στο νησί για παράνομη είσοδο στη χώρα το 2014 να φτάνουν τα 12.187 άτομα. Παρά τη πρόσφατη έναρξη λειτουργίας του ΚΕ.Π.Υ. Λέσβου, δυναμικότητας 180 ατόμων και τη δραστηριοποίηση της Κινητής Μονάδας Β' Πρώτης Υποδοχής στο νησί, παρουσιάζονται δυσκολίες στην παροχή υπηρεσιών πρώτης υποδοχής των εισερχόμενων μεταναστών λόγω έλλειψης επαρκούς προσωπικού και φυσικά του μεγάλου αριθμού των μεταναστών.

Στο νησί της Λέσβου καταγράφονται και οι περισσότεροι ωφελούμενοι του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013. Παρόλο που από τους 10.551 αιτούντες οι ωφελούμενοι ήταν οι 5.999, θεωρούμε ότι ο αριθμός των αιτήσεων αντιπροσωπεύει τα άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης, καθώς οι περισσότεροι από τους απορριφθέντες ήταν ωφελούμενοι του προηγούμενου έτους που απορρίφθηκαν λόγω των νέων δυσμενέστερων εισοδηματικών κριτηρίων. Εκτιμάται ότι στη Λέσβο το 12,21% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

Κοινωνικές Δομές:

- Γενική Διεύθυνση Δημοσίας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου
- Μικτό Κέντρο Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ «Κυψέλη»

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας Δήμου Λέσβου
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός - Παράρτημα Μυτιλήνης
- Ελληνική Ομάδα Διάσωσης – Παράρτημα Λέσβου
- Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) Λέσβου
- Ηλιαχτίδα Α.Μ.Κ.Ε.
- Κέντρο Πρόληψης και Συμβουλευτικής κατά των Εξαρτήσεων Λέσβου «Πνοή»
- Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.ΘΕ.Α) Λέσβου
- Οργανισμός «Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης» Λέσβου
- «Ζαχάρειος» Πρότυπος Μονάδα Φροντίδας Ηλικιωμένων Αγ. Παρασκευής
- «Μιχαλέλειος» Οίκος Ευγηρίας στο Πλωμάρι Λέσβου
- Μονάδα Φροντίδας Ηλικιωμένων Μ.Κ. και Χρονίως Πασχόντων «Ο Άγιος Γεώργιος Μυτιλήνης»
- Ίδρυμα Κοινωνικής Προνοίας Αγιάσου «Η Θεομήτωρ»
- Σωματείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Βοήθεια για το Παιδί και τον Έφηβο - Help»
- Σύλλογος Νεφροπαθών Λέσβου
- Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών Πλωμαρίου
- Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Λέσβου
- Δημοτικό Γηροκομείο Μυτιλήνης
- Σύλλογος Καρκινοπαθών Λέσβου
- Ιερά Μητρόπολη Μυτιλήνης
- Σύνδεσμος Πολυτέκνων Λέσβου

2.11.2 Δήμος Χίου

Ο Δήμος Χίου είναι ο δεύτερος πολυπληθέστερος δήμος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, όπου κατοικεί το 25,79% (51.390 άτομα) του πληθυσμού της, εκ των οποίων 25.775 άνδρες και 25.615 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 42,3 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι η πόλη της Χίου.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Η Χίος αποτελεί κι αυτή Δήμο που δέχεται έντονες μεταναστευτικές ροές, οι οποίες τη τελευταία διετία (2013 - 2014) τριπλασιάστηκαν, με τους μετανάστες που συνελήφθησαν στο νησί για παράνομη είσοδο στη χώρα το 2014 να φτάνουν τα 6.518 άτομα. Παρά τη δραστηριοποίηση της Κινητής Μονάδας Β' Πρώτης Υποδοχής στο νησί, παρουσιάζονται δυσκολίες στην παροχή υπηρεσιών πρώτης υποδοχής των εισερχόμενων μεταναστών λόγω έλλειψης προσωπικού και του μεγάλου αριθμού των μεταναστών.

Στη Χίο καταγράφονται 1.685 ωφελούμενοι του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013, ενώ οι αιτούντες ήταν 2.622 άτομα. Θεωρούμε ότι ο αριθμός των αιτήσεων αντιπροσωπεύει τα άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης, καθώς οι περισσότεροι από τους απορριφθέντες ήταν ωφελούμενοι του προηγούμενου έτους που απορρίφθηκαν λόγω των νέων δυσμενέστερων εισοδηματικών κριτηρίων. Εκτιμάται ότι στη Χίο το 5,10% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

Κοινωνικές Δομές:

- Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας Δήμου Χίου
- Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Χίου

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Χίου
- Κέντρο Παιδιού και Εφήβου
- Παγκιακός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Κέντρο Στήριξης Αυτιστικών Ατόμων Χίου
- Σύλλογος Διαβητικών Χίου
- Σύλλογος Καρκινοπαθών Χίου «Ελπίζω»
- Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο Ιεράς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρών και Οινουσσών
- Κέντρο Εκπαίδευσης, Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία Χίου
- Κεντρικός Σύνδεσμος Πολυτέκνων Χίου - Σύλλογος Τριγενών Χίου «Η Παναγιά Νεαμονήτισσα»
- Γηροκομείο Χίου «ΖΩΡΖΗΣ ΜΙΧΑΛΗΝΟΣ»
- Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) «Συντροφιά»

2.11.3 Δήμος Σάμου

Ο Δήμος Σάμου είναι ένας από τους μεγάλους δήμους της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, όπου κατοικεί το 16,55% (32.977 άτομα) του πληθυσμού της, εκ των οποίων 16.978 άνδρες και 15.999 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 42,6 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι η πόλη της Σάμου.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Η Σάμος είναι ένας ακόμη Δήμος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που δέχεται έντονες μεταναστευτικές ροές, οι οποίες τη τελευταία διετία (2013 - 2014) υπερδιπλασιάστηκαν, με τους μετανάστες που συνελήφθησαν στο νησί για παράνομη είσοδο στη χώρα το 2014 να φτάνουν τα 7.633 άτομα. Παρά τη δραστηριοποίηση της Κινητής Μονάδας Α' Πρώτης Υποδοχής στο νησί, παρουσιάζονται δυσκολίες στην παροχή υπηρεσιών πρώτης υποδοχής των εισερχόμενων μεταναστών λόγω έλλειψης προσωπικού και του μεγάλου αριθμού των μεταναστών.

Στη Σάμο καταγράφονται 1.478 ωφελούμενοι του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013, ενώ οι αιτούντες ήταν 2.020 άτομα. Θεωρούμε ότι ο αριθμός των αιτήσεων αντιπροσωπεύει τα άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης, καθώς οι περισσότεροι από τους απορριφθέντες ήταν ωφελούμενοι του προηγούμενου έτους που απορρίφθηκαν λόγω των νέων δυσμενέστερων εισοδηματικών κριτηρίων. Εκτιμάται ότι στη Σάμο το 6,13% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

Κοινωνικές Δομές:

- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας «Φάρος»
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φίλων Ν. Μενεγάς «Ο Ίκαρος»
- Εκκλησιαστικό Γηροκομείο «Ευγηρίας Πρόνοια»
- Δημοτικό Γηροκομείο
- Κέντρο Εκπαίδευσης, Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία Σάμου
- Κέντρο Προσωρινής Διαμονής Προσφυγών
- Σύλλογος Πολυτέκνων Σάμου – Ικάριας και Φούρνων

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

2.11.4 Δήμος Λήμνου

Στον Δήμο Λήμνου κατοικεί το 8,53% (16.992 άτομα) του πληθυσμού της ΠΒΑ, εκ των οποίων 8.924 άνδρες και 8.068 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 41,4 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι η πόλη της Μύρινας.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Ο Δήμος Λήμνου αποτελεί τον δεύτερο δήμο της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με τους περισσότερους ωφελούμενους του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013. Παρόλο που από τους 3.998 αιτούντες οι ωφελούμενοι ήταν οι 2.532, θεωρούμε ότι ο αριθμός των αιτήσεων αντιπροσωπεύει τα άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης, καθώς οι περισσότεροι από τους απορριφθέντες ήταν ωφελούμενοι του προηγούμενου έτους που απορρίφθηκαν λόγω των νέων δυσμενέστερων εισοδηματικών κριτηρίων. Εκτιμάται ότι στη Λήμνο το 12,12% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

Κοινωνικές Δομές:

- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Λήμνου και Αγίου Ευστράτιου «Πολιόχνη»
- Σύλλογος Νεφροπαθών Λήμνου
- «Καλός Σαμαρείτης» Γηροκομείο του Σωματείου Αδελφότητας
- Ιερά Μητρόπολη Λήμνου και Αγίου Ευστράτιου
- Σύνδεσμος Πολυτέκνων Λήμνου

2.11.5 Δήμος Ικαρίας

Στον Δήμο Ικαρίας κατοικεί το 4,23% (8.423 άτομα) του πληθυσμού της ΠΒΑ, εκ των οποίων 4.220 άνδρες και 4.203 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 47,1 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι η κωμόπολη Άγιος Κήρυκος.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Στον Δήμο Ικαρίας, οι αιτούντες του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013 ήταν 1.282 άτομα, ενώ οι ωφελούμενοι 988. Θεωρώντας ότι ο αριθμός των αιτήσεων στο πρόγραμμα αντιπροσωπεύει τα άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης, εκτιμάται ότι στην Ικαρία το 15,22% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

Κοινωνικές Δομές:

- ΝΠΔΔ Δήμου Ικαρίας «ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΝΑΣ»

2.11.6 Δήμος Φούρνων Κορσεών

Στον Δήμο Φούρνων Κορσεών κατοικεί το 0,73% (1.459 άτομα) του πληθυσμού της ΠΒΑ, εκ των οποίων 722 άνδρες και 737 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 45,2 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι η κωμόπολη Φούρνοι.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Στον Δήμο Φούρνων Κορσεών, οι αιτούντες του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013 ήταν 368 άτομα, ενώ οι ωφελούμενοι 308. Θεωρώντας ότι ο αριθμός των αιτήσεων στο πρόγραμμα αντιπροσωπεύει τα άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης, εκτιμάται ότι στον Δήμο Φούρνων Κορσεών το 25,22% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

2.11.7 Δήμος Οινουσσών

Στον Δήμο Οινουσσών κατοικεί το 0,42% (826 άτομα) του πληθυσμού της ΠΒΑ, εκ των οποίων 421 άνδρες και 405 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 44 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι η κωμόπολη Φούρνοι.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Στον Δήμο Οινουσσών δεν καταγράφονται δράσεις του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013.

2.11.8 Δήμος Ψαρών

Στον Δήμο Ψαρών κατοικεί το 0,23% (458 άτομα) του πληθυσμού της ΠΒΑ, εκ των οποίων 217 άνδρες και 241 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 47,4 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι τα Ψαρά.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Στον Δήμο Ψαρών, οι αιτούντες του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013 ήταν 46 άτομα, ενώ οι ωφελούμενοι 32. Θεωρώντας ότι ο αριθμός των αιτήσεων στο πρόγραμμα αντιπροσωπεύει τα άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης, εκτιμάται ότι στον Δήμο Ψαρών το 10,04% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

2.11.9 Δήμος Αγίου Ευστρατίου

Στον Δήμο Αγίου Ευστρατίου κατοικεί το 0,14% (270 άτομα) του πληθυσμού της ΠΒΑ, εκ των οποίων 130 άνδρες και 140 γυναίκες, με μέση ηλικία τα 47,5 έτη (στοιχεία απογραφής 2011). Έδρα του Δήμου είναι ο οικισμός Αγίου Ευστρατίου.

Ανάγκες – Προβλήματα:

Στον Δήμο Αγίου Ευστρατίου, οι αιτούντες του προγράμματος δωρεάν διανομής τροφίμων για το έτος 2013 ήταν 56 άτομα, ενώ οι ωφελούμενοι 36. Θεωρώντας ότι ο αριθμός των αιτήσεων στο πρόγραμμα αντιπροσωπεύει τα άτομα που διαβιών σε φτώχεια, εκτιμάται ότι στον Δήμο Αγίου Ευστρατίου το 20,74% του πληθυσμού αποτελείται από άτομα με έλλειψη εισοδήματος διαβίωσης.

3 Διατύπωση Πυλώνων της Περιφερειακής Στρατηγικής

Στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται η διατύπωση των πυλώνων και των μέτρων της Περιφερειακής Στρατηγικής για Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη βάσει των Πυλώνων και Μέτρων της Εθνικής Στρατηγικής και του νομοσχεδίου για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης. Γίνεται η περιγραφή και εξειδίκευση των προτεραιοτήτων με αναφορά στις υφιστάμενες ανάγκες της περιφέρειας, η οριοθέτηση και τεκμηρίωση των απαιτούμενων παρεμβάσεων, η αποτύπωση των υφιστάμενων δομών που καλύπτουν με την λειτουργία τους τις κατηγορίες δράσεων των Μέτρων Πολιτικής και η παρουσίαση των προτεινόμενων δράσεων των κοινωνικών φορέων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

3.1 Πυλώνες

3.1.1 Πρώτος Πυλώνας: Καταπολέμηση της Φτώχειας

Ο πρώτος πυλώνας εστιάζει στην προστασία των ατόμων που βιώνουν συνθήκες ακραίας φτώχειας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, και είτε βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης (π.χ. άστεγοι) είτε αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές ανάγκες διαβίωσής τους. Η συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού αποτελεί ομάδα υψηλής προτεραιότητας, καθώς παρουσιάζει τον υψηλότερο βαθμό κινδύνου και την μεγαλύτερη ανάγκη υποστήριξης από τις υπάρχουσες υπηρεσίες σε περιόδους ύφεσης.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η διαμόρφωση του πυλώνα αυτού αντανακλά την ανάγκη για ολοκληρωμένη προσέγγιση των διαστάσεων της φτώχειας, με τις μορφές της σχετικής, της ακραίας και ειδικά της παιδικής φτώχειας.

Επιδιώκεται η πρόληψη, άρση και άμβλυση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού, όπως η αδυναμία κάλυψης των βασικών αναγκών διαβίωσης, η έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η ενεργειακή φτώχεια, η έλλειψη κατάλληλης στέγασης, γενικά η εξασφάλιση για κάθε άτομο χωρίς επαρκείς πόρους, ενός πλέγματος ανταποδοτικών και μη ανταποδοτικών παροχών που θα συνδυάζονται με κατάλληλες υπηρεσίες φροντίδας και ενεργοποίησης.

Επιδιώκεται η πρόληψη, άρση και άμβλυση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού, όπως η αδυναμία κάλυψης των βασικών αναγκών διαβίωσης, η έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η ενεργειακή φτώχεια, η έλλειψη κατάλληλης στέγασης, η έλλειψη δομών και υποδομών προσβάσιμων για τα άτομα με αναπηρία αλλά και για όλα τα εμποδιζόμενα άτομα που εξ αιτίας κάποιου ατυχήματος ή κάποιας βιολογικής μεταβολής ή διαφοροποίησης του κύκλου ζωής (τρίτη ηλικία) έχουν διαφορετικές ανάγκες. Άλλωστε η αναπηρία αποτελεί από μόνη της μια ειδική μορφή φτώχειας με την οικονομική και κοινωνική ένδεια που τη συνοδεύει και γενικά η εξασφάλιση για κάθε άτομο χωρίς επαρκείς πόρους, ενός πλέγματος ανταποδοτικών και μη ανταποδοτικών παροχών που θα συνδυάζονται με κατάλληλες υπηρεσίες φροντίδας και ενεργοποίησης.

3.1.2 Δεύτερος Πυλώνας: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες

Ο πυλώνας αυτός επικεντρώνεται στη διασφάλιση της πρόσβασης όλων σε βασικές Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Υγείας, σε Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Κοινωνικής Φροντίδας, στους θεσμούς της δικαιοσύνης, στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, στο σύστημα προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης, στο δομημένο περιβάλλον σε σχέση με τρεις βασικές μορφές ανθρώπινης δραστηριότητας:

α) διακίνηση, β) επικοινωνία, γ) ενημέρωση και πληροφόρηση.

Ο δεύτερος πυλώνας εστιάζει ειδικότερα στην προστασία των παιδιών στην Βορείου Αιγαίου, από τις συνέπειές που έχει η φτώχεια στη σωματική, πνευματική και ψυχολογική τους ανάπτυξη και συνεπώς στη δυνατότητά τους να εξελιχθούν στο μέλλον σε υγιείς και αυτοδύναμους ενήλικες.

3.1.3 Τρίτος Πυλώνας: Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς

Η ενεργοποίηση των ατόμων επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από τις ενεργητικές πολιτικές της αγοράς εργασίας, δηλαδή προγράμματα απασχόλησης και επιδοτούμενης απασχόλησης, κατάρτισης, επανακατάρτισης, συμβουλευτικής, διαμεσολάβησης και διασύνδεσης, πρακτικής άσκησης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, συνδυαζόμενες με πολιτικές για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ανεργίας, μείωση των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, περαιτέρω ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και των κοινωνικών συμπράξεων, άρση των εμποδίων φυσικών και κοινωνικών όπως η έλλειψη προσβασιμότητας, η εργονομική διευθέτηση χώρων, η δημιουργία περιβάλλοντος ασφαλούς, φιλικού και προσβάσιμου για όλα τα άτομα, τόσο του δομημένου όσο και του ηλεκτρονικού, με σωστή ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και υπευθυνότητα.

Ο πυλώνας επικεντρώνεται στην προώθηση της ένταξης των ευπαθών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, που συνδυάζει την ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Οι Πυλώνες της Περιφερειακής Στρατηγικής του Βορείου Αιγαίου για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας αντιστοιχούν πλήρως στους πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης.

3.2 Επιχειρησιακός Άξονας 1: Καταπολέμηση της Ακραίας Φτώχειας

Ο πρώτος επιχειρησιακός άξονας της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη εστιάζει στην προστασία των ατόμων που βιώνουν συνθήκες ακραίας φτώχειας, και είτε βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης (π.χ. άστεγοι) είτε αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές ανάγκες διαβίωσής τους. Η συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού αποτελεί ομάδα υψηλής δημόσιας προτεραιότητας, καθώς παρουσιάζει τον υψηλότερο βαθμό κινδύνου και την μεγαλύτερη ανάγκη υποστήριξης από τις οργανωμένες υπηρεσίες της κοινωνικής διοίκησης σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Τα Μέτρα του πρώτου επιχειρησιακού άξονα διαρθρώνονται στις ακόλουθες δύο Προτεραιότητες Πολιτικών:

- 1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά
- 1.2: Πρόσβαση σε Επαρκείς Πόρους

3.2.1 Προτεραιότητα Πολιτικής 1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά

Η πρόσβαση σε βασικά αγαθά αποτελεί, εξαιτίας της συγκυρίας της οικονομικής κρίσης, κρίσιμη προτεραιότητα επιδιώκοντας την πρόληψη, άρση ή άμβλυση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού, όπως η αδυναμία κάλυψης των βασικών αναγκών διαβίωσης, η έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η αδυναμία πρόσβασης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και στους θεσμούς της δικαιοσύνης, η ενεργειακή φτώχεια και η έλλειψη κατάλληλης στέγασης.

Οι ακραίες μορφές υλικής στέρησης απειλούν την ίδια την επιβίωση του ατόμου σε κρίση, δυσχεραίνοντας τα άτομα να ξεφύγουν από τη φτώχεια και τον αποκλεισμό και να επωφεληθούν από μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης και παροχής συμβουλών.

Ως κύρια παρέμβαση της συγκεκριμένης προτεραιότητας οριοθετείται η σταδιακή πρόσβαση των ατόμων που βιώνουν ακραία φτώχεια σε ένα ολοκληρωμένο Πακέτο Βασικών Αγαθών.

Μέτρο Πολιτικής 1.1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Είδη Διαβίωσης

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας θα εφαρμόσει εντός του 2015 το Πρόγραμμα «Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής προς Απόρους», μία εξειδικευμένη παρέμβαση συνολικού προϋπολογισμού 330.000.000 ευρώ που αξιοποιεί εθνικούς πόρους και πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Απόρων, αναμένοντας να καλύψει σε πρώτη φάση 165.000 άπορες οικογένειες σε εθνικό επίπεδο. Η υλοποίηση του Προγράμματος θα γίνει με τη συνδρομή της Εκκλησίας, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ενώ θα λειτουργεί συμπληρωματικά με την εφαρμογή του θεσμού του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.
- Σύμφωνα με στοιχεία των Δήμων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου οι αιτήσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα δωρεάν διανομής τροφίμων που κατατέθηκαν το έτος 2013 αφορούσαν συνολικά 20.943 άτομα.

Μέχρι την έναρξη του Προγράμματος έχει προβλεφθεί η δωρεάν πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε βασικά είδη διατροφής μέσω του Προγράμματος «Παροχή τροφίμων σε αστέγους», το οποίο χρηματοδοτείται από τη «Δαπάνη Χορήγησης του Κοινωνικού Μεριίσματος» σύμφωνα με τις ρήτρες του άρθρου 29 του Ν. 4052/2012, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την υποπαράγραφο Γ1 του άρθρου 1 του Ν. 4254/2014

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

«Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και άλλες διατάξεις».

Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 3 «επιδότηση σίτισης» του Ν.4320 (ΦΕΚ Α 29/19.03.2015) που αφορά «ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις», χορηγείται για το έτος 2015 επιδότηση σίτισης σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, λαμβάνοντας υπ' όψιν το σύνολο των εισοδημάτων των δικαιούχων, από κάθε πηγή. Στο εισόδημα δεν προσμετρώνται έσοδα όπως, ενδεικτικά αλλά όχι περιοριστικά, τα επιδόματα αναπηρίας που χορηγούνται από το Κράτος. Η επιδότηση σίτισης μπορεί να παρέχεται με κουπόνια ή άλλον ηλεκτρονικό τρόπο για την προμήθεια ειδών σίτισης.

- Το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού» (ΕΙΕΑΔ) έχει οριστεί ΕΦΔ για το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής προς τους Απόρους» (ΕΠ-Ι) 2014-2020 της Ελλάδας, το οποίο δημοσίευσε πρόσκληση το Δεκέμβριο του 2014 για τη σύσταση Κοινωνικών Συμπράξεων σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας. Οι δράσεις που θα υλοποιηθούν μέσω του προγράμματος αφορούν την παροχή υλικής βοήθειας και περιλαμβάνουν:
 - Τρόφιμα (περιλαμβανομένων φρέσκων τροφίμων, έτοιμων γευμάτων και βρεφικών τροφών)
 - Παιδικά-Σχολικά Είδη -Είδη καθαρισμού – προσωπικής υγιεινής & ρουχισμός
 - μεΣυνοδευτικές Δράσεις
 - Αντιμετώπιση κοινωνικού αποκλεισμού ή έκτακτων αναγκών (π.χ. συμβουλές για οικογενειακής οικονομική διαχείριση, ισορροπημένη διατροφή, κοινωνική ένταξη παιδιών κλπ)
 - Υπηρεσίες κοινωνικοποίησης των μελών της οικογένειας (παιδιών και γονέων), συμπληρωματικών προς εκείνες που παρέχονται από το ΕΣΠΑ 2014-2020 (Δίκτυο Δομών Αντιμετώπισης της Φτώχειας, υπηρεσίες πρόσβασης σε συστήματα υγείας και κοινωνικής ασφάλισης κ.λπ.).
- Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και άλλα ΝΠΔΔ εξασφαλίζουν την πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε είδη πρώτης ανάγκης μέσω της λειτουργίας των Κοινωνικών Παντοπωλείων, που ιδρύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4071/2012. Το άρθρο 2 «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση - Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ» προβλέπει ότι τα κοινωνικά παντοπωλεία είναι υπηρεσία παροχής ειδών πρώτης ανάγκης για τη σίτιση και την ένδυση απόρων κατοίκων. Τα παρεχόμενα είδη προέρχονται από δωρεές και χορηγίες και, εφόσον διαπιστώνεται ανεπάρκεια ειδών, είναι δυνατή η προμήθειά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (υ.α. 11389/1993, Β' 185). Στο πλαίσιο των παντοπωλείων οι Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού μπορούν να διοργανώνουν και συσσίτια για τη διανομή φαγητού σε απόρους και αστέγους. Μπορούν επίσης, να λαμβάνουν κάθε άλλο μέτρο υποστήριξης αστέγων και απόρων».
- Η Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ Α.Ε.) εξασφαλίζει την υποστήριξη ευπαθών ομάδων μέσω εκπτώσεων στους λογαριασμούς ύδρευσης - αποχέτευσης. Το Κοινωνικό Πρόγραμμα της ΕΥΔΑΠ για το 2015 αφορά:
 - Τρίτεκνες, πολύτεκνες και μονογονεϊκές οικογένειες με τρία παιδιά
 - Υπερήλικες άνω των 75 ετών με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 1 «Δωρεάν Επανασύνδεση και Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος» του Ν.4320 (ΦΕΚ Α 29/19.03.2015), σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, παρέχεται για το έτος 2015 δωρεάν ποσότητα ηλεκτρικού ρεύματος για την κύρια κατοικία τους έως 300kwh μηνιαίως. Σε περιπτώσεις δικαιούχων των οποίων η παροχή είχε διακοπεί έως και την 31.1.2015 η παροχή επανασυνδέεται ατελώς και χωρίς καμία επιβάρυνση, οι δε ληξιπρόθεσμες οφειλές ρυθμίζονται. Με σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας συμφωνούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις ρύθμισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Η χρηματική αξία των παροχών της προηγούμενης παραγράφου δεν συνυπολογίζεται ως προς την πλήρωση προϋποθέσεων λήψης οποιασδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα που χορηγείται βάσει εισοδηματικών κριτηρίων.

Κρίνεται σκόπιμο, να συμμετάσχουν στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων προώθησης του εθελοντισμού και της κινητοποίησης των τοπικών κοινωνιών, κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που υλοποιούν δράσεις διανομής τροφίμων και λειτουργίας κοινωνικών παντοπωλείων. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- «Ηλιακίδα» ΑΜΚΕ
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φύλων «Νίκος Μενεγας ο Ίκαρος»
- Παγχαικός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Ερυθρός Σταυρός Λήμνου
- Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας Π. Ε. Λέσβου - Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
- Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο Ιεράς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρών και Οινουσσών
- Ιερά Μητρόπολη Σάμου και Ικαρίας
- Ιερά Μητρόπολη Μυτιλήνης
- Ιερά Μητρόπολη Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου
- Κληροδότημα Παναγιώτη Μ. Μιχαλέλη - Μιχαλέλειος Οίκος Ευγηρίας
- Σύλλογος Πολυτέκνων Σάμου, Ικαρίας και Φούρνων
- Σύνδεσμος Πολυτέκνων Λέσβου
- Σύνδεσμος Πολυτέκνων Λήμνου
- Κεντρικός Σύνδεσμος Πολυτέκνων Χίου – Σύλλογος Τριτέκνων «Η Παναγία Νεαμονήτισσα»

Μέτρο Πολιτικής 1.1.2: Πρόσβαση σε Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εφαρμόζει το «Πρόγραμμα δωρεάν νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανασφάλιστων και οικονομικά αδύναμων πολιτών», καλύπτοντας ανασφάλιστα φτωχά άτομα που εντάσσονται στο Ενιαίο Μητρώο Ανασφαλιστων και Οικονομικά Αδυνάτων και λαμβάνουν «Ειδικό Βιβλιάριο Ανασφαλιστου». Σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις (υπ' αρ. Υ4α/139491/2006 - ΦΕΚ 1747/Β/2006 υπουργική απόφαση «καθορισμός προϋποθέσεων, κριτηρίων και διαδικασιών πρόσβασης στο σύστημα νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανασφαλιστων και οικονομικά αδυνάτων πολιτών»), στο Μητρώο εντάσσονται άτομα που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα, είναι ανασφάλιστα και έχουν οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω των 6.000 ευρώ, προσαυξανόμενο κατά 30% για τη σύζυγο και κατά 20% για κάθε ανήλικο ή προστατευόμενο παιδί, με την προϋπόθεση ότι δεν προέρχεται από επαγγελματική δραστηριότητα που παρέχει δυνατότητα ασφάλισης.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Έλεγχος εισοδηματικών πηγών δεν γίνεται στην περίπτωση ομάδων ειδικού καθεστώτος όπως παιδιά που διαβιούν σε ιδρύματα, αγωνιστές εθνικής αντίστασης, ενήλικες κρατούμενοι και ανήλικοι σε αναμορφωτήρια.

- Το Υπουργείο Υγείας εξασφαλίζει στο πλαίσιο λειτουργίας του Πρωτοβάθμιου Εθνικού Δικτύου Υγείας την πρόσβαση των ανασφάλιστων στην παροχή υπηρεσιών υγείας, μέσω της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ιατρικές εξετάσεις και συνταγογράφηση). Οι ανασφάλιστοι έχουν επίσης εξαιρεθεί της καταβολής των 5 ευρώ για τη χρήση υπηρεσιών υγείας που παρέχουν τα Κέντρα Υγείας του ΕΣΥ.

Το Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας (Π.Ε.Δ.Υ.) θεσπίσθηκε με το Ν. 3238/2014, λειτουργεί στις Διοικήσεις Υγειονομικών Περιφερειών (Δ.Υ.Πε.) της χώρας και εξασφαλίζει υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.) ισότιμα σε κάθε πολίτη, ανεξάρτητα από την οικονομική, κοινωνική, επαγγελματική, ασφαλιστική του κατάσταση και τον τόπο κατοικίας του. Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Π.Φ.Υ.):

- Αποτελεί πύλη εισόδου των πολιτών στο σύστημα υγείας.
 - Παρέχει στον πολίτη ολοκληρωμένες υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης, πρόληψης, διάγνωσης, θεραπείας, προαγωγής και φροντίδας της υγείας.
 - Εξασφαλίζει και συντονίζει τη συνέχεια της φροντίδας κατευθύνοντας τον πολίτη προς τα άλλα επίπεδα του συστήματος υγείας.
 - Σέβεται την αυτονομία και την αξιοπρέπεια τους, στο πλαίσιο των κανόνων βιοηθικής και ιατρικής δεοντολογίας.
- Το Υπουργείο Υγείας εφαρμόζει από τον Ιούλιο του 2014 το «Πρόγραμμα δωρεάν Φαρμακευτικής Φροντίδας» με βάση τις ρήτρες της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 4238/2014 (όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 182 του Ν. 4270/2014). Σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις (υπ' αρ. οικ. 56432/28.6.2014 - ΦΕΚ Β 1735 κοινή υπουργική απόφασης «Καθορισμός προϋποθέσεων, κριτηρίων και διαδικασιών πρόσβασης στο σύστημα φαρμακευτικής περίθαλψης ανασφάλιστων και οικονομικά αδυνάτων πολιτών»), στο Πρόγραμμα εντάσσονται οι ανασφάλιστοι Έλληνες πολίτες, οι νομίμως διαμένοντες στην ελληνική επικράτεια ομογενείς, οι υπήκοοι κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι υπήκοοι τρίτων χωρών, νόμιμα και μόνιμα διαμένοντες στην Ελλάδα, οι οποίοι στερούνται των προϋποθέσεων έκδοσης βιβλιαρίου ανασφάλιστου και δεν είναι ασφαλισμένοι σε κανένα δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα και οι ασφαλισμένοι που έχουν απωλέσει την ασφαλιστική τους ικανότητα λόγω οφειλών στα οικεία Ασφαλιστικά Ταμεία, και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς τους.
 - Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και άλλα ΝΠΔΔ εξασφαλίζουν την πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη μέσω της λειτουργίας των Κοινωνικών Ιατρείων.

Σύμφωνα με στοιχεία των γραφείων κοινωνικής πρόνοιας των Δήμων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, κατά το έτος 2014 καταγράφηκαν συνολικά 1.699 βιβλιάρια ανασφάλιστων και ειδικότερα έγινε ανανέωση 1.215 βιβλιαρίων, εκδόθηκαν 484 νέα βιβλιάρια και απορρίφθηκαν 137 αιτήσεις. Στο ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία σχετικά με την έκδοση βιβλιαρίων ανασφάλιστων ανά Περιφερειακή Ενότητα, για το έτος 2014.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Πίνακας 17: Στοιχεία Έκδοσης Βιβλιαρίων Ανασφάλιστων στη ΠΒΑ για το έτος 2014

Περιφερειακές Ενότητες	Ανανέωση Βιβλιαρίων Ανασφάλιστων	Έκδοση Νέων Βιβλιαρίων Ανασφάλιστων	Σύνολο Βιβλιαρίων	Απορριφθέντες Αιτήσεις
Λέσβου	816	268	1.084	78
Λήμνου	81	35	116	41
Σάμου και Ικαρίας	318	181	499	18
Σύνολο	1.215	484	1.699	137

Πηγή: Γραφεία Κοινωνικής Πρόνοιας Δήμων Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Υλοποίηση των δράσεων του δικτύου Health Safety σε Περιφερειακό Επίπεδο στοχεύει στη διατήρηση της υγείας των πολιτών σε υψηλό επίπεδο, με αποτέλεσμα να επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή τους στον παραγωγικό και κοινωνικό ιστό της περιοχής. Προγραμματίζεται να υλοποιηθεί σειρά παρεμβάσεων, σε περιφερειακό επίπεδο, που διασφαλίζουν προς τους πολίτες υψηλού επιπέδου υπηρεσίες υγείας, με σκοπό την διατήρηση της υγείας τους σε υψηλό επίπεδο, έτσι ώστε να αποφευχθεί η τυχόν επιδείνωση των δεικτών υγείας των πολιτών ως αποτέλεσμα της κρίσης:
 - Αντιμετώπιση Επιπτώσεων Κοινωνικοοικονομικής Κρίσης για Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες (Health Safety Net)
 - Ανάπτυξη Νέων Μοντέλων Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (π.χ. κοινωνικά ιατρεία)
 - Διευκόλυνση πρόσβασης σε Υπηρεσίες Υγείας για ΕΚΟ
 - Παρεμβατικά Προγράμματα Αγωγής - Προαγωγής Υγείας
 - Κοι.Σ.Π.Ε.
 - Ανάπτυξη νέων και ενίσχυση υφιστάμενων
 - Ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων απασχόλησης και επαγγελματικής αποκατάστασης Ληπτών Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που υλοποιούν δράσεις λειτουργίας κοινωνικών φαρμακείων, ιατρείων, μονάδων ψυχικής υγείας καθώς και εκπρόσωποι από το περιφερειακό σύστημα υγείας και πρόνοιας. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Ερυθρός Σταυρός Λήμνου
- Ιερά Μητρόπολη Μυτιλήνης
- Κέντρο Παιδιού κι Εφήβου
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Λήμνου και Αγ. Ευστρατίου «Πολιόχνη»
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερικής Ενότητας Σάμου «Φάρος»
- Ν.Π.Δ.Δ. Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λέσβου

Μέτρο Πολιτικής 1.1.3: Αντιμετώπιση Κρίσεων

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εξασφαλίζει μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) και του δικτύου των περιφερειακών μονάδων του, ένα πακέτο υποστηρικτικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κινδύνου (π.χ. ενδοοικογενειακή βία, παραμέληση, εγκατάλειψη, φυγή από το σπίτι κλπ.), που περιλαμβάνουν:

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- άμεση συμβουλευτική υποστήριξη σε ατομικό, ομαδικό και κοινοτικό επίπεδο
- ψυχολογική υποστήριξη βραχείας διάρκειας σε άτομα, ζευγάρια, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες
- ενημέρωση και πληροφόρηση για υπηρεσίες και προγράμματα κοινωνικής ένταξης
- βραχεία σε διάρκεια φιλοξενία και άμεση κάλυψη βασικών αναγκών στέγασης, διατροφής και ένδυσης
- επιτόπια παρέμβαση σε χώρους που αναφέρεται ή καταγγέλεται η ύπαρξη προβλήματος που χρήζει άμεσης κοινωνικής παρέμβασης
- εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης και εθελοντικής προσφοράς, για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών
- ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας με άλλους φορείς και υπηρεσίες που ασχολούνται με την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών.

Οι υπηρεσίες επείγουσας ψυχοκοινωνικής στήριξης σε ενήλικες και οικογένειες παρέχονται είτε τηλεφωνικά (μέσω της τηλεφωνικής γραμμής Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας 197 που λειτουργεί σε 24ωρη βάση), είτε με προσωπική επαφή στα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης, ενώ οι υπηρεσίες επείγουσας ψυχοκοινωνικής στήριξης και κοινωνικής προστασίας παιδιών παρέχονται είτε τηλεφωνικά (μέσω της τηλεφωνικής γραμμής Παιδικής Προστασίας 1107 που λειτουργεί σε 24ωρη βάση), είτε με προσωπική επαφή στα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης.

- Το Υπουργείο Εσωτερικών εξασφαλίζει μέσω της Γενικής Γραμματείας Ισότητας ένα πακέτο υποστηρικτικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κινδύνου των γυναικών θυμάτων βίας και κακοποίησης.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που υλοποιούν δράσεις συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης, λειτουργούν μονάδες ψυχικής υγείας και ξενώνες φιλοξενίας θυμάτων βίας και αιτούντων άσυλου. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Ηλιακίδα ΑΜΚΕ
- Κέντρο Παιδιού κι Εφήβου
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Λήμνου και Αγ. Ευστρατίου «Πολιόχνη»
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερικής Ενότητας Σάμου «Φάρος»
- Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Μυτιλήνης
- Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας Δήμου Χίου
- Ν.Π.Δ.Δ. Δήμου Ικαρίας «Γιάννης Τσαρνάς»
- Κέντρο Προσωρινής Διαμονής Προσφύγων Σάμου
- Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.) Λέσβου
- Γενική Γραμματεία Ισότητας

Μέτρο Πολιτικής 1.1.4: Πρόσβαση σε Κατάλληλη Στέγη

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εφαρμόζει στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αντιμετώπιση του Προβλήματος της Έλλειψης Στέγης και του Ν. 4254/2014 το Πρόγραμμα «Στέγαση και Επανένταξη», που επιδιώκει την παροχή προσιτής και κατάλληλης στέγασης, παράλληλα με την ολική ή μερική

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

κάλυψη λογαριασμών ΔΕΚΟ ή άλλων βιοτικών αναγκών, σε συνδυασμό με διαδικασίες εργασιακής επανένταξης και προώθησης των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται, κατά περίπτωση, στους ωφελούμενους του Προγράμματος, είναι:

- στέγαση
- κάλυψη ειδών πρώτης ανάγκης
- ψυχοκοινωνική υποστήριξη
- εργασιακή συμβουλευτική
- νομική συμβουλευτική
- χρηματοοικονομική διαχείριση
- διασύνδεση με αρμόδιες υπηρεσίες (π.χ. καθοδήγηση για την αξιοποίηση προγραμμάτων, δράσεων ή παροχών στις οποίες θα μπορούσε να ενταχθεί ο ωφελούμενος).

Από την υλοποίηση του Προγράμματος αναμένεται να ωφεληθούν 1.200 άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγης (480 από τα οποία θα ενταχθούν και στην αγορά εργασίας) και συγκεκριμένα:

- οικογένειες και άτομα που φιλοξενούνται σε Κοινωνικούς Ξενώνες Αστέγων ή Ξενώνες Ύπνου ή κάνουν χρήση των υπηρεσιών Ανοιχτών Κέντρων Ημέρας Αστέγων
- οικογένειες και άτομα που έχουν καταγραφεί ως άστεγοι από τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων ή τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας
- γυναίκες που φιλοξενούνται σε Ξενώνες Γυναικών θυμάτων βίας
- άτομα που φιλοξενούνται σε Δομές Παιδικής Προστασίας, έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους και δεν σπουδάζουν.

Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 2 «Επίδομα Ενοικίου για την Εξασφάλιση Στέγης» του Ν.4320 (ΦΕΚ Α 29/19.03.2015) που αφορά «ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις», χορηγείται επίδομα ενοικίου σε έως 30.000 άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και δεν έχουν δυνατότητα στέγασης σε ιδιόκτητο ακίνητο στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους.

Η παροχή αυτή αφορά νέες μισθώσεις ή ανανεώσεις υφιστάμενων μισθώσεων με νέους όρους που συνάπτονται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος και θα χορηγείται απευθείας στον εκμισθωτή του μισθίου ακινήτου. Η παροχή χορηγείται για το έτος 2015 και δύναται να ανανεωθεί για το έτος 2016, εφόσον συντρέχουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

Το παρεχόμενο επίδομα ενοικίου δεν υπερβαίνει μηνιαίως τα εβδομήντα (70) ευρώ ανά άτομο και τα διακόσια είκοσι (220) ευρώ ανά πολυμελή οικογένεια.

Για τη χορήγηση του επιδόματος απαιτείται η προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις του νόμου δήλωση και αποδοχή του μισθωτηρίου συμβολαίου, καθώς και η φορολογική ενημερότητα των εκμισθωτών.

Το ποσό της επιδότησης ενοικίου είναι αφορολόγητο και ακατάσχετο, δεν υπόκειται σε οποιοδήποτε είδους κρατήσεις, δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή του ΕΚΑΣ ή άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Το ποσό της επιδότησης μπορεί να συμπηφίζεται με βεβαιωμένες και ρυθμισμένες οφειλές προς το Δημόσιο και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

- Οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και άλλα ΝΠΔΔ εξασφαλίζουν την πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε υπηρεσίες προσωρινής φιλοξενίας μέσω της λειτουργίας των Κοινωνικών Ξενώνων.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που υλοποιούν δράσεις παροχής προσωρινής φιλοξενίας, κάλυψης ειδών πρώτης ανάγκης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και εργασιακής συμβουλευτικής. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Ηλιακίδα ΑΜΚΕ
- Παγχακός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Κέντρο Παιδιού κι Εφήβου
- Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Μυτιλήνης
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Λήμνου και Αγ. Ευστρατίου «Πολιόχνη»
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερικής Ενότητας Σάμου «Φάρος»
- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Κ.Α.Ε.Κ. Σάμου Α.Ε.

Μέτρο Πολιτικής 1.1.5: Πρόσβαση σε Ενέργεια

- Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής προωθεί ειδικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της ενεργειακής πενίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, καθώς αποτελεί αυτοτελή παράγοντα κοινωνικού αποκλεισμού, που μπορεί να οδηγήσει σε ακραίες περιπτώσεις (ακόμα και σε κίνδυνο ζωής) όταν τα άτομα αδυνατούν να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους προς τους παρόχους ρεύματος ή φυσικού αερίου και διακόπτεται η σχετική παροχή.

Με βάση το Ν. 4001/2011 «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις», που ενσωμάτωσε στην Ελληνική έννομη τάξη τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 «Σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της Οδηγίας 2003/54/ΕΚ» (ΕΕ L 211/14.8.2009):

- Το Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο αντιστοιχεί σε ένα οικονομικό πλεονέκτημα ευάλωτων πελατών καταναλωτών ηλεκτρικού ρεύματος ή φυσικού αερίου, το οποίο εξασφαλίζει σημαντικές εκπτώσεις στο σύνολο της σχετικής τετραμηνιαίας κατανάλωσης (έως 42% έναντι του οικιακού τιμολογίου της ΔΕΗ που ισχύει από 1.1.2014) που κάνουν αποκλειστικά για δική τους χρήση.
- Σύμφωνα με στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. (Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας) οι ενταγμένοι καταναλωτές στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο στις 31.12.2013 ήταν 534.808 και στις 30.6.2014 αυξήθηκαν σε 656.000.

Το Δίκτυο Προστασίας Ευάλωτων Καταναλωτών Ηλεκτρικής Ενέργειας αντανάκλα τις κοινωνικές ρήτηρες του «Κώδικα Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας» που εκπόνησε η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 138 του Ν.4001/2011, ο οποίος ορίζει τις βασικές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα καταναλωτών

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

και προμηθευτών, προβλέποντας ειδικές ρήτρες προστασίας για τους Ευάλωτους Οικιακούς Πελάτες.

Μέτρο Πολιτικής 1.1.6: Πρόσβαση στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

- Το Υπουργείο Οικονομικών έχει κατοχυρώσει με το Ν. 4254/2014 το δικαίωμα κάθε πολίτη να διατηρεί έναν τραπεζικό λογαριασμό, συγκεκριμένο ποσό του οποίου δεν μπορεί να κατασχεθεί και προστατεύεται από κάθε πράξη μονομερούς συμψηφισμού απαιτήσεων τρίτων (περιλαμβανομένου του δημοσίου και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων). Η πρωτοβουλία αυτή διασφαλίζει την ομαλή πρόσβαση των πολιτών σε τραπεζικές συναλλαγές και διευκολύνει τη συμμετοχή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή (διενέργεια συναλλαγών, πληρωμή λογαριασμών, διαφύλαξη ενός ελάχιστου ποσού για την κάλυψη βασικών βιοτικών αναγκών, ιδίως σε καταστάσεις ανάγκης).

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, κάθε φυσικό πρόσωπο που φορολογείται στην Ελλάδα δικαιούται να διατηρεί έναν μοναδικό λογαριασμό, ατομικό ή κοινό, σε ένα μόνο πιστωτικό ίδρυμα, στον οποίο οι καταθέσεις είναι ακατάσχετες μέχρι του ποσού των 1.500 ευρώ. Στην περίπτωση φορολογουμένων, μισθωτών ή συνταξιούχων, ο ακατάσχετος λογαριασμός είναι αποκλειστικά αυτός στον οποίο πιστώνονται περιοδικά οι μισθοί, συντάξεις ή και τα όποια ασφαλιστικά βοηθήματα. Επιπλέον, προβλέπεται ρητώς ότι πέραν των 1.500 ευρώ, είναι ακατάσχετα και τα προνοιακά επιδόματα, όπως το κοινωνικό μέρισμα και το επίδομα του Προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.

Μέτρο Πολιτικής 1.1.7: Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη

- Τα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εξετάζουν την εκπόνηση και πιλοτική εφαρμογή εντός του 2015 ενός Προγράμματος Νομικής Συνδρομής των ευπαθών ομάδων, που θα εξασφαλίζει υπηρεσίες δωρεάν νομικής συνδρομής σε υποθέσεις της προνοιακής νομοθεσίας σε ανασφάλιστα άτομα με ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης. Το Πρόγραμμα θα εφαρμοσθεί αρχικά στο επίπεδο των οργάνων της διοίκησης που εξετάζουν διοικητικές προσφυγές και στα διοικητικά δικαστήρια του πρώτου βαθμού.

Μέτρο Πολιτικής 1.1.8: Πρόσβαση σε Δραστηριότητες Πολιτισμού και Αναψυχής

- Τα Υπουργεία Τουρισμού, Πολιτισμού και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εξετάζουν την εκπόνηση και πιλοτική εφαρμογή εντός του 2015 ενός Προγράμματος Κοινωνικού Πολιτισμού και Τουρισμού, που θα καλύπτει τις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων:

- ανασφάλιστα άτομα με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης
- ανασφάλιστα άτομα που διαμένουν σε Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας ή άλλα ιδρύματα Ν.Π.Δ.Δ ή Ν.Π.Ι.Δ. του προνοιακού τομέα
- μακροχρόνια ανέργους με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης.

Το Πρόγραμμα θα επικεντρωθεί στην δωρεάν μετακίνηση και πρόσβαση προσώπων που δεν καλύπτονται από υφιστάμενα συναφή προγράμματα σε:

- α) επιλεγμένες πολιτιστικές δραστηριότητες
- β) οργανωμένες διακοπές εντός της χώρας

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η λειτουργία του Προγράμματος «Τουρισμός για Όλους» 2013 - 2014 που υλοποιήθηκε από το Υπουργείο Τουρισμού με στόχο την εξασφάλιση διακοπών χαμηλού κόστους σε ευαίσθητες ομάδες, συνολικής δαπάνης 5 εκατ. ευρώ. Το πρόγραμμα προέβλεπε την χορήγηση 62.000 ατομικών δελτίων Κοινωνικού Τουρισμού εξαήμερων διακοπών σε εργαζόμενους (με εισοδηματικά κριτήρια) και 10.000 ατομικών δελτίων σε συνταξιούχους λόγω γήρατος ή αναπηρίας (ανεξαρτήτως εισοδήματος).

3.2.2 Προτεραιότητα Πολιτικής 1.2: Πρόσβαση σε Επαρκείς Πόρους

Η πρόσβαση σε επαρκείς πόρους αποτελεί θεμελιώδη προτεραιότητα της Εθνικής Στρατηγικής, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει για κάθε άτομο που εγκλωβίζεται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας ένα πλέγμα μη ανταποδοτικών οικονομικών παροχών που θα συνδυάζονται με κατάλληλες υπηρεσίες φροντίδας και ενεργοποίησης. Ως κύρια παρέμβαση οριοθετείται εδώ η σταδιακή ανάπτυξη ενός μοντέλου στοχευμένης εισοδηματικής ενίσχυσης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, που θα εξειδικεύει τόσο το περιεχόμενο όσο και τις προϋποθέσεις πρόσβασης στις αντίστοιχες υπηρεσίες και παροχές.

Μέτρο Πολιτικής 1.2.1: Πιλοτική εφαρμογή ενός Γενικού Προγράμματος Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος

- Στις 15 Νοεμβρίου 2014 ξεκίνησε η διαδικασία πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος «Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα» με βάση τις διατάξεις του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 και της υπ. αρ. 39892/ΓΔ1.2/7.11.2014 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας «Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα», που θεσπίζει για πρώτη φορά δείκτες του εγγυημένου από την πολιτεία ορίου συντήρησης και θέτει προϋποθέσεις πρόσβασης των ενδιαφερομένων σε ένα πακέτο επιδοματικών παροχών, υπηρεσιών και κοινωνικών πλεονεκτημάτων.

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα και οικογένειες που διαβιών σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

- εισοδηματική στήριξη των δικαιούχων (μέσω μηνιαίας κλιμακούμενης επιδοματικής παροχής)
- εξασφάλιση πρόσβασης των δικαιούχων σε κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά
- υποστήριξη των δικαιούχων που μπορούν να απασχοληθούν για την ένταξη ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας

Το ύψος της παροχής προσαρμόζεται στο εισοδηματικό προφίλ του κάθε δικαιούχου, καθώς καλύπτει τη διαφορά μεταξύ του διαθέσιμου εισοδήματος και του προκαθορισμένου «εισοδηματικού κατωφλίου».

- Το ανώτατο ποσό της συνολικής εισοδηματικής ενίσχυσης περιλαμβάνει:
 - τη βασική εισοδηματική ενίσχυση που αντιστοιχεί σε 100 ευρώ ανά μήνα για κάθε ωφελούμενη μονάδα
 - την αναλογική εισοδηματική ενίσχυση που αντιστοιχεί σε:
 - 100 ευρώ για κάθε ενήλικα αιτούντα, σύζυγο και κάθε ενήλικα εξαρτώμενο μέλος
 - 50 ευρώ για κάθε ανήλικο εξαρτώμενο μέλος.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Οι δικαιούχοι προωθούνται, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο του Σχεδίου Ένταξης που εκπονείται από την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου, για ένταξη σε προγράμματα, δράσεις, παροχές και υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα, όπως:
 - Ενημέρωση, πληροφόρηση και ατομική συμβουλευτική υποστήριξη των δικαιούχων της εισοδηματικής ενίσχυσης ή /και των μελών της οικογένειάς τους
 - Παραπομπή και ένταξη σε δομές και υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και υποστήριξης
 - Χορήγηση βιβλιαρίου ανασφάλιστου (στην περίπτωση που δεν δικαιούνται παροχών υγείας για οποιοδήποτε λόγο)
 - Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο της ΔΕΗ ή άλλου φορέα παροχής ενέργειας
 - Κοινωνικό τιμολόγιο ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ, ΔΕΥΑ
 - Κοινωνικό τιμολόγιο Δήμων και Δημοτικών Επιχειρήσεων
 - Χορήγηση επιδόματος θέρμανσης
 - Ένταξη σε πρόγραμμα Κοινωνικού Παντοπωλείου
 - Ένταξη στα προγράμματα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τον Άπορο
 - Ένταξη σε άλλα προγράμματα αντιμετώπισης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Οι δικαιούχοι, εφόσον ανήκουν στον ενεργό πληθυσμό, μπορούν να εργασθούν και είναι κάτω των 67 ετών, προωθούνται, σε δράσεις που στοχεύουν στην ένταξη ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, μέσω προγραμμάτων που περιλαμβάνουν:
 - Νέες Θέσεις Εργασίας
 - Προγράμματα κοινωφελούς εργασίας
 - Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης
 - Προγράμματα πρακτικής άσκησης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας
 - Ένταξη ή επανένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα
 - Προγράμματα συμβουλευτικής, κατάρτισης και προώθησης στην εργασία.
- Το Πρόγραμμα προβλέπει την αξιοποίηση της κοινωνικής έρευνας, η οποία αποτελεί τμήμα του σχεδίου δράσης κοινωνικής ένταξης ή και εργασιακής ένταξης / επανένταξης, ως διαδικασία της διερεύνησης των συνθηκών διαβίωσης των ωφελούμενων μονάδων, η οποία διενεργείται από Κοινωνικό Λειτουργό και μπορεί να περιλαμβάνει επιτόπιες επισκέψεις όπου απαιτείται. Παράλληλα, προβλέπει την καταγραφή (στο στάδιο της αίτησης των ενδιαφερομένων) ενός πακέτου πληροφοριών που μπορούν να αξιοποιηθούν για την πραγματική διαπίστωση συνθηκών ακραίας φτώχειας:
 - δαπάνες ενέργειας, ύδρευσης, επικοινωνιών
 - ύψος ενοικίου
 - ιδιωτικά δάνεια
 - δαπάνες ιδιωτικής ασφάλισης και ιδιωτικής εκπαίδευσης
 - είδος θέρμανσης
 - επαγγελματικά χαρακτηριστικά
 - εκπαιδευτικό επίπεδο μελών
 - στοιχεία κατοχής οικιακού εξοπλισμού

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- χαρακτηριστικά κατοικίας (παλαιότητα, αριθμός δωματίων κ.λπ.)
- άλλα στοιχεία που απεικονίζουν την κοινωνικοοικονομική κατάσταση του νοικοκυριού.

Το Πρόγραμμα «Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα» εφαρμόζεται για έξι μήνες σε δεκατρείς Δήμους της χώρας, μεταξύ των οποίων και στον Δήμο Σάμου. Σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία, από την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στο Δήμο Σάμου, από τις 1.350 αιτήσεις συμμετοχής που εξετάστηκαν μέχρι τις 14/04/2015, εγκρίθηκαν οι 730 (54,07%). Τα οριστικά στοιχεία από την υλοποίηση του προγράμματος θα είναι διαθέσιμα στα τέλη Απριλίου.

Μέτρο Πολιτικής 1.2.2: Θεσμοθέτηση ενός Γενικού Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος

➤ Αξιοποιώντας α) τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος «Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα» και β) τα πορίσματα της μελέτης αναμόρφωσης των προγραμμάτων εισοδηματικής στήριξης συγκεκριμένων ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας θα προχωρήσει εντός του 2015 στη θεσμοθέτηση του Γενικού Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως το βασικό εργαλείο των δημόσιων πολιτικών για την προώθηση του μοντέλου στοχευμένης κάλυψης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Για παράδειγμα, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας παρακολουθεί σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο την υλοποίηση των ακόλουθων προγραμμάτων εισοδηματικής ενίσχυσης:

- Προγράμματα ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία
- Προγράμματα ενίσχυσης ανασφάλιστων ηλικιωμένων
- Πρόγραμμα ενίσχυσης απροστάτευτων παιδιών
- Προγράμματα κάλυψης των μονογονεϊκών οικογενειών / οικογενειών σε κρίση
- Πρόγραμμα ενίσχυσης ανασφάλιστων μητέρων
- Πρόγραμμα ενίσχυσης παλιννοστούντων ομογενών και επαναπατριζόμενων
- Πρόγραμμα έκτακτης ενίσχυσης οικονομικά αδυνάτων.

Εκτός από τα προγράμματα αυτά, έχουν θεσπισθεί και τα ακόλουθα προγράμματα συμπληρωματικών παροχών:

- Πρόγραμμα στεγαστικής συνδρομής (υπό μορφή ενοικίου) σε ανασφάλιστα και οικονομικά αδύνατα άτομα ηλικίας 65 χρονών και άνω που αποδεδειγμένα στερούνται στέγης
- Πρόγραμμα χορήγησης επιδόματος καυσίμων στα άτομα με πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή ακρωτηριασμό και των δύο ποδιών
- Πρόγραμμα χορήγησης διατροφικού επιδόματος στους άπορους και ανασφάλιστους νεφροπαθείς τελικού σταδίου, στους μεταμοσχευθένες και στους άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους.

Επισημαίνεται ότι το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα είναι μία γνήσια προνοιακή παροχή που δεν πρέπει να συγχέεται με άλλου είδους επιδόματα ή παροχές ασφαλιστικού χαρακτήρα (π.χ. επίδομα ανεργίας, μη ανταποδοτικές συντάξεις), εάν και αυτές αποτελούν εξίσου σημαντική εγγύηση επαρκούς εισοδήματος για κάποιες ομάδες του πληθυσμού.

Η κατοχύρωση του συστήματος θα αποτελέσει σημαντικό μηχανισμό μεταρρυθμιστικής παρέμβασης στο πεδίο των παραδοσιακών προνοιακών πολιτικών, που επιχειρείται με

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

γνώμονα την «ενεργητική στροφή» των προγραμμάτων επιδοματικής ενίσχυσης, συνδέοντας τις παροχές με την εργασιακή ένταξη και υιοθετώντας αυστηρά κριτήρια κοινωνικής δικαιοσύνης στην άσκηση μέτρων κοινωνικής προστασίας.

Το Γενικό Σύστημα Ελαχίστου Εισοδήματος δεν αντιστοιχεί στη μονοδιάστατη χορήγηση χρηματικών παροχών, αλλά συνθέτει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κοινωνικών παρεμβάσεων που θα στηριχθεί σε τρεις Άξονες:

- μία θεσμικά κατοχυρωμένη προνοιακή παροχή εισοδηματικής ενίσχυσης, που εξασφαλίζει σε κάθε φτωχό πολίτη ένα εγγυημένο όριο διαβίωσης
- ένα πακέτο ποιοτικών υπηρεσιών φροντίδας για άτομα που αντιμετωπίζουν πρόσθετα προβλήματα εξαιτίας ηλικίας, ασθένειας ή αναπηρίας
- ένα πλέγμα προγραμμάτων ενεργοποίησης και προώθησης στην αγορά εργασίας ανέργων που είναι ικανοί και διαθέσιμοι προς απασχόληση.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που υλοποιούν δράσεις ενίσχυσης ΑμΕΑ, απροστάτευτων παιδιών, ανασφάλιστων ηλικιωμένων, μειονεκτούντων ομάδων του πληθυσμού και παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα που αντιμετωπίζουν πρόσθετα προβλήματα υγείας. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Οργανισμός Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λήμνου
- Ερυθρός Σταυρός Λήμνου
- ΝΠΔΔ «Γιάννης Τσαρνάς» Ικαρίας
- ΝΠΔΔ Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Παιδείας
- Ηλιακτίδα ΑΜΚΕ
- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φίλων "Νίκος Μενεγας ο Ίκαρος"
- Μικτό Κέντρο Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Παγχαϊκός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φίλων "Νίκος Μενεγας ο Ίκαρος"
- Σύλλογοι Νεφροπαθών Λέσβου και Λήμνου
- Σύλλογοι Καρκινοπαθών Λέσβου και Χίου «Ελπίζω»
- Σύλλογος Διαβητικών Χίου
- Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών Πλωμαρίου
- Οργανισμός Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λήμνου
- Μονάδα Φροντίδας Ηλικιωμένων ΜΚ και Χρονίως Πασχόντων «Ο Άγιος Γεώργιος Μυτιλήνης»

Μέτρο Πολιτικής 1.2.3: Επιδοματική κάλυψη αναγκών οικιακής θέρμανσης

- Το Υπουργείο Οικονομικών εφαρμόζει το «Πρόγραμμα Επιδόματος Πετρελαίου Θέρμανσης», καταβάλλοντας ειδική παροχή σε άτομα και νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος για αγορές πετρελαίου θέρμανσης κατά τους χειμερινούς μήνες (Οκτώβριος - Απρίλιος). Το επίδομα ανέρχεται σε 0,35 ευρώ για κάθε λίτρο πετρελαίου που θα αγοράζει ο δικαιούχος, ενώ η ποσότητα λίτρων για την οποία θα χορηγείται το επίδομα καθορίσθηκε στα 25 λίτρα ανά τ.μ. στην Α' ζώνη, στα 15 λίτρα ανά τ.μ. στην Β' ζώνη, στα 8 λίτρα ανά τ.μ. στην Γ' ζώνη και στα 5 λίτρα ανά τ.μ. στη Δ' ζώνη, με ανώτατο όριο επιφάνειας τα 120 τ.μ. Το ύψος του επιδόματος για τη χειμερινή περίοδο

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

2014/2015 κυμαίνεται από 52,50 έως και 1.050 ευρώ. Μέχρι το τέλος του 2014 εκτιμάται ότι διατέθηκαν 74 εκατ. ευρώ, ενώ μέσα στο 2015 θα δοθούν 210 εκατ. ευρώ. Η ηλεκτρονική εφαρμογή του Taxis για την υποβολή αιτήσεων χορήγησης του επιδόματος πετρελαίου θέρμανσης είχε δεχθεί μέχρι την 1η Νοεμβρίου 2014 συνολικά 450.000 αιτήσεις για το επίδομα και την προκαταβολή του 25%.

3.3 Επιχειρησιακός Άξονας 2: Πρόληψη και Καταπολέμηση του Αποκλεισμού των Παιδιών

Ο δεύτερος επιχειρησιακός άξονας της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη εστιάζει στην προστασία των παιδιών από τις εξαιρετικά επικίνδυνες επιπτώσεις που έχει η φτώχεια στη σωματική, πνευματική και ψυχολογική τους ανάπτυξη και, συνεπώς, στη δυνατότητά τους να εξελιχθούν μελλοντικά σε υγιείς και αυτοδύναμους ενήλικες. Υπό αυτό το πρίσμα, τα παιδιά (0 - 17 ετών) που μεγαλώνουν σε συνθήκες φτώχειας βιώνοντας πολλαπλές στερήσεις και μειονεκτήματα αποτελούν ομάδα υψηλής δημόσιας προτεραιότητας.

Τα Μέτρα του Άξονα διαρθρώνονται στις ακόλουθες Προτεραιότητες Πολιτικών:

- 2.1: Πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους
- 2.2: Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες
- 2.3: Πρόσβαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

3.3.1 Προτεραιότητα Πολιτικής 2.1: Πρόσβαση σε Οικονομικούς Πόρους

Η πρόσβαση των παιδιών σε οικονομικούς πόρους αποτελεί βασική προτεραιότητα της Στρατηγικής, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει ένα πλέγμα μη ανταποδοτικών παροχών που θα παρέχουν σε κάθε παιδί που αντιμετωπίζει κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ένα ασφαλές πλαίσιο για την ομαλή του ανάπτυξη.

Μέτρο Πολιτικής 2.1.1: Πρόσβαση στο Επίδομα Απροστάτευτων Παιδιών

- Το Πρόγραμμα επικεντρώνεται στη χορήγηση μηνιαίου επιδόματος ύστερα από έλεγχο περιουσιακών και εισοδηματικών πηγών σε παιδιά (0 - 16 ετών), τα οποία συγκεντρώνουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
 - παραμένουν στο οικογενειακό ή συγγενικό τους περιβάλλον
 - στερούνται πατρικής προστασίας (ο πατέρας έχει πεθάνει ή τα έχει εγκαταλείψει ή εκτίει ποινή φυλάκισης ή πάσχει από σοβαρή ασθένεια κλπ.)
 - ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας λόγω φυσικής ή οικονομικής αδυναμίας των γονέων / κηδεμόνων.

Μέτρο Πολιτικής 2.1.2: Πρόσβαση στο Ενιαίο Επίδομα Στήριξης Τέκνων

- Το Πρόγραμμα «Ενιαίο Επίδομα Στήριξης Τέκνων» θεσμοθετήθηκε το 2012 και εξασφαλίζει μία μη ανταποδοτική επιδοματική παροχή που απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου και καταβάλλεται ανά τρίμηνο, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων του νοικοκυριού, την κλίμακα ισοδυναμίας, το ισοδύναμο εισόδημα και την εισοδηματική κατηγορία.

Μέτρο Πολιτικής 2.1.3: Πρόσβαση στο Επίδομα Στήριξης Τρίτεκνων και Πολύτεκνων

- Το Πρόγραμμα θεσμοθετήθηκε με το άρθρο 40 του Ν. 4141/2013 «Επενδυτικά εργαλεία ανάπτυξης, παροχή πιστώσεων και άλλες διατάξεις», που εισάγει στην Ελληνική έννομη τάξη μία νέα δημογραφική προνοιακή παροχή με την μορφή ειδικού επιδόματος τριτέκνων και πολύτεκνων για οικογένειες με τρία και άνω εξαρτώμενα τέκνα. Το επίδομα καταβάλλεται ανά τρίμηνο, μετά από έλεγχο εισοδήματος, και το ύψος του κυμαίνεται ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών.

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

3.3.2 Προτεραιότητα Πολιτικής 2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες

➤ Η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες αποτελεί βασική προτεραιότητα της Στρατηγικής, επιδιώκοντας την πρόληψη, άρση ή άμβλυση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού κατά την παιδική ηλικία. Ως κύρια παρέμβαση επιλέγεται η πρόσβαση των παιδιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας σε ένα ολοκληρωμένο Πακέτο Βασικών Υπηρεσιών.

Η σταδιακή ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου Πακέτου Βασικών Υπηρεσιών για τα παιδιά που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και τις οικογένειές τους επιδιώκει:

- την ισότιμη και ισόρροπη προσφορά βασικών υπηρεσιών στα ευάλωτα παιδιά ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους
- την ανάπτυξη ενός νέου και δραστήριου παραγωγικού τομέα της οικονομίας (παιδική φροντίδα) και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας τόσο για τους επαγγελματίες υγείας και φροντίδας, όσο και για άτομα με άλλα επίπεδα δεξιοτήτων (π.χ. σύμβουλοι θηλασμού, συνοδοί παιδιών ΑμΕΑ).

Μέτρο Πολιτικής 2.2.1: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Προσχολικής Αγωγής

➤ Οι υπηρεσίες προσχολικής αγωγής (Βρεφικοί - Βρεφονηπιακοί - Παιδικοί Σταθμοί) διαδραματίζουν ένα εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στη ζωή των παιδιών και των οικογενειών τους, καθώς:

- αφενός ενδυναμώνουν τις προοπτικές κοινωνικοποίησης και ανάπτυξης των παιδιών
- αφετέρου εξασφαλίζουν την επίβλεψη και φροντίδα των παιδιών τις ώρες που οι γονείς εργάζονται (ή αναζητούν εργασία) και απουσιάζουν από το σπίτι, ώστε να συνδυάζουν αποτελεσματικά τις υποχρεώσεις επαγγελματικού και οικογενειακού βίου.

Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015 - 2020 οριοθετούνται ως εξής:

- παρέχεται πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς, διασφαλίζεται ότι είναι οικονομικά προσιτή και προσαρμόζεται η παροχή των υπηρεσιών αυτών στις ανάγκες των οικογενειών
- παρέχονται κίνητρα για τη συμμετοχή των παιδιών ευπαθών οικογενειών (ιδίως των παιδιών που είναι κάτω των τριών ετών), ανεξάρτητα από την εργασιακή κατάσταση των γονέων τους
- επιδεικνύεται ιδιαίτερη προσοχή σε παιδιά με αναπηρίες ή διανοητικά προβλήματα, σε παιδιά αλλοδαπών που δεν διαθέτουν έγγραφα και παιδιά από οικογένειες με ιστορικό στην κατάχρηση ουσιών
- υποστηρίζονται οι γονείς στον ρόλο τους ως κύριοι εκπαιδευτές των παιδιών τους κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕΤΤΑΑ Α.Ε. για το 2013, ο αριθμός των ωφελούμενων γυναικών από τη «Δράση Εναρμόνισης Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής», στο πλαίσιο του «Προγράμματος Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού», στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχεται στις 724, ενώ ο αριθμός τέκνων που τοποθετήθηκαν σε δομές παιδικής φροντίδας ήταν 830. Ειδικότερα, 159 παιδιά τοποθετήθηκαν σε βρεφικούς σταθμούς, 575 σε παιδικούς σταθμούς, 67 σε κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών και 29 σε κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών με ειδικές ανάγκες. Εξ αυτών το 46,75% (388 παιδιά) τοποθετήθηκε σε δημοτικές δομές ΝΠΔΔ, το

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

16,87% (140 παιδιά) σε δημοτικές δομές ΝΠΙΔ και το 36,38% (302 παιδιά) σε δομές επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα.

Μέτρο Πολιτικής 2.2.2: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Δημιουργικής Απασχόλησης, Ψυχαγωγίας και Αναψυχής

- Οι υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης και ψυχαγωγίας προσφέρουν στα παιδιά όλων των ηλικιών την ευκαιρία για συμμετοχή σε διαδικασίες (αθλητικές, πολιτιστικές, μαθησιακές κλπ.) που προάγουν την πνευματική και ψυχολογική τους ανάπτυξη μέσω ισχυρών ερεθισμάτων και ενισχύουν την ομαλή τους κοινωνικοποίηση μέσω της ομαδικής δραστηριότητας. Από την άλλη πλευρά, οι υπηρεσίες αναψυχής είναι κρίσιμες για την ψυχολογική ανάταση των παιδιών και ιδίως όσων αντιμετωπίζουν μία δύσκολη καθημερινότητα λόγω φτώχειας.

Ως πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται:

- η ενίσχυση των υπηρεσιών δημιουργικής απασχόλησης (Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με αναπηρία) και η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους, ώστε να καλύπτουν και τα παιδιά προσχολικής ηλικίας
- η ενίσχυση των προγραμμάτων παιδικών εξοχών / κατασκηνώσεων.
Επισημαίνεται ότι η συμμετοχή σε Προγράμματα Κατασκηνώσεων αποτελεί την μοναδική δυνατότητα παραθερισμού για ιδιαίτερα ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (παιδιά οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα, παιδιά που διαβιούν σε δομές κλειστής φροντίδας, παιδιά με αναπηρίες, παιδιά μονογονεϊκών ή πολύτεκνων οικογενειών κλπ.
- η βελτίωση / δημιουργία νέων παιδικών χαρών.
Η εξειδίκευση της παρέμβασης θα αποτελέσει αντικείμενο κοινής πρωτοβουλίας των Υπουργείων Εσωτερικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας στο πρώτο εξάμηνο του 2015.

Μέτρο Πολιτικής 2.2.3: Πρόσβαση σε Βασικές Υπηρεσίες Ανοικτής Φροντίδας

- Το Μέτρο περιλαμβάνει την ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης παιδιών, εφήβων και των οικογενειών τους στους ακόλουθους τομείς:
 - Ψυχοκοινωνική στήριξη και έγκαιρη παρέμβαση για πρόληψη κρίσεων
 - Συμβουλευτική γονέων
 - Υποστήριξη γονέων για τη φροντίδα βρεφών ή παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας (π.χ. θηλασμός, υγιεινή και διατροφή, έγκαιρος εντοπισμός μαθησιακών προβλημάτων)
 - Έγκαιρος εντοπισμός προβλημάτων και διασύνδεση οικογενειών με τις αντίστοιχες υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας που μπορούν να τους παρέχουν εντατική ή εξειδικευμένη υποστήριξη
 - Έκτακτη φύλαξη παιδιών ή εξαρτώμενων μελών για την υποστήριξη άνεργων γονέων κατά την αναζήτηση εργασίας ή την παρακολούθηση προγραμμάτων κατάρτισης.
 - Μετακίνηση και συνοδεία παιδιών με αναπηρία.

Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται σήμερα από δημόσιους και ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς και μη) φορείς χωρίς, όμως, η κάλυψη να είναι ομοιόμορφη σε όλη τη χώρα. Υπό το πρίσμα αυτό, προτεραιότητα της Στρατηγικής είναι η ενίσχυση των φορέων που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες αλλά και η υποβοήθηση δημιουργίας νέων

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

με απώτερο στόχο την αύξηση της γεωγραφικής και πληθυσμιακής κάλυψης των υπηρεσιών αλλά και την μακροπρόθεσμη συστημική τους βιωσιμότητα. Επομένως, θα δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση εξειδικευμένων εργαλείων (π.χ. Επιταγή Κοινωνικών Υπηρεσιών, Προγραμματικές Συμβάσεις για εφαρμογές κοινωνικής καινοτομίας κλπ.) προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανάπτυξη και επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών τόσο από δομές των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ Βαθμού που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, όσο και από φορείς της κοινωνικής οικονομίας (εθελοντικές οργανώσεις, ΜΚΟ, κοινωνικούς συνεταιρισμούς κλπ.) αλλά και από επαγγελματίες και επιχειρήσεις του τομέα.

Σύμφωνα με στοιχεία της «Πανελλήνιας Έρευνας για τη Χρήση Εξαρτησιογόνων Ουσιών στους Μαθητές – Έρευνα ESPAD 2011» που διενήργησε το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.), σε συνεργασία με Οργανισμό κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.), προκύπτει ότι η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου βρίσκεται στην πρώτη θέση πανελλαδικά στην υπερβολική χρήση αλκοόλ, αλλά και στις πρώτες τρεις θέσεις ανάμεσα σε όλες τις περιφέρειες της χώρας στην χρήση απαγορευμένων ουσιών.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο πρώην Νομός Λέσβου (Λέσβος, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος) παρουσιάζει τα υψηλότερα ποσοστά στην χρήση εισπνεόμενων ουσιών (1η θέση) και στην κατανάλωση αλκοόλ (2η θέση), ο πρώην Νομός Σάμου (Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι) παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και ο πρώην Νομός Χίου (Χίος, Οινούσες, Ψαρά) εμφανίζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά καπνίσματος. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η ηλικιακή ομάδα, η οποία συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά χρήσης και στις τρεις κατηγορίες είναι αυτή των 17 έως 19 ετών.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που υλοποιούν δράσεις συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιών, εφήβων και γονέων, πρόληψης κρίσεων και έκτακτης φύλαξης παιδιών. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Κέντρο Παιδιού κι Εφήβου
- Κέντρο Πρόληψης και Συμβουλευτικής κατά των Εξαρτήσεων Λέσβου «Πνοή»
- Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Χίου
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Λήμνου και Αγ. Ευστρατίου «Πολιόχνη»
- Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας «Φάρος»
- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Κέντρο διημέρευσης, επαγγελματικός προσανατολισμός ΑμΕΑ, συμβουλευτική
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φίλων «Νίκος Μένεγας ο Ίκαρο»
- Μικτό Κέντρο Διημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Παγχιακός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Οργανισμός Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λήμνου
- Ερυθρός Σταυρός Λήμνου

Μέτρο Πολιτικής 2.2.4: Πρόληψη της Παραπομπής σε Δομές Κλειστής Φροντίδας

- Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015 - 2020 οριοθετούνται ως εξής:
 - Ενισχύονται οι υπηρεσίες πρόσβασης στους θεσμούς υιοθεσίας και αναδοχής μέσω της ανάπτυξης του Εθνικού Μητρώου Υιοθεσιών και του Εθνικού Μητρώου

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Αναδόχων Ανηλίκων, ιδίως για τα παιδιά χωρίς γονική μέριμνα που διαβιούν σε δομές κλειστής φροντίδας

- Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων δομών (Κέντρο Βρεφών «Μητέρα», Αναρρωτήριο Πεντέλης και «Άγιος Στυλιανός» στη Θεσσαλονίκη) που ασκούν αρμοδιότητες στο πεδίο της υιοθεσίας
- Ενισχύονται οι υπηρεσίες πρόσβασης στους θεσμούς διακρατικής υιοθεσίας. Ως διακρατική νοείται η πράξη υιοθεσίας ενός παιδιού με μόνιμη διαμονή σε κάποιο συμβαλλόμενο κράτος (κράτος προέλευσης) από συζύγους ή ένα πρόσωπο που έχει τη μόνιμη διαμονή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος (κράτος υποδοχής) σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση της Χάγης για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία (κυρώθηκε στην Ελλάδα με το Ν. 3765/2009). Οι σχετικές διαδικασίες παρακολουθούνται από την Κεντρική Αρχή Διακρατικών Υιοθεσιών (αυτοτελές Τμήμα που υπάγεται κατευθείαν στον Γενικό Γραμματέα Πρόνοιας) και υλοποιούνται από διαπιστευμένους φορείς με αποκλειστικό κριτήριο τον τόπο διαμονής του παιδιού και των υποψήφιων θετών γονέων ανεξάρτητα από την εθνικότητα τους.
- Δημιουργούνται Περιφερειακά Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης που παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, προσωρινής φιλοξενίας και φροντίδας σε οικογένειες με παιδιά που αντιμετωπίζουν έκτακτη κοινωνική ανάγκη και παρεμβαίνουν άμεσα σε καταστάσεις κρίσης, ώστε να προληφθούν φαινόμενα αδικαιολόγητης παραπομπής παιδιών σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδας.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και φιλοξενίας οικογενειών σε κατάσταση κρίσης. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Κέντρο Παιδιού κι Εφήβου
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Λήμνου και Αγ. Ευστρατίου «Πολιόχνη»
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερικής Ενότητας Σάμου «Φάρος»
- Κέντρο Πρόληψης και Συμβουλευτικής κατά των Εξαρτήσεων Λέσβου «Πνοή»
- Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Χίου
- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Ηλιακτίδα ΑΜΚΕ
- Μικτό Κέντρο Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Παγχιακός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φίλων "Νίκος Μενεγας ο Ίκαρος"

Μέτρο Πολιτικής 2.2.5: Προώθηση της Αποϊδρυματοποίησης, Αποκατάστασης και Επανεένταξης

- Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής:
 - η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανεένταξης των παιδιών που διαβιούν σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές κλειστής φροντίδας παιδιών

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης των παιδιών ΑμΕΑ. Το άρθρο 21 του Ν. 3329/2005 προβλέπει ότι: «οι Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας και φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα, μπορούν να οργανώνουν και να θέτουν σε λειτουργία υπηρεσίες, με σκοπό την αποϊδρυματοποίηση, αποκατάσταση και επανένταξη των ατόμων με αναπηρίες, όπως προστατευόμενα εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης και επανένταξης.
- Στους ξενώνες και στα οικοτροφεία παρέχεται στέγη, θεραπεία, κοινωνική στήριξη, καλλιτεχνικές, πολιτιστικές και άλλες υπηρεσίες. Στα προστατευόμενα διαμερίσματα παρέχονται υπηρεσίες ήπιας θεραπείας, παρακολούθηση και εποπτεία περιορισμένης μορφής από προσωπικό του οικείου φορέα. Στα προστατευόμενα εργαστήρια και στα εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης παρέχονται υπηρεσίες εκμάθησης επαγγελματικών δεξιοτήτων με σκοπό την αυτονομία, την κοινωνική επανένταξη και την επαγγελματική αποκατάσταση ατόμων με αναπηρίες.
- η ενίσχυση των υπηρεσιών των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑμΕΑ και η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους, ώστε να καλύπτουν και τα παιδιά. Το άρθρο 22 Ν. 3329/2005 που προβλέπει ότι «οι Σ.Υ.Δ. ιδρύονται και λειτουργούν με σκοπό την εξασφάλιση μόνιμης διαβίωσης και κατοικίας στα Άτομα με Αναπηρία που διαβιούν σε αυτές. Οι Σ.Υ.Δ. αποτελούν υποχρεωτικά μικρές μονάδες. Οι Σ.Υ.Δ.-διαμερίσματα προορίζονται για τη διαβίωση ενός έως τεσσάρων ΑμΕΑ, ενώ οι Σ.Υ.Δ. - οικοτροφεία προορίζονται για τη διαβίωση έως εννέα ΑμΕΑ».

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες αποϊδρυματοποίησης και επανένταξης των ατόμων με αναπηρίες και λειτουργούν στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης και κέντρα διημέρευσης. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Ηλιακτίδα ΑΜΚΕ
- Μικτό Κέντρο Διημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φίλων «Νίκος Μενεγας ο Ίκαρος»
- Παγχιακός Σύλλογος ΑμΕΑ

Μέτρο Πολιτικής 2.2.6: Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας

➤ Η ιδρυματική περίθαλψη των παιδιών στην Ελλάδα καλύπτεται μέσω της λειτουργίας ενός δικτύου φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού τομέα, που δραστηριοποιούνται στην προστασία ατόμων με σωρευτικά κοινωνικά προβλήματα (παιδιά με αναπηρία ή με οικογενειακά ή κοινωνικοοικονομικά προβλήματα).

Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής:

- Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων «Κέντρων Προστασίας Παιδιού» που λειτουργούν ως Παραρτήματα των Ν.Π.Δ.Δ. «ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ» του Ν. 4109/2013
- Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων «Κέντρων Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Παιδιών με Αναπηρία», που λειτουργούν ως Παραρτήματα των Ν.Π.Δ.Δ. «ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ» του Ν. 4109/2013

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των ιδιωτικών δομών κλειστής φροντίδας παιδιών (Μονάδες Προστασίας Παιδιού).

Μέτρο Πολιτικής 2.2.7: Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες Νομικής Συνδρομής

- Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς παρέχει μέσω του Προγράμματος «Δωρεάν Νομική Βοήθεια για Νέους» υπηρεσίες νομικής υποστήριξης σε ανήλικους και κοινωνικά ευπαθείς ομάδες νέων, με σκοπό να καλύψει την εκπροσώπηση ανηλικών και ανδρών έως 30 ετών και γυναικών ως 35 ετών σε δικαστικές και εξώδικες διαδικασίες. Το Πρόγραμμα εγκαινιάσθηκε το 1997 και συντονίζεται από το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής & Αγωγής της Διεύθυνσης Κοινωνικής Συμμετοχής της ΓΓΝΓ.

3.3.3 Προτεραιότητα Πολιτικής 2.3: Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση

Η πρόσβαση των παιδιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας στην υποχρεωτική εκπαίδευση αποτελεί βασική προτεραιότητα της Στρατηγικής, επιδιώκοντας την πρόληψη, άρση ή άμβλυση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού κατά την παιδική ηλικία.

Η εξειδίκευση της παρέμβασης θα αποτελέσει αντικείμενο κοινής πρωτοβουλίας των Υπουργείων Παιδείας και Θρησκευμάτων και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Μέτρο Πολιτικής 2.3.1: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Προσχολικής Εκπαίδευσης (Νηπιαγωγείο)

- Η υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση θεσμοθετήθηκε στην Ελλάδα με πρωτοβουλία του Υπουργείου Παιδείας το 2006 με το άρθρο 73 του Ν. 3518/06, που προβλέπει ότι:
α) Η παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α'), όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 1 στοιχείο α' του ν. 2327/1995 (ΦΕΚ 156 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«Η φοίτηση στα νηπιαγωγεία είναι διετής και εγγράφονται σε αυτά νήπια που συμπληρώνουν την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ηλικία τεσσάρων ετών. Η φοίτηση όσων την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής συμπληρώνουν ηλικία πέντε ετών είναι υποχρεωτική και στην περίπτωση αυτή έχει εφαρμογή το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 1566/1985.

β) Στο τέλος της παρ. 6 του άρθρου 3 του ν.1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α') προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως:

«Σε περιοχές που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις ίδρυσης νηπιαγωγείου μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, μετά από εισήγηση του οικείου Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου, να λειτουργήσει παράρτημα του πλησιέστερου προς αυτό νηπιαγωγείου».

Μέτρο Πολιτικής 2.3.2: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Σχολικής Εκπαίδευσης (δημοτικό και γυμνάσιο)

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες ειδικής ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιών, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και προβολή της θετικής επίδρασης της εκπαίδευσης. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Κέντρο Παιδιού κι Εφήβου
- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Λήμνου και Αγ. Ευστατίου «Πολιόχνη»

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερικής Ενότητας Σάμου «Φάρος»

Μέτρο Πολιτικής 2.3.3: Ειδική Αγωγή των Παιδιών με Αναπηρία

Το Άτομο με αναπηρία από παιδί ξεχωρίζει, κινητικά, αισθητηριακά, από άποψη νόησης ή συμπεριφοράς από τους συνομηλίκους του, δεν πηγαίνει πολλές φορές σχολείο μαζί τους, διαφέρει ως προς τις ανάγκες του και ενδεχομένως ως προς τον τρόπο που εξελίσσεται, που αντιλαμβάνεται, που επικοινωνεί ή δεν επικοινωνεί, που σχετίζεται με τους άλλους ανθρώπους. Η κατάσταση του συχνά το περιορίζει, το διαχωρίζει και πιθανόν το απομονώνει, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά, το κάνει ευάλωτο σε οίκτο και υπερπροστασία, ή σε αδιαφορία, απόρριψη και κακομεταχείριση. Απαραίτητη λοιπόν είναι η ειδική αγωγή των παιδιών με αναπηρία, η ισότιμη συμμετοχή στη εκπαίδευση όπως όλων των παιδιών.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες ειδικής αγωγής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιών με αναπηρία. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Ηλιακίδα ΑΜΚΕ
- Μικτό Κέντρο Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Πανσαμιακό Σωματείο ΑμΕΑ και Φίλων «Νίκος Μενεγας ο Ίκαρος»
- Παγχαϊκός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Μέτρο Πολιτικής 2.3.4: Εκπαιδευτική Ένταξη Παιδιών Ρομά

Στο πλαίσιο του μέτρου μπορούν να υλοποιηθούν δράσεις του «Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» (Μάρτιος 2015) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, το οποίο εγκρίθηκε από το ΠΣ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου τον Απρίλιο του 2015, όπως:

- Ενίσχυση Κοινωνικών Δεξιοτήτων για Νήπια με Στόχο τη Σχολική Ένταξη
- Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση Τοπικής Κοινωνίας και Προβολή της Θετικής Επίδρασης της Εκπαίδευσης
- Ανάπτυξη Ειδικών Δεξιοτήτων σε Δραστηριότητες Εκτός Σχολείου (προγράμματα μουσικής, χορού, αθλητικών δραστηριοτήτων κ.α.)
- Στοχευμένα Προγράμματα Εκμάθησης Ελληνικής Γλώσσας

Μέτρο Πολιτικής 2.3.5: Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής (πρόωρη αποχώρηση από βαθμίδα υποχρεωτικής εκπαίδευσης) μέσω των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και άλλων μηχανισμών

Στο πλαίσιο του μέτρου μπορούν να υλοποιηθούν δράσεις του «Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» (Μάρτιος 2015) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, το οποίο εκπονείται από την Μ.Ο.Δ. Α.Ε. σε συνεργασία με την ΕΔΑ ΠΒΑ και περιλαμβάνει δράσεις όπως:

- Ενίσχυση Κοινωνικών Δεξιοτήτων για Νήπια με Στόχο τη Σχολική Ένταξη
- Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κοινωνικών Δεξιοτήτων για βελτίωση της ικανότητας αποτελεσματικής επικοινωνίας και ομαδικής εργασίας – συνεργασίας

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση Τοπικής Κοινωνίας και Προβολή της Θετικής Επίδρασης της Εκπαίδευσης
- Ανάπτυξη Ειδικών Δεξιοτήτων σε Δραστηριότητες Εκτός Σχολείου (προγράμματα μουσικής, χορού, αθλητικών δραστηριοτήτων κ.α.)
- Στοχευμένα Προγράμματα Εκμάθησης Ελληνικής Γλώσσας

3.4 Επιχειρησιακός Άξονας 3: Προώθηση της Ένταξης

Ο τρίτος επιχειρησιακός άξονας της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη επικεντρώνεται στην προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, που συνδυάζει την ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες. Υποκείμενα των παρεμβάσεων του Άξονα είναι άτομα και οικογένειες σε κατάσταση φτώχειας, που:

- είτε έχουν ήδη ενταχθεί σε προγράμματα κάλυψης του Άξονα 1 (π.χ. λήπτες παροχών ελαχίστου εισοδήματος)
- είτε εντάσσονται για πρώτη φορά σε προγράμματα κάλυψης του Άξονα 3, καθώς δεν αντιμετωπίζουν καταστάσεις ακραίας φτώχειας.

Τα Μέτρα του Άξονα διαρθρώνονται στις ακόλουθες Προτεραιότητες Πολιτικών:

- 3.1: Ενίσχυση εισοδηματικών πόρων των ανέργων
- 3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης για την ένταξη στην αγορά εργασίας
- 3.3: Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες.

Βασικές ομάδες στόχου του Άξονα είναι:

(α) Οι άνεργοι με βάση την ακόλουθη διάρθρωση:

- εγγεγραμμένοι άνεργοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ
- μέλη οικογενειών, στις οποίες δεν εργάζεται κανείς και οι σύζυγοι αυτών είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ
- εγγεγραμμένοι άνεργοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ, μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, στις οποίες δεν εργάζεται κανείς
- εγγεγραμμένοι νέοι άνεργοι (18 έως 29 ετών) στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ
- εγγεγραμμένοι μακροχρόνια άνεργοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ
- άνεργοι πτυχιούχοι ΑΕΙ εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

(β) Ενήλικες που δεν είναι ικανοί και διαθέσιμοι για εργασία σύμφωνα με το υφιστάμενο πλαίσιο του Αστικού Κώδικα, του Δικαίου της Υγείας, του Εργατικού Δικαίου και του Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης

(γ) Φτωχοί εργαζόμενοι με σωρευτικά χαρακτηριστικά κοινωνικού αποκλεισμού.

3.4.1 Προτεραιότητα Πολιτικής 3.1: Ενίσχυση εισοδηματικών πόρων των ανέργων

Μέτρο Πολιτικής 3.1.1: Πρόσβαση στο Επίδομα Μακροχρονίως Ανέργων

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εφαρμόζει ειδικό Πρόγραμμα για την εισοδηματική στήριξη ανέργων χαμηλού εισοδήματος που έχουν εξαντλήσει την δωδεκάμηνη τακτική επιδότηση ανεργίας και, συνεπώς, αδυνατούν πλέον να καλυφθούν από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Βασική προϋπόθεση είναι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα να μην υπερβαίνει τα 10.000 ευρώ (προσαυξάνεται κατά 586,08 ευρώ για κάθε ανήλικο τέκνο). Η επιδότηση διαρκεί όσο διαρκεί και η ανεργία των δικαιούχων με ανώτατο όριο τους 12 μήνες. Το μηνιαίο ύψος

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

του επιδόματος αντιστοιχεί στα 200 ευρώ και οι δικαιούχοι (20-66 ετών) ανέρχονταν σε 6.691 τον Οκτώβριο του 2014 στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Μέτρο Πολιτικής 3.1.2: Πρόσβαση σε Ειδικά Επιδόματα για Ευάλωτες Ομάδες Ανέργων Χαμηλού Εισοδήματος

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εφαρμόζει προγράμματα εισοδηματικής στήριξης για ειδικές κατηγορίες ευάλωτων ανέργων που δεν μπορούν να καλυφθούν από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (τακτική επιδότηση ανεργίας), προβλέποντας την καταβολή εφάπαξ παροχών, όπως:
 - Ειδικό Βοήθημα μετά τη λήξη της Επιδότησης Λόγω Ανεργίας (για άτομα χαμηλού εισοδήματος που παραμένουν άνεργα 1 μήνα μετά τη λήξη του τακτικού επιδόματος ανεργίας)
 - Ειδικό Βοήθημα μετά από τρίμηνη παραμονή στα Μητρώα του ΟΑΕΔ (για άτομα χαμηλού εισοδήματος που παραμένουν άνεργα για 3 μήνες αλλά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για τη λήψη του τακτικού επιδόματος ανεργίας)
 - Ειδικό Βοήθημα για όσους εξέτισαν ποινή στερητική της ελευθερίας (για αποφυλακισμένους χαμηλού εισοδήματος).

3.4.2 Προτεραιότητα Πολιτικής 3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης

Η ενεργοποίηση των ανέργων επιβάλλεται από την ανάγκη ενσωμάτωσής τους στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό και ανάκτησης της προσωπικής τους αυτοδυναμίας. Στηρίζεται σε υποδείγματα ενίσχυσης του κοινωνικού και εργασιακού ήθους των επωφελουμένων της Εθνικής Στρατηγικής Ένταξης, αντανακλώντας ένα πλαίσιο αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, σύμφωνα με το οποίο οι ενδιαφερόμενοι θεμελιώνουν δικαιώματα λήψης δημόσιων κοινωνικών παροχών / υπηρεσιών, αλλά παράλληλα αναπτύσσουν σταδιακά προσωπικές δράσεις αυτοτελούς κάλυψης των αναγκών τους για να περιορίσουν τους κινδύνους εξάρτησης καθ' όλη τη διάρκεια του βίου τους από το Κράτος.

Η ενεργοποίηση των ανέργων αποτελεί υψηλή προτεραιότητα της Στρατηγικής ιδίως για τις ακόλουθες κατηγορίες:

- μακροχρόνια άνεργοι με αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις
- νέοι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (NEET). Η κατηγορία των NEET (Not in Education, Employment or Training) είναι ανομοιογενής και περιλαμβάνει νέους 15 - 29 ετών με διαφορετικό εκπαιδευτικό επίπεδο και διαφορετική επαγγελματική κατάσταση. Μεταξύ των νέων που ανήκουν στη κατηγορία αυτή, η ομάδα που απειλείται περισσότερο από κοινωνικό αποκλεισμό είναι οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το σύστημα τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- άνεργοι ΑΜΕΑ
- ηλικιωμένοι άνεργοι.

Μέτρα Πολιτικής 3.2.1: Πρόσβαση των Ευάλωτων Ομάδων Ανέργων σε Προγράμματα μη Τυπικής Εκπαίδευσης και Άτυπης Μάθησης

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων θα εξασφαλίσουν ένα ολοκληρωμένο πακέτο πρόσβασης των ευάλωτων ανέργων σε:
 - Προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης που παρέχονται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

οδηγήσουν στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο (αρχική επαγγελματική κατάρτιση, συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και γενική εκπαίδευση ενηλίκων):

- Ως «Τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα» ορίζεται το σύστημα της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ως «Αρχική επαγγελματική κατάρτιση» ορίζεται η κατάρτιση που προσφέρει βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.
- Ως «Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση» ορίζεται η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.
- Ως «Γενική εκπαίδευση ενηλίκων» ορίζονται όλες οι οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που παρέχονται από φορείς της τυπικής εκπαίδευσης και της μη τυπικής εκπαίδευσης, απευθύνονται σε ενηλίκους και στοχεύουν στον εμπλουτισμό γνώσεων, στην ανάπτυξη και βελτίωση ικανοτήτων και δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, καθώς και στην άμβλυνση των μορφωτικών και κοινωνικών ανισοτήτων.
- Προγράμματα άτυπης μάθησης (μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου).

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες άτυπης μάθησης και επαγγελματικής κατάρτισης όπως, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, το Κ.Α.Ε.Κ. Σάμου Α.Ε., το ΚΕΚΑΠΕΛ, ιδιωτικά ΚΕΚ της Περιφέρειας.

Μέτρα Πολιτικής 3.2.2: Πρόσβαση των Ευάλωτων Ομάδων Ανέργων σε Προγράμματα Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας θα εξασφαλίσει ένα ολοκληρωμένο πακέτο ειδικών δράσεων για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας και την προώθηση στην απασχόληση των ευάλωτων ανέργων, όπως:
 - Τοπικά Προγράμματα συμβουλευτικής υποστήριξης και κατάρτισης
 - Προγράμματα επιχορήγησης Νέων Θέσεων Εργασίας
 - Προγράμματα πρακτικής άσκησης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας
 - Προγράμματα Κοινωφελούς Εργασίας
 - Προγράμματα για τη δημιουργία Νέων Επιχειρήσεων.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες προώθησης στην απασχόληση μέσω συμβουλευτικής και κατάρτισης. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Κ.Α.Ε.Κ. Σάμου Α.Ε.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- ΚΕΚΑΠΕΛ Α.Ε.
- Ηλιακτίδα ΑΜΚΕ
- Παγχακός Σύλλογος ΑμΕΑ

Στο πλαίσιο του μέτρου μπορούν να υλοποιηθούν δράσεις του «Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» (Μάρτιος 2015) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, το οποίο εκπονείται από την Μ.Ο.Δ. Α.Ε. σε συνεργασία με την ΕΔΑ ΠΒΑ και περιλαμβάνει δράσεις όπως:

- Στοχευμένα Προγράμματα Εκμάθησης Ελληνικής Γλώσσας
- Δράσεις Προώθησης στην Απασχόληση με Ποσοστιαία Συμμετοχή Ρομά (Επιδότηση θέσεων εργασίας για ΡΟΜΑ)
- Πρόγραμμα Κατάρτισης και Εξειδίκευσης με Υποχρεωτική Πρόσληψη Τμήματος των Καταρτιζόμενων
- Κοινωνική οικονομία – Δημιουργία Συνεταιρισμού με στόχο:
 - Προσφορά υπηρεσιών για κάλυψη αναγκών της κοινότητας
 - Οργάνωση και διαχείριση των προϊόντων από τις ασχολίες των Ρομά (καλαθοπλεκτική και μελισσοκομία αλλά και λοιπές δραστηριότητες στον πρωτογενή τομέα)

Μέτρα Πολιτικής 3.2.3: Πρόσβαση των Ευάλωτων Ομάδων Ανέργων σε Δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

- Η κοινωνική επιχειρηματικότητα αποτελεί ένα τομέα με υψηλή υπεραξία για την οικονομική ένταξη των ευάλωτων ομάδων ανέργων, καθώς:
 - δημιουργεί ευκαιρίες επιχειρηματικότητας για κάθε άνεργο (συμπεριλαμβανομένων και των πιο ευάλωτων)
 - δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας ειδικά για ευάλωτους ανέργους (μέσω των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων εργασιακής ένταξης).

Υπό το πρίσμα αυτό, η εφαρμογή προγραμμάτων προώθησης της απασχόλησης των ευάλωτων ανέργων μέσω της ίδρυσης ή συμμετοχής σε φορείς κοινωνικής επιχειρηματικότητας αποτελεί προτεραιότητα της Στρατηγικής, που αναγνωρίστηκε ήδη από το 2013 στο Σχέδιο Δράσης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας για την Ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

Το Στρατηγικό Σχέδιο συντάχθηκε από την Ομάδα Διοίκησης Έργου για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Τεχνική Επιτροπή Καθοδήγησης (Technical Steering Committee) από στελέχη της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Έλληνες και ξένους εμπειρογνώμονες.

Στο πλαίσιο αυτό, λειτουργεί ήδη σε εθνικό επίπεδο ο Κεντρικός Μηχανισμός Υποστήριξης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, ενώ από τις αρχές του 2015 αναμένεται η έναρξη λειτουργίας και ενός δικτύου 13 Περιφερειακών Μηχανισμών Υποστήριξης, οι οποίοι θα δημιουργηθούν από τοπικούς και περιφερειακούς παράγοντες και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, εξασφαλίζοντας την παροχή υπηρεσιών μιας στάσης (one stop shop) για τους κοινωνικούς επιχειρηματίες και τη λειτουργία κόμβου πληροφόρησης για την κοινωνική οικονομία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Συνολικά αναμένεται να ωφεληθούν 12.000 άτομα που ανήκουν στις «ευάλωτες» και «ειδικές» ομάδες του πληθυσμού, εκ των οποίων 6.489 θα είναι δυνητικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες και 6.000 θα είναι υφιστάμενοι κοινωνικοί επιχειρηματίες, ενώ προβλέπεται ότι θα ιδρυθούν 2.000 κοινωνικές επιχειρήσεις.

- Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας θα επικεντρωθεί την περίοδο 2015 - 2020 στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου οικοσυστήματος προώθησης της Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας που θα περιλαμβάνει ενδεικτικά:
 - την παροχή κινήτρων, πλεονεκτημάτων και εργαλείων για την ίδρυση ή συμμετοχή ευπαθών ομάδων σε φορείς κοινωνικής επιχειρηματικότητας (Κοινωνικές Επιχειρήσεις Περιορισμένης Ευθύνης του Ν. 2716/1999, ΚοινΣΕΠ του Ν. 4019/2011 κλπ). Οι Κοιν.Σ.Επ. διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τον καταστατικό τους σκοπό:
 - Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, οι οποίες αφορούν στην ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού δηλαδή τις ομάδες εκείνες του πληθυσμού που η ένταξή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς. Σε αυτές ανήκουν άτομα με αναπηρίες, εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, φυλακισμένοι / αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες. Ποσοστό 40% κατ' ελάχιστον των εργαζομένων στις Επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού.
 - Κοιν.Σ.Επ. Κοινωνικής Φροντίδας, οι οποίες αφορούν στην παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού προνοιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, όπως οι ηλικιωμένοι, τα βρέφη, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις.
 - Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού, οι οποίες αφορούν την παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές) Η Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), είναι ένας νέος φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας και στην ουσία είναι ένας αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό και διαθέτει εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα.
 - τη σύσταση εθνικού Οργανισμού Μικροπιστώσεων. Ως Φορέας Μικροπιστώσεων ορίζεται ένας μη τραπεζικός φορέας που παρέχει δάνεια χαμηλού ύψους σε μικροεπιχειρηματίες, Κοινωνικούς Επιχειρηματίες, ανέργους και γενικά σε κατηγορίες του πληθυσμού χωρίς δυνατότητες πρόσβασης στο επίσημο τραπεζικό σύστημα. Ο θεσμός των μικροπιστώσεων μπορεί να διευκολύνει τη μετάβαση από την ανεργία στην ανεξάρτητη εργασία και καθιστά τη χρηματοδότηση προσβάσιμη στα άτομα στα οποία οι τράπεζες αρνούνται χρηματοδότηση των επιχειρηματικών σχεδίων τους, λόγω της ανεπάρκειας των εγγυήσεων που παρέχουν.
 - τη σύσταση εθνικού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Καινοτομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
 - τη συγκρότηση δικτύων μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και φορέων κοινωνικής επιχειρηματικότητας
 - την ανάπτυξη πολιτικών Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Ο Ν. 4019/2011 εισήγαγε στην χώρα μας τον θεσμό της «Δημόσιας Σύμβασης Κοινωνικής Αναφοράς» (ΔΣΚΑ). Ειδικότερα, το άρθρο 16 παρ. 1 ορίζει ότι: «Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς είναι αυτές κατά τις οποίες, οι αναθέτουσες αρχές στο στάδιο ανάθεσης λαμβάνουν υπόψη σημαντικές κοινωνικές πτυχές ως κριτήρια ανάθεσης. Ενδεικτικά, ως τέτοια κριτήρια νοούνται: α) οι ευκαιρίες απασχόλησης, β) η κοινωνική ένταξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, γ) η ισότητα ευκαιριών, δ) ο σχεδιασμός της προσβασιμότητας για όλους, ε) η συνεκτίμηση των κριτηρίων αειφορίας, στα οποία περιλαμβάνονται θέματα ηθικού εμπορίου και ζ) η ευρύτερη εκούσια συμμόρφωση με την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ).»

Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται η εκπόνηση και εφαρμογή Ολοκληρωμένου Σχεδίου Ενσωμάτωσης Πολιτικών Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, το οποίο θα εκπονηθεί από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας, μετά από σχετική εισήγηση ειδικής Διυπουργικής Επιτροπής, και θα εφαρμοσθεί με ευθύνη του ως άνω Υπουργείου αφού εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο.

- την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα οφέλη που προκύπτουν από την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Επισημαίνεται ότι ενώ ο Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις» εισάγει για πρώτη φορά ένα αυτοτελές πλαίσιο ρύθμισης της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα, θεμελιώνοντας ως νέο μόρφωμα τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), δεν έχουν ενεργοποιηθεί ακόμα τα αναγκαία επιχειρησιακά και χρηματοδοτικά εργαλεία, που θα εντάξουν το θεσμό σε ένα νέο πλαίσιο αντιμετώπισης των προβλημάτων απασχόλησης, ανεργίας, φτώχειας, διακρίσεων, κοινωνικού αποκλεισμού και συνοχής στη συγκεκριμένη συγκυρία της ύφεσης.

Οι ανωτέρω δράσεις μπορούν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του σχεδιαζόμενου έργου «Λειτουργίας Περιφερειακών Μηχανισμών Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.) και ευρύτερα των πρωτοβουλιών της Κοινωνικής Οικονομίας στο Βόρειο Αιγαίο», το οποίο βρίσκεται σε φάση αξιολόγησης.

Το έργο εστιάζει στην παροχή στήριξης σε ανέργους/ες ιδίως γυναίκες και μακροχρόνια ανέργους, προκειμένου να ενταχθούν στην απασχόληση μέσω της ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και στην παροχή στήριξης στα μέλη των υφιστάμενων κοινωνικών επιχειρήσεων προκειμένου να ενισχυθεί η επιχειρηματική τους δραστηριότητα και να επιτευχθεί αύξηση των θέσεων εργασίας που έχουν δημιουργήσει.

3.4.3 Προτεραιότητα Πολιτικής 3.3: Πρόσβαση Ανέργων με Σωρευτικά Χαρακτηριστικά Αποκλεισμού και Άλλων Ομάδων σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες

Η συγκεκριμένη Προτεραιότητα περιλαμβάνει παρεμβάσεις με στόχο την πρόληψη, άρση ή άμβλυση παραγόντων που αποτελούν υψηλές εστίες κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού, καλύπτοντας τόσο ανέργους με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού, όσο και άλλες ομάδες.

Μέτρα Πολιτικής 3.3.1: Πρόσβαση σε Βασικές Υπηρεσίες Ανοικτής Φροντίδας

➤ Το Μέτρο περιλαμβάνει την ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης ενηλίκων στους ακόλουθους τομείς:

- Ψυχοκοινωνική στήριξη και έγκαιρη παρέμβαση για πρόληψη κρίσεων

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- Συμβουλευτική και Φροντίδα
- Έγκαιρος εντοπισμός προβλημάτων και διασύνδεση με τις αντίστοιχες υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας που μπορούν να παρέχουν εντατική ή εξειδικευμένη υποστήριξη.

Σχετικές υπηρεσίες παρέχονται σήμερα από δημόσιους και ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς και μη) φορείς χωρίς, όμως, η κάλυψη να είναι ομοιόμορφη σε όλη τη χώρα. Υπό το πρίσμα αυτό, προτεραιότητα της Στρατηγικής είναι η ενίσχυση των υφιστάμενων υπηρεσιών, ιδίως των Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων και των Κέντρων Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας ΑμΕΑ, αλλά και η υποβοήθηση δημιουργίας νέων με απώτερο στόχο την αύξηση της γεωγραφικής και πληθυσμιακής κάλυψης και την μακροπρόθεσμη κατοχύρωση της συστημικής τους βιωσιμότητας. Επομένως, θα δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση εξειδικευμένων εργαλείων (π.χ. Επιταγή Κοινωνικών Υπηρεσιών, Προγραμματικές Συμβάσεις για εφαρμογές κοινωνικής καινοτομίας κλπ.) προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανάπτυξη και επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών τόσο από δομές των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ Βαθμού που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, όσο και από φορείς της κοινωνικής οικονομίας (ιδρύματα, εθελοντικές οργανώσεις, ΜΚΟ, κοινωνικούς συνεταιρισμούς κλπ.) και από επαγγελματίες και ιδιωτικές επιχειρήσεις του τομέα.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης, πρόληψης κρίσεων, συμβουλευτικής και φροντίδας. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Ν.Π.Δ.Δ. Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λέσβου
- Ν.Π.Δ.Δ. Κοινωνικής προστασίας και Αλληλεγγύης, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Παιδείας Δήμου Χίου
- Ηλιαχτίδα ΑΜΚΕ
- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Δημοτική Κοινωφελή Επιχείρηση Χίου (ΔΗ.Κ.Ε.Χ.)
- Μικτό Κέντρο Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Παγχαϊκός Σύλλογος ΑμΕΑ

Μέτρα Πολιτικής 3.3.2: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Κατ' οίκον Φροντίδας

- Το Μέτρο αφορά την πρόσβαση των ηλικιωμένων και αναπήρων στις υπηρεσίες του τυπικού συστήματος κατ' οίκον κοινωνικής φροντίδας που θεσπίστηκε με το άρθρο 127 του Ν. 4199/2013.

Οι «τυπικές» πολιτικές κατ' οίκον φροντίδας οριοθετούνται ως ένα πλέγμα οργανωμένων δραστηριοτήτων δημόσιων φορέων, ιδιωτικών (κερδοσκοπικών και μη) οργανισμών, εθελοντικών φορέων και θρησκευτικών οργανώσεων, οι οποίες ρυθμίζονται από το κράτος και επιδιώκουν την άμεση ή μακροπρόθεσμη διατήρηση, βελτίωση ή αποκατάσταση της ικανότητας των ατόμων να ανταποκρίνονται στις ανάγκες διαβίωσης και κοινωνικής συμμετοχής, παραμένοντας στο οικογενειακό τους περιβάλλον

- Η παρ. 1 Β εισάγει ένα νέο πλαίσιο κατ' οίκον φροντίδας των ανασφάλιστων και οικονομικά αδύνατων ηλικιωμένων και αναπήρων (πλην των ατόμων που χρήζουν εντατικής καθημερινής υποστήριξης και συνεπώς χρήζουν κλειστής περιθαλψής ή αυξημένης κατ' οίκον φροντίδας), προβλέποντας ότι θεσμοθετείται ολοκληρωμένο

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Πρόγραμμα με τίτλο «Κατ' οίκον Κοινωνική φροντίδα» που εποπτεύεται από τα Υπουργεία Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και Εσωτερικών και συντονίζεται από τις υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας. Σκοπός του Προγράμματος είναι η κατοχύρωση συνθηκών αυτόνομης διαβίωσης των ηλικιωμένων και των αναπήρων στην κατοικία τους, ώστε να εξασφαλισθεί η παραμονή τους στο οικείο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, να αποφευχθεί η παραπομπή σε δομές κλειστής φροντίδας και να προληφθούν καταστάσεις κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και η στήριξη των ανασφάλιστων και οικονομικά αδύνατων πολιτών που το έχουν ανάγκη και πληρούν τα κριτήρια.

- Η παρ. 1 Ζ διευρύνει το περιεχόμενο των υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας και στο πεδίο της νοσηλευτικής φροντίδας, προβλέποντας ότι το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» δύναται να παρέχει υπηρεσίες «Κατ' οίκον Νοσηλείας» με σκοπό τη νοσηλεία και ανάρρωση του ασθενούς στο δικό του χώρο, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις (προσωπικό, εξοπλισμός κ.λπ.) που καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας. Με όμοιες αποφάσεις καθορίζονται όλα τα θέματα που αφορούν τις διαδικασίες υλοποίησης της «Κατ' οίκον Νοσηλείας», καθώς και περιοχές πιλοτικής εφαρμογής.
- Το Μέτρο αφορά επίσης την πρόσβαση των ηλικιωμένων και αναπήρων στις υπηρεσίες του άτυπου συστήματος κατ' οίκον κοινωνικής φροντίδας. Παράλληλα, με τις «τυπικές» πολιτικές κατ' οίκον φροντίδας, εντοπίζονται στην Ελλάδα και πρακτικές άτυπων δικτύων φροντίδας (μη αμειβόμενοι οικογενειακοί φροντιστές), που παρέχουν υπηρεσίες σε εξαρτώμενα πρόσωπα. Οι συγκεκριμένες πρακτικές εκφεύγουν συχνά του πεδίου των δημόσιων πολιτικών, εάν και παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Οργανισμός Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λήμνου
- Ν.Π.Δ.Δ. Κοινωνικής προστασίας και Αλληλεγγύης, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Παιδείας Δήμου Χίου
- Ν.Π.Δ.Δ. Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Λέσβου
- Ερυθρός Σταυρός Λήμνου
- ΝΠΔΔ «Γιάννης Τσαρνάς» Ικαρίας

Μέτρα Πολιτικής 3.3.3: Πρόληψη της Παραπομπής σε Υπηρεσίες Κλειστής Φροντίδας

- Ως πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 επιλέγονται:
 - Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων και ιδιωτικών δομών που παρέχουν υπηρεσίες στο πεδίο της ανοικτής φροντίδας ενηλίκων
 - Δημιουργούνται Περιφερειακά Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης που παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, προσωρινής φιλοξενίας και φροντίδας σε ενήλικα άτομα που αντιμετωπίζουν έκτακτη κοινωνική ανάγκη και παρεμβαίνουν άμεσα σε καταστάσεις κρίσης, ώστε να προληφθούν φαινόμενα αδικαιολόγητης παραπομπής σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδας.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες ανοικτής

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

φροντίδας, συμβουλευτικής, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και προσωρινής φιλοξενίας ενηλίκων . Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Ηλιακίδα ΑΜΚΕ
- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Μικτό Κέντρο Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Παγχιακός Σύλλογος ΑμΕΑ

Μέτρα Πολιτικής 3.3.4: Προώθηση της Αποϊδρυματοποίησης, Αποκατάστασης και Επανάταξης

- Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής:
 - η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανάταξης ενηλίκων που διαβιούν σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές κλειστής φροντίδας
 - η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανάταξης ενηλίκων ΑμΕΑ
 - η προώθηση ολοκληρωμένων διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανάταξης ενηλίκων ψυχικά ασθενών
 - η ενίσχυση των υπηρεσιών των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑμΕΑ.

Στη διαδικασία υλοποίησης των δράσεων του μέτρου, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που παρέχουν υπηρεσίες αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανάταξης ενηλίκων. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται:

- Ηλιακίδα ΑΜΚΕ
- Εταιρεία Γονέων Ατόμων Νοητικά Υστερούντων Ε.Γ.Α.Ν.Υ.
- Μικτό Κέντρο Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας για ΑμΕΑ η «Κυψέλη»
- Παγχιακός Σύλλογος ΑμΕΑ
- Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων «Η Θεομήτωρ»
- Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Λέσβου
- Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία Σάμου
- Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία Χίου
- Κέντρο Στήριξης Αυτιστικών Χίου

Μέτρα Πολιτικής 3.3.5: Αναβάθμιση της Ποιότητας των Υπηρεσιών Κλειστής Φροντίδας

- Τα πεδία παρέμβασης του Μέτρου για την περίοδο 2015-2020 οριοθετούνται ως εξής:
 - Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των δημόσιων Ν.Π.Δ.Δ. «ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ» του Ν. 4109/2013
 - Βελτιώνονται οι υποδομές και τα προγράμματα των ιδιωτικών δομών κλειστής φροντίδας.

Μέτρα Πολιτικής 3.3.6: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Υποστήριξης της Φερεγγυότητας των Φτωχών Νοικοκυριών

- Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη ενός περιφερειακού Δικτύου υπηρεσιών πρόληψης και καταπολέμησης της υπερχρέωσης των ωφελούμενων της Στρατηγικής που επιδιώκει τους ακόλουθους στόχους:

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

- ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και επιμόρφωση των ωφελούμενων σε θέματα ορθολογικής διαχείρισης χρημάτων και συνετής καταναλωτικής συμπεριφοράς
- καθοδήγηση των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες διαχείρισης του προϋπολογισμού τους και κινδυνεύουν άμεσα με υπερχρέωση. Οι ενδιαφερόμενοι υποστηρίζονται με στόχο την έγκαιρη εκπόνηση ενός βιώσιμου και υγιούς οικονομικού προγραμματισμού για την αποφυγή της υπερχρέωσης.
- υποστήριξη των νοικοκυριών που βρίσκονται σε οριστική αδυναμία αποπληρωμής των χρεών τους. Στο πεδίο της αντιμετώπισης της υπερχρέωσης, επιδιώκεται η υποστήριξη των ωφελούμενων για την αποτελεσματική διαχείριση των πολλαπλών (ψυχολογικών, οικονομικών, κοινωνικών) συνεπειών της υπερχρέωσης και για την αποκατάσταση της οικονομικής υγείας του νοικοκυριού τους. Η υποστήριξη εστιάζει στην παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής χρέους, γνωστή και ως «διαμεσολάβηση χρέους» ή «διαχείρισης χρέους».

Η υπερχρέωση είναι ένας από τους κινδύνους που απειλούν τα φτωχά νοικοκυριά με ισχυρότατη ανασταλτική επίδραση ως προς την κοινωνικοοικονομική τους συμμετοχή.

Με δεδομένο ότι οι ανάγκες υποστήριξης κάθε ομάδας ωφελούμενων διαφοροποιούνται σε είδος, ένταση και έκταση, το Δίκτυο θα αναπτύξει ένα σύνθετο πλέγμα υπηρεσιών πρόληψης της υπερχρέωσης (ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, χρηματοοικονομική επιμόρφωση και συμβουλευτική) ή αντιμετώπισής της (συμβουλευτικής χρέους), που θα αξιοποιεί διαφορετικές τεχνικές προσέγγισης και επικοινωνίας (πολυ-διαυλική προσέγγιση), προκειμένου να επιτύχει ταχύτερη και ευχερέστερη εξυπηρέτηση, ευρύτερη απήχηση αλλά και οικονομίες κλίμακας.

Ο τρόπος οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών θα συναρτάται με την τεχνική που θα αξιοποιείται σε κάθε περίπτωση. Έτσι, η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών μπορεί να οργανωθεί κεντρικά, ενώ η παροχή ομαδικών και ατομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών θα εξασφαλισθεί σε τοπικό επίπεδο μέσω της εφαρμογής των αρχών της δικτύωσης και της εταιρικότητας μεταξύ κεντρικής διοίκησης, ΟΤΑ και πιστοποιημένων εξειδικευμένων φορέων του τρίτου τομέα (ενώσεις καταναλωτών, εθελοντικές οργανώσεις, ιδρύματα κλπ.).

3.5 Επιχειρησιακός Άξονας 4. Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης

Ο Άξονας 4 περιέχει παρεμβάσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης των πολιτικών ένταξης και στην διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής. Τα Μέτρα του Άξονα διαρθρώνονται στις ακόλουθες τρεις Προτεραιότητες Πολιτικής:

- 4.1 Συντονισμός των πολιτικών ένταξης
- 4.2 Ποιότητα των πολιτικών ένταξης
- 4.3 Αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών ένταξης.

3.5.1 Προτεραιότητα Πολιτικής 4.1: Συντονισμός των πολιτικών ένταξη

Μέτρο Πολιτικής 4.1.1: Εθνικός Μηχανισμός για τον συντονισμό των πολιτικών ένταξης

- Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη του Εθνικού Μηχανισμού (στο επίπεδο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας) για την οριζόντια παρακολούθηση και τον συντονισμό των πολιτικών ένταξης, που θα διασφαλίζει αφενός την βέλτιστη στόχευση των παρεμβάσεων, αφετέρου την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και διάσπασης προσπαθειών.

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Μέτρο Πολιτικής 4.1.2. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Ένταξης

- Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη του δικτύου Περιφερειακών Παρατηρητηρίων (ένα ανά Περιφέρεια) με στόχο την παρακολούθηση των παρεμβάσεων της Στρατηγικής σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο, την ανάδειξη τοπικών αναγκών και προκλήσεων, την αποτύπωση των χωρικών διαστάσεων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την τροφοδότηση του Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού με δεδομένα των Περιφερειακών Στρατηγικών Κοινωνικής Ένταξης.

Μέτρο Πολιτικής 4.1.3: Παρατηρητήριο Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης

- Το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη του Παρατηρητηρίου Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης που λειτουργεί στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με σκοπό το συντονισμό και την παρακολούθηση των δράσεων των φορέων του Πανελλαδικού Δικτύου Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης. Η παρ. 2 του άρθρου 56 του Ν. 4262/2014 προβλέπει ότι «το Παρατηρητήριο συμβάλλει στο σχεδιασμό των προνοιακών πολιτικών για την προστασία ευπαθών ομάδων του πληθυσμού στην κατεύθυνση μιας αποτελεσματικής, ορθολογικής και διαφανούς διαχείρισης των διατιθέμενων πόρων με γνώμονα τον εξορθολογισμό, την αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα, τη διαφάνεια και την αποφυγή επικαλύψεων».

3.5.2 Προτεραιότητα Πολιτικής 4.2: Ποιότητα των πολιτικών ένταξης

Μέτρο Πολιτικής 4.2.1: Χάρτης Ποιότητας Κοινωνικών Υπηρεσιών

- Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη των δράσεων της Στρατηγικής που συνδέονται με την δικτύωση και την προγραμματική συνεργασία του δημόσιου τομέα με ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς ή μη) φορείς είναι η θεσμοθέτηση ενός μηχανισμού διασφάλισης εθνικών προδιαγραφών ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Υπό αυτό το πρίσμα, η ανάπτυξη ενός Εθνικού Πλαισίου Ποιότητας Κοινωνικών Υπηρεσιών («Χάρτης Ποιότητας των Κοινωνικών Υπηρεσιών» με όργανα ελέγχου, εγχειρίδια μεθοδολογίας, έντυπα κριτηρίων, οδηγίες αυτοαξιολόγησης και εξωτερικής αξιολόγησης, υποδείγματα εκθέσεων) προκρίνεται ως μία από τις άμεσες προτεραιότητες παρέμβασης με στόχο την πιστοποίηση κάθε φορέα παροχής οργανωμένων υπηρεσιών φροντίδας και την παρακολούθηση του ανά τακτά διαστήματα. Η ίδια διαδικασία μπορεί να εφαρμόζεται κατ' αναλογία και για την πιστοποίηση φυσικών προσώπων που είναι πάροχοι υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας (επαγγελματίες υγείας και πρόνοιας).

Μέτρο Πολιτικής 4.2.2: Δίκτυα Κοινωνικής Καινοτομίας

- Η αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, δηλαδή της κινητοποίησης όλων των συντελεστών (και ιδίως των φορέων της κοινωνίας των πολιτών) για την εφαρμογή νέων αποτελεσματικότερων τρόπων διαχείρισης των κοινωνικών αναγκών, αποτελεί βασική επιχειρησιακή προτεραιότητα της Στρατηγικής.

Ειδικά στα πεδία των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και των υπηρεσιών υποστήριξης της ενεργοποίησης ανέργων, η κοινωνική καινοτομία χαρακτηρίζεται από «διπλή» υπεραξία καθώς:

- συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη κάλυψη των ευπαθών ομάδων γιατί αναπτύσσει νέες υπηρεσίες ή/και νέους τρόπους οργάνωσης και παροχής των υπηρεσιών,
- συμβάλλει στην καταπολέμηση της ανεργίας γιατί δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας σε τομείς με αυξανόμενη ζήτηση.

Υπό αυτό το πρίσμα, το Μέτρο αφορά:

**Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης
Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

α) την ανάπτυξη Περιφερειακών Δικτύων Κοινωνικής Καινοτομίας μεταξύ δημόσιων και μη δημόσιων φορέων με στόχο την βελτίωση της προσβασιμότητας και της ποιότητας των διαθέσιμων υπηρεσιών ενεργοποίησης ευάλωτων ανέργων και κοινωνικής φροντίδας ευπαθών ομάδων του πληθυσμού

β) την ανάπτυξη Κοινωνικών Συμπράξεων για την υλοποίηση των Πράξεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής προς Απόρους» 2014 – 2020.

3.5.3 Προτεραιότητα Πολιτικής 4.3: Αποτελεσματική Εφαρμογή των Πολιτικών Ένταξης

Μέτρο Πολιτικής 4.3.1: Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα

➤ Η ενίσχυση της διοικητικής και ηγετικής ικανότητας των στελεχών των δημόσιων φορέων (κεντρική διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση) σε θέματα σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης πολιτικών ένταξης, καθώς και σε ειδικά πεδία προτεραιότητας της Στρατηγικής (δικτύωση, εταιρικότητα, κοινωνική καινοτομία και επιχειρηματικότητα κ.λπ.) αποτελεί βασικό μηχανισμό αξιοπιστίας και αποτελεσματικότητας των πολιτικών ένταξης. Υπό το πρίσμα αυτό, το Μέτρο αφορά την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την αναβάθμιση των προσόντων / δεξιοτήτων των στελεχών, περιλαμβάνοντας τις ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Εκτίμηση εκπαιδευτικών αναγκών του προσωπικού
- Επιμόρφωση των ανθρώπινων πόρων

Επισημαίνεται ότι από το 2012 το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης υλοποιεί - μέσω του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης - εξειδικευμένα προγράμματα επιμόρφωσης για στελέχη της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα ποιοτικής παροχής υπηρεσιών προς ευπαθείς ομάδες και οργάνωσης και διοίκησης κοινωνικών υπηρεσιών. Στο πλαίσιο, μάλιστα, της πιλοτικής εφαρμογής του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος, υλοποιήθηκαν το Νοέμβριο του 2014 ειδικές δράσεις επιμόρφωσης για τα στελέχη των Δήμων που συμμετέχουν στο πιλοτικό πρόγραμμα, ενώ από τις αρχές του 2015 θα ξεκινήσει η υλοποίηση άλλων στοχευμένων προγραμμάτων (π.χ. επιμόρφωση σε θέματα προώθησης και αξιοποίησης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των ευπαθών ομάδων).

Μέτρο Πολιτικής 4.3.2: Ανάπτυξη του Κοινωνικού Πλουραλισμού

➤ Το Μέτρο αφορά την ενίσχυση του Κοινωνικού Πλουραλισμού μέσω ειδικών δράσεων που θα προσαρμόζονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τον ρόλο των επιμέρους φορέων.

- Ενίσχυση του ρόλου των εθελοντικών οργανώσεων και των Μ.Κ.Ο.

Ένας μεγάλος αριθμός εθελοντικών οργανώσεων και Μ.Κ.Ο. δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προστασίας ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Η συμβολή τους στην παροχή ποιοτικών και οικονομικά προσιτών υπηρεσιών φροντίδας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Εξίσου, όμως, κρίσιμος είναι και ο ρόλος τους στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ευπαθών ομάδων (συλλογική συνηγορία) και στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού.

Ωστόσο, ο τομέας της κοινωνίας των πολιτών εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά εμπόδια που ανακόπτουν την δυναμική του εξέλιξη αλλά και την ανάδειξή του σε ισότιμο συνομιλητή στο πλαίσιο του δημόσιου διάλογου για τις πολιτικές

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

ένταξης. Υπό το πρίσμα αυτό, μία από τις προτεραιότητες της Στρατηγικής είναι η ενίσχυση των οργανώσεων του εθελοντικού τομέα και των Μ.Κ.Ο. μέσω ειδικών δράσεων που θα εξασφαλίσουν:

- την βελτίωση της ικανότητάς τους για επιχειρησιακή δράση
 - την ανάπτυξη συστημικής δικτύωσης με τους δημόσιους φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
 - την ενίσχυση της συλλογικής τους εκπροσώπησης στο δημόσιο διάλογο για την ανάπτυξη της Εθνικής Στρατηγικής.
- Ενίσχυση του ρόλου των Κοινοφελών Ιδρυμάτων
Όλο και περισσότερα κοινοφελή ιδρύματα υποστηρίζουν χρηματοδοτικά δράσεις καταπολέμησης της φτώχειας και του αποκλεισμού που υλοποιούνται ιδίως από μη δημόσιους φορείς. Ωστόσο, ο βαθμός συστημικής τους δικτύωσης με τον δημόσιο τομέα παραμένει χαμηλός με αποτέλεσμα να μην έχει ακόμα επιτευχθεί ο συντονισμός που θα διασφαλίζει την βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Μία από τις προτεραιότητες της Στρατηγικής είναι η ανάπτυξη μηχανισμών που θα επιτρέπουν στα κοινοφελή ιδρύματα να εντοπίζουν με ευχέρεια τις υφιστάμενες ανάγκες κατά τον σχεδιασμό των παρεμβάσεών τους και να προωθούν σχέσεις συστημικής δικτύωσης με τις επιτελικές αρχές των πολιτικών ένταξης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
 - Ενίσχυση του ρόλου των Κοινωνικά Υπεύθυνων Επιχειρήσεων
Μέσω του θεσμού της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντικούς πόρους για την υλοποίηση δράσεων κατά της φτώχειας και του αποκλεισμού. Στο πλαίσιο εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (άρθρο 18 του Ν. 4147/2013), θα προωθηθούν επιχειρησιακές πρωτοβουλίες προκειμένου ο θεσμός να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά για την επίτευξη των εθνικών αναπτυξιακών στόχων (συμπεριλαμβανομένων και των εθνικών στόχων για την φτώχεια).

Μέτρο Πολιτικής 4.3.3: Ανάπτυξη της Βασικής και Εφαρμοσμένης Έρευνας στο πεδίο των πολιτικών ένταξης

- Η αξιοποίηση των πορισμάτων της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας αποτελεί κύριο εργαλείο κάθε συστηματικής διαδικασίας εκσυγχρονισμού ενός μοντέλου κοινωνικής προστασίας, καθώς αφενός επιτρέπει στους σχεδιαστές πολιτικών να λαμβάνουν υπόψη αντικειμενικές συνθήκες και παράγοντες του κοινωνικού περιβάλλοντος (οι οποίες συχνά δεν προσεγγίζονται εύκολα στο πλαίσιο μίας «πολιτικής διαμόρφωσης» των στόχων / προτεραιοτήτων της μεταρρύθμισης) και αφετέρου αναδεικνύει διαστάσεις καινοτομίας στην οργάνωση των πολιτικών ένταξης (επιτρέποντας την σημαντική εξοικονόμηση πόρων και την βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών). Στην περίπτωση, όμως, του Ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας, οι σχεδιαστές πολιτικής δεν διαθέτουν την δυνατότητα αξιοποίησης ερευνητικών δεδομένων, εξαιτίας τόσο της περιθωριακής χρηματοδότησης συναφών έργων από εθνικούς πόρους, όσο κυρίως της έλλειψης μίας κουλτούρας πρόσβασης της δημόσιας διοίκησης στα πορίσματα της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας.

Παρά την ενεργοποίηση συγκεκριμένων δημόσιων φορέων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας (Πανεπιστήμια, ΤΕΙ, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών) και την παραγωγή αξιόλογου ερευνητικού έργου στο αντικείμενο της κοινωνικής ένταξης, παραμένει ένα σημαντικό κενό προώθησης και αξιοποίησης της Βασικής και Εφαρμοσμένης Έρευνας,

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

το οποίο όχι μόνο δυσχεραίνει τις διαδικασίες μεταρρύθμισης αλλά περιορίζει σημαντικά την συσσώρευση τεχνογνωσίας σε ένα ούτως ή άλλως «περιθωριακό πεδίο» έρευνας του ευρύτερου πεδίου της κοινωνικής προστασίας (σε σχέση για παράδειγμα με τα πεδία της κοινωνικής ασφάλισης, της υγείας και της απασχόλησης). Για την κάλυψη του κενού αυτού, το Μέτρο αφορά την ανάπτυξη δράσεων που θα επιτρέψουν την ενδυνάμωση της έρευνας και την ανάπτυξη της καινοτομίας στο πεδίο των πολιτικών ένταξης, με απώτερο στόχο την συστηματική αξιοποίηση του εθνικού ερευνητικού ιστού για την βελτίωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης.

Ακολουθεί πίνακας με το σύνολο των υφιστάμενων δομών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, οι οποίες καλύπτουν με την λειτουργία τους τις κατηγορίες δράσεων και ωφελούμενων των Μέτρων Πολιτικής στο σύνολό τους, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε από την ΕΔΑ Βορείου Αιγαίου (αποστολή ερωτηματολογίων για τη συλλογή στοιχείων από τις Δημοτικές Αρχές και τους Κοινωνικούς Φορείς για την εκτίμηση των αναγκών της Περιφέρειας σχετικά με τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και για την καταγραφή δυνητικών δράσεων).

4 Αντιστοίχιση Περιφερειακής Στρατηγικής Καταπολέμησης της Φτώχειας με Δράσεις του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου

Βάσει της ανάλυσης των Μέτρων Πολιτικής της ΕΣΚΕ για την διαπίστωση των αναγκών παρέμβασης σε τοπικό επίπεδο, προκύπτει ότι τα προβλήματα που διατυπώθηκαν κατά την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω της υλοποίησης δράσεων κοινωνικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των ακόλουθων Προτεραιοτήτων και Μέτρων πολιτικής

Πρώτος Πυλώνας: Καταπολέμηση της Φτώχειας

Προτεραιότητα Πολιτικής 1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Αγαθά

- Μέτρο Πολιτικής 1.1.1: Πρόσβαση σε Βασικά Είδη Διαβίωσης
- Μέτρο Πολιτικής 1.1.2: Πρόσβαση σε Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη
- Μέτρο Πολιτικής 1.1.3: Αντιμετώπιση Κρίσεων
- Μέτρο Πολιτικής 1.1.4: Πρόσβαση σε Κατάλληλη Στέγη

Δεύτερος Πυλώνας: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.2: Πρόσβαση σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες

- Μέτρο Πολιτικής 2.2.1: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Προσχολικής Αγωγής
- Μέτρο Πολιτικής 2.2.2: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Δημιουργικής Απασχόλησης, Ψυχαγωγίας και Αναψυχής
- Μέτρο Πολιτικής 2.2.3: Πρόσβαση σε Βασικές Υπηρεσίες Ανοικτής Φροντίδας
- Μέτρο Πολιτικής 2.2.4: Πρόληψη της Παραπομπής σε Δομές Κλειστής Φροντίδας
- Μέτρο Πολιτικής 2.2.5: Προώθηση της Αποϊδρυματοποίησης, Αποκατάστασης και Επανένταξης
- Μέτρο Πολιτικής 2.2.6: Αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών κλειστής φροντίδας
- Μέτρο Πολιτικής 2.2.7: Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες Νομικής Συνδρομής

Προτεραιότητα Πολιτικής 2.3: Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση

- Μέτρο Πολιτικής 2.3.3: Ειδική Αγωγή των Παιδιών με Αναπηρία
- Μέτρο Πολιτικής 2.3.4: Εκπαιδευτική Ένταξη Παιδιών Ρομά

Τρίτος Πυλώνας: Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς

Προτεραιότητα Πολιτικής 3.2: Πρόσβαση των ανέργων σε υπηρεσίες ενεργοποίησης

- Μέτρα Πολιτικής 3.2.1: Πρόσβαση των Ευάλωτων Ομάδων Ανέργων σε Προγράμματα μη Τυπικής Εκπαίδευσης και Άτυπης Μάθησης
- Μέτρα Πολιτικής 3.2.2: Πρόσβαση των Ευάλωτων Ομάδων Ανέργων σε Προγράμματα Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης
- Μέτρα Πολιτικής 3.2.3: Πρόσβαση των Ευάλωτων Ομάδων Ανέργων σε Δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Προτεραιότητα Πολιτικής 3.3: Πρόσβαση Ανέργων με Σωρευτικά Χαρακτηριστικά Αποκλεισμού και Άλλων Ομάδων σε Οικονομικά Προσιτές και Ποιοτικές Υπηρεσίες

- Μέτρα Πολιτικής 3.3.1: Πρόσβαση σε Βασικές Υπηρεσίες Ανοικτής Φροντίδας
- Μέτρα Πολιτικής 3.3.2: Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Κατ'οίκον Φροντίδας
- Μέτρα Πολιτικής 3.3.3: Πρόληψη της Παραπομπής σε Υπηρεσίες Κλειστής Φροντίδας
- Μέτρα Πολιτικής 3.3.4: Προώθηση της Αποϊδρυματοποίησης, Αποκατάστασης και Επανένταξης
- Μέτρα Πολιτικής 3.3.5: Αναβάθμιση της Ποιότητας των Υπηρεσιών Κλειστής Φροντίδας

Προτεραιότητα Πολιτικής 4.1: Συντονισμός των πολιτικών ένταξη

- Μέτρο Πολιτικής 4.1.2. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Ένταξης

Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Στον σχήμα που ακολουθεί γίνεται αντιστοίχιση των Μέτρων Πολιτικής της ΠεΣΚΕ με τις κατηγορίες ενδεικτικών δράσεων του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020 εξειδικεύοντας επιχειρησιακά την Περιφερειακή Στρατηγική του Βορείου Αιγαίου για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας.

